ΠΟΛΙΤΙΚΑ

ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 15

ΘΕΜΑΤΑ

ΑΡΙΘ. 12 - ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1974 - 15ΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΝ ΠΑΝΕΘΝΙΚΗ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΛΠΗ

ΚΑΙ ΣΕ ΕΝΑ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ

Η ΧΟΥΝΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

8 σελίδες ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΜΑΥΡΟΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΝΕΩΡΙΟΝ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ ΣΥΡΟΥ Α.Ε.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Ἐπισκευαὶ καὶ δεξαμενισμοὶ πλοίων μέχρι 75.000 T.DW.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΣΥΡΟΣ: Τηλ. 0281 - 22001. Telex. 0293123. Τηλεγραφική Διεύθυνσις Neorion Syros.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: Ἀκτὴ Μιαούλη 65, Τηλ. 45.20 778. Telex. 212563, Τηλεγραφική Διεύθυνσις, Neorion Piraeus.

ΗΝΩΜΕΝΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ: N. G. Goulandris (Agencies) Ltd. Lee House, London Wall London EC2Y 5AB - Tel. 01-600-1766 - Telex. 51883157 Cables, Lantfall - London.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ: United Operators Shipping Agencies Corp. 660 Madison Avenue, New York - N.Y. 10021 - Tel. 838. 6900 Telex. 7105812187 Cables, Okeanis New York.

Ἐξυπηρετοῦμε 48 ἀπό τίς 100 μεγαλύτερες* ἑλληνικές ἐπιχειρήσεις καί χιλιάδες μικρότερες.

Γνωρίστε καί σεῖς τό Νέο Κόσμο τῆς Τραπέζης Πίστεως. Ἡ πεῖρα, σχεδόν ἑνός αἰώνα, σέ συνδυασμό μέ τήν σύγχρονη τραπεζική ἀντίληψη, σᾶς ἐξασφαλίζουν τήν καλύτερη ἐξυπηρέτηση.

*Σύμφωνα μὲ τὴν κατάταξη βάσει κύκλου ἐργασιῶν, τοῦ ICAP.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Σύγχρονος Τραπεζική Ἀντίληψις

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ Γρ. Κασιμάτη
ΗΜΕΡΟΜ. 12-7-79
ΑΡΙΘ. 28000

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Γρηγ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΡΥΝΙΧΟΥ 19

Ἀγαπητέ κύριε...

Χωρὶς ἐξαιρέσεις

Πρὸς τὰ «Π.Θ.» ἐστάλη τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα:

Πρὸς τὸν Ὑπουργὸν Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν κ. Κοκκέβην

"Οπως δημοσιεύτηκε στὸν Τύπο, κατόπιν ἀνακινήσεως τοῦ ζητήματος τῶν νομικῶν, ποὺ ἐξορίστηκαν καὶ ἐδιώχθησαν ἀπὸ τοὺς ἀπριλιανούς, πρόκειται νὰ διευθετηθῆ τὸ πρόβλημα ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴν ἀσφαλιστική τους τακτοποίηση.

Εἶναι ὅμως πασίγνωστο καὶ ἀληθινὸ ὅτι ἡ ἀμερικάνικη λαίλαπα τῆς ἑπταετίας ἔπληξε χιλιάδες ἀνθρώπους ἀσφαλισμένους καὶ σὲ ὅλα τ' ἄλλα Ταμεῖα. Ἡ Γιούρα καὶ τ' ἄλλα ἄντρα τῆς χούντας «φιλοξένησαν» μαζὶ μὲ δικηγόρους, καὶ πλήθος ἄλλων ἐργαζομένων ἀνθρώπων.

Ἡ ρύθμιση γιὰ στοιχειώδεις λόγους δικαίου, ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι γενική, χωρὶς ἀπολύτως καμμιὰ ἐξαίρεση καὶ διάκριση, γιὰ ὅλους τοὺς ἀσφαλισμένους στὸ Ι.Κ.Α., Τ.Ε.Β.Ε. κ.λ.π. Ταμεῖα».

2.9.74

Μὲ τὴν προσήκουσα τιμὴ
Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ
Ἀλ. Νάστου 60 - Ἠλιούπολη

Γιὰ τὸ ΕΙΡΤ

«...Πᾶνε τώρα δυὸ χρόνια σκληρῆς δουλειᾶς στὸ ΕΙΡΤ ποὺ μὲ τὴ γνωστὴ ἀπὸ τὸ ἄρθρο της ἐκπομπὴ ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΜΕΛΩΔΙΑ ἔδωσαν μηνύματα Λευτεριᾶς καὶ Δικαιοσύνης. Τῶν κρυφῶν πάντα ὁ ἀγώνας χωρὶς ἀψίδες καὶ φανφαρονισμοὺς εἶναι ἡρωικός, ἀποτελεσματικός, ἀλλὰ μένει ἄγνωστος. Τῶν φανερῶν, εἶναι θορυβώδης, ἐντυπωσιακός, δημοκοπικός. Τὰ ἄγαθὰ ὡς ἀπεδείχθη ὄχι κόποις ἀλλὰ δημαγωγίαις κτῶνται. Ἄς τὸ μάθη τώρα ὁ λαός μας ὅτι ὁ ἀνώνυμος στιχουργὸς καὶ ποιητὴς τοῦ ἄρθρου μας εἶναι ὁ πάμπτωχος σήμερα δημοσιογράφος Νίκος Μακρίδης καὶ ὁ συνθέτης εἶμαι ἐγώ. Μόνο ποὺ δὲν εἶναι μόνο ἡ «Γκουέρνικα» καὶ τὸ «ἔχω γυιὸ κι' ἔχεις ἀγγόνι» ἡ προσφορά μας ἀλλὰ καὶ τό: «Μᾶς προλάβανε οἱ λύκοι καὶ μᾶς πῆραν τὸν ἀσίκη, μᾶς προλάβαν τὰ θεριὰ πρὶν νὰ γίνη ἀστροφεγγιὰ» κι' ἀκόμα τραγούδια γιὰ τὸν εἰρηνιστὴ Λαμπράκη ἢ τὸ Νικηφόρο Μανδηλαρᾶ («κλαῖνε μαννοῦλες καὶ παιδιά, γιὰ τὴ χαμένη λεβεντιὰ τοῦ Νικηφόρου βρὲ παιδιά...»).

Στὸ ἄκουσμα τῶν τραγουδιῶν αὐτῶν διατάχθηκε ἀμέσως ἀπὸ τὸν στρατηγὸ Μητρέλη ἡ διακοπὴ τῆς ἐκπομπῆς καὶ στὴ συνέχεια ἡ ἀπειλή μου μὲ ἐξορία, ἂν δὲν παρουσίαζα τὶς ἀνθολογίες τῶν ποιημάτων ἀπ' ὅπου διάλεγα τοὺς στίχους! (Ἀκολούθησε ἔρευνα — ἔλεγχος — ἐξακρίβωσι). Ἀκόμα τίς περιμένουν!

Τώρα ἡ ΠΟΙΗΣΙ ΚΑΙ ΜΕΛΩΔΙΑ εἶναι πιὰ θρύλος. Ἔδωσε τὸν ἀγώνα της, ἐξετέλεσε τὸ καθῆκον της. Ἀστεῖο, τραγικό, ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι διετάχθη καὶ πάλι ἡ διακοπή της. (Καὶ πῶς νὰ τραγουδήσω στὸν αἰώνα μας; γιὰ ποιὸν νὰ τραγουδήσω τώρα πλέον;) Καὶ ἐκλήθην γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἐν καιρῷ ἐλευθερίας νὰ ἀπολογηθῶ! ...».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Μουσικοσυνθέτης
Νικηταρᾶ 14

ΟΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ἡ αὔξησι τῆς τιμῆς τῶν ἐφημερίδων ἦρθε σὰν ἀναπόφευκτη ἀνάγκη τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τοῦ χαρτιοῦ. Τὰ «Π.Θ.» εἶχαν νὰ διαλέξουν μεταξὺ τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν σελίδων των. Καὶ προτίμησαν τὸ δεύτερο. Στοὺς ἀναγνῶστες τους ἀνήκει ἡ τελική κρίσις: νὰ ἀνατιμηθοῦν στὶς 20 δρχ. μὲ 68 σελ. ἢ νὰ παραμείνουν στὶς 52 σελίδες μὲ 15 δρχ.

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ

Βροχὴ οἱ παρατηρήσεις —καὶ οἱ προσθῆκες— γιὰ τὸν πίνακα ποὺ δημοσιεύσαμε στὰ «Π.Θ.», σχετικὰ μὲ τοὺς ὑπουργοὺς τῆς δικτατορίας, ποὺ προῆλθαν ἀπὸ τίς Ἀνώτατες Σχολές. Στὸν πίνακα αὐτὸν πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ ἀκόλουθοι:

1) ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, καθηγητὴς τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὑπουργὸς Δημοσίων Ἔργων (3.11.67 — 25.11.73).

2) ΣΤ. ΚΟΡΡΕΣ, καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὑφυπουργὸς Παιδείας (9.10.73 — 25.11.73).

3) Τ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ, καθηγητὴς ΑΣΟΕΕ, ὑφυπουργὸς Συντονισμοῦ (25.11.73 — 23.7.74).

4) ΓΕΩΡΓ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ἐντεταλμένος ὑφηγητὴς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν.

5) Κ. ΘΑΝΟΣ, ὑφηγητὴς Παντείου Σχολῆς, ὑφυπουργὸς Συντονισμοῦ (9.10.73 — 25.11.73).

Μιὰ παράλειψη

Στὸ τεῦχος τῶν «Π.Θ.» τῆς 20.8.74 καὶ στὶς σελ. 40 - 41 ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα ἐκείνων τῶν «καθηγητῶν» Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἱδρυμάτων, τοὺς ὁποίους ἡ Δικτατορία ἐτίμησε μὲ ὑπουργοποίηση. Παραλείψατε ὅμως, ἀσφαλῶς ἐκ παραδρομῆς καὶ ὄχι ἀπὸ ἄγνοια τὸν:

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

τακτικὸς καθηγητὴς τῆς τακτικῆς ἕδρας ΣΤ' Πολιτικῆς Οἰκονομίας τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν.

Ἐχρημάτισε Ὑφυπουργὸς Συντονισμοῦ στὴ γελοία — ὅπως μέλος της τὴν χαρακτήρισε — ἀλλὰ καὶ συνάμα προδοτικὴ κυβέρνηση Ἀνδροτσοπούλου.

Τακτικὸς σας ἀναγνώστης

Γιατὶ ἀργήσατε;

«Ἐπὶ τέλους! Γιατὶ ἀργήσατε; Περιμένουμε τουλάχιστο ἕνα μήνα, ἀπὸ τῆς κυκλοφορίας τῶν ἄλλων ἐντύπων, καὶ 10 περίπου μῆνες ἀπὸ τὸ κλείσιμο τῶν «Πολιτικῶν Θεμάτων». Ἤδη ἑτοιμαζόμουν ν' ἀπευθυνθῶ ὅπου θὰ μποροῦσαν νὰ μὲ πληροφορήσουν...».

ΚΩΝ. ΧΑΤΖΗΔΟΥΛΗΣ
Ὀμηρίδου 7 — Φρεατὺς
Πειραιεὺς

Σᾶς εὐχαριστοῦμε καὶ γιὰ τὶς ἐν συνεχείᾳ προτάσεις σας. Κι' ἀκόμα γιὰ τὰ 50 τεύχη (ποὺ σύντομα θὰ γίνουν 100) σὲ κάθε ἔκδοσι. Γιὰ ὅλα.

Σᾶς σφίγγω τὸ χέρι

Μὲ τὴν πιὸ βαθειά μου ἐκτίμησι καὶ ἀγάπη καὶ τὸν παντοτινό θαυμασμό μου γιὰ τὸν ὡραῖο ἀγῶνα σας ποὺ ἔφερε τὸ φῶς τῆς Ἐλευθερίας. Ὑπερήφανος καὶ εὐτυχὴς διότι βρεθήκαμε ἀπὸ ἴδιο στρατόπεδο — μὲ κοινὲς ἰδέες καὶ ἐλπίδες σᾶς σφίγγω ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ χέρι.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΑΪΝΑΣ
Κύπρου 41

Βιβλία

ΓΙΩΡΓΟΥ Τ. ΜΕ-Ι-ΜΑΡΙΔΗ: Ὁ πρίγκιψ (ἠθογραφία).

ΓΕΡ. Ρ. ΛΙΒΑΘΝΟΠΟΥΛΟΥ: Τ' ἀγριολούλουδα τ' ἀγροῦ (συλλογὴ ποιημάτων σὲ β' ἔκδοσι).

ΔΗΜ. ΣΚ. ΣΟΥΤΖΟΥ: Φαναριῶτες καὶ παραδουνάβιες Ἡγεμονίες (σελ. 16).

ΘΑΛΗ ΜΤΛΩΝΑ: Ἀνατομία τῆς Δημοκρατίας (σελ. 200). Μιὰ τεκμηριωμένη ἐργασία γιὰ τὴν Ἐλευθερία, τὴν προστασία καὶ προαγωγὴ τοῦ ἀτόμου.

ΘΑΛΗ ΜΤΛΩΝΑ: Τὸ νομικὸν καθεστὼς τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ οἱ σχέσεις μας μὲ τὴν Τουρκία. Ἀνάλυσις τοῦ θεσμοῦ τῆς αἰγιαλίτιδος Ζώνης, τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης, τῆς ὑφαλοκρηπίδος κλπ.

ΠΑΡΙ ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Κενὴ Διαθήκη. Προλογίζει ὁ Παναγ. Κανελλόπουλος. Εἰκόνες τῆς Νερίναας Λυμπεροπούλου. Σελίδες 110 μεγάλου σχήματος.

ΠΑΝΑΓ. ΤΣΟΥΤΑΚΟΥ: Ἐδῶ Πολυτεχνεῖο («Ποιητικὴ προσφορὰ σ' αὐτοὺς ποὺ ἐσάλπισαν πρῶτοι τὸ μήνυμα τῆς λευτεριᾶς τοῦ λαοῦ μας). Σελ. 30.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΣΙΑΜΠΟΥ: Δημογραφικὴ ἐξέλιξις τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος (1821 1895).

Ἐπανόρθωση

Στὴν ἀφήγηση ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ προηγούμενο τεῦχος τῶν «Πολιτικῶν Θεμάτων», σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τῶν ἀπολύσεων τῶν δικαστικῶν, παραλείφθηκε κατὰ λάθος νὰ σημειωθῆ, ὅτι κατὰ τὴ δίκη ποὺ ἔγινε στὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας τὸ 1969 ἔλαβαν τὸ λόγο καὶ ἐπιτυχῶς ὑποστήριξαν καὶ αὐτοπροσώπως τὶς προσφυγές τους ὁ κ. Ἀλέξ. Φλῶρος, ὁ κ. Γ. Κώνστας, ὁ κ. Ἀθ. Τρίπας, ὁ κ. Μ. Συμπεθέρου, ὁ κ. Γ. Ξενάκης καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
«ΣΚΙΟΔΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»
ΤΟ ΚΑΤΑΣΧΕΘΕΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΩΝ Π.Θ.

Σὲ ἐλάχιστο ἀριθμὸ ἀντιτύπων βρίσκεται στὰ γραφεῖα μας καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο:

ΤΟ ΚΟΥΡΔΙΣΤΟ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ
Μασσαλίας — Καπλανῶν

ΕΝΑ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΟΦΗΤΙΚΟ:

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- Σκιώδη Κυβέρνησι προτείνουν τὰ Π. Θ.
- ΑΝΤ. ΦΛΩΡΟΥ: Δημοκρατικὴ νομιμότης
- ΧΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Οἱ τρομοκράτες ἦταν... βαλτοί!
- Λ. ΚΤΡΚΟΥ: Συζήτησι μὲ τοὺς Ν. Καλούδη — Χ. Φλωράκη
- Σ. ΓΕΔΕΩΝ: Ἀγωγὴ στὴν Ἐλευθερία
- Γ. ΔΡΟΣΟΥ: Παραβολαὶ παλαιαὶ καὶ νέαι
- Ἡ δίκη τῶν 17 φοιτητῶν
- Ὁ πολυπροεδρικὸς κ. Στρατῆς Ἀνδρεάδης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΡΑΤΑΞΗ

Τὰ Πολιτικὰ Θέματα πρωτοπόρα τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος ρίχνουν τὴν ἰδέα ἑνὸς κοινοῦ προγράμματος ὅλων τῶν κομμάτων μὲ τὴν ἡγεσία τοῦ Κων. Καραμανλῆ

ΩΡΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗΣ	*Ρεπορτὰζ τοῦ πολιτικοῦ μας συντάκτου σελ. 8 — 9.*
Θρίαμβος τῆς λαϊκῆς ὡριμότητος	*Συμπεράσματα εἰδικοῦ συνεργάτου ἀπὸ τὴ συγκέντρωσι Θεσ)νίκης σελ. 15.*
ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ	*Προετοιμασία ἐν ὄψει τῆς ἀναμετρήσεως κομμάτων καὶ πολιτικῶν σελ. 16.*
«ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ» Γράφει ἡ Ἥρώ Λάμπρου	*Ἡ ἀρθρογράφος εἰσηγεῖται μιὰ ἰδέα κατὰ τὸ γαλλικὸ πρότυπο σελ. 17.*
Εἴμεθα ὅλοι ἴσοι ἔναντι τοῦ νόμου;	*Ἐπιστολογράφος θέτει ἕνα θέμα σχετικὰ μὲ τὸν Βασιλέα σελ. 18*
ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΝΕΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ	*Ὁ Καθηγητὴς κ. Ἀδαμ. Πεπελάσης τέμνει εἰς βάθος τὸ θέμα καὶ τοῦ δίδει μιὰ νέα ρωμαλέα θέσι σελ. 19*
Οἱ συγκεντρώσεις	*Ἄρθρο τοῦ κ. Ἀντ. Φλώρου σελ. 20*
ΜΟΝΟ ΑΙΡΕΤΟΙ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	*Ἄρθρο τοῦ τ. Δημάρχου Ἀθηναίων κ. ΓΕΩΡΓ. ΠΛΥΤΑ γιὰ τὴν ἀνάγκη ἐπαναφορᾶς ὅλων τῶν δημάρχων σελ. 21*
Ἡ ἀντίσταση τῆς Ἀκαδημίας	*Ἕνα ἄγνωστο ΟΧΙ ὑψηλοῦ τόνου σελ. 22*
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ: Ἕνα ἀκόμη βῆμα ἐμπρὸς	*Πληροφορίες γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν κρισίμων προβλημάτων της σελ. 37*
CIA καὶ NSA Παντοδύναμες	*Πληροφοριακὸ σημείωμα γιὰ τὴν λειτουργία τους σελ. 38 - 39*
Ἡ δημοκρατικοποίησις καὶ τὰ προβλήματά της τοῦ κ. Τ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ	*Ἐρευνητὴς θεμάτων τῆς πολ. Ἐπιστήμης ὁ συνεργάτης μας προβαίνει σὲ μιὰ ἐνδιαφέρουσα ἀνάλυσι σελ. 40 - 41.*
Τὸ ΧΡΕΟΣ ἔναντι τοῦ «Χρέους»	*Ἀλήθειες καὶ παραποιήσεις σελ. 42 - 43*
Θὰ προχωρήση σὲ βάθος ἡ ἐκκαθάρισι τῆς Δικαιοσύνης; Ὀργασμὸς στὸν Τύπο	*Σημείωμα ἐν ὄψει τῆς δημοσιεύσεως τῶν μέτρων τῆς Κυβερνήσεως σελ. 45 Τὰ νεώτερα γιὰ τὶς ἐφημερίδες σελ. 46*
Γ. Ν. ΔΡΟΣΟΥ:	*Ἡ ἀσφάλεια καὶ τὰ σύγχρονα κράτη*

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ἔτος Β' - Ἀρ. φ. 12 - Περίοδος Β' - Τιμὴ δρχ. 15 - Γραφεῖα Λέκκα 25-27, τηλ. 32.24.253

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ι. ΧΟΡΝ Λαμίας 19

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ Κ. ΚΥΡΚΟΣ

Ἀναπαραγωγὴ - ἐκτύπωση: ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ ΕΜΜ. ΦΡΟΥΖΑΚΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε. Ν. Ἰωνία

Προϊστάμενος τυπογραφείου: Κ. Σημόπουλος, Γερανίου 7, Ἀθῆναι - τηλ. 546.855

Συνδρομαὶ Ἐσωτερικοῦ: Ἐτησία Τραπεζῶν καὶ Ὀργανισμῶν δρχ. 600, Ἰδιωτῶν δρχ. 400

Συνδρομαὶ Ἐξωτερικοῦ: Ἐτησία δολλ. 40 — Ἑξάμηνος δολλ. 20 — Τρίμηνος δολλ. 8

Φρικαλέα ἐγκλήματα τῶν Τούρκων στὴν Κύπρο

Σελ. 11 - 13

Ἡ Χούντα ξεκίνησε εἴκοσι χρόνια πρίν...

Λίγο φῶς στὴν ἄγνωστη ἱστορία

Σελ. 34 - 36

Η ΧΟΥΝΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

8 Σελίδες εἰδικοῦ ἀρχείου 23 - 30

Ἡ τύχη τοῦ Μανδηλαρᾶ ἐκρίθη στὴ δίκη τοῦ ΑΣΠΙΔΑ

Σελ. 31 - 33

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΡΑΤΑΞΗ

Τὰ «Πολιτικὰ Θέματα», σὲ ἄλλες ὧρες τραχειές, εἶχαν πρῶτα ἀπ' ὅλους ρίξει τὸ σύνθημα γιὰ μιὰ κυβέρνηση ἐθνικῆς ἑνότητος, μὲ τὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν τάσεων τοῦ ἀντιδικτατορικοῦ ἀγῶνος. Τὴν σκέψη μας τὴν ἐστήριζε ἡ ἀμείλικτη λογική: μπροστὰ στὶς κρίσιμες καταστάσεις ἐπεβάλλετο νὰ παραμερισθοῦν διαφωνίες καὶ προκαταλήψεις καὶ νὰ συγκεντρωθοῦν οἱ καλύτερες δυνάμεις ἀπὸ ὅλες τὶς τάσεις, γιὰ ἕναν ἀγῶνα ποὺ ἦταν κοινὸς καὶ ποὺ ἀφοροῦσε τὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος.

Ἦταν τότε μιὰ πολὺ σκοτεινὴ ὥρα. Καὶ ὁ Λαὸς δέχτηκε τὴν ἰδέα μας καὶ τὴν ἀγάπησε — σὰν ἀκτῖνα ἐλπίδος. Καὶ σήμερα ἔχουμε μιὰ κυβέρνηση ποὺ ἀπὸ ἄποψη στόχων καὶ βασικῆς συνθέσεως εἶναι ἐθνικῆς ἑνότητος (θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι καὶ ἀπὸ ἄποψη πλήρους συνθέσεως). Γιατὶ στὸ μεταξὺ ἡ κατάσταση ἐπιδεινώθηκε. Καὶ ἀπειλεῖται αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ὕπαρξη τῆς Ἑλλάδος.

Σήμερα, τὰ «Πολιτικὰ Θέματα» ρίχνουν μιὰν ἄλλη ἰδέα: Στὶς ἐκλογὲς ποὺ θὰ γίνουν νὰ κατεβοῦν ὅλες οἱ παρατάξεις, ὅλες οἱ πολιτικὲς δυνάμεις, ἑνωμένες σ' ἕνα κοινὸ ψηφοδέλτιο, τὸ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ. Μὲ ἕνα πρόγραμμα ἐπεξεργασμένο ἀπὸ ὅλους, μὲ τοὺς κοινοὺς στόχους τῆς φάσεως ποὺ διανύουμε:

■ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ τῆς Πατρίδος ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ ἀπειλή. Τὴν προώθηση τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων.

■ ΤΗΝ ΟΡΙΣΤΙΚΗ θεμελίωση μιᾶς γνήσιας Δημοκρατίας καὶ τὴν ἐκκαθάριση τῆς κληρονομίας τῆς δικτατορίας.

■ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ δικαιοσύνη, τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη, τὴν πρόοδο σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς.

Θὰ πρόκειται γιὰ ἕνα πείραμα σπάνιο στὴν διεθνῆ ζωή, πρωτάκουστο γιὰ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα. ποὺ ἔχει, ὅμως, τὴν ἀκλόνητη λογική του.

Ἂς ἐπιχειρήσουμε μια πρώτη ἀνάλυση:

1 Τὸ Κυπριακὸ δὲν πάει καλά. Τὸ «ἄφρον» πραξικόπημα κατὰ τοῦ Μακαρίου ποὺ ὀργάνωσε ἡ Χούντα, ἄνοιξε διάπλατα τὴν πόρτα στοὺς Τούρκους. Ὁ «νέος Ἀττίλας» ἄπλωσε τὴν κυριαρχία του στὸ 40% τῆς Μεγαλονήσου καὶ ἔβαλε χέρι στὸ 80% τῆς οἰκονομίας της. Δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν προστασία τῆς τουρκικῆς μειονότητος — οἱ σκοποί του δὲν ἐξαντλοῦνται ἐκεῖ. Ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν διχοτόμηση τῆς Κύπρου — αὐτὸ ζητοῦν οἱ ἀμερικανοί. Καὶ ἀποβλέπει, κυρίως, νὰ γονατίσει τὴν Ἑλλάδα. Ἡ κρίση στὶς ἑλληνοτουρκικὲς σχέσεις δὲν ἄρχισε ἀπὸ τὴν Κύπρο, ἄρχισε ἀπὸ τὴν ὑφαλοκρηπίδα. Καὶ πολὺ φοβούμεθα ὅτι ἐκεῖ θὰ ξαναγυρίσει. Γιὰ νὰ προχωρήσει καὶ στὸν ἔλεγχο τοῦ ἐναερίου χώρου καὶ στὸ περιλάλητο θέμα τῆς τουρκικῆς μειονότητος τῆς Θράκης. Ὁ κ. Καραμανλῆς στὸ λόγο του στὴ Θεσσαλονίκη ἀπηύθυνε λιτὰ καὶ ἀπέριττα, ὅπως συνηθίζει, μιὰ προειδοποίηση: «ὁ κίνδυνος δὲν παρῆλθε. Καὶ ὁ Λαὸς πρέπει νὰ ἀγρυπνεῖ». Ὁ κίνδυνος μιᾶς ἑλληνοτουρκικῆς συρράξεως!

2 Οἱ σχέσεις μὲ τὶς Η.Π.Α. ἐπιδεινώνονται. Οἱ ἀμερικανοὶ εἶχαν καταστήσει τὴν Ἑλλάδα προτεκτοράτο. Μᾶς ἀλυσόδεσαν μὲ οἰκονομικά, στρατιωτικὰ καὶ πολιτικὰ δεσμά. Ἀφεντικὰ ἦταν —καὶ εἶναι; — οἱ ποικιλώνυμοι Τὸμ Πάππας, οἱ γιγάντιες οἰκονομικὲς ἐπιχειρήσεις τῆς ὑπερατλαντικῆς χώρας. Στὸν τόπο μας εἶναι διάσπαρτες οἱ ἀμερικανικὲς βάσεις Καὶ παντοῦ λειτουργοῦν οἱ μυστικοί τους μηχανισμοί. Οἱ πράκτορες τῆς Σὶ Ἄι Ἔι δροῦν κάτω ἀπὸ τὴ μύτη μας —πίσω ἀπὸ κάθε ὕποπτη ὑπόθεση εἶναι ὁ δικός τους δάκτυλος. Οἱ ΗΠΑ χρειάζονται αὐτὸ τὸν ἱστορικὸ χῶρο — ὄχι βέβαια γιατὶ εἶναι ἱστορικός, ἀλλὰ γιατὶ εἶναι χῶρος καίριος γιὰ τὰ στρατηγικὰ καὶ οἰκονομικοπολιτικά τους συμφέροντα. Μᾶς κάθισαν στὸ σβέρκο τὴ λαομίσητη δικτατορία γιατὶ δὲν μποροῦσαν ἀλλοιῶς νὰ μᾶς ἐλέγξουν. Καὶ θὰ ἀντιδράσουν ἔτσι ἢ ἀλλοιῶς στὸ μεγάλο ἄνοιγμα τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἀνεξαρτησία της. Ὅπως ἀντιδροῦν ὅλα τὰ ἀφεντικὰ ὅταν οἱ δοῦλοι τολμοῦν νὰ σηκώσουν κεφάλι.

3 Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴ δικτατορία στὴ Δημοκρατία δὲν εἶναι εὔκολη ὑπόθεση. Πολλοὶ ζητοῦν ἄμεσο ἐκδημοκρατισμὸ καὶ Κάθαρση. Σὰν Λόγος εἶναι εὔκολος. Σὰν Πράξη εἶναι γεμάτη κινδύνους. Αὐτὴ ἡ μετάβαση πρέπει νὰ στηριχτεῖ καὶ στὸ Στρατό. Καὶ ὁ Στρατὸς μέσα ἀπὸ τὶς ἀτέλειωτες ἐκκαθαρίσεις τῆς ἑπταετίας ἀλλοιώθηκε. Ἔτσινε νὰ γίνει κάστα, νὰ ἔχει ἰδιαίτερα συμφέροντα, ἰδιαίτερη ἰδεολογία. Καὶ πρέπει γρήγορα νὰ ἀποτοξινωθεῖ, χωρὶς ὅμως ἐκτεταμένες ἐσωτερικὲς ρήξεις, γιατὶ ἀπέναντι εἶναι οἱ Τοῦρκοι καὶ πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη οἱ ἀμερικανοί. Εἶναι, ὕστερα, οἱ συνωμοτικοὶ δεσμοὶ τῆς δικτατορίας ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν. Καὶ εἶναι τὸ πρόβλημα τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ: χρόνια ὁλόκληρα εἶχε παραλύσει καὶ εἶχε διαβρωθεῖ ἀπὸ τὰ μαντρόσκυλα τῆς δικτατορίας —ποὺ κρατοῦν ἀκόμη θέσεις-κλειδιὰ— καὶ προστατεύονται ἀπὸ τὸ νόμο. (Ἀλήθεια, δὲν μπορεῖ ὁ νόμος νὰ ἀνασταλεῖ γιὰ 24 ὧρες, γιὰ νὰ μπορέση ἡ κυβέρνηση νὰ κάνει τὶς ἀναγκαῖες ἀλλαγὲς καὶ νὰ ἀποκτήσει τὸ κράτος δημοκρατικὸ μηχανισμό;)

Σ' ἕνα ψηφοδέλτιο ἐθνικῆς σωτηρίας

4 Καὶ ὑπάρχουν τὰ ὀξύτατα οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα. Ἐκεῖ τὰ εὔλογα συμφέροντα ξεχωρίζουν. Ἄλλα οἱ μεγάλοι ἐργοδότες, ἄλλα οἱ μικροί, ἄλλα οἱ ἐργάτες, οἱ ὑπάλληλοι, οἱ ἀγρότες. Ἂν ἡ κοινωνικὴ ἀντίθεση καλύψει τὴν ἐθνικὴ καὶ πολιτικὴ κρίση, ἡ Ἑλλάδα θὰ πέσει στὰ χέρια μιᾶς καινούργιας δικτατορίας — καὶ τῶν ἀμερικανῶν. Ἄρα, ἀλλοῦ πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ ἡ λύση.

Θὰ ἔλεγε κανεὶς πὼς ἡ λύση θὰ εἶναι ἡ προσφυγὴ στὶς κάλπες. Ὁ Λαὸς θὰ ἐκλέξει τὴν ἡγεσία του, θὰ προσδιορίσει τὸ πρόγραμμά της καὶ ὅλοι θὰ πειθαρχήσουν στὴν ἐτυμηγορία του. Αὐτὴ ἡ λύση εἶναι ὀρθὴ καὶ ἀναγκαία. Τὸ πρόβλημα, ὅμως, δὲν εἶναι ἂν πρέπει νὰ πᾶμε στὶς ἐκλογές. Πρέπει καὶ στὸ πιὸ σύντομο διάστημα. Τὸ πρόβλημα εἶναι πῶς θὰ πᾶμε — καὶ πῶς θὰ βγοῦμε.

Οἱ ἐκλογές, ἀναπόφευκτα, θὰ φέρουν μιὰν ἔκρηξη τῶν πολιτικῶν ἀνταγωνισμῶν, ὁσηδήποτε αὐτοσυγκράτηση κι ἂν ὑπάρξει. Στὴ δίνη τους θὰ ξεχάσουμε τί μᾶς ἑνώνει καὶ θὰ ἀναζητήσουμε τί μᾶς χωρίζει. Τὰ κόμματα διεκδικοῦν ἐξουσία. Καὶ τὴν διεκδικοῦν ἀπὸ τὸ Λαό. Κι ὁ ἑνωμένος σήμερα Λαὸς θὰ πρέπει νὰ σκέπτεται καὶ «ἑνωμένα» καὶ «κομματικὰ» — δηλαδὴ μὲ τὶς ἀναγκαῖες καὶ πολὺ εὔλογες καὶ πολὺ δημοκρατικὲς, ἰδιαιτερότητες.

ΣΥΜΦΕΡΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΩΡΑ ΤΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ;

Καὶ τώρα ἡ πρόταση:

Τὰ κόμματα —ὅλα τὰ κόμματα— εἶναι θεσμὸς sine qua non τῆς Δημοκρατίας. Καὶ ὁ τίμιος ἀνταγωνισμός τους ἀπαραίτητος, σὰν κινητήρας προόδου. Ἀντὶ ὅμως νὰ ἐπιδιώξουν ἕνα-ἕνα χωριστὰ τὴ λαικὴ ψῆφο, τονίζοντας μοιραῖα ὅ,τι τὰ χωρίζουν, ὀφείλουν, ὑποτάσσοντας τὰ πάντα στὶς ἐθνικὲς προτεραιότητες, νὰ τὴν ἐπιδιώξουν ΟΛΑ ΜΑΖΙ, μὲ βάση ὅσα —κρίσιμα— τὰ ἑνώνουν.

Τὰ «Πολιτικὰ Θέματα» ἀπευθύνουν ἔκκληση στὴν κυβέρνηση, τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ τὶς ἀδέσμευτες δυνάμεις ποὺ βγῆκαν ἀπὸ τὸν ἀντιδικτατορικὸ ἀγώνα, νὰ βγάλουν τὰ συμπεράσματα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀδήριτη λογική, καὶ νὰ συμφωνήσουν:

■ ΝΑ ΣΥΣΤΗΣΟΥΝ μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἀντιπροσώπους ὅλων τῶν πολιτικῶν δυνάμεων, νὰ ἐπεξεργαστεῖ τὸ κοινὸ πρόγραμμα τῆς αὐριανῆς κυβερνήσεως ἐθνικῆς ἑνότητος ποὺ θὰ προκύψει ἀπὸ τὶς κάλπες.

■ ΝΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΘΕΙ ἕνα ἐνιαῖο ἐθνικὸ καὶ δημοκρατικὸ ψηφοδέλτιο, ἀπὸ τὰ καλύτερα στελέχη τῶν πολιτικῶν δυνάμεων — ἐκεῖνα, κυρίως, ἀπὸ ὅλες τὶς παρατάξεις, ποὺ δὲν ἀπουσίασαν ἀπὸ τὸν ἀντιδικτατορικὸ ἀγώνα. Ἡ κατανομὴ νὰ γίνει χονδρικά: 40% ὁ κόσμος τῆς ἄλλοτε δημοκρατικῆς δεξιᾶς. 40% ὁ κόσμος τοῦ ἄλλοτε Κέντρου καὶ 20% ὁ κόσμος τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τῆς Ἀντιστάσεως. Καὶ μέσα στοὺς συνδυασμοὺς νὰ μποῦν «ἀριστίδην» σὲ μικροὺς ἀριθμούς, ἐπίλεκτες μορφὲς ποὺ διακρίθηκαν στὸν ἀντιδικτατορικὸ ἀγώνα καὶ εἶναι σύμβολα τῆς ἑνότητος ποὺ δημιουργήθηκε σ' αὐτόν: ἀξιωματικοί, δικαστικοί, συνδικαλιστές, νέοι, γυναῖκες.

Τὰ κόμματα δὲν θὰ παραιτηθοῦν ἀπὸ τὰ προγράμματά τους. Θὰ τὰ ὑποτάξουν ὅμως στὸ κοινὸ πρόγραμμα, στὴν ἐπεξεργασία τοῦ ὁποίου θὰ μετάσχουν καὶ αὐτά. Καὶ θὰ μιλοῦν τὴ γλῶσσα τους, ὑπογραμμίζοντας ὅμως αὐτὰ ποὺ ἑνώνουν. Καὶ στὴ νέα Βουλὴ θὰ εἶναι ἐλεύθερα νὰ ἀσκήσουν τὴν κριτική τους — θὰ δεσμεύονται μόνο ἀπὸ τὸ κοινὸ πρόγραμμα καί, κυρίως, ἀπὸ τὶς ἐθνικὲς προτεραιότητες ποὺ ὁδηγοῦν σ' αὐτό.

Οἱ κρίσιμες ἐθνικὲς σημερινὲς συνθῆκες ἠμπορεῖ νὰ ὁδηγήσουν σ' ἕνα ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν βωμῶν καὶ τῶν ἑστιῶν μας. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἐθνικὸ χαράκωμα θὰ βρεθοῦν χέρι-χέρι, δίπλα ΟΛΟΙ ὅσοι σήμερα χωρίζονται ἀπὸ κομματικὲς διαφορές. Ἂς θυμηθοῦμε πὼς ὅταν ἀκούγονταν ἀπὸ τὸ διπλανὸ κελλὶ οἱ οἰμωγὲς τῶν βασανιζομένων ἀγωνιστῶν, κανεὶς —δεξιὸς ἢ κεντρῶος ἢ κομουνιστὴς— δὲν σκεφτόταν ἐκείνη τὴν ὥρα τὴν πολιτικὴ προέλευσι τοῦ βασανιζομένου. Σπαρταροῦσε κι ἔκλαιγε ἡ καρδιὰ ὅλων.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ ἔσχατη αὐτὴ ἀνάγκη ἀποτραπῆ, μήπως δὲν ἀντιμετωπίζει ὁ τόπος μιὰ σειρὰ τεραστίων κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν προβλημάτων, ποὺ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ τὴ συνδρομὴ καὶ τὴ συμμετοχὴ ΟΛΩΝ;

Τὰ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ καλοῦν ὅλο τὸ Λαὸ καὶ τὶς ἡγεσίες του νὰ ξεπεράσουν τὴν Ἱστορία. Στὰ σύνορα τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους ποὺ σχοινοβατεῖ αὐτὴν τὴ στιγμὴ ἡ Ἑλλὰς ἂς κρατηθοῦμε τὸ ἴδιο σφιχτὰ ἑνωμένοι, ὅπως ὅταν πολεμούσαμε τὸν βασανιστὴ καὶ τὸν δυνάστη.

Καὶ ὁ ἡγέτης;

Τώρα πιὰ εἶναι αὐτονόητος. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ πρὶν τὴ δικτατορία ἀγαπήθηκε ἀπὸ πολλοὺς καὶ γέννησε ἐχθρότητα σὲ ἐξ ἴσου πολλούς, ἦρθε ὡρίμος, μετὰ τὴν πικρὴ ἐμπειρία τῆς ἐξορίας καὶ τὴν τραγωδία τῆς δικτατορίας, γιὰ νὰ γίνη σημαιοφόρος τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας καὶ μιᾶς νέας πορείας πρὸς τὴν Ἀνεξαρτησία καὶ τὴν Δημοκρατία.

Ὁ ἡγέτης ὑπάρχει.

Ὄχι σὰν κομματάρχης ἀλλὰ σὰν primus inter pares. Σὰν στήριγμα καὶ σὰν ἐγγυητὴς μιᾶς λεπτῆς ἰσορροπίας πού, ὅμως, στηρίζεται στὴ χαλύβδινη ἑνότητα τοῦ Λαοῦ: ὁ Κωνσταντῖνος Καραμανλῆς.

"ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ..

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΩΡΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗΣ

ΚΑΙ ΟΧΙ ΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΕΩΝ

Ὁ κ. Καραμανλῆς στὴν πρώτη δημόσια ἐμφάνισί του ζήτησε ἐθνικὴ ἑνότητα καὶ κάλεσε τὸ λαὸ νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνη στὴν Κυβέρνηση. Ὁ λαὸς ἀπάντησε θετικά. Ἡ ἐμπιστοσύνη, ὅμως, ὅπως καὶ ἡ ἐθνικὴ ἑνότητα, εἶναι στοιχεῖα εὔθραυστα. Καὶ θὰ χρειαστῇ νὰ ἐπιστρατεύσῃ ὅλη του τὴν δύναμη ὁ κ. Καραμανλῆς γιὰ νὰ ξεπεράσῃ τὸν κλοιὸ ποὺ προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ γύρω του ὁ παληὸς κομματικός του μηχανισμός, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν πορεία του ἀδέσμευτος, σὰν ὄργανο τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἱστορίας. Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ ὥρα τῆς κρίσεώς του.

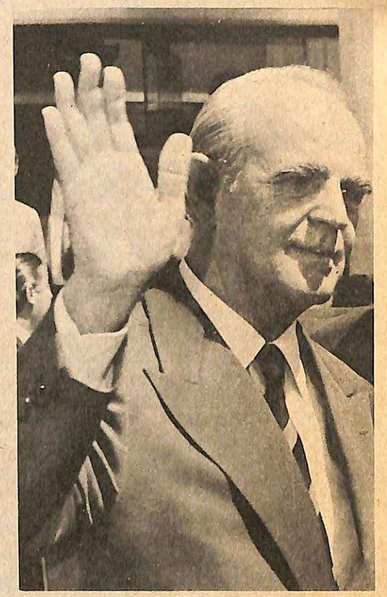

Τοῦ πολιτικοῦ μας συντάκτου

Τὸ καλοκαιρινὸ ἀπόγευμα ἦταν γλυκὸ στὴ Θεσσαλονίκη κι ἕνα «μέγα πλῆθος» μὲ «μέγα πάθος» συνέρρευσε γιὰ νὰ γιορτάσει τὴν Ἀπελευθέρωση ἀπ' τὴ δικτατορία καὶ νὰ «κοινωνήσει μὲ τὰ πιὸ κρίσιμα προβλήματα αὐτῆς τῆς ὥρας. Ὁ κ. Καραμανλῆς διέγραψε σύντομα τὴν πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεως. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ συγκράτησε ἰδιαίτερα ἡ συγκέντρωση, ἦταν:

— ἡ κρίση μὲ τὴν Τουρκία δὲν πέρασε. Καὶ ὁ Λαὸς πρέπει νὰ ἀγρυπνεῖ.
— ἡ πορεία πρὸς τὴ Δημοκρατία δὲν ἀσφαλίστηκε πλήρως.
— ἂν ὅλα πᾶνε καλά, οἱ ἐκλογὲς θὰ γίνουν νωρίτερα ἀπ' ὅ,τι προβλέπεται.

«Ὁ κίνδυνος δὲν πέρασε»

Ἡ ἰδέα τῶν ἐκλογῶν ἠλέκτρισε τὴν κοινὴ γνώμη σ' ὅλη τὴ χώρα. Ἡ προτεραιότης ὅμως ἀνήκει πάντα στὸ ἐθνικὸ θέμα τῆς Κύπρου. Κι ἐκεῖ μποροῦν νὰ σημειωθοῦν ἀπρόβλεπτες ἐξελίξεις — ὅπως καὶ στὴ διαδικασία τῆς ὁμαλοποιήσεως. Ἐπίμονες ἐνδείξεις πείθουν ὅτι ἡ ἔνταση θὰ κλιμακωθεῖ μέσα στὸ τελευταῖο δεκαήμερο τοῦ Σεπτεμβρίου.

Οἱ Τοῦρκοι —μὲ τὶς πλάτες τῶν ΗΠΑ— ἀκολουθοῦν μιὰ πολιτικὴ χαμόγελων καὶ στρατιωτικῶν πιέσεων. Ὁ πρωθυπουργὸς Ἐτσεβίτ κάλεσε ἐπανειλλημένα τὸν Ἕλληνα συνάδελφό του κ. Καραμανλῆ νὰ συναντηθοῦν πάνω σὲ πλοῖο κάπου στὰ θαλάσσια ὅρια τῶν δύο χωρῶν. Εἶναι ἕτοιμος —εἶπε— νὰ συμβάλει, ὥστε νὰ ἀναζητηθεῖ ἔντιμη λύση. Τὴν ἴδια ὅμως ὥρα, οἱ Τοῦρκοι παραβίαζαν καὶ πάλι τὴν ἐκεχειρία καὶ ἀπίλναν τὸ φάσμα τῆς ὁλοκληρωτικῆς κατοχῆς στὴ Μεγαλόνησο. Ἂν ἡ Ἑλλὰς προσφύγει στὴ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ —εἶπε ὁ κ. Ντενκτάς— θὰ ἀνακηρύξουμε σὲ αὐτόνομο κράτος τὴν περιοχή μας, καὶ ἐννοοῦσε τὰ 40% τοῦ κυπριακοῦ ἐδάφους ποὺ κατέχουν τὰ στρατεύματα τῆς Ἀγκυρας. Στὴν ἄλλη ἄκρη, στὰ σύνορα τοῦ Ἕβρου, τὰ ξένα πρακτορεῖα μετέδωσαν πὼς οἱ Τοῦρκοι ἄνοιξαν σὲ μιὰ περίπτωση πῦρ — καὶ ξένες ἐφημερίδες δημοσιεύουν ὑποβολιμαῖες πληροφορίες γιὰ δῆθεν πιέσεις σὲ βάρος τῆς Τουρκικῆς μειονότητος στὴ Θράκη.

Ἡ Ἀμερικὴ παίζει ἐπίμονα τὸ παιγνίδι τῶν ἐκβιασμῶν σὲ βάρος τῆς Ἑλλάδος — μὲ κύριο μοχλὸ τὴν ὥρα αὐτὴ τὴν Ἄγκυρα. Ὁ πρεσβευτὴς τῶν ΗΠΑ στὴν Ἀθήνα κ. Τάσκα, μεταβίβασε, ὡς τὴν ὥρα ποὺ γράφονται οἱ γραμμὲς αὐτές, τὸ ἔκτο μήνυμα τοῦ κ. Κισσινγκερ στὸν Ἕλληνα πρωθυπουργό. Τὸ μοτίβο ἦταν σὲ ὅλα κοινό: Ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει νὰ ἀποδεχθεῖ διαπραγματεύσεις — κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς «ντὲ φάκτο» καταστάσεως. Ἡ ἀμερικανικὴ πολιτικὴ ἐπιμένει στὴν διχοτόμηση τῆς Κύπρου καὶ στὴ μετατροπή της σὲ ἐκτεταμένη ἀεροναυτικὴ καὶ ἠλεκτρονικὴ βάση. Στὸ δίλημμα ποὺ ἀντιμετωπίσε κάποια στιγμὴ —μὲ τὴν Τουρκία ἢ τὴν Ἑλλάδα;— ἡ ἐπιλογὴ τῆς ἦταν κατηγορηματική — : μὲ τὴν Τουρκία. Στὸ ἔδαφος τῆς γειτονικῆς χώρας, οἱ ΗΠΑ διαθέτουν πλούσιο δίκτυο ἀπὸ βάσεις καὶ κέντρα ἠλεκτρονικῆς κατασκοπείας. Ἡ γειτονιά της μὲ τὴν ΕΣΣΔ τοὺς ἐξασφαλίζει προσβάσεις στὰ ζωτικὰ κέντρα τοῦ Νότου τῆς σοσιαλιστικῆς χώρας. Καὶ ἡ θέση τῆς Τουρκίας στὸ χῶρο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, τοὺς δίνει ἐρείσματα γιὰ νὰ ἀσκοῦν τὶς πιέσεις τους στὴ Συρία καὶ σ' ὅλο τὸ ἀντιμπεριαλιστικὸ κίνημα τῆς περιοχῆς. Σὲ μιὰ στιγμή, μάλιστα, ποὺ καινούργια νέφη συγκεντρώνονται σ' αὐτὸ τὸ χῶρο καὶ ἡ μάχη γιὰ τὰ πετρέλαια καὶ τὸν ἔλεγχο τῆς περιοχῆς, μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει σὲ νέες ἐκρήξεις — καὶ σὲ νέο ἀραβοϊσραηλινὸ πόλεμο.

Ἔντασις

Οἱ ΗΠΑ ἐντείνουν τὶς νέες πιέσεις στὴν Ἑλλάδα — καὶ οἱ ἀτμόσφαιρες θὰ αὐξηθοῦν ὡς ἄδηλο σημεῖο. Ἡ χώρα μας σήκωσε τὴ σημαία τῆς Ἀνεξαρτησίας, βγῆκε ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ ΝΑΤΟ καὶ προσανατολίζεται σταθερὰ στὴν Εὐρώπη. Εἶναι μιὰ πολιτικὴ σύμφωνη μὲ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα — ἀντίθετη ὅμως μὲ τὶς θλέψεις τῆς Οὐάσιγκτον. Οἱ τριβὲς ἐντείνονται. Γιὰ τὶς ΗΠΑ ἡ ἑλληνικὴ πορεία ἀποτελεῖ κίνδυνο. Καὶ πρέπει νὰ ἀνατραπεῖ. Ὀρθότατα ὁ κ. Καραμανλῆς προειδοποίησε: Ὁ κίνδυνος δὲν ξεπεράστηκε. Καὶ ὁ Λαὸς ὀφείλει νὰ ἀγρυπνεῖ.

Κατεύθυνση: ΟΗΕ καὶ Εὐρώπη

Ἡ Ἑλλὰς ἀπάντησε στὶς ἀπειλὲς σταθερὰ καὶ «ρωμέικα». Δὲν θὰ ἀναγνωρίσει τετελεσμένα γεγονότα. Οἱ Τοῦρκοι πρὶν κάθε διαπραγμάτευση πρέπει νὰ γυρίσουν στὴ γραμμὴ τῆς θης Αὐγούστου. Ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ εἶναι ὁριστικὴ καὶ ἀμετάκλητη. Καὶ ἡ κατεύθυνση εἶναι: ὁ ΟΗΕ.

Πρὶν λίγες μέρες ὁ γελαστὸς πρεσβευτὴς τῆς ΕΣΣΔ μὲ τὸ παιδικὸ πρόσωπο, κ. Ἰγκὸρ Γιεζὼφ ἐπέδιδε στὴν ἑλληνικὴ κυβέρνηση τὴν σοβιετικὴ πρόταση. Ἦταν ἡ πρώτη, μεγάλη πρωτοβουλία τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως. Ἡ Τουρκικὴ ἄρνηση τὴν μπλοκάρισε. Θὰ περιοριστεῖ ἐκεῖ ἡ ΕΣΣΔ; Θ' ἀφήσει νὰ περάσει ἡ διχοτόμηση καὶ ἡ «νατοποίηση» τῆς μεγαλονήσου ποὺ θὰ τείνει ἡ διαταράξει τὴν ἰσορροπία σ' αὐτὴν τὴ νευραλγικὴ περιοχή; Λογικά, εἶναι ἀδύνατο. Καὶ καθὼς αὐξάνεται ὁ ἐπικριτικὸς τόνος τῶν σοβιετικῶν ἐφημερίδων εἰς βάρος τῆς Τουρκίας, διεθνεῖς σχολιαστὲς περιμένουν τὸ ἑπόμενο θῆμα.

Σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο ἀναμένεται ὅτι ἡ ΕΣΣΔ θὰ ἀντιδράσει: Μὲ πρόταση πρὸς τὴν ἑλληνικὴ ἡγεσία νὰ ἐπισκεφθεῖ τὴν Μόσχα. Μὲ τὴν ἐγγύηση τῶν ἑλληνικῶν συνόρων. Μὲ τὴν προσφορὰ οἰκονομικῆς καὶ στρατιωτικῆς βοήθειας.

Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνηση προετοιμάζεται γιὰ τὴν προσφυγὴ στὴν Γενικὴ Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ. Ὁ κ. Μαῦρος, ἀφοῦ ἀπέρριψε πρόταση νὰ μεταβῇ στὴν Οὐάσιγκτον, ἀναχωρεῖ γιὰ τὸ Παρίσι, τὴν Μπὸν καὶ τὶς Βρυξέλλες.

Ἀλλὰ δὲν θὰ πάει μόνο ἐκεῖ. Ἐκκρεμεῖ ἤδη πρόταση νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸ Βελιγράδι. (Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Γιουγκοσλάβου ἀντιπροέδρου εἶχε μεγαλύτερη σημασία ἀπ' ὅση τῆς ἀποδόθηκε). Καὶ ὑπάρχουν κι ἄλλες. Ὁ δρόμος τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, δὲν περνᾶ μόνον ἀπὸ τὴν Δυτικὴ Εὐρώπη. Περνᾶ ἀπὸ ὁλόκληρη τὴν Εὐρώπη καὶ ἀπὸ τὸν τρίτο κόσμο. Αὐτὴ τὴ σύλληψη τὴν συγκεκριμενοποίησε ὁ ὑπουργὸς Ἐμπορίου κ. Ἀθ. Κανελλόπουλος στὴ μεστὴ ὁμιλία του στὴ Διεθνῆ Ἔκθεση τῆς Θεσσαλονίκης: Τὸ δόγμα μιᾶς πολιτικῆς «ἀνοικτῶν ὁριζόντων» πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις, διατυπώθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ χῶρο τῶν ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν σχέσεων, «Στόχος τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς —εἶπε— εἶναι(....) καὶ ἡ ἰσότιμος οἰκονομικὴ καὶ ἐμπορικὴ συμπεριφορὰ της τόσο πρὸς τὶς χῶρες τοῦ Δυτικοῦ καὶ Ἀνατολικοῦ, ὅσο καὶ στὶς χῶρες τοῦ Τρίτου Κόσμου».

Ἡ Ἑλλάδα διαθέτει πολλὰ «χαρτιὰ» γιὰ νὰ πιέσει τὴν ἀμερικανικὴ πολιτική. Ἕνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι οἱ βάσεις. Τὸ ἐθνικὸ συμφέρον ἐπιβάλλει νὰ ἀναθεωρηθοῦν οἱ διμερεῖς συμφωνίες μὲ τὶς ΗΠΑ τῆς 12.10 τοῦ 1953, τῆς 22.8.1972 καὶ τῆς 8.1.1973. Ὁ χειρισμὸς ὅμως τοῦ θέματος ἀνήκει στὴ φαρέτρα τῆς πολιτικῆς. Ἡ κυβέρνηση ἔθεσε ἔμμεσα κατ' ἀρχὴν τὸ πρόβλημα μὲ τὴ γνωστὴ ἐπιστολή της στὶς χῶρες - μέλη τοῦ ΝΑΤΟ. Καὶ θὰ ὑπάρξει συνέχεια. Τὸ ἀμερικανικὸ προσωπικὸ σὴν Ἑλλάδα παραπονεῖται γιὰ τοὺς τελωνειακοὺς περιορισμοὺς ποὺ ἄρχισε νὰ ὑφίσταται — ἡ παλιὰ ἀσυδοσία καταργεῖται. Ἡ κυβέρνηση ἐξετάζει παράλληλα τὸ ἐνδεχόμενο νὰ καταργήσει τὸ σταθμὸ «φωνὴ τῆς Ἀμερικῆς» στὴ Ρόδο, ὅπως καὶ τὸν στρατιωτικὸ σταθμὸ τῆς Καβάλας. Εἶναι τὰ πρῶτα βήματα μιᾶς κλιμακώσεως.

Ἔγραψε

«...Ἡ ἡγετολατρεία εἶναι τὸ συμπληρωματικὸ πλέγμα ποὺ χαρακτηρίζει τὰ ὑπανάπτυκτα σύνολα. Κρατάει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Φαραώ, ἀλλὰ εἶναι καὶ κατάλοιπο ἀπὸ ἔνστικτα τῶν προανθρώπινων προγόνων μας. Συντηρεῖται αὐτὴ ἡ ἡγετολατρεία, μὲ μύθους ποὺ ὑλοποιοῦν τὰ συμφέροντα ὀλίγων καὶ διαδίδονται στοὺς λαοὺς μὲ ἔντεχνη προπαγάνδα. Μεγάλοι ἄνδρες στὰ ἱστορικὰ καὶ στὰ τελευταῖα χρόνια πρόσφεραν στὰ ἔθνη τους καὶ στὴν ἀνθρωπότητα ἔξοχες ὑπηρεσίες. Ἀλλὰ μὲ τὴ σημερινὴ ἔκρηξη ἀνόδου ἀξιῶν ἀνθρώπων καὶ ταυτόχρονα μὲ τὴν κατάπτωση ἄλλων, ποὺ εἶχαν ἀναριχηθεῖ σὲ κορυφαῖες θέσεις, τείνει νὰ ἐπικρατήσει στὸν κόσμο μιὰ ἰσοπέδωση ἡγετικῶν καὶ λαϊκῶν παραγόντων μὲ προοδευτικὴ προαγωγὴ τῆς ἀξίας τῶν λαϊκῶν βάσεων. Ἡ εὐτυχὴς συνέπεια θὰ εἶναι νὰ διαλυθεῖν τὰ ἀπολιθωμένα ἡγετικὰ κατεστημένα καὶ νὰ ἐξομαλυνθεῖ τὸ ρεῦμα γιὰ συνεχῆ ἀνανέωση τῆς ἡγεσίας...»

Γ. Ι. ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ
ἀντιστράτηγος ἐ.ἀ.

Νωρίτερα οἱ ἐκλογές;

Ἂν ὅλα πᾶνε καλὰ —εἶπε ὁ κ. Καραμανλῆς— οἱ ἐκλογὲς θὰ γίνουν νωρίτερα ἀπὸ ὅσο ἀναμένονται. Οἱ ἐκλογὲς ὅμως εἶναι μιὰ ὑπόθεση λεπτὴ —σὲ ἄλλη στήλη τὰ «Π.Θ.» διατυπώνουν τὴ γνώμη τους καὶ καταλήγουν στὴν πρότασή ους. Καὶ ὁ πρωθυπουργὸς ἔξερει καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον τὸ βάρος τῆς ὑποσχέσεώς του.

Μιὰ λογικὴ ὑποστηρήζει ὅτι πρέπει νὰ πᾶμε τὸ ταχύτερο στὶς κάλπες. Μιὰ σταθερὴ πλειοψηφία ἀπὸ τὸ Λαὸ θὰ ἐπιτρέψῃ στὸν κ. Καραμανλῆ νὰ προχωρήσει χωρὶς ἀναστολὲς πιά, στὴ ριζικὴ ἐξυγίανση τῆς ἐθνικῆς μας Ζωῆς — καὶ στὴν «Κάθαρση».

Μία ἄλλη ὅμως ἐπιμένει ὅτι τὸ τίμημα αὐτῆς τῆς πορείας θὰ εἶναι ἡ ρήξη τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος. Μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες.

«Δὲν πρόκειται γιὰ συνηθισμένες ἐκλογὲς» παρατηροῦσε ἔμπειρος πολιτικός. «Θὰ λύσουν θέματα πολιτειακά, συνταγματικῶν θεσμῶν, θὰ προκαθορίσουν τὴν ἐθνική μας πορεία γιὰ χρόνια. Ἂν στὶς ρυθμίσεις δὲν εἶναι σύμφωνο ὅλο τὸ Ἔθνος, θὰ μπεῖ καὶ πάλι ἡ θρυαλλίδα μελλοντικῶν συγκρούσεων».

Στὴ Θεσσαλονίκη, ὁ παληὸς μηχανισμὸς τῆς ΕΡΕ θέλησε νὰ περάσει τὴ συγκέντρωση ἀπὸ τὰ «κομματικὰ» κανάλια. Ἀπέναντι σ' ἕνα πλῆθος ποὺ σκεφτόταν ἐνωτικά, λειτούργησε παραταξιακὰ — καὶ ἀπώθησε. «Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὸν παληὸ πολιτικὸ κόσμο δὲν κατάλαβαν τίποτα», εἶπαν πολλοί. «Δὲν κατάλαβαν οὔτε τὸ μήνυμα τοῦ νέου Καραμανλῆ, οὔτε τὶς διαθέσεις τοῦ σημερινοῦ Λαοῦ. Καλύτερα νὰ σβήσουν — νὰ μὴ μᾶς μολεύουν».

Τὸ νέο πρόσωπο τοῦ πρωθυπουργοῦ εἶναι ἕνα κεφάλαιο γιὰ τὸν τόπο. Ἂν ταυτιστεῖ μὲ τὴν παληὰ ΕΡΕ, μοιραῖα θὰ χάσει τὴν ἀκτινοβολία του. Κι ὁ κόσμος αὐτῆς τῆς παρατάξεως ἀνανεώθηκε. Ποιοί ὅμως —θεσμοί κομματικοί καὶ πρόσωπα καὶ ἰδέες— θὰ τὸν ἐκφράσουν;

Ἡ δοκιμασία τῆς ἐμπιστοσύνης

Στὸ δρόμο πρὸς τὶς ἐκλογὲς πρέπει νὰ διευκρινιστοῦν μεγάλα θέματα. Ἀνάμεσά τους:

—Τὸ πολιτειακό. Θὰ λυθεῖ μὲ δημοψήφισμα; Πρὶν τὶς ἐκλογὲς ἢ μετά;
— Ἡ νέα Βουλή. Τί χαρακτήρα θὰ ἔχει; Συντακτικὸ ἢ Ἀναθεωρητικό;
— Τὸ σύστημα. Θ' ἀποβλέπει στὴν πόλωση καὶ τὸν ἀποκλεισμὸ τῶν ἐπιμέρους τάσεων; Ἢ θὰ βοηθᾶ τὴν «ἀπογραφή» τῶν πολιτικῶν δυνάμεων καὶ θὰ ἀφήνει νὰ ἐκφραστοῦν ὅλα τὰ ρεύματα τῆς πολιτικῆς Ζωῆς;
— Τὸ κόμματα. Θ' ἀφεθοῦν ἐλεύθερα νὰ συνταχθοῦν καὶ νὰ λειτουργήσουν; Καὶ θὰ προλάβουν νὰ διαμορφωθοῦν σὰν κόμματα ἀρχῶν;

Κι ὅλα αὐτὰ πῶς; Σὲ συνθῆκες στρατιωτικοῦ νόμου; Ἢ μὲ μιὰ ἀναστολή του στὶς παραμονὲς τῶν ἐκλογῶν;

Τὰ ἐρωτήματα εἶναι κρίσιμα. Καὶ ἡ ἀπάντηση βρίσκεται στὰ χέρια τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

4.000 νεκροί!
3.800 ἄφαντοι!

ΦΡΙΚΑΛΕΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ

ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ ΕΠΙΤΕΙΝΕΙ ΤΟ ΟΡΓΙΟ ΤΩΝ ΟΠΛΟΦΟΡΩΝ ΤΗΣ ΕΟΚΑ Β'

Ζητήσαμε ἀπό τὸν Κύπριο δημοσιογράφο κ. Παναγ. Παιονίδη μιὰ εἰκόνα τῆς καταστάσεως στὴν Κύπρο. Ὁ κ. Παιονίδης διετέλεσε Γενικὸς Γραμματεὺς καὶ Πρόεδρος τῆς Ἑνιαίας Δημοκρατικῆς Ὀργανώσεως Νέων τῆς Κύπρου, καὶ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Εἰρήνης. Εἶναι μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΑΚΕΛ.

Εὑρίσκεται τὴν στιγμὴ αὐτὴ στὴν Ἀθήνα στὸ πλαίσιο μιᾶς προσπάθειας τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων τῆς Κύπρου γιὰ τὴν σύγκληση ἑνὸς παγκοσμίου συνεδρίου γιὰ τὴν Κύπρο. Ἔτσι μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ τοῦ ζητήσουμε τὴν πιὸ κάτω συνέντευξη.

ΕΡ.: Τί θὰ θέλατε νὰ μᾶς πῆτε γιὰ τὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς Κύπρου;

ΑΠ.: Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ἐκεῖνο ποὺ ἔγινε στὴν Κύπρο ἀποτελεῖ σοβαρότατο πλῆγμα κατὰ τῆς παγκοσμίου Εἰρήνης. Οὐσιαστικά, βρισκόμαστε ἀντιμέτωποι μιᾶς καταφώρου παραβιάσεως ἀπὸ μέρους τῶν ΗΠΑ τῶν συμφωνηθέντων κατὰ καιροὺς τόσο στὴν Οὐάσιγκτων ὅσο καὶ στὴν Μόσχα, ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἐδραίωση τοῦ κλίματος τῆς ὑφέσεως. Ἀντ' αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς πλευρᾶς ἡ ὀξύτατη κυπριακὴ κρίση θὰ ἔχη, ἀναπόφευκτα, τὶς σοβαρότατες ἐπιπτώσεις της τόσο στὸν Μεσανατολικὸ ὅσο καὶ στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο. Δὲν εἶναι τυχαῖο λ.χ. ποὺ προβάλλουν ὁλοένα καὶ περισσότερο στὴν ἐπιφάνεια σὰν ἄμεσα ἀναμιχθέντες στὸ χουντικὸ πραξικόπημα τῆς 15ης Ἰουλίου οἱ Ἰσραηλινὲς μυστικὲς ὑπηρεσίες, πού, ὡς γνωστόν, ἐπιδιώκουν, μὲ ἕνα ἄλλο τρόπο τώρα, τὴ συνέχιση τῆς ἐπιδρομικῆς σιωνιστικῆς τακτικῆς.

Ἡ Κυπριακὴ Δημοκρατία ὑπῆρξε, σὲ ὅλη τὴν 15χρονη περίοδο τῆς ὑπάρξεώς της, μιὰ σφήνα εἰρήνης σ' ἕνα νευραλγικὸ χῶρο. Δὲν εἶναι ἴσως ὑπερβολὴ ἂν ποῦμε

πῶς σὲ καμιὰ ἄλλη περίπτωση δὲν ἐξυφάνθηκαν τόσα πολλὰ συνωμοτικὰ σχέδια, ὅπως στὴν Κύπρο. Θὰ μπορούσαμε ἐδῶ, ἂν τὄπαιρνε ὁ χῶρος, νὰ τ' ἀπαριθμήσουμε ἕνα-ἕνα, γιατὶ τὸ καθένα τοὺς δίνει ἀπὸ τὴν μιὰ ἕνα μέτρο τοῦ κυνισμοῦ τῶν πιὸ σκοτεινῶν κύκλων, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ἕνα παράδειγμα εὐψυχίας καὶ δυνάμεως ἑνὸς μικροῦ λαοῦ, ποὺ πέρασε ὅλες τὶς δοκιμασίες μὲ ἀξιοσύνη. Ἂν τελικὰ χρησιμοποιήθηκαν οἱ πιὸ ἀπαράδεκτες γιὰ τὴν ἐποχή μας μορφὲς ὑποταγῆς αὐτοῦ τοῦ λαοῦ —ἡ ὧμὴ ἐπέμβαση τῆς ἑλληνικῆς χούντας καὶ ἡ βάρβαρη στρατιωτικὴ εἰσβολὴ τῆς Τουρκίας— αὐτὸ δείχνει ἀκριβῶς πὼς εἶχαν ἀποτύχει οἰκτρὰ ὅλα τὰ σχέδια ἐσωτερικῆς ἀνατροπῆς τοῦ Προέδρου Μακαρίου, καὶ πὼς δὲν ἔμενε τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ τεθοῦν σὲ κίνηση ἐξωτερικὲς δυνάμεις. Εἶναι αὐτὸ ὅμως τὸ στοιχεῖο, ποὺ προσέδωσε στὸ Κυπριακὸ τὶς διαστάσεις ποὺ πῆρε καὶ σὲ προέκταση λειτούργησε σὰν «μπουμεραγκ», ἀνατρέποντας τὴν ἐδῶ ἐγκληματικὴ χούντα. Κατὰ τὴν ἄποψή μου τὸ «μπούμεραγκ» συνεχίζει ἀκόμη τὴν τροχιά του καὶ θὰ πλήξει τελικὰ καὶ τοὺς ἐμπνευστὲς τοῦ ἀρχικοῦ σημείου ἐκκινήσεώς του.

Οἱ πανίσχυρες φιλειρηνικὲς δυνάμεις ὁπωσδήποτε θ' ἀντλήσουν τὰ συμπεράσματά τους γιὰ τὴν εἰλικρίνεια τῆς πολιτικῆς Κίσσιγκερ καὶ στοὺς προσεχεῖς μῆνες δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ φουντώσει ἕνα νέο κύμα ὀργῆς κατὰ τῶν ὑπονομευτῶν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης. Ἕνα κύμα ποὺ θὰ συμπεριλάβει καὶ κυβερνήσεις.

ΕΡ.: Ποιά εἶναι, τώρα, ἡ εἰκόνα τῶν πραγμάτων κάτω στὴν μαρτυρικὴ Κύπρο;

ΑΠ.: Δὲν εἶναι ὑπερβολή, ἂν σᾶς πῶ ὅτι ἡ εἰκόνα τῆς σημερινῆς Κύπρου εἶναι ἡ εἰκόνα μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς. Λὲς καὶ ἄξαφνα ἕνα πρωινὸ ξύπνησε ἡ Κύπρος κι ἀνακάλυψε πὼς βρέθηκε μέσα στὰ πρῶτα πρῶτα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας, ὅταν οἱ ὀρδὲς τοῦ Κουτσοὺκ Μεχμὲτ ὄργωναν τὸ Νησὶ σκορπώντας παντοῦ τὸν θάνατο καὶ τὴν καταστροφή. Δὲν τρέφει ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Κύπρου σωβινιστικά, ἀντιτουρκικὰ αἰσθήματα. Κάτι τέτοιο θάταν ξένο πρὸς προοδευτικότητα, τὴν δημοκρατικότητα καὶ τὴν πολιτικὴ ὡριμότητα ποὺ τὸν χαρακτηρίζει. Γίνονται ὅμως πράγματι φρικαλέα, ἀνήκουστα ἐγκλήματα, βιάζονται πράγματι σαδιστικά, κτηνώδικα γυναῖκες καὶ παιδιά, ἐκτελοῦνται πράγματι μὲ θηριωδία ἀνυπεράσπιστοι πολίτες, λεηλατοῦνται πράγματι τὰ π ά ν τ α καὶ μεταφέρονται μὲ ὅλη τὴν ἐ π ι σ η μ ό τ η τ α στὴν Τουρκία. Μόλις σήμερα τὸ πρωὶ μὲ εἰδοποίησαν ἀπὸ τὴν Λευκωσία ὅτι πέρα ἀπὸ τὶς 4,000 ποὺ φέρονται σὰν νεκροὶ σὰν ἀποτέλεσμα τῶν μαχῶν, πέρα ἀπὸ τὶς ἑκατοντάδες τῶν αἰχμαλώτων ποὺ μεταφέρθηκαν στὴν Τουρκία, ὑπάρχει ἀριθμὸς 3,800 ἀγνοουμένων γιὰ τοὺς ὁποίους οἱ Τοῦρκοι κατακτητὲς ἀρνοῦνται ἐπίμονα νὰ δώσουν ὁποιαδήποτε στοιχεῖα.

Εἶπε :

—Νομίζετε ὅτι οἱ πραξικοπηματίαι εἶναι τώρα, λόγω τῶν τρομερῶν του συνεπειῶν, μετανοημένοι;

—Ἀμφιβάλλω, καθ' ὅσον δὲν ἐσημειώθη εἰς τὴν ὁμάδα τῶν πραξικοπηματιῶν περίπτωσις αὐτοκτονίας ἢ ἄλλη ἐκδήλωσις εὐθιξίας διὰ τὸ τραγικὸν δρᾶμα τῆς Κύπρου, τοῦ ὁποίου εἶναι οἱ αἴτιοι καὶ οἱ δημιουργοί...

Ἀρχιεπίσκοπος ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Καὶ σέρνονται καθημερινὰ ἑκατοντάδες μανάδες ἀπὸ γραφεῖο σὲ γραφεῖο κι ἀπ' ἐκεῖ ἀπὸ τόπο σὲ τόπο ρωτώντας καὶ ψάχνοντας γιὰ τὰ παιδιά τους, τοὺς συζύγους τους, τ' ἀδέρφια τους. Τί νὰ ποῦμε πάλι γιὰ ἐκεῖνες τὶς 200,000 τοὺς πρόσφυγες ποὺ χασαν τὰ π ά ν τ α;

»Εἶναι δυνατὸ νὰ σηκώσει ἡ ἐποχή μας ἕνα τέτοιο ἀνήκουστο δρᾶμα καὶ τοῦτο σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου;

»Ἡ εἰκόνα ὅμως δὲν ὁλοκληρώνεται δυστυχῶς ἐδῶ. Σὰν κατάρα κυκλοφοροῦν ἀκόμα θρασεῖς, προκλητικοὶ σὲ πόλεις καὶ χωριὰ ἰδιαίτερα δὲ στοὺς κατακλισμοὺς τῶν προσφύγων οἱ πωρωμένοι ἐγκληματίες τῆς ΕΟΚΑ Β΄, ἐκεῖνοι ποὺ θάπρεπε, ἂν εἶχαν καὶ τὸν παραμικρὸ κόκκο πατριωτικῆς εὐθιξίας νὰ ἐξαφανιστοῦν μόνοι ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς μετὰ ἀπὸ τὴν τουρκικὴ εἰσβολή. Ἐκμεταλλευόμενες στὸ ἔπαρκο οἱ σπεῖρες αὐτὲς — ἄξια παιδιὰ τῆς ἐδῶ Χούντας — τὸ γεγονὸς ὅτι σύσσωμες οἱ δημοκρατικὲς δυνάμεις ἔστρεψαν μὲ τὴν εἰσβολὴ ὅλη τους τὴν προσοχὴ στὸν Τοῦρκο ἐπιδρομέα διοχετεύτηκαν στὰ μετόπισθεν καὶ ἐπιδόθηκαν στὴν «ἀστυνόμευση» τοῦ λαοῦ. Δὲν εἶναι τυχαῖο ποὺ οἱ σπεῖρες αὐτὲς διατήρησαν ἀκέραιες τὶς δυνάμεις τους στὴν περίοδο τῶν πολεμικῶν συγκρούσεων, ἐνῶ ἀντίστροφα ὅλες σχδὸν τὶς ἀπώλειες τὶς ὑπέστησαν οἱ δημοκρατικὲς δυνάμεις — μόνο τὸ ΑΚΕΛ ὑπολογίζει πὼς ἔχασε σὲ νεκροὺς 1.500 μέλη του.

»Φυσικά, τὸ ὄργιο αὐτὸ ποὺ λειτουργεῖ, ὅπως παρουσιάζεται, σὲ δύο σκέλη, κατευθύνεται ἀπὸ τὸν ἴδιο ἐγκέφαλο ποὺ ὀργάνωσε τόσο τὴν χουντικὴ ἐπέμβαση, ὅσο καὶ τὴν τουρκικὴ εἰσβολή. Σκοπὸς, ὁ ἐξανδραποδισμὸς τοῦ λαοῦ μας, ἡ ἐπιβολὴ τῆς διχοτομήσεως τῆς Κύπρου. Αὐτὲς εἶναι, φυσικά, οἱ ἐπιθυμίες καὶ οἱ ἐπιδιώξεις τῶν κακῶν δαιμόνων τῆς Κύπρου, ὁ λαός μας δὲν εἶπε ἀκόμα τὸν τελευταῖο του λόγο. Ὁ ἀγώνας συνεχίζεται.

ΕΡ.: Τί κατὰ τὴν ἄποψή σας, θὰ μποροῦσε νὰ γίνει ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν Κύπρο;

ΑΠ.: Πολλά, πάρα πολλά. Δὲν θέλω ὅμως νὰ τ' ἀπαριθμήσω ὅλα ὅσα μποροῦν καὶ πρέπει νὰ γίνουν. Ἐκεῖνο ποὺ θάθελα ὅμως νὰ τονίσω κατ' ἀρχὴν εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι γιὰ πρώτη, ἴσως, φορὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἡ ἀγωνιζόμενη Κύπρος βλέπει τὴν Ἀθήνα, σὰν μιὰ ξεστή, δική της φωλιὰ κι ὄχι μηχανορραφιών. Ἐμπιστευόμαστε τὴν σημερινὴ ἐ π ί σ η μ η Ἑλλάδα (ὑπογραμμίζω τὴν λέξη ἐπίσημη, γιατὶ ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος ἦταν πάντα μέσα στὴν καρδιά μας) καὶ τὸ γεγονὸς αὐτὸ προσδίδει στὸν ἀγῶνα τῆς Κύπρου μιὰ ἰσχὺ ποὺ δὲν εἶχε ποτὲ ἄλλοτε στὰ τελευταῖα χρόνια.

»Ἕνα σημεῖο ποὺ θάθελα ἰδιαίτερα νὰ ἐπισημάνω, εἶναι ὅτι πολλὰ πρέπει νὰ γίνουν μέσα σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα στὸν διεθνῆ στίβο. Ἐκεῖ θὰ δοθεῖ ἡ μεγάλη μάχη τῆς Κύπρου, εἴτε στὴ διεθνῆ διάσκεψη ποὺ πρότεινε ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση, εἴτε στὴν Γενικὴ Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ. Κι αὐτὸ σὲ ἀντιπαράθεση πρὸς στὰ νατοϊκὰ

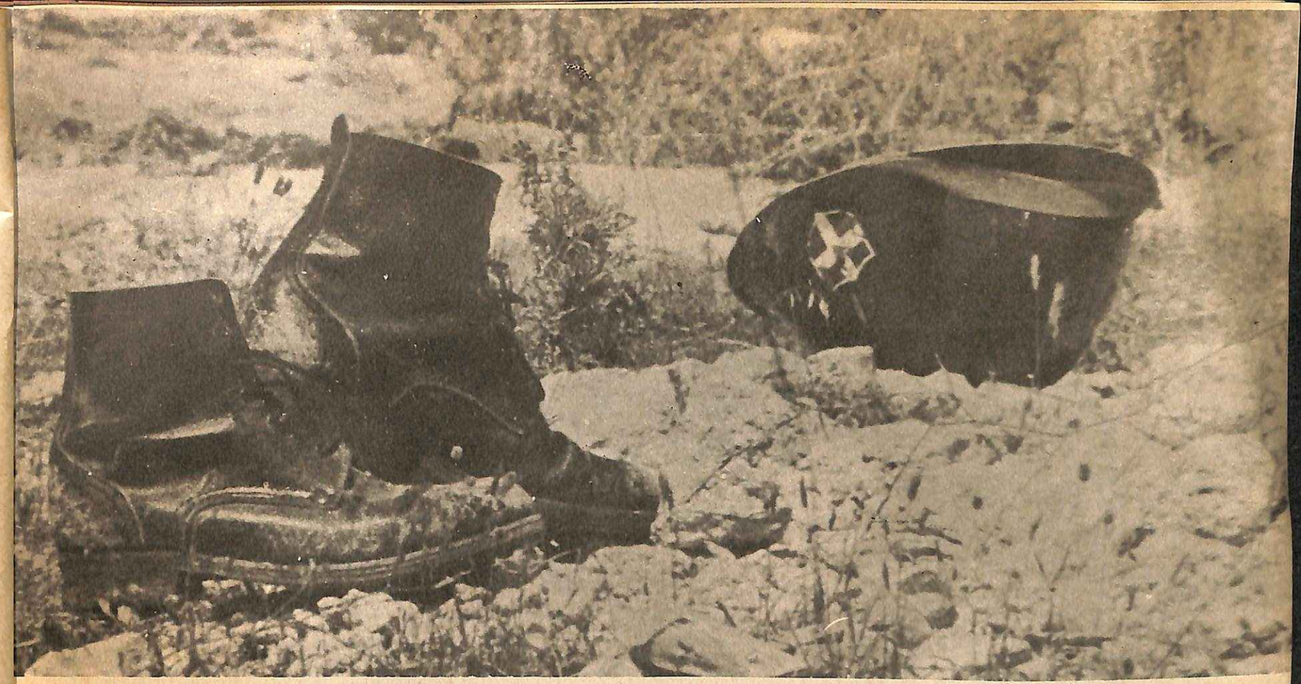

Η ΚΥΠΡΟΣ ΣΦΑΔΑΖΕΙ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΩΜΟΤΗΤΑ. ΕΜΕΙΣ ΘΑ ΑΠΟΔΥΘΟΥΜΕ ΣΕ ΕΚΛΟΓΕΣ;

Οἱ φωτογραφίες τοῦ συγκλονιστικοῦ φωτορεπορτὰζ ποὺ δημοσιεύουμε εἶναι τοῦ Πρακτορείου Ἑλληνικοῦ Φωτορεπορτὰζ Ν. ΤΣΙΚΟΥΡΙΑ, Πραξιτέλους 33, Ἀθῆναι.

ἀσφυκτικὰ πλαίσια ὅπου ἐννοοῦν νὰ ἐγκλωβίσουν τὸ Κυπριακὸ οἱ σφαγεῖς τοῦ λαοῦ μας. Παράλληλα, ὅμως, πρὸς τὶς διεθνεῖς αὐτὲς διπλωματικὲς μάχες, ὅπου ἔχουν ἀποδοθεῖ οἱ κυβερνήσεις Κύπρου καὶ Ἑλλάδος, θὰ πρέπει νὰ δημιουργήσουμε ἕνα τέτοιο κλίμα στὴν διεθνῆ κοινὴ γνώμη ποὺ νὰ στριμώξει στὸν τοῖχο τοὺς ἐχθρούς μας καὶ νὰ ἐ π ι β ά λ ε ι τὴν ἀνάγκη ἀμέσου ἐφαρμογῆς τοῦ ψηφίσματος 353 τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας. Γιὰ νὰ γίνει ὅμως αὐτό, γιὰ νὰ ἐπιβάλουμε διεθνῶς τὴν ἀνάγκη κυρώσεων κατὰ τῆς Τουρκίας, θὰ πρέπει νὰ ὀργανωθοῦν Συνέδρια, Συνδιασκέψεις, Φόρουμ, ποὺ νὰ προσελκύσουν τὶς πιὸ διαφορετικὲς πολιτικὲς δυνάμεις, τὰ πιὸ διαφορετικὰ ἐπαγγελματικὰ στρώματα. Ἡ Κύπρος, φυσικά, θὰ πρέπει φύση καὶ θέση, νὰ πρωτοστατήση σ' ὅλ' αὐτὰ ἔχοντας ὅμως ὑπ' ὄψη τὸν ὄγκο τῶν ἄμεσων προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζονται στὸ Νησὶ ἡ Ἑλλάδα καὶ οἱ δημοκρατικὲς της ὀργανώσεις καὶ ἱδρύματα θὰ πρέπει νὰ ἐπωμιστοῦν τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ φορτίου τῆς διεθνοῦς κινητοποιήσεως. Ἡ Πανελλήνια Ἐπιτροπὴ Συμπαραστάσεως Κύπρου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ τέως ὑπουργοῦ κ. Ι. Ζίγδη, θὰ διαδραματίσει ὁπωσδήποτε σημαντικὸ ρόλο καὶ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε, φυσικά, καὶ τὸ πρώτιστο: τὴν ἄμεση ἀποστολὴ ὑλικῆς βοήθειας γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῶν προσφύγων.

Εἶπε :

Ὁ Μακάριος ὀνομάζει (καὶ στιγματίζει) τοὺς ὑπαιτίους τῆς συμφορᾶς

«Δὲν ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι τὸ πραξικόπημα, ὠργανωμένον προ πολλοῦ, διετάχθη ἐξ Ἀθηνῶν. Καὶ ἡ διαταγὴ ἐδόθη ἀπὸ τὸν τότε ἀρχηγὸν τῆς Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας καὶ ἀρχιβασανιστὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ταξίαρχον Δημήτριον Ἰωαννίδην. Οὗτος ἦτο ὁ ἰθύνων νοῦς εἰς τὴν ἐγκληματικὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Εἶχε στενοὺς πρὸς τοῦτο συνεργοὺς τὸν ὑπαρχηγὸν του ταγματάρχην Ἀναστάσιον Σπανόν, τὸν ὑποστράτηγον Κωνσταντῖνον Χανιώτην, τὸν ἀντισυνταγματάρχην Μιχαὴλ Πηλιχόν, τὸν ταγματάρχην Κωνσταντῖνον Μπεκιάρην, τὸν Ὀθωνα Κυριακόπουλον καὶ μερικοὺς ἄλλους. Ὄργανα τοῦ Ἰωαννίδη εἰς τὴν Κύπρον ἦσαν ὁ πρώην ἐπιτελάρχης τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς Παῦλος Παπαδάκης, ὁ πρώην ἀρχηγὸς τῆς ΕΛ.ΔΥ.Κ. ταξίαρχος Ἀνδρέας Κονδύλης, ὁ συνταγματάρχης Κώστας Παπαγιάννης, ὁ συνταγματάρχης Κομπόκης, ὁ ἀντισυνταγματάρχης Κωνσταντῖνος Κοκοράκης, καὶ ἄλλοι.

Τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ πραξικοπήματος διηύθυνεν ὁ ταξίαρχος Μιχαὴλ Γεωργίτσης, μεταβὰς πρὸς τοῦτο εἰς Κύπρον μετ' ἄλλων ἀξιωματικῶν κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ πραξικοπήματος, κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἰωαννίδη. Ὁ Ἰωαννίδης εἶναι ὁ κύριος ὑπεύθυνος διὰ τὴν συμφορὰν τῆς Κύπρου. Οὗτος ἦτο καὶ ὁ κατευθύνων τὴν «ΕΟΚΑ Β΄», τῆς ὁποίας ἡγετικὰ στελέχη ἐδέχετο συχνάκις εἰς Ἀθήνας καὶ ἔδιδεν ὁδηγίας. Ὁ ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας δράσας ὡς Πρόεδρος Σαμψὼν καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀμύνης Ὑπουργὸς του κ. Παντελῆς Δημητρίου ἦσαν μεταξὺ τῶν στενῶν φίλων τοῦ Ἰωαννίδη καὶ συχνάκις μετέβαινον εἰς Ἀθήνας πρὸς συνάντησίν του.

Ἀρχιεπίσκοπος ΜΑΚΑΡΙΟΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ

Edit

ΠΛΑΚΙΔΙΑ
ΤΟΙΧΟΥ
ΚΑΙ
ΔΑΠΕΔΟΥ

ΙΩΝΙΑ

ΠΟΡΣΕΛΑΝΗ

Δραγατσανίου 6 - Αθῆναι 122

Τηλ. 323.87.62

Τηλ. 324.66.11

ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΛΑΙΚΗΣ ΩΡΙΜΟΤΗΤΟΣ

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ θὰ θυμᾶται γιὰ χρόνια πολλὰ τὴν συγκέντρωση ποὺ ἔζησε. Γιατὶ ἦταν κάτι μοναδικό. Φανατικοὶ ὀπαδοὶ τῆς παλιᾶς ΕΡΕ καὶ φανατικοὶ ἀριστεροὶ ἦταν ἐκεῖ, πλάι-πλάι, καὶ στὶς ἐξάρσεις τῆς λαϊκῆς τρικυμίας ἀνέμιζαν ἀδελφωμένα τὰ πανώ τους: «Ζήτω ὁ μεγάλος ἀρχηγός, ὁ Κ. Καραμανλῆς» — «Ἕνας εἶν' ὁ ἀρχηγός, ὁ κυρίαρχος Λαός». Πολιτικὴ παραφροσύνη; Ὄχι. Λαχτάρα γιὰ μιὰ κοινὴ πορεία πρὸς τὴν «γνησίαν προοδευτικὴν δημοκρατίαν», μὲ ἀμοιβαία αὐτοσυγκράτηση καὶ ἀλληλοσεβασμό. Γιατὶ αὐτὸς ὁ Λαὸς ξέρει πὼς βαδίζει σὲ ναρκοπέδιο καὶ πὼς πρέπει μὲ κάθε θυσία νὰ βγεῖ στὴ λεωφόρο τῆς δημοκρατικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ ἐλπίδα τῆς Ἀνεξαρτησίας

Ὁ κ. Καραμανλῆς ἦταν βαθειὰ συγκινημένος. Ἕνας κρυφὸς λυγμὸς ἔπνιγε κάθε τόσο τὴ φωνή του. Ἀπὸ τὸ μπαλκόνι ἀτένιζε τὸ Λαὸ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ἔβλεπε τὸ χωριό του στὶς Σέρρες. Τὸ Λαὸ τῆς ὑπαίθρου καὶ τῶν πόλεων, τῆς Ἑλλάδας ὁλόκληρης. Μιὰ μοίρα παράδοξη τὸν ἔφερε θριαμβευτή, κιβωτὸ τῶν ἐλπίδων ἑνὸς Ἔθνους ποὺ τὸ ταπείνωσε καὶ τὸ τυράννησε μιὰ ἀχρεία δικτατορία, στὴν πόλη ποὺ πρὶν ἀπὸ χρόνια συνδέθηκε μὲ μιὰν ἀποτρόπαιη πολιτικὴ δολοφονία.

Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς συγκεντρώσεως φλεγόταν ἀπὸ τὸν ἀντιαμερικανισμό. Δὲν ἦταν ἡ ἐχθρότητα πρὸς τὸν ἀμερικανικὸ λαό. Ἦταν τὸ πάθος γιὰ ἀδέσμευτη ἀνεξαρτησία. Ὁ κ. Καραμανλῆς τὸ αἰσθάνθηκε καὶ τὸ διερμήνευσε. Καμμιά του φράση δὲν συνάντησε τόσο βροντερὴ ἐπιδοκιμασία, ὅσο ὅταν κραύγασε: «Ἡ ἀπόφασίς μας νὰ ἀποδεσμευτοῦμε ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν συμμαχίαν τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ὁριστικὴ καὶ σταθερά». Ἀργότερα, καθὼς κήρυσσε τὴν ἔναρξη τῆς Διεθνοῦς Ἐκθέσεως τῆς Θεσσαλονίκης, πρόσθεσε ἄλλη μία βαρυσήμαντη ἔννοια. Εἶπε: «τῆς πρώτης Μεταπελευθερωτικῆς Ἐκθέσεως».

Ἕνα αἴτημα ἀνοικτό: Κάθαρση

Ἡ ὁριστικὴ Ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν τυραννία τῆς 21ης Ἀπριλίου δὲν θὰ εἶναι ἔργο ἁπλό. Ὁ κ. Καραμανλῆς διαβεβαίωσε ὅτι «ἡ ἀποδιοργάνωση τοῦ πολυπλόκου μηχανισμοῦ τῆς δικτατορίας συντελεῖται μὲ τὸν γοργότερο ρυθμό». Ἴσως εἶναι ὅμως περισσότερο αἰσιόδοξος ἀπὸ ὅ,τι τὰ πράγματα ἐπιτρέπουν. Δὲν εἶναι μόνον οἱ φῆμες, ποὺ διατρέχουν κάθε τόσο τὴν Ἀθήνα καὶ τὶς ἐπαρχίες. Εἶναι καὶ συγκεκριμένες κινήσεις. Καὶ οἱ ἀντιδράσεις ἀπὸ τὸν κρατικὸ μηχανισμὸ ποὺ κυριαρχεῖται πάντα ἀπὸ τοὺς ἐγκαθέτους τῆς δικτατορίας. Εἶναι τὰ ὅπλα ποὺ βρίσκονται στὰ ὑπόγεια τῶν ποικιλώνυμων ὑπηρεσιῶν καὶ τὰ ἄλλα, ποὺ εἶναι στὰ χέρια συνωμοτικῶν ὀργανώσεων τῆς δικτατορίας. Καὶ εἶναι, πάνω ἀπ' ὅλα, τὰ ὑπόγεια κανάλια τῆς CIA, ποὺ θὰ κάνουν τὰ πάντα γιὰ νὰ ὑπονομεύσουν τὴ δημοκρατικὴ πορεία καὶ νὰ πλήξουν τὸν ἴδιο τὸν κ. Καραμανλῆ.

Ὁ πρωθυπουργὸς ἐπέλεξε τὸν δρόμο τῆς ἐπιβολῆς καὶ τῆς πειθοῦς. Στὸ αἴτημα ποὺ ἀκούγεται ἀπὸ ὅλες τὶς μεριὲς καὶ ζητάει «Κάθαρση», ἀπαντᾶ μὲ μετριοπαθῆ ἀλλὰ σταθερὰ βήματα: Ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς στρατιωτικῆς ἡγεσίας ἀπομακρύνθηκαν πρόσωπα ποὺ εἶχαν ὑπερβολικὰ συνδεθεῖ μὲ τὸ στρατιωτικὸ καθεστὼς — καὶ μεταξύ τους ὁ «Χίμλερ» τῆς δικτατορίας, ὁ ταξίαρχος Δ. Ἰωαννίδης. Ἀπὸ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα διώχνονται ὅσοι σπονδύλωσαν τὴν «χούντα» τῆς ἀνωτάτης Παιδείας. Καὶ στὸν συνδικαλισμὸ ἔγινε «βαθειὰ τομή» — οἱ ἀναίσχυντοι ἐργατοκάπηλοι τοῦ φασισμοῦ παίρνουν πόδι κι αὐτοί.

Ἡ «κάθαρση» ὅμως μένει σὰν αἴτημα ἀνοιχτὸ καὶ στὸ ἀκέραιο. Κανεὶς δὲν τὸ ἀντιλαμβάνεται μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἐκδικήσεως. Ἀκόμα καὶ ἡ Ἄκρα Ἀριστερὰ — ποὺ δείχνει πανθομολογούμενα ὡριμότητα καὶ αὐτοσυγκράτηση — περιόρισε τὰ πρόσωπα ποὺ πρέπει νὰ περιλάβει σὲ «μερικὲς δεκάδες».

Ἀπ' ὅλες τὶς πλευρὲς τὸ αἴτημα τίθεται σὰν προϋπόθεση γιὰ μιὰ ἐξυγίανση τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς. Ὁ Μακάριος κατήγγειλε ἐπώνυμα τοὺς πρωτεργάτες τοῦ πραξικοπήματος ἐναντίον του — ἐκείνους ποὺ ἄνοιξαν τὴν πόρτα στοὺς Τούρκους καὶ στὴν κυπριακὴ τραγωδία. Τὰ ὀνόματα τῶν δολοφόνων τοῦ Πολυτεχνείου κυκλοφοροῦν ἀπὸ στόμα σὲ στόμα. Καὶ οἱ κορυφαῖοι τῆς 21ης Ἀπριλίου εἶναι πασίγνωστοι. Αὐτός ὁ Λαὸς δὲν εἶναι ἐκδικητικός — εἶναι ὅμως ἀνήσυχος: ἡ Κύπρος στὶς φλόγες. Ἡ Ἑλλάδα μπροστὰ στὸν κίνδυνο μιᾶς συρράξεως μὲ τοὺς Τούρκους· ἡ οἰκονομία της ἐξαθρωμένη ἀπὸ τὶς ἠλιθιότητες τῶν δικτατόρων καὶ τὴν λεηλασία ποὺ ὑπέστη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τους. Καὶ ἐπιπλέον ἡ ἀπειλὴ νὰ γυρίσουμε πίσω σὲ μιὰ καινούργια τυραννία. Κάποιοι φταῖνε γι' αὐτά. Ποιοί καὶ πῶς πρέπει νὰ τὸ πῆ ἡ Δικαιοσύνη. Γιὰ νὰ «καθαρθοῦν» οἱ ἠθικὲς δυνάμεις τοῦ Ἔθνους. Καὶ νὰ προχωρήσουμε μὲ ἅλματα.

Ὁ Λαὸς τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ Λαὸς ὅλης τῆς Ἑλλάδας βροντοφώναξε: Κάθαρση — Δῶσ' τὴ χούντα στὸ Λαό. Κι ἦταν τὸ πιὸ πάνδημο σύνθημα — μαζὶ μὲ τὸ ἄλλο: Κίσσινγκερ — CIA - προδοσία. Φωνὴ λαοῦ — ὀργὴ θεοῦ.

Ἡ πρώτη ἐκδήλωσι

Ἡ πρώτη μεγάλη ἐκδήλωσι διαμαρτυρίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, σφυγμομέτρησι τῶν διαθέσεών του ἀπέναντι στὸ στρατιωτικὸ καθεστὼς ἦταν στὴν πάνδημη κηδεία τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου. Δὲν ὑπῆρχε Ἀθηναῖος καὶ Πειραιώτης, κάτοικος τῶν γύρω Δήμων ποὺ νὰ μὴ πῆγε στὴν κηδεία ἐκείνη γιὰ νὰ τιμήσῃ τὴ μνήμη τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ διαδηλώσῃ τὴν ἀντίθεσή του στὴ δικτατορία.

ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Πυρετώδης προετοιμασία ἐν ὄψει τῆς ἀναμετρήσεως

Πέντε λέξεις πρόφερε ὁ κ. Καραμανλῆς στὴ συγκέντρωση τῆς Θεσσαλονίκης· καὶ ἄρκεσαν γιὰ νὰ πυροδοτήσουν ἀλυσιδωτὲς ἐκρήξεις στὸ χῶρο τῶν πολιτικῶν κομμάτων. «Οἱ ἐκλογὲς μπορεῖ νὰ γίνουν γρηγορώτερα» — εἶπε ὁ κ. πρωθυπουργός. Καὶ ἦταν σὰν νὰ δόθηκε τὸ σύνθημα γιὰ προεκλογικὲς ζυμώσεις.

ΕΠΤΑΜΙΣΥ χρόνια δικτατορίας κλόνισαν ἢ καὶ ἀποδιοργάνωσαν σχεδὸν πλήρως τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ τοὺς μηχανισμούς τους. Ἀπὸ τὸν κλονισμὸ αὐτὸ δὲν ξέφυγε οὔτε ἡ ἄκρα ἀριστερά, ἀπὸ χρόνια δοκιμασμένη σὲ συνθῆκες παρανομίας.

Ἀπὸ τὰ στελέχη τῶν «παλαιῶν» κομμάτων, λίγοι παρουσίασαν πλούσια δραστηριότητα στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας. Οἱ περισσότεροι χάθηκαν μέσα στὸ ἀνώνυμο πλῆθος· καὶ ἐμφανίζονταν πότε-πότε μὲ καμιὰ κοινὴ δήλωση γιὰ νὰ ὑπενθυμίζουν τὴν παρουσία τους καὶ νὰ ὑψώνουν κάποια φωνὴ μέσα στὴ νύχτα τῆς τυραννίας. Οἱ πιὸ δραστήριοι (χωρὶς νὰ εἶναι καὶ ὅλοι) ἀποτελοῦν τώρα, τὴ «μαγιὰ» τῆς προσπάθειας νὰ ἀναβιώσουν τὰ παλιὰ κόμματα.

Μποροῦν, ὅμως, νὰ ἀναβιώσουν, καὶ πρέπει;

Τὸ ἐρώτημα —καυτὸ— ἀπασχολεῖ ὅλες τὶς παρατάξεις. Καὶ φαίνεται πὼς ὅλες τείνουν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ παλιὰ σχήματα. Τὰ «Π.Θ.» ἔκαναν μιὰ πρώτη ἔρευνα καὶ δίνουν σήμερα μιὰ πρώτη τοιχογραφία:

Η ΕΡΕ

Ἡ παλιὰ ΕΡΕ ξαναβρῆκε τὸν παλιό της ἱδρυτὴ καὶ ἡγέτη. Ὁ κ. Καραμανλῆς, ὅμως, ἦρθε ἀνανεωμένος — μὲ νέο πρόσωπο καὶ νέες ἰδέες. Καὶ δὲν τὸν χωρεῖ τὸ παλιὸ κομματικό του σχῆμα. Λέγεται ὅτι στὴν Θεσσαλονίκη ἔδειξε καθαρὰ τὴν ἀπόσταση ποὺ τὸν χωρίζει ἀπὸ τοὺς παλιοὺς του μηχανισμούς. Ἡ ὁμνολογία στὸ πρόσωπό του τὸν ἐξόργισε — τόσο καθαρὲς ἦταν οἱ ἰδιοτελεῖς προθέσεις ποὺ κρύβονταν πίσω ἀπὸ αὐτήν. Καὶ ἡ σημερινὴ νοοτροπία τοῦ πρωθυπουργοῦ — εὐρωπαϊκὴ καὶ φιλελεύθερη— ἔρχεται σὲ σύγκρουση μὲ τὸν παλαιολιθικὸ κομματαρχισμὸ τῶν παλῃῶν στελεχῶν του. Ὁ κ. Καραμανλῆς αἰσθάνεται νὰ πνίγεται μέσα στὸ κλίμα ποὺ τὸν περιβάλλει — μὲ τὴν ἐξαίρεση τῶν φωτισμένων φίλων του ποὺ πρωτοστάτησαν στὴν ἀντιδικτατορικὴ πάλη, τοῦ Γ. Ράλλη, τοῦ Π. Λαμπρία, τοῦ Γ. Παπαληγούρα καὶ λίγων ἀκόμη. Καὶ αἰσθάνεται πὼς καὶ ὁ ἴδιος πρέπει νὰ πάρει τὶς ἀποστάσεις ποὺ παλιότερα —καὶ ἀκόμη— εἶχε πάρει ὁ κ. Π. Κανελλόπουλος, αὐτὴ ἡ ὑψηλότατου ἤθους μορφὴ τοῦ συντηρητικοῦ φιλελεύθερου κόσμου.

Λέγεται πολὺ ἐπίμονα ὅτι ὁ κ. Καραμανλῆς, ἂν τελικὰ ἀποφασίσει νὰ μετάσχει στὶς ἐκλογὲς —γιατὶ κι αὐτό, σύμφωνα μὲ ἀποκλειστικὲς πληροφορίες τῶν «Π.Θ.», δὲν ἔχει ἀκόμη κριθεῖ— θὰ τὸ πράξει μόνο ἐπικεφαλῆς ἑνὸς εὐρύτατου σχήματος, ὄχι ἀποκλειστικὰ κομματικοῦ. Στὸν ξένο Τύπο εἶδαν τὸ φῶς πληροφορίες ὅτι ὁ σημερινὸς πρωθυπουργὸς θὰ ἡγηθῆ ἑνὸς «Συναγερμοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ», κατὰ τὰ Γκωλλικὰ πρότυπα. Ἡ ὀργίλη διάψευση δὲν ἀφοροῦσε τὴν οὐσία, ἀλλὰ τὴν πρόωρη ἐξαγγελία κάποιων προθέσεων. Ἂν στὴν κατεύθυνση αὐτὴ κινηθεῖ ὁ κ. Καραμανλῆς, τότε θεωρεῖται πολὺ πιθανὸ ὅτι θὰ περιλάβει στοὺς κόλπους τῆς κινήσεώς του πολλὰ στοιχεῖα ποὺ προῆλθαν ἀπὸ τὴν Ἀντίσταση καὶ ἔχουν κύρος σὲ εὐρεῖες μᾶζες. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦ πρωθυπουργοῦ βρίσκεται ἤδη σὰν σπέρμα στὸ κήρυγμά του: οἱ ἐθνικὲς προτεραιότητες ἐπιβάλλουν νὰ παραμεριστοῦν οἱ ἰδεολογικὲς ἰδιαιτερότητες καὶ νὰ συγκροτηθεῖ εὐρεία παράταξη, ἐλαστικὴ ἀλλὰ καὶ συμπαγής, ποὺ νὰ διεκδικήσει μιὰ μεγάλη πλειοψηφία. Στοὺς κόλπους της θὰ μποροῦσαν νὰ διαμορφωθοῦν καὶ τάσεις, ἐφ' ὅσον αὐτὸ δὲν θὰ ὑπονόμευε τοὺς συνεκτικοὺς της δεσμοὺς καὶ τὸ κύρος τῆς ἡγεσίας τοῦ κ. Καραμανλῆ. Σ' ἕνα τέτοιο σχῆμα θὰ μποροῦσαν νὰ συνυπάρξουν παλιὰ στελέχη τῆς ΕΡΕ, ἀντίπαλοί της ἄλλοτε, ὅπως ὁ κ. Μητσοτάκης, ὁ κ. Ἐμμ. Κοθρῆς κ.ἄ., καὶ νέοι ἀνανεωτικοὶ πολιτικοί, ὅπως οἱ κ.κ. Πεσμαζόγλου, Μαγκάκης, Ζολώτας, ἀκόμη καὶ οἱ σοσιαλιστὲς τοῦ κ. Πρωτοπαπᾶ.

Ὁ κ. πρωθυπουργὸς χαράζει μιὰ πολιτικὴ «νέων συνόρων». Ὥσπου αὐτὴ νὰ φτάσει στὰ ἀκρότατα ὅριά της θὰ ὑπάρχει εὐρὺ ἔδαφος συνεργασίας. Μήπως μὲ τὸν Ντὲ Γκώλλ δὲν συνεργάσθηκαν καὶ οἱ σοσιαλιστὲς τοῦ Γκὺ Μολλέ, σὲ συνθῆκες —καὶ τότε— ἐθνικῆς κρίσεως;

Ο κ. Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀπροσδιόριστη παραμένει ἡ θέση τοῦ κ. Π. Κανελλόπουλου. Ὁ ἀναμφισβήτητος πνευματικὸς ἡγέτης τῆς ἀντιστάσεως στὸ ἐσωτερικό, εἶναι ἀμφίβολο ἂν θὰ μετάσχει στὶς προσεχεῖς ἐκλογές, παρὰ τὶς πιέσεις ποὺ ὑφίσταται ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρές. Παραμένει πάντα ἕνα μεγάλο ἠθικὸ κεφάλαιο καθολικῆς ἀναγνωρίσεως καὶ πιθανὸ νὰ χρησιμοποιηθεῖ σὲ ὕπατο ἀξίωμα ἂν τὸ Πολιτειακὸ λυθεῖ πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς Δημοκρατίας καὶ ἕως ὅτου προσδιορισθοῦν οἱ ἀρμοδιότητες τοῦ προέδρου.

Η Ε.Κ

Ἡ παλιὰ Ἕνωση Κέντρου διεσπάσθη καὶ τυπικά, μετὰ τὴν δημιουργία ἀπὸ τὸν Ἀνδρέα Παπανδρέου τοῦ «Πανελληνίου Σοσιαλιστικοῦ Κινήματος». Ἡ παλαιὰ ἀριστερὰ τοῦ Κέντρου ἤδη στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας, χάραξε μὲ τὸ ΠΑΚ ἕνα ἄλλο δρόμο, στὰ πρότυπα τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ Σκανδιναβικοῦ σοσιαλισμοῦ, μὲ πιὸ ριζοσπαστική, σαφῶς ἀντιαμερικανική, ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ μὲ ἀδέσμευτους προσανατολισμούς.

Τὸ πρόγραμμα ποὺ ἐξήγγειλε ὁ κ. Παπανδρέου προσεγγίζει πρὸς τοὺς στόχους τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς, μὲ τὴν ὁποία τὸν χωρίζει ἡ ἀντίθεση πρὸς τὸν «γραφειοκρατικὸ σοσιαλισμὸ» — τὰ σημερινὰ πρότυπα τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Οἱ προθέσεις ὅτι ὁ κ. Παπανδρέου, ποὺ ἐν μέρει ἐπικρίνονται γιατὶ ἀφοροῦν μελλοντικὲς ἐξελίξεις, καὶ δὲν ἀπαντοῦν πολὺ σαφῶς σὲ καίρια σημερινὰ προβλήματα, ἀναμένεται ὅτι θὰ θροῦν ἀπήχηση στὶς νέες γενιὲς ποὺ εἶναι στρατευμένες σὴν ἀριστερά, ὅπως καὶ σὲ σοβαρὰ στρώματα τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου. Κάποιες δυσχέρειες καὶ δυσπιστίες προκαλεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι σοσιαλιστικὲς διακηρύξεις ἐκφωνοῦνται ἀπὸ παλαιοὺς ἀπαδοὺς τοῦ κ. Παπανδρέου στὴν Ε.Κ., ποὺ δὲν εἶχαν ποτὲ καμιὰ σχέση μὲ τὸν Σοσιαλισμὸ καὶ ἐρευνᾶται κατὰ πόσο τὸ κήρυγμα τοῦ κ. Παπανδρέου θὰ ἐπηρεάσει τὶς μεγάλες μᾶζες τῆς Ἑνώσεως Κέντρου, ποὺ ἔχουν ἄκρως φιλελεύθερους ἀλλὰ ὄχι σοσιαλιστικοὺς προσανατολισμούς.

Σ' αὐτὴ τὴν «ἐκλογικὴ πελατεία» στρέφονται τὰ ἄλλα ἡγετικὰ στελέχη τῆς Ε.Κ., ὅπως οἱ κ.κ. Γ. Μαῦρος, Ι. Ζίγδης καὶ Α. Μπαλτατζῆς. Ὁ κ. Μαῦρος, ποὺ ἐπέτυχε νὰ ὁλοποιήσει σὲ νέο πρόσωπο τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεως, δὲν ἔχει κατὰ τὶς πληροφορίες μας τὴν πρόθεση νὰ συνεργαστεῖ ἐκλογικὰ μὲ τὸν κ. Καραμανλῆ. Καὶ μετὰ τὴν ἀπόσπαση τοῦ κ. Παπανδρέου θέτει ἤδη διεκδίκηση στὴν ἡγεσία τῆς ὑπολοίπου Ε.Κ., μὲ τὴν πρόθεση νὰ διαμορφώσει ὑπὸ συλλογικὴ ἡγεσία μετὰ τῶν ἄλλων δύο ἡγετικῶν στελεχῶν καὶ μερικῶν νεωτέρων, νέο σχῆμα δημοκρατικὸ καὶ φιλελεύθερο. Μὲ τὴν πρόσφατη δήλωσή του στὸ ἀμερικανικὸ «Τάιμ» ὁ κ. Γ. Μαῦρος ἦλθε σὲ ἔπαφὴ μὲ τὸ εὐρύτατο λαϊκὸ αἴτημα γιὰ τὴν τιμωρία τῶν ἐνόχων, ἐνῶ ὁ ρόλος του στὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ τὸν κατέστησε ἰδιαιτέρως δημοφιλῆ.

ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Οἱ μικρότερες σοσιαλιστικὲς ὁμάδες δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν ἐλπίδες ἀναδείξεως, ἐκτὸς τῶν μεγάλων σχηματισμῶν ποὺ ἤδη ἀνεφέρθησαν. Ἡ «Δημοκρατικὴ Ἄμυνα», μὲ πλούσια ἀντιδικτατορικὴ δράση καὶ σαφῆ ἰδεολογικὴ συγκρότηση, παραμένει περισσότερο ἕνα ἰδεολογικὸ ρεῦμα παρὰ ἕνας πολιτικὸς σχηματισμός. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ συνεργασθεῖ σὲ συγγενεῖς τάσεις εἴτε πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ Α. Παπανδρέου, εἴτε πρὸς ἐκείνην τῆς Ἄκρας Ἀριστερᾶς.

Η ΑΚΡΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Στὸν χῶρο της συντελοῦνται ἤδη εὐρεῖες ζυμώσεις γιὰ «ἑνότητα δράσης» μεταξὺ τῶν διαφόρων μερίδων της, στοὺς κόλπους μιᾶς «νέας ΕΔΑ». Τὴ σχετικὴ πρωτοβουλία ἀνέλαβε μὲ τὸ γνωστό του γράμμα πρὸς τοὺς ἀριστεροὺς ὁ κ. Ἠλίας Ἠλιοῦ, ποὺ ὑποστηρίχθηκε ἀπὸ τὴν πλειοψηφία τῆς παλαιᾶς Δ. Ε. τῆς ΕΔΑ καὶ τὸ ΚΚΕ (ἐσ.). Ἡ πρωτοβουλία αὐτὴ ἐνόχλησε τὸ ΚΚΕ (ἐξ.) ποὺ σὲ μιὰ φάση ἀπάντησε μὲ ὑπογεγραμμένες διαμαρτυρίες παλαιῶν στελεχῶν τῆς ΕΔΑ. Φαίνεται, ὅμως, ὅτι ὑπὸ τὴν πίεση τῆς ἀνάγκης, οἱ διάφορες πτέρυγες τοῦ ἄλλοτε «μονολιθικοῦ» κόμματος τῆς ΕΔΑ θὰ ἐπιτύχουν νὰ συνεργασθοῦν στὰ ὅρια τῆς νέας ΕΔΑ ποὺ προτείνει ὁ κ. Ἠλιοῦ — ἑνὸς κόμματος μὲ τάσεις, ὅπου τὴν ἀρχὴ τῆς πλειοψηφίας θὰ ἀντικαταστήσει ἡ ἀρχὴ τῆς ὁμοφωνίας. Ἡ πρωτοβουλία τοῦ ἐκπροσώπου τῆς ΕΔΑ φιλοδοξεῖ νὰ προσελκύσει στὴ συνεργασία καὶ ἄλλες σοσιαλιστικὲς ἢ ριζοσπαστικὲς κινήσεις, ὥστε τὸ νέο σχῆμα τῆς ἀριστερᾶς νὰ καταστεῖ ἀκόμα εὐρύτερο. Αὐτό, ὅμως, θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία ἢ ὄχι ποὺ θὰ σημειώσει ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Α. Παπανδρέου νὰ συγκεντρώσει στὸν δικό του πόλο αὐτὲς τὶς τάσεις.

ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ...

Οἱ τελικὲς διαμορφώσεις στὸ χῶρο τῶν κομμάτων θὰ ἐξαρτηθοῦν, σὲ μεγάλο βαθμό, ἀπὸ τὸ ἐκλογικὸ σύστημα. Ἂν θεσπιστεῖ τὸ πλειοψηφικό, εἶναι μοιραία μιὰ πόλωση — ἔστω μιὰ πόλωση νέου τύπου χωρὶς ἤδη. τὸν δραματικὸ ἀνταγωνισμὸ τοῦ παρελθόντος. Ἂν, ἀντίθετα, ἰσχύσει ἡ ἁπλὴ ἀναλογική, γιὰ νὰ ὑπάρξει «μιὰ ἀπογραφὴ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων», ὅπως ζήτησε ἤδη ἡ ἀριστερά, τότε περισσότερα σχήματα θὰ κατέλθουν στὸν ἐκλογικὸ στίβο. Καὶ ἡ λαϊκὴ ψῆφος θὰ ἐπιβάλει τὴν ἀνανέωση ποὺ χρειάζεται ὁ τόπος, μὲ τὴν ἀμείλικτη ἐτυμηγορία της.

Σχολιαστής

"ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ"

γράφει ἡ ΗΡΩ ΛΑΜΠΡΟΥ
τ. βουλευτὴς τῆς Ἑν. Κέντρου

Γράφει:

Ἡ Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἑνότητας, σ' αὐτὴ τὴν προπαρασκευαστική της φάση νὰ ἱδρύση, κατὰ τὸ γαλλικὸ πρότυπο, ἕνα Ὑπουργεῖο ἢ καὶ Ὑφυπουργεῖο, γιὰ τὴ γυναίκα καὶ τὰ προβλήματά της. Τὸ Ὑπουργεῖο αὐτὸ θὰ εἶχε ρόλο ἐπιτελικὸ καὶ θ' ἀνελάμβανε νὰ ἐρευνήση καὶ νὰ μελετήση τὰ γυναικεῖα θέματα καὶ νὰ προετοιμάση τὶς προϋποθέσεις ἐκεῖνες, ποὺ θὰ ἐπιτρέψουν στὴ γυναίκα νὰ δραστηριοποιηθεῖ καὶ νὰ κερδίσει καλύτερους ὅρους ζωῆς...

"Οσο προβάλλεται στὸν Τύπο ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἑλληνίδων στὴν Ἀντίσταση, τόσο τονίζεται ἡ ἀπουσία τους ἀπὸ τὴν κυβέρνηση τοῦ κ. Κων. Καραμανλῆ. Ἀπουσία ἢ ἀποκλεισμός; Οὔτε μιὰ γυναίκα —συμβολικά, ἔστω— στὴ σύνθεση τῆς Κυβέρνησης; Πῶς ἐξηγεῖται τὸ χτυπητὰ ἐντυπωσιακό, ἀλλὰ καὶ ἀπογοητευτικὸ φαινόμενο;

Βουλευτὴς τῆς Ε.Κ. στὴν τελευταία Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, δοκιμιογράφος καὶ θεατρικὸς κριτικός, ἀλλὰ καὶ ἡγετικὴ μορφὴ τοῦ γυναικείου κινήματος στὴν χώρα μας, ἡ κ. Ἡρὼ Λάμπρου ἔχει ἀσφαλῶς μιὰ ἀρμοδιότητα στὴν θεώρηση τοῦ προβλήματος. Ἀλλὰ ἔχει καὶ τὸ ἠθικὸ κῦρος.

Δὲν ξεχνοῦν τὰ «Π.Θ.» ὅτι σὲ μέρες δύσκολες, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1969, ἡ κ. Ἡρὼ Λάμπρου ἀπηύθυνε ἔκκληση στὸν καγκελλάριο —τότε— τῆς Δ. Γερμανίας κ. Βίλλυ Μπράντ καὶ ζήτησε τὴν ἀποπομπὴ τῆς ψευδοκυβέρνησης τῆς «Χούντας» ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης. Καὶ μὲ διπλή, γι' αὐτό, χαρά, δημοσιεύουμε σήμερα τὸ ἄρθρο ποὺ ἀκολουθεῖ.

Οἱ Ἕλληνες δημόσιοι ἄνδρες γεννιοῦνται κάθε φορὰ ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τοῦ Διός, ἐνήλικοι καὶ πανέτοιμοι γιὰ δράση, σάν... τὴν Ἀθηνά. Δὲν ἔχουν, ἢ τουλάχιστο δὲ θύμοῦνται, πὼς ἔχουν μητέρα, ἀδελφή, γυναίκα, κόρη. Εἶναι μιὰ κλειστή, αὐτάρκης «φράτρα», ἕνας «χορὸς ἀνδρῶν» — γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὴν «τραγωδία» — ποὺ μὲ τὴ γεννησιμιά τους ἀκριβῶς αὐτάρκεια ζητοῦν κι' ἀναλαμβάνουν κάθε φορὰ νὰ διαμορφώσουν καὶ νὰ κυβερνήσουν τὴν πολιτεία. Ἡ πολιτεία, τὰ «κοινὰ» εἶναι ἡ στεγανὴ ἰδιοκτησία τῶν «διογενῶν» Ἑλλήνων ἀνδρῶν. Ἀνέκαθεν ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα — ἀφότου γεννήθηκε στὸ χῶρο τοῦτο ἡ πολιτικὴ σκέψη καὶ πράξη, μ' ἐπιστέγασμα τὴν Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία· ἔννοιῶ φυσικὰ τοῦ 5 αἰ. π.Χ. Ἐκεῖνη, λοιπὸν ἡ φημισμένη δημοκρατία, ποὺ φτάνει στὸ κορύφωμά της μὲ τὴ ριζοσπαστικὴ μεταρρύθμιση τοῦ Περικλῆ, εἶναι ἀσφαλῶς ἡ τελειότερη «πολιτικὴ» δημοκρατία, ποὺ γνώρισε ποτὲ ὁ πολιτισμένος κόσμος, ἕνα πρότυπο. Ὅλοι οἱ πολίτες μετέχουν στὰ κοινὰ — ἄμεσα. Οἱ πολίτες· ὄχι οἱ «πολίτιδες». Αὐτὲς εἶναι περιορισμένες στὸ γυναικωνίτη! Ἀφήνω κατὰ μέρος τοὺς περιοριστικοὺς καθορισμοὺς ποὺ ἐνέχει αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ ὅρος «πολίτης».

Κι' ἄλλαξαν μὲν τὰ πράγματα ἔκτοτε — μὰ ἡ δημοκρατία ἐξακολουθεῖ νὰ μένει ἡ ὁδηγήτρα ἀρχαία καὶ πάντα νέα ἰδέα, ποὺ ὑποτίθεται, πὼς φωτίζει τὴν πολιτική μας σκέψη, τοὺς κοινωνικοὺς προγραμματισμούς μας καὶ τὴν καθημερινὴ πράξη μας. Ἡ «ἀληθινὴ» δημοκρατία. Μεγάλος καὶ ὀρθὸς λόγος. Καὶ μέγα ἔργο. Ποῦ καλεῖται, ὕστερ' ἀπὸ τὴ σκοτεινότερη ἐπταετία, ποὺ γνώριση ποτὲ ἡ σύγχρονη Ἑλλάδα, ὕστερ' ἀπὸ τὴν ὁλέθρια κ' ἐθνοφθόρο στρατιωτικὴ δικτατορία — καλεῖται ὁ λαὸς ὄχι μόνο νὰ συμπαρασταθεῖ στὴν κυβέρνηση ἐθνικῆς ἑνότητας στὸ ἔργο τοῦ προκατἀρκτικοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ, ἀλλὰ ν' ἀναλάβει κι' αὐτὸς τὴ βαθμιαία ἐδραίωση μιᾶς «ἀληθινῆς» δημοκρατίας. Ὁ ὁλόκληρος ὁ λαός. Γιατὶ αὐτὸ θὰ πεῖ ἀκριβῶς δημοκρατία: τὸ κράτους τοῦ δήμου. Ἡ κυριαρχία τοῦ λαοῦ. Ἡ συμμετοχή του στὰ κοινά, στὴ διαμόρφωση τῶν πεπρωμένων του. Ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ ἄμεσα, καὶ πάνω στὴν εὐρύτερη δυνατὴ βάση.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴ μεταπελευθερωτικὴ περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα — μετὰ τὸ πρῶτο ξάφνιασμα καὶ τὸ μούδιασμα, ποὺ μᾶς κατοῦσε σὲ στάση ἀναμονῆς μὲ κομμένη τὴν ἀνάσα — ξέσπασε ξάφνου ὀαν ὁμοβροντία, ἀπὸ στηλῶν Τύπου, τὸ ρώτημα: Ποῦ πήγαν; τί ἔγιναν οἱ γυναῖκες; Ποῦ εἶναι οἱ ἐκπροσωπεύτριες τοῦ μισοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος; Γιατὶ δὲν μετέχουν στὰ «κοινά»; Γιατὶ οὔτε μιὰ γυναῖκα στὴν Κυβέρνηση; Γιατὶ οὔτε μιὰ στὶς διοικητικὲς θέσεις; Γιατὶ οὔτε μιὰ — προσθέτω σήμερα ἐνδεικτικὰ — στὴν Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Ἀνωτάτη Παιδεία; Τί συμβαίνει, ἀλήθεια, καὶ οἱ δημόσιοι ἄνδρες, αὐτοὶ ποὺ ἀποφάσισαν καὶ ἀποφασίζουν γιὰ τὴν ἀνάθεση τῶν ἀξιωμάτων, ἔξχασαν, τὴν κρίσιμη ὥρα, πὼς ὑπάρχουν γυναῖκες, ἐξ ἴσου ἄξιες καὶ ἱκανὲς ν' ἀναλάβουν κυβερνητικὲς καὶ γενικὰ διοικητικὲς εὐθύνες;

Τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἐεοκεπάζουν ὁλοφάνερα τὸ μεγάλο πρόβλημα, τὸ «γυναικεῖο» πρόβλημα — δηλαδὴ τὴν οὐσιαστικὴ καὶ ἔμπρακτη ἀνισότητα, ποὺ ὁρίζει τὶς σχέσεις τῶν δύο φύλων, καὶ τὸν ὀργανικὸ ρόλο τους μέσα στὴν κοινωνία. Δὲν εἶναι φυσικὰ ἡ μόνη ἀνισότητα στὴν κοινωνία μας — πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Μὰ εἶναι ἡ πιὸ ριζικὴ ἀπὸ καταβολῆς συγχρόνου πολιτισμοῦ. Ὄχι μόνο ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ πραγματικὴ ἀπελευθέρωση τῆς γυναίκας βρίσκεται στὰ σπάργανα —κι ἐπιδεινώθηκε στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας— ἀλλὰ καὶ στὶς οἰκονομικὰ καὶ πολιτιστικὰ «προηγμένες» χῶρες τοῦ κόσμου ὁλόκληρου. Οἱ γυναῖκες ὅλων τῶν τάξεων, ὅλων τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων εἶναι ὄντα «δευτερεύοντα», τὸ «δεύτερο φῦλο», γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸ πολύκροτο βιβλίο τῆς Σιμόν ντὲ Μπωβουάρ. Ἡ «ἄρχουσα τάξη», τὸ «κατεστημένο», ὅπως συνηθίζεται νὰ τὸ λέμε σήμερα, εἶναι ἀνδρικά, πέρα ὡς πέρα. Πάρτε τὴ Γαλλία, λόγου χάρη —τὴ χώρα τῆς μεγάλης ἀστικῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1789, μὲ τὸ πασίγνωστο ἔμβλημα «Ἐλευθερία — Ἰσότητα — Ἀδελφοσύνη», μὲ τὴ Διακήρυξη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τοῦ Πολίτου: Οἱ γυναῖκες βρέθηκαν ἀναγκασμένες τώρα πρόσφατα νὰ ὀργανώσουν τὸ Κίνημα γιὰ τὴν Ἀπελευθέρωση τῆς Γυναίκας, ὅπου μετέχουν οἱ διαπρεπέστερες Γαλλίδες, συγγραφεῖς, ἐπιστημόνισσες, καλλιτέχνισσες κ.τ.λ. — μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἱδρυθεῖ εἰδικὸ Ὑφυπουργεῖο γιὰ τὴν Γυναικεία Κατάσταση. Γιατί ὅλ' αὐτά; Ἐπειδὴ ὁ πολιτισμός μας, ἡ κοινωνία μας, τὸ αὐστηρὰ εἶναι καὶ παραμένουν «πατριαρχικά», ἀνδροκεντρικὰ καὶ ἀνδροκρατικά. Πολιτισμὸς «καταδυναστευτικός», «αὐταρχικός», «φιλοαποκτητικός», γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν Χέρμπερτ Μαρκούζε, τὸν Βίλχελμ Ράιχ, τὸν Ἔριχ Φρόμμ, κ.ἀ. Γιατὶ καὶ μόνα τὰ προοδευτικὰ ἀπελευθερωτικὰ κινήματα εὐνοοῦν, θεωρητικὰ τουλάχιστον, τὴν πραγματικὴ ὄχι μόνο «ἰσονομία», ἀλλὰ καὶ «ἰσοπολιτεία» γιὰ τὴ γυναίκα μέσα στὸ κοινωνικὸ σύστημα. Τὸ ζήτημα εἶναι, πῶς, μὲ ποιοὺς τρόπους καὶ ἀπὸ τί δρόμους θὰ κατακτηθεῖ αὐτὴ ἡ πραγματικὴ ἰσοπολιτεία. Πῶς θὰ κατακτηθεῖ ἀκριβῶς ἡ ἐνεργὴ συμμετοχὴ τῆς γυναίκας στὰ «κοινά», σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ δημόσιου καὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ βίου. Πῶς θὰ φτάσει ἡ γυναίκα ὡς τὴ διακυβέρνηση τῆς χώρας, μὲ τὴν ἴδια φυσικοσύνη ποὺ φτάνει ὁ ἄνδρας. Ἂν ὑπῆρχε αὐτὴ ἡ δυνατότητα, ἂν οἱ γυναῖκες εἶχαν συνειδητοποιήσει ὅτι τὸ πεδίο τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσης τοὺς εἶναι ἐξίσου ἀνοιχτό, ὅπως καὶ στοὺς ἄνδρες, τότε ὅσες γυναῖκες αἰσθάνονται κλίση νὰ πολιτευτοῦν, θὰ ἐπιχειρούσαν νὰ προετοιμαστοῦν καὶ νὰ διεκδικήσουν συμμετοχὴ στὸν ἐκλογικὸ ἀγώνα, τουλάχιστον μὲ τὴν ἴδιαν ἑτοιμότητα, ποὺ τὸ ἐπιχειροῦν οἱ ἄνδρες. Θὰ ἐρχόταν σὰν κάτι φυσικό. Ἐνῶ τώρα, εἶναι ἁπλῶς ζήτημα τύχης καὶ καλῆς γνωριμίας μὲ τὸ ἀνδρικὸ κατεστημένο, καὶ μάλιστα στ' ἀνώτατα κλιμάκια.

Οὐσιαστικά, ἡ συμμετοχὴ τῆς γυναίκας

Θὰ βρῆτε τὴ συνέχεια στὴ σελ. 48

ΔΥΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ...

Ἐγράφησαν στὸν Τύπο:

▶ Στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα ὑπηρετεῖ, κοντὰ στὸν Διοικητή της κ. Ἄγγελο Ἀγγελόπουλο ἡ κόρη του, Ἀλλά... ΧΩΡΙΣ ΜΙΣΘΟ. ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑΤΑ.

▶ Ἡ Κα Δέσποινα Γ. Παταδοπούλου ὁλόκληρο τὸ διάστημα ποὺ ἦταν «κυρία Προέδρου» συνέχισε —ἐνῶ δὲν ἐργαζόταν— τὴν εἰσπραξὴ τοῦ μισθοῦ της (ἀγορομισθία), ποὺ 9.000 δρχ. μηνιαίως. Συνολικὰ τὸ ποσὸν ποὺ εἰσέπραξε ὑπολογίζεται σὲ 800.000 — 1.000.000 δραχμές.

...ΔΥΟ ΕΠΟΧΕΣ

Μιὰ ἄγνωστη φωτογραφία: Ἡ πρώτη διαδήλωσι — διαμαρτυρία ἐναντίον τοῦ στρατιωτικοῦ καθεστῶτος σημειώθηκε τὴν ἡμέρα τῆς δοξολογίας γιὰ τὴν ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. 21 Μαΐου 1968. Μπροστὰ στὴ Μητρόπολι ἄνθρωποι κάθε ἡλικίας μὲ τὶς φωτογραφίες του διεδήλωναν τὰ αἰσθήματά των. Ἡ διαμαρτυρία ἐκείνη πῆρε εὐρύτατη τότε δημοσιότητα ἀπὸ τὸν ξένο Τύπο.

ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΣΟΙ;

Ἕνας ἀναγνώστης θέτει ἕνα καυτὸ θέμα ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη πλευρά του

Δημοσιεύοντας τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴ τοῦ ἀναγνώστου μας, ἐπιθυμοῦμε νὰ δηλώσουμε:

◆ Ὅτι τὰ Π.Θ. τὴν φιλοξενοῦν εὐχαρίστως ἀλλὰ καὶ δὲν τὴν ἀποδέχονται στὸ σύνολό της.

◆ Ὅτι διαπιστώνουν μιὰ ἀμβλύτητα τῶν παθῶν καὶ μιὰ ἀντικειμενικότητα τοῦ ἐπιστολογράφου.

◆ Ὅτι τὸ θέμα τοῦ βασιλέως, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ τεθῆ ἴσως μὲ ὀξύτητα, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ διχάση τὸ Ἔθνος.

◆ Καὶ ὅτι θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργον ὁ τόπος νὰ μοιάση κάποτε στὶς χῶρες ὅπου οἱ θεσμοὶ λειτουργοῦν αὐτονόητα, χωρὶς παραβιάσεις, ἐκτροπές, ἀνευθυνότητες καὶ πεζοδρόμια.

◆ Τέλος, ὅτι τὸ θέμα τοῦ βασιλέως δὲν μπορεῖ ἀτυχῶς νὰ ἀντιμετωπισθῆ ἀπομονωμένο ἀπὸ τὶς διάφορες πλευρές του, ὅπως θὰ τὸ εὐχόταν ὁ ἀναγνώστης μας καὶ θὰ τὸ ἤθελε καὶ ὁ πιὸ ἀνεπηρέαστος δημοκράτης.

Ὑπάρχει ἕνας Ἕλλην πολίτης ποὺ ἐμποδίζεται νὰ γυρίση στὴν Ἑλλάδα. Ποὺ ἐν τούτοις ἔκανε κι' αὐτὸς τὴν ἀντίστασί του. Ποὺ ἔχασε τὴ δουλειά του. Ποὺ κυνηγήθηκε ὅσο ἐλάχιστοι.

Ὁ Τύπος — δὲν συμφέρει τὸ θέμα του τώρα στὶς κυκλοφορίες... — δὲν θ' ἀσχοληθῆ. Καὶ οἱ περισσότεροι φίλοι του ἐδῶ θὰ ποῦν μὲ κάποια συστολὴ τὸ ὄνομά του.

Ὡστόσο αὐτὸ τὸ θέμα — καθαρὰ πολιτικὸ καὶ συνταγματικὸ — ἔχει μιὰ ἀνθρώπινη πλευρὰ ποὺ κανένας, ἂν θέλη νὰ λέγεται καὶ νὰ εἶναι Δημοκρατικὸς καὶ φιλελεύθερος ἄνθρωπος δὲν θὰ τὴν ἀρνηθῆ.

Δέχομαι ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος, διότι περὶ αὐτοῦ πρόκειται, εἶναι μιὰ μορφὴ ποὺ πολὺ νέος δημιούργησε ἰσχυρὲς καὶ ἀντιφατικὲς ἀντιδράσεις. Ἤλθε σὲ μιὰ κραυγαλέα ἀντίθεσι μὲ τὴν λαϊκὴ πλειοψηφία τὸν Ἰούλιο τοῦ 1965. Ἀλλὰ δὲν θὰ τοῦ ἀρνηθῆ κανεὶς ἐπίσης ὅτι πέρασε σὲ μιὰ ἀπόλυτη ταύτιση μὲ τὴν λαϊκὴ ψυχολογία στὶς 13 Δεκεμβρίου τοῦ 1967. Ἀπὸ τότε ἔζησε καὶ αὐτὸς στὴν ἐξορία καὶ στὸ περιθώριο, ἔγινε καὶ αὐτὸς στόχος μιᾶς προσωπικῆς πολεμικῆς. «Ἀπολύθηκε».

Κανεὶς δὲν παραγνωρίζει τὶς τεράστιες εὐθῦνες του στὸν καιρὸ τῆς προετοιμασίας καὶ τῆς ἐπιβολῆς τῆς δικτατορίας. Ἀλλὰ καὶ ποιός ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες τῆς κορυφῆς δὲν ἔχει ἀντιστοίχως τὶς δικές του; Ἔχει ἀκόμα τὶς εὐθῦνες του καὶ γιὰ τὴν ἡμέρα ποὺ ἐξετέλεσε τὸ ἐγχείρημά του. Ἀπέδειξε τότε ὀργανωτικὲς ἀδυναμίες ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀσυγχώρητες γιὰ τὸ ἀξίωμά του. Ἀλλὰ μήπως ὅλες οἱ μάχες, καὶ οἱ πιὸ καλὰ προετοιμασμένες, κερδίζονται;

Τώρα ὅλοι ξαναγύρισαν στὸν τόπο τους. Φανέρωσαν τοὺς τίτλους τους. Καὶ ὁ τόπος τοὺς δέχθηκε μὲ χαρὰ καὶ τιμή. Γιατί ὄχι κι αὐτός; Ὄχι σὰν ἄρχων ἀλλὰ σὰν πολίτης;

Ποιός θὰ μποροῦσε νὰ τοῦ ἀφαιρέση τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχει καὶ ὁ πιὸ ἁπλὸς ἄνθρωπος, νὰ ξαναδῆ τὸν τόπο του, νὰ κουβεντιάση μὲ τοὺς φίλους του, νὰ πιῆ ἕνα ποτήρι κρασὶ μὲ τοὺς δικούς του ἀνθρώπους; Νὰ νοικιάση ἕνα σπίτι —ἂν θέλη— ὅπου νὰ μείνη μέχριὁ ὅτου, ὅπως θὰ γίνη καὶ γιὰ ὅλους τοὺς ἄλλους, ἀποφανθῆ περὶ αὐτοῦ ὁ λαός; Γιατί πρέπει νὰ ζῆ στὴν Ἑλλάδα μόνον ὅταν ἀσκῆ ἐξουσία καὶ ὄχι καὶ ὅταν δὲν τὴν ἀσκῆ;

Εἶχε πεῖ πρὶν ἕνα ἀκριβῶς χρόνο:

«Δὲν νοσταλγῶ τὶς βασιλικὲς τιμὲς καὶ προνομίες. Νοσταλγῶ, ὅπως κάθε ἄνθρωπος, τὸν τόπο τῆς γεννήσεώς μου. Τὸ σπίτι μου, τὴ γῆ, τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ θάλασσα τῆς Ἑλλάδος. Ἂν ὁ ἑλληνικὸς λαός, ἐλευθέρως ἐκφραζόμενος, δὲν ἐπιθυμοῦσε τὶς ὑπηρεσίες μου, εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἤθελε νὰ μὲ στερήση καὶ τῆς πατρίδος μου. Καὶ γνωρίζω ὅτι καὶ ὡς ἄνθρωπος μόνο εἰς τὴν Ἑλλάδα μπορῶ νὰ εἶμαι εὐτυχής...»

(«Π.Θ.»/20.7.1973)

Ἡ ἀνθρώπινη αὐτὴ πλευρὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου ἑνὸς Ἕλληνα πολίτη, δὲν ἔχει ἀπολύτως καμμία σχέσι μὲ τὴν πολιτικὴ πλευρὰ τοῦ ζητήματός του. Δὲν προδικάζει καμμία ἐξέλιξι. Καὶ δὲν προετοιμάζει κανένα τετελεσμένο.

Θὰ μὲ ρωτήσετε: τότε, γιατί τὸ θέλετε; Γιατί δὲν ἀφήνετε τὰ πράγματα ὅπως ἔχουν, μέχρις ὅτου κληθῆ ὁ λαὸς ν' ἀποφανθῆ;

Γιατὶ δὲν ἐπιτρέπεται ὁ ὁποισδήποτε Ἕλλην πολίτης νὰ μὴν ἔχη τὰ ἴδια μὲ τοὺς ἄλλους δικαιώματα ἐκ τοῦ Συντάγματος.

Καὶ γιατὶ δὲν πρέπει τὸ πολιτειακὸ θέμα νὰ πάρη τὴ μορφὴ ἑνὸς ἀγῶνος ποὺ καταλλήλως ὑποθαλπόμενος ἀπὸ ἐδῶ ἢ ἀπὸ ἐκεῖ θὰ εἶναι δυνατὸ νὰ διαιρέση τοὺς Ἕλληνες ποὺ ἔχουν καὶ θὰ ἔχουν γιὰ πολὺ καιρὸ ἀκόμη ἀπόλυτη ἀνάγκη τῆς ἑνότητός τους.

Ὁ τόπος πλήρωσε πολὺ ἀκριβὰ τοὺς διχασμοὺς του. Καὶ δὲν θὰ τοὺς ξαναδοκιμάση σὲ τεχνητὲς καὶ ἀνεπίκαιρες ἐπαναλήψεις.

ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΝΕΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

τοῦ καθηγητοῦ κ. ΑΔ ΠΕΠΕΛΑΣΗ
Διοικητοῦ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης Ἑλλάδος

«Τὸ ἀγροτικό μας πρόβλημα δὲν λύνεται μὲ ἁπλὴ μεταφορὰ τῶν διαδικασιῶν συγκεντροποιήσεως ποὺ ἔπαιξαν κεντρικὸ ρόλο στὴν καπιταλιστικὴ ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν. Τὸ κοινωνικὸ κόστος μιᾶς τέτοιας μεταφορᾶς μεθόδων θὰ εἶναι τεράστιο καὶ κατὰ πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ὄφελος ποὺ θὰ προκύψει. Ἄλλωστε, ὅταν μιλᾶμε γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ ἀγροτικοῦ μας προβλήματος, δὲν θὰ πρέπη νὰ ξεχνᾶμε, ὅτι μιλᾶμε σὲ ἀναφορὰ πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς ἀγροτικῆς τάξεως κυρίως, καὶ δευτερευόντως γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας στὸ σύνολό της».

Ἀνάμεσα στὶς πολλὲς ἐσωτερικὲς ἀντιφάσεις της, ἡ ἐπτάχρονη δικτατορία εἶχε καὶ μία ἀρκετὰ παράδοξη: ὅτι δηλαδή, παραμερίζοντας ἀπὸ τὴν ἐνεργὸ δράση ἕνα πολὺ μεγάλο μέρος τοῦ σκεπτομένου δυναμικοῦ τῆς χώρας, τὸ ἀνάγκασε ἔτσι νὰ σκεφτῆ μὲ μεγαλύτερη νηφαλιότητα τὰ γενικὰ προβλήματα, καθὼς οἱ ἀδρανεῖς δὲν πιέζονταν πιὰ ἀπὸ τὴν καθημερινότητα τῶν προβλημάτων τῆς σειρᾶς. Αὐτὸς ὁ ὑποκειμενικὸς παράγοντας μαζὶ μὲ τὴν ἀποκάλυψη καὶ ὄξυνση τῶν ἀντιφάσεων τοῦ συστήματός μας —ἀπὸ τὶς ὁποῖες ξεπήγασε καὶ τὸ πραξικόπημα— ἐξηγοῦν καὶ τὴν διαφορετικότερη ἐνατένιση τῶν κοινωνικῶν μας φαινομένων. Πολλοὶ ἀπὸ ὅσους ἐνεπλάκησαν τώρα στὰ κοινά, ὕστερα ἀπὸ ἀδράνεια ἑπτὰ ἐτῶν, βλέπουν τὰ θέματά τους σὲ μεγαλύτερο βάθος καὶ μὲ καθαρώτερη ἀντίληψη.

Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ ἂν ὁμολογοῦσα, ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτη ἤδη ἡμέρα ποὺ ἀνέλαβα ξανὰ τὴν εὐθύνη μου στὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα, αἰσθάνθηκα ὅτι μιὰ ὁλόκληρη σειρὰ ἀπὸ θέματα καὶ προβλήματα ποὺ πρὶν ἑπτὰ χρόνια ἀπασχολοῦσαν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς δραστηριότητάς μου στὸ ἴδιο ὀργανισμό, φάνηκαν τώρα ἐπουσιώδη καὶ χωρὶς πραγματικὴ σημασία· πάνω ἀπ' αὐτὰ πρόβαλε κυριαρχικὰ ἕνα καὶ θεμελιῶδες πρόβλημα, ἐκεῖνο δηλαδὴ ποὺ ἂν τὸ ἀγνοήσει κανείς, ὅλες οἱ ἄλλες ἐπὶ μέρους δραστηριότητες χάνουν κάθε οὐσιαστικὸ περιεχόμενο. Πρόβαλε, τὸ μέγα ἐρώτημα: Ποιά εἶναι ἡ βάση τοῦ σύγχρονου ἑλληνικοῦ ἀγροτικοῦ προβλήματος;

Εἶναι φανερό, ὅτι ἂν δὲν ἔχουμε πλήρη καὶ καθαρὴ ἐπίγνωση τῆς οὐσίας τοῦ γενικοῦ προβλήματος, ὁποιοδήποτε μέτρο ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ φυσικὰ ὁποιοδήποτε μέτρο πιστωτικῆς πολιτικῆς — δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ βαρύνεται μὲ ἐξαιρετικὰ ὑψηλὸ συντελεστὴ ἀβεβαιότητας ὡς πρὸς τὶς οὐσιαστικὲς μεσοπρόθεσμες καὶ μακροπρόθεσμες ἐπιπτώσεις του.

Διερωτῶμαι, λοιπόν, τώρα, ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ἀγροτικοῦ μας προβλήματος καὶ πῶς ἡ διαπίστωσή της θὰ μποροῦσε νὰ καθοδηγήση ρεαλιστικὰ καὶ πρακτικὰ τὴν τρέχουσα ἀγροτικὴ πολιτική μας.

Φυσικά, τὸ ἀγροτικό μας πρόβλημα εἶναι κοινωνικὸ στὴν οὐσία καὶ στὸ περιεχόμενό του. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι γιὰ τὴν περιγραφή του δὲν ἀρκεῖ ἡ παράθεση ὁρισμένων ποσοτικῶν μεγεθῶν καὶ τῶν συσχετίσεών τους μὲ τὴν μορφὴ ποὺ συνήθως στὴν οἰκονομικὴ ὀνομάζουμε οἰκονομετρικὸ μοντέλο τοῦ δεδομένου τομέα. Χρειάζεται ἐπὶ πλέον, νὰ τοποθετηθῆ μέσα σὲ πλαίσιο κοινωνιολογικῆς καὶ ἱστορικοπολιτικῆς ἀναφορᾶς, γιατὶ μόνον ἔτσι ἔχουμε τὴν δυνατότητα νὰ ἀπεικονίσουμε σὲ ἐπιστημονικὴ διάλεκτο τὴν οὐσία τῶν προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ ἀγρότης μας στὴν καθημερινή του ζωή. Δὲν εἶναι περίεργο, ἐν τούτοις, ὅτι σ' αὐτὴ τὴν κοινωνικὴ διατύπωση τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀγροτικοῦ μας προβλήματος μποροῦμε νὰ ὁδηγηθοῦμε ἀπὸ ὁρισμένες στοιχειώδεις ἐμπειρικὲς διαπιστώσεις ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ ἄνετα κατατάσσονται μέσα στὸν χῶρο τῆς οἰκονομικῆς θεωρήσεως. Αὐτὸ εἶναι ἐντελῶς φυσικό, ἀφοῦ κάθε κοινωνικὸ πρόβλημα ἔχει τὶς ρίζες καὶ τὸ ἀντίκρυσμά του στὴ παραγωγικὴ βάση τῶν καθημερινῶν σχέσεων. Ἡ οἰκονομικὴ διάστηση τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος, μὲ ἄλλα λόγια, ἀποτελεῖ κάτι ἀνάλογο μὲ τὸ ὑλικὸ ὑπόβαθρο ἀπ' ὅπου πηγάζουν τὰ φαινόμενα τοῦ κόσμου τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Ποιά εἶναι, λοιπόν, ἡ οἰκονομικὴ βάση τοῦ σύγχρονου ἀγροτικοῦ μας προβλήματος; Προφανῶς, ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτό, βρίσκεται στὴν κοινὴ ἀποδοχὴ τῆς διαπιστώσεως ὅτι ἡ παραγωγικότητα τοῦ ἀγροτικοῦ μας τομέα ὑστερεῖ πάρα πολὺ σὲ σχέση πρὸς τὴν παραγωγικότητα τῶν ὑπολοίπων τομέων τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς καὶ ἰδιαίτερα τῆς βιομηχανίας.

Αὐτὴ ἡ χαμηλὴ παραγωγικότητα ὑπῆρξε ὁ κύριος παράγοντας ποὺ ἀνάγκασε χωρὶς ἐξαίρεση ὅλες τὶς μεταπολεμικὲς κυβερνήσεις νὰ παίρνουν συνεχῶς μέτρα ἐπιδοτήσεως τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, μὲ κύριο κριτήριο τὴν εἰσοδηματικὴ ἐνίσχυση τῶν ἀγροτῶν. Καὶ ἔτσι δημιουργήθηκε ὁ φαῦλος κύκλος μέσα στὸν ὁποῖο ἀσφυκτιᾶ σήμερα ἡ ἀγροτικὴ μας οἰκονομία — δηλαδὴ ὁ Ἕλληνας ἀγρότης.

Σὲ τελικὴ ἀνάλυση, ἡ τακτικὴ τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς περιορισμένης παραγωγικότητας τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα, διὰ μέσου τῶν μεθόδων τῆς εἰσοδηματικῆς ἐπιδοτήσεως, ἐνῶ ἀφίνει ἀνέπαφο τὸ διαρθρωτικὸ πρόβλημα τοῦ τομέα, δὲν ἐξυπηρετεῖ μακροπρόθεσμα τὴν ἀγροτικὴ τάξη. Αὐτὴ ἡ μορφὴ ἐπιδοτήσεως καταλήγει τελικὰ σὲ ἐπιδότηση τῆς καταναλώσεως καὶ ὄχι τῆς παραγωγικῆς βάσεως. Εἶναι πολὺ εὔκολο νὰ ἀποδείξει κανεὶς μὲ ἀριθμούς, ὅτι τὰ τεράστια ποσὰ ποὺ διοχετεύτηκαν ὅλες αὐτὲς τὶς δεκαετίες πρὸς τὸν ἀγροτικὸ τομέα συνέβαλαν ἐλάχιστα στὸν ἀγροτικὸ τομέα συνέβαλαν καὶ κυρίως στὴν παραγωγικὴ ὀργάνωση τοῦ ἀγροτικοῦ κεφαλαίου μὲ τρόπο ποὺ ὁδηγεῖ στὴν αὔξηση τῆς κοινωνικῆς ἀποτελεσματικότητας τῆς ἀγροτικῆς τάξεως στὸ σύνολό της.

Ἡ ἀγροτικὴ πολιτικὴ ποὺ ἀσκήθηκε γιὰ δεκαετίες τώρα, δὲν ἐπηρέασε μόνο ὁριακὰ τὸ βασικὸ παθογενὲς στοιχεῖο τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας. Κι αὐτὸ εἶναι ἡ μικροϊδιοκτησία. Τὸ ὅτι ὁ ἀγροτικὸς τομέας βασίζεται πάνω σὲ μιὰ ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς ποὺ τὴν ἀποτελοῦν στὴν συντριπτικὴ πλειονότητα μικροὶ κλῆροι, ἐξηγεῖ δύο βασικὰ φαινόμενα ποὺ συνθέτουν κατ' οὐσίαν τὸ περιεχόμενο τοῦ ἀγροτικοῦ μας προβλήματος: Πρῶτο, τὴν χαμηλὴ παραγωγικότητα καὶ δεύτερο τὴν ἐλλειπεστάτη ἔνταξη τῆς ἀγροτικῆς τάξεως στὸ πλέγμα τῶν κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν θεσμῶν τοῦ σύγχρονου καπιταλισμοῦ ὅπως ἔχει διαμορφωθῆ στὴ χώρα μας. Στὴν πραγματικότητα, ὁ ἀγροτικὸς τομέας βρίσκεται ὀτὰ ἐξωτερικὰ ὅρια τοῦ συστήματος ποὺ συνηθίζουμε νὰ ὀνομάζουμε ἐλεύθερη οἰκονομία στὴν Ἑλλάδα. Καὶ ποὺ φυσικὰ δὲν εἶναι οὔτε κι αὐτό. Ἡ πλησιέστερη περιγραφὴ θὰ ἦταν: κακότεχνα ἀναρχομένη οἰκονομία.

Ἡ ἐξαιρετικὰ χαμηλὴ παραγωγικότη-

Ἡ συνέχεια στὴ σελίδα 49

ΜΠΡΑΒΟ ΑΤΕ

Ἕνα ἐντελῶς καινούργιο πνεῦμα φυσᾶ στὸν κρατικὸ μηχανισμό. Χαρακτηριστικὸ τὸ ἀκόλουθο κείμενο τοῦ κ. Διαμ. Πεπελάση πρὸς ὅλο τὸ προσωπικὸ τῆς ΑΤΕ. Εἶναι ἡ πρώτη ἐπίσημη καὶ ἀνοιχτὴ προσπάθεια καθιερώσεως τῆς Δημοτικῆς στὸν τραπεζικὸ χῶρο καὶ γενικώτερα τὴν δημοσία διοίκησι.

ΙΔΡΥΜΑ ποὺ ἔχει τὴν κοινωνικὴ καὶ ἐθνικὴ σημασία τῆς ΑΤΕ εἶναι ἀπὸ τὸν προορισμό του ὑποχρεωμένο νὰ διατηρῆ στενὲς σχέσεις μὲ τὸν Ἀγροτικὸ Κόσμο τῆς Χώρας, νὰ παραστέκεται στὸ μόχθο του καὶ νὰ ἱκανοποιῆ τὶς ἀνάγκες του. Γιὰ νὰ ἐπικοινωνήσωμε ὅμως ὅμεσα καὶ ἀποτελεσματικὰ μὲ τὸν Ἕλληνα ἀγρότη, αὐτονόητο εἶναι ὅτι πρέπει νὰ τοῦ μιλήσωμε στὴ γλῶσσα ποὺ αἰσθάνεται καὶ ἐννοεῖ, στὴ γλῶσσα τῆ ζωντανή καὶ πανελλήνια, στὴ Δημοτική.

ΠΑΡΑΚΑΛΩ λοιπὸν ὅλους τοὺς Συνεργάτες τῆς ΑΤΕ νὰ μεταχειρίζωνται τὴ Δημοτικὴ — μιὰ καθαρή, λιτή, πειθαρχημένη καὶ ὁμοιογενῆ Δημοτική — σὲ ὅλα τὰ ἔγγραφα καὶ τὶς ἀνακοινώσεις τους, ἀκόμη καὶ στὴ μεταξύ τους ἀλληλογραφία, γιὰ νὰ ἐξοικειωθοῦν μὲ τοὺς τύπους καὶ νὰ ἀσκηθοῦν στὴν ὀρθὴ χρήση της.

ΑΣ ΣΗΜΕΙΩΣΟΥΝ ὅτι ἡ γλῶσσα αὐτὴ ποὺ ἐκφράζει τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ μας καὶ εἶναι προϊὸν τῆς μακρᾶς ἱστορίας του, ἔχει ἤδη καλλιεργηθῆ συστηματικὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῶν Γραμμάτων καὶ τοὺς ἐπιστήμονές μας καὶ ἔτσι μπορεῖ πλέον νὰ ἀποδώση ὅλες τὶς ἀποχρώσεις τῶν νοημάτων μὲ λεπτότητα καὶ ἀκρίβεια — ἀρκεῖ αὐτὸς ποὺ τὴ μεταχειρίζεται νὰ γνωρίζη τοὺς κανόνες της, νὰ ἀποφεύγη τοὺς διαλεκτικοὺς ἰδιωματισμοὺς καὶ νὰ μὴ μεταφράζη τὶς σκέψεις του ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα, ἀλλὰ νὰ τὶς διατυπώνη ἀπ' εὐθείας στὴ Δημοτικὴ μὲ γνώμονα τὸ γλωσσικό του αἴσθημα.

ΕΝΑ ΤΕΤΟΙΟ γραπτὸ λόγο, σαφὴ καὶ κομψό, περιμένω ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς ΑΤΕ. Φιλοδοξία μου εἶναι νὰ δώσωμε τὸ καλὸ παράδειγμα γλωσσικῆς ζωντάνιας καὶ ὁμοιογένειας σὲ ὅλα τὰ συγγενῆ μας Ἱδρύματα καὶ νὰ γίνωμε πρωτοπόροι σ' αὐτὴν τὴν ὡραία καὶ πατριωτικὴ καινοτομία.

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
Α. ΠΕΠΕΛΑΣΗΣ

ΟΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ

Τοῦ κ. ΑΝΤ. ΦΛΩΡΟΥ
τ. Ἀρεοπαγίτου

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ εἶναι ἡ ἐλευθέρα ἐκδήλωσις τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀνατηδᾶ ἡ ἀ λ ή θ ε ι α, ἡ ὁποία, ὅπως εἶπεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, εἶναι ἡ συνισταμένη τῆς Δημοκρατίας.

Ὅταν, ἑπομένως, καὶ ὅπου ὑπάρχει Δημοκρατία, ἡ ἐκδήλωσις τῆς γνώμης πρέπει νὰ εἶναι ἀπολύτως ἐλευθέρα. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ παρεμποδίζεται μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις, διὰ τῶν ὁποίων πραγματοποιεῖται ἡ ἐκδήλωσις τῆς λαϊκῆς θελήσεως, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ λάβουν χώραν ἔκτροπα. Τὰ ἔκτροπα αὐτὰ ἀποδίδονται τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς «προβοκάτορας». Διότι καθῆκον τῶν ἁρμοδίων ὀργάνων εἶναι νὰ ἐξουδετερώνουν οἱονδήποτε ταραξίαν. Ἡ μὴ ἐπίτευξις τούτου ἀποτελεῖ, εἰς χώραν εὐνομουμένην, ἀνεπάρκειαν. Διὰ τοῦτο, ἡ δημοσία συνάθροισις, λειτουργοῦντος βεβαίως δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ μόνον ὅταν ὑπάρχουν σοβαρὰ στοιχεῖα, μαρτυροῦντα ἀσφαλῶς ἄμεσον κίνδυνον ταραχῶν, ὄχι, ὅταν ὑπάρχῃ ἁπλῶς ἐνδεχόμενον νὰ εἰσδύσουν ταραξίαι τινές, ἐξ οἱωνδήποτε ἐλατηρίων κινούμενοι, οἱ ὁποῖοι θ' ἀναγκάσουν νὰ τεθῶσιν εἰς κίνησιν, ἔστω κοπιώδη, τὰ ὄργανα τῆς τάξεως, διὰ νὰ πατάξουν τοιούτους ταραξίας καὶ ἐξασφαλίσουν τὴν ἤρεμον πραγματοποίησιν τῆς συναθροίσεως. Ἐὰν ἦτο βάσιμον τὸ ἐπιχείρημα τὸ ὁποῖον προβάλλεται, πρὸς ἀπαγόρευσιν δημοσίων συναθροίσεων, ἐν ὑπαίθρῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν κλειστῷ χώρῳ, θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα συναθροίσεων, τὸ δικαίωμα δηλαδὴ τοῦ σ υ ν έ ρ χ ε σ θ α ι, ὅπερ ὅμως περιλαμβάνεται εἰς τὸν κλασσικὸν κατάλογον τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν εἰς ὅλα τὰ Συντάγματα τῶν ἐλευθέρων χωρῶν.

Ἄλλο, βεβαίως, τὸ ζήτημα ὅτι ἡ χώρα τελεῖ εἰσέτι ὑπὸ στρατιωτικὸν νόμον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη καὶ ἡ σχετικὴ διακήρυξις τὴν 17ην Νοεμβρίου 1973. Εἰπομεν καὶ εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν ὅτι δὲν δικαιολογεῖται ἡ διατήρησις τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου. Καὶ φαίνεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἔχουσα συναίσθησιν τούτου, δὲν ἐπικαλεῖται, διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν συναθροίσεων, τὸν στρατιωτικὸν νόμον, οὔτε ἄλλωστε, εὐθέως τοὐλάχιστον, τὸν κίνδυνον ταραχῶν, ἀλλὰ ἄλλην ἄποψιν, περὶ ἧς κατωτέρω, διὰ μίαν εἰδικὴν τουλάχιστον περίπτωσιν.

Αἱ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐκδηλώσεις, ἦτο τὸ "ξέσπασμα", ὅπως τονίζεται καὶ εἰς ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Δημοσίας Τάξεως, τῆς ἀγανακτήσεως, διὰ τὰς διαπραχθείσας ἐν Κύπρῳ ὠμότητας, καὶ τῆς πικρίας, διὰ τὴν ἐθνικὴν ταπείνωσιν. Ἐσημειώθησαν πράξεις τινὲς ἀνεπίτρεπτοι. Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ δεδομένον περὶ εὐθύνης τινὸς τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου, ὥστε νὰ δικαιολογοῦνται οἱαι ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας συστάσεις, αἱ ὁποῖαι κατ' ἀνάγκην ἐνέχουν μομφὴν ἀναρμόστου συμπεριφορᾶς; Εἰς τὰ γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου, τὰ ὁποῖα ἔγραψαν μίαν λαμπρὰν σελίδα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνων τῶν Ἑλλήνων, ὑπῆρξαν πράγματι «προβοκάτορες», ἀλλὰ προβοκάτορες τοῦ καθεστῶτος ἐκείνου, πρὸς διαβολὴν τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας ἀπαραμίλλου ἡρωϊσμοῦ τῶν σπουδαστῶν. Καὶ αὐτή, ἡ διὰ τοιούτων μέσων προσπάθεια διαβολῆς ἔπρεπε τότε νὰ καταγγελθῇ. Τώρα δὲν ὑπῆρξαν «προβοκάτορες» τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ἄλλων στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο καὶ ὤφειλε τὸ κράτος νὰ πατάξῃ διὰ τῶν ἁρμοδίων ὀργάνων του, χωρὶς νὰ παρεμποδίζῃ, ἐκ τοιούτων λόγων, τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ λαϊκοῦ αἰσθήματος.

Ἀλλ' ἐλέχθη: Ποία ἀνάγκη συγκεντρώσεων (συλλαλητηρίων) ὅταν ἡ κυβέρνησις πράττει πᾶν τὸ δέον πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς κρίσεως. Καὶ ἐλέχθη ἀκόμη: «Εἶναι "δ ε δ ο μ έ ν η"» ἡ ἐπὶ τούτου λαϊκὴ συμπαράστασις.

Ὅτι ἡ κυβέρνησις πράττει δεόντως τὸ καθῆκον της, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν κρίσιν, ἡ ὁποία προῆλθεν ἐξ «ἄφρονος πράξεως» τῶν προκατόχων της, οὐδεμία ἀμφιβολία. Ἐξ ἴσου ὅμως εἶναι ἐκτὸς ἀμφιβολίας ὅτι τοῦτο δὲν δικαιολογεῖ παντάπασιν τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ. Καὶ δὴ ὡς «παρελκούσης», καθ' ὁ «δεδομένης». Διότι εἰς τὴν Δημοκρατίαν οἱ κυβερνῆται δὲν θεωροῦν ποτὲ «δεδομένην» τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ, ἀλλ' αἰσθάνονται καὶ ἀναγνωρίζουν ἀεἰποτε τὴν ἀνάγκην ἐκδηλώσεως τῆς γνώμης καὶ τῆς θελήσεως τοῦ κυριάρχου λαοῦ, ἵνα ἐπὶ δεδηλωμένης λαϊκῆς θελήσεως στηρίζωνται, καὶ ἐξ αὐτῆς ἀντλοῦν τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύν.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Γ. ΦΛΩΡΟΣ
τ. Ἀρεοπαγίτης

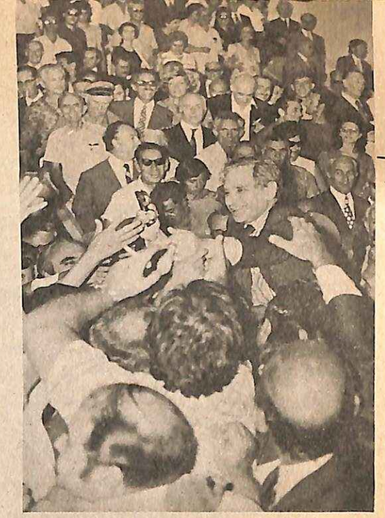

Ἀπὸ τὴν θερμότατη ὑποδοχὴ τῆς ὁποίας ἔτυχε στὸ ἀεροδρόμιο ὁ κ. Γ. Πλυτᾶς, ἐπανερχόμενος μετὰ τὴν πολύχρονη παραμονή του στὸ ἐξωτερικό. Ὁ πρῶτος πολίτης τῶν Ἀθηνῶν, εἶχε στερηθῆ τῆς ἑλληνικῆς του ἰθαγενείας.

ΝΑ ΕΠΑΝΕΛΘΟΥΝ ΑΜΕΣΩΣ ΟΛΟΙ!

ΤΟ ΘΕΜΑ τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν Δημάρχων καὶ Κοινοταρχῶν, εἶναι ἐκ τῶν πλέον ἐπιτακτικῶν καὶ πρωταρχικῶν γιὰ τὴν λειτουργία τῆς Δημοκρατίας. Καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀντιμετωπίζεται μὲ μικρόψυχα πολιτικὰ κριτήρια ἢ καὶ σὲ σχέσι μὲ ἄλλες κατηγορίες ἀπομακρυνθέντων ἢ ἀπολυθέντων ἀπὸ τὸν μηχανισμό.

ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ἐξελέγησαν ἀπὸ τὸν Λαό, ποὺ τοὺς ἐμπιστεύθηκε τὴν διαχείρισι τῶν τοπικῶν του ζητημάτων καὶ δὲν εἶναι νοητὸ ἀπὸ καμιὰ σκοπιμότητα νὰ παραμένουν στὶς κρίσιμες αὐτὲς θέσεις ἄνθρωποι ποὺ ὑπηρέτησαν τυφλὰ — διορισθέντες ἀπὸ ἐκείνους ποὺ κατέλυσαν τὶς ἐλευθερίες τοῦ λαοῦ.

Ο ΝΟΜΙΜΟΣ Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Γ. Πλυτᾶς, μακρὰν τοῦ νὰ διεκδικῇ γιὰ τὸν ἑαυτό του τὴν ἐπάνοδό του ἡγήθη, ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς του, μὲ τὴν συμπαράστασι ὅ λ ω ν τῶν διατελεσάντων δημάρχων ἀλλὰ καὶ ὅ λ ω ν τῶν πολιτικῶν κομμάτων τῆς κινήσεως γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῶν ἀρχόντων τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως.

ΜΟΝΟ ΑΙΡΕΤΟΙ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΙ

Τοῦ νομίμου δημάρχου Ἀθηναίων κ. Γ. ΠΛΥΤΑ

Εἶναι ὄχι μόνον ἀνεπίτρεπτον ἀλλὰ καὶ ἐξωφρενικὸ τὸ γεγονὸς ὅτι παραμένουν ἀκόμη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως οἱ διωρισμένοι ἀπὸ τοὺς συνταγματάρχας, ποὺ κατέλυσαν τὴν δημοκρατίαν τὴν 21ην Ἀπριλίου τοῦ 1967, δήμαρχοι, κοινοτάρχαι καὶ δημοτικοὶ καὶ κοινοτικοὶ Σύμβουλοι.

Εἶναι ἀσύλληπτο ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη ἄνθρωποι, ποὺ θέλουν νὰ παίζουν κάποιον ρόλον εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῆς χώρας μας, εἰς τὸ τέλος τοῦ Εἰκοστοῦ Αἰῶνος, καὶ δὲν γνωρίζουν τί θὰ πῇ Τοπικὴ Αὐτοδιοίκησις, τί θὰ πῇ Δημοκρατία καὶ τί θὰ πῇ ἐλευθέρα βούλησις τοῦ λαοῦ. Εἶναι περίεργον ὅτι μερικοὶ ἀπὸ αὐτούς, οἱ ὁποῖοι εἶναι μέλη τῆς Κυβερνήσεως Καραμανλῆ, καὶ ἔχουν εἴτε τὸν τίτλο τοῦ προεδευτικοῦ, εἴτε τὸν τίτλο τοῦ ἀντιστασιακοῦ, δὲν κατώρθωσαν νὰ ὑψώσουν τὸ ἀνάστημά των καὶ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν ἄμεσον ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κοινότητας, τῶν Χουντικῶν πρακτόρων καὶ τὴν ἀντικατάστασίν των μὲ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν συνειργάσθησαν μὲ τὴν δικτατορίαν καὶ ποὺ ἔλαβαν τὴν ψῆφον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸ 1964 εἰς ἐλευθέρας ἐκλογάς. Καὶ ἂς μὴν ὑποστηρίξῃ κανείς, ὅτι ἐπέρασαν δέκα χρόνια ἀπὸ τὰς τελευταίας δημοτικὰς ἐκλογάς. Διότι ὅλοι οἱ πολιτικοὶ ποὺ ἐμφανίζονται εἰς τὸ προσκήνιο τῶν σημερινῶν ἐξελίξεων, ἐμφανίζονται μὲ τὸν τίτλον τοῦ αἱρετοῦ, ποὺ ἀπέκτησαν μὲ τὰς ψήφους τοῦ λαοῦ μας πρὸ δέκα ἐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἐμφανίζονται ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ λαοῦ, μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀντιστασιακοῦ, δὲν δύνανται φυσικὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ἔχουν λαϊκὸν ἔρεισμα. Ὅλοι αὐτοὶ εἴτε ἀνήκουν εἰς τὴν πλευρὰν τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, εἴτε εἰς τὸ ἕτερον σκέλος ποὺ ἀφορᾷ τὴν ἐκπροσώπησιν εἰς τὸ Κοινοβούλιον, θὰ κριθοῦν ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ θὰ ἀποδειχθῇ ἡ δύναμίς των μετὰ τὰς ἐκλογάς.

Ἕως τότε κατὰ τεκμήριον θὰ πρέπει νὰ γίνουν δεκτοὶ ὑπὸ ἴσους ὅρους καὶ οἱ αἱρετοὶ μὲ τὴν δύναμιν, ποὺ τοὺς ἔχει δώσει ὁ λαὸς ψηφίζοντάς τους τὸ 1964. Δὲν ἐπιτρέπεται νομίζω σὲ κανένα ὁποιαδήποτε θέσιν καὶ ἂν κατέχῃ σήμερα καὶ ποὺ ἐτοποθετήθη εἰς αὐτὴν λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν ἀναγκῶν καὶ τοῦ ἀδιεξόδου, εἰς τὸ ὁποῖον μᾶς ὡδήγησε ἡ δικτατορία, νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἀποφασίζῃ διὰ τοὺς ὁμοίους του ἀφοῦ ὅλοι τὴν ἴδιαν ψῆφον ἔλαβον: τὴν ψῆφο τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ὅσα λέγονται περὶ δῆθεν κομμουνιστικοῦ κινδύνου τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλοι μαζὶ ὁμιλοῦμεν περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, εἶναι ἂν μὴ τί ἄλλο, φαιδρά.

Δὲν ἔχω μετρήσει πόσοι εἶναι οἱ κομμουνισταὶ ἢ ἀριστερίζοντες δήμαρχοι καὶ κοινοτικοὶ ἢ δημοτικοὶ σύμβουλοι, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι μόνον ἐχθροὶ τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς ἀναγεννωμένης ἐκ τῆς τέφρας της ἐλευθέρας πλέον Ἑλλάδος, εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηρίζουν αὐτὰς τὰς ἄνευ ἐρείσματος ἀπόψεις. Δυστυχῶς μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὄχι μόνον ἐκεῖνοι οἱ πολιτικοὶ ποὺ ἔχουν συμφέροντα ἀλλὰ καὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι οἱ ὁποῖοι ὑπηρέτησαν τὴν δικτατορίαν καὶ ἐφρόντισαν νὰ ὠργανώσουν τὰ νόθα δημοψηφίσματα ἢ ἔθεσαν τὴν ὑπογραφήν των κάτω ἀπὸ ἀντεθνικὰς πράξεις καὶ ὑπουργικὰς ἀποφάσεις ὅπως εἶναι ἡ ἀφαίρεσις ἰθαγενειῶν. Ἐὰν δὲν καταλάβῃ τὸ κράτος, ἐὰν δὲν καταλάβῃ ἡ Κυβέρνησις τώρα ὅτι ἡ ἐπαναφορὰ τῶν ἀρχόντων τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως πρέπει νὰ γίνῃ ἀμέσως καὶ χωρὶς καθυστερήσεις, φοβοῦμαι ὅτι πολὺ σύντομα θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ πολιτική της αὐτὴ ζημιώνει ὅλους ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποίους ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐστήριξε τόσας ἐλπίδας διὰ μίαν καλυτέραν αὔριον. Εὔχομαι νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι σφάλλω καὶ κάνω κακὴν ἐκτίμησιν τῆς καταστάσεως. Ἂν ἀποδειχθῇ ὅμως ὅτι δὲν σφάλλω τότε αἱ συνέπειαι θὰ εἶναι ὀδυνηραὶ ὄχι μόνον διὰ τοὺς ὑπευθύνους καὶ διὰ τὸν θεσμὸν τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Δημοκρατίαν διὰ τὴν ὁποίαν κόπτωνται ἐκεῖνοι ποὺ μόνον τὸν τίτλον τοῦ κομματαρχίσκου δύνανται νὰ διεκδικήσουν. Καὶ αὐτὰ τὰ ὑποστηρίζει ἕνας Δήμαρχος, ποὺ δὲν φιλοδοξεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Δῆμον Ἀθηναίων παρὰ μόνον δι' ἐλευθέρων ἐκλογῶν.

Ἡ Ἑλλὰς θὰ ἐπανέλθῃ σύντομα εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης καὶ ἤδη ἐκλήθη εἰς τὸ Στρασβοῦργον ὁ αἱρετὸς Δήμαρχος τῆς πρώτης πόλεως τῆς Ἑλλάδος. Ἐξ ἄλλου ἐλπίζω ὅτι μέχρι τῆς 15ης καὶ 16ης Σεπτεμβρίου ποὺ θὰ συνέλθουν ἡ Συνέλευσις καὶ τὸ Συμβούλιο θὰ κληθοῦν καὶ ἄλλοι αἱρετοὶ ἐκπρόσωποι τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως. Καὶ θέτω ἕνα ἁπλὸ ἐρώτημα: Ποῖος θὰ ἐκπροσωπήσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐὰν δὲν ἔχουν ἀντικατασταθῆ μέχρι τότε οἱ διωρισμένοι διὰ τῶν αἱρετῶν; Δηλαδὴ ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὸ ἕνα σκέλος αὐτῆς θὰ ἐνταχθῇ καὶ πάλιν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης καὶ θὰ δύναται νὰ ἐκπροσωπηθῇ ἀπὸ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους θὰ ὁρίσῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ κατὰ τὸ ἕτερον σκέλος, δηλαδὴ τὴν Τοπικὴν Αὐτοδιοίκησιν, θὰ στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς συμμετοχῆς εἰς συνελεύσεις καὶ συμβούλια, διότι οἱ δήμαρχοι αὐτοὶ θὰ εἶναι διωρισμένοι; Ποῖος ὅμως θὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἐπανεφέρθησαν οἱ αἱρετοὶ Δήμαρχοι καὶ Κοινοτάρχαι; Μήπως θὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ Τοπικοὶ αὐτοὶ ἐκπρόσωποι τοῦ λαοῦ δὲν ἦσαν τῆς ἐγκρίσεως κάποιου χουντικοῦ ὑπαλλήλου; Ἀλλὰ τότε φοβοῦμαι ὅτι θὰ καγχάσουν ὅλοι.

Βεβαίως κατ' οἰκονομίαν καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τιμῆς ἕνεκεν καλοῦμαι νὰ ὁμιλήσω τὴν φορὰν αὐτήν, ἴσως γίνῃ πιστευτὴ ἡ δικαιολογία ὅτι ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις δὲν εἶχε καιρὸν νὰ ἐπιλυφθῇ τοῦ θέματος τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐεχνᾶμε ὅτι ὑπάρχει καὶ κάποιον ὅριον ἀνοχῆς καὶ ὑπομονῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΛΥΤΑΣ

ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΜΕΣΑ

ΑΛΙΣΤΑΚΤΗ ἡ δικτατορία πολεμοῦσε μὲ κάθε τρόπο καὶ μὲ ὅλα τὰ μέσα κάθε πολίτη ποὺ θὰ τολμοῦσε νὰ σταθῇ ὄρθιος, ὑπερασπίζοντας τὶς ἐλευθερίες τοῦ λαοῦ.

Ο κ. Γ. ΠΛΥΤΑΣ στάθηκε ἕνας ἀπὸ τοὺς μόνιμους στόχους της. Καὶ ἀφοῦ τὸν στέρησαν τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας καὶ τοῦ ἐτοποθέτησαν μιὰ δύναμι 100 μονίμων ἐλεγκτῶν στὴν ἀσφαλιστική του ἐταιρία, ἐνῶ ταυτόχρονα ἔστελναν τὸ ἐμπιστευτικὸ σῆμα «μὴ ἀσφαλίζεσθε στοῦ Πλυτᾶ», ἰδού καὶ ἕνα ἐμπιστευτικὸ ἔγγραφο ποὺ ἀναφέρεται στὰ ἐκδιδόμενα ἀπὸ τὸν Πλυτᾶ στὸ ἐξωτερικὸ ἔντυπα (ἐφημερίδες καὶ περιοδικά: Νέα Δημοκρατία κ.ἄ.) καὶ πληροφορεῖ τὶς ἁρμόδιες ὑπηρεσίες γιὰ τὸ περιοδικὸ τοῦ κ. Πλυτᾶ καὶ τὶς καλεῖ νὰ ἐνημερώσουν τοὺς παραλήπτες του γιὰ τὸ «ἀντεθνικό» του περιεχόμενο.

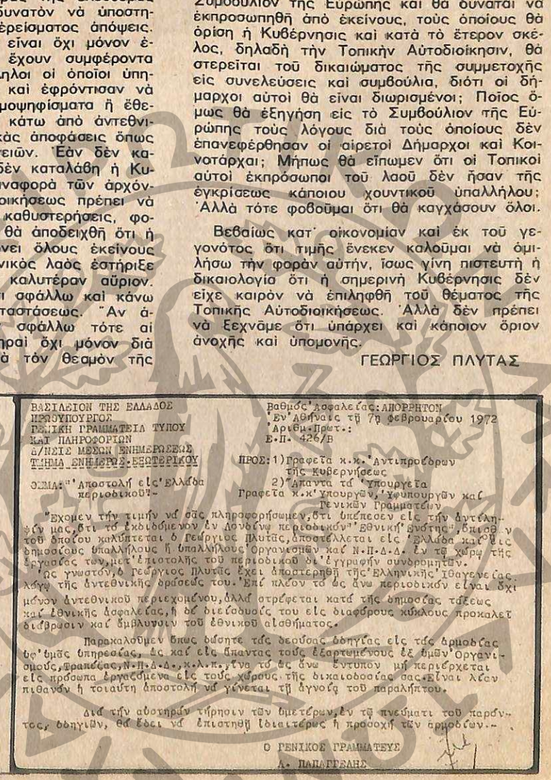

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΗΡΩΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
Δ/ΝΣΙΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣ.-ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΘΕΜΑ: "Αποστολή εἰς Ἑλλάδα περιοδικοῦ.-

Ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς πληροφορήσωμεν, ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν ἀντίληψίν μας, ὅτι τὸ ἐκδιδόμενον ἐν Δουβλίνῳ περιοδικὸν "Βρυκόλακας", ἐκδότης ὁ κ. Γεώργιος Πλυτᾶς, ἀποστέλλεται εἰς Ἑλλάδα καὶ εἰς δημοσίους ὑπαλλήλους ἢ ὑπαλλήλους ὀργανισμῶν καὶ Ν.Π.Δ.Δ. ἐν τῷ χώρῳ τῆς ἐργασίας τουτέστι ἐπιστολὴ τοῦ περιοδικοῦ σὲ ἐγγραφῆν συνδρομητῶν.

Ὡς γνωστὸν ὁ κ. Γεώργιος Πλυτᾶς ἔχει ἀποστερηθῆ τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας λόγῳ τῆς ἀντεθνικῆς ἀράσεώς του. Ἐπὶ πλέον τὸ ἐξ ἄνω περιοδικὸν εἶναι ὄχι μόνον ἀντεθνικοῦ περιεχομένου, ἀλλὰ στρέφεται κατὰ τῆς ἀστυνομίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας, ἡ δὲ διεξοδός του εἰς διαφόρους κύκλους προκαλεῖ διαφορεῖν καὶ ἐμβλύνουν τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος.

Παρακαλοῦμεν ὅπως δώσητε τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας εἰς τὰς ἁρμοδίας ὑφ' ὑμᾶς ὑπηρεσίας, ἵνα καὶ εἰς ὅπαντας τοὺς ἐξαρτωμένους ἐξ ὑμῶν ὀργανισμοὺς, ἀστυνομίας, Ν.Π.Δ.Δ., κ.λ.π., ἵνα τὸ ἐξ ἄνω ἔντυπον μὴ περιέρχεται εἰς πρόσωπα ἐργαζόμενα εἰς τοὺς χώρους τῆς δικαιοδοσίας σας. Εἶναι λίαν πιθανὸν ἡ τοιαύτη ἀποστολὴ νὰ γίνεται τῇ ἀγνοΐᾳ τοῦ παραλήπτου.

Διὰ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν διωτέρω ἐν τῷ πνεύματι τοῦ παρόντος, ὁδηγιῶν, θὰ ἔσται νὰ ἐπιστηθῇ ἰδιαιτέρως ἡ προσοχὴ πάντων ὑμῶν.-

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Λ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Βαθμὸς ἀσφαλείας: ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ
Ἐν Ἀθήναις τῇ 7ῃ Φεβρουαρίου 1972
Ἀριθμ. Πρωτ.:
Ε.Π. 426/Β

ΠΡΟΣ: 1) Πρόεδρε κ.κ. Ἀντιπροέδρων τῆς Κυβερνήσεως
2) Ἅπαντα τὰ Ὑπουργεῖα
Γραφεῖα κ.κ. Ὑπουργῶν, Ὑφυπουργῶν καὶ Γενικῶν Γραμματέων

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

εἶναι δικά σας

πρέπει νὰ γίνουν

καὶ τῶν φίλων σας

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΙ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Ἕνα ἄγνωστο ΟΧΙ ὑψηλοῦ τόνου

Τὰ «Πολιτικὰ Θέματα» ἠμποροῦν νὰ καυχηθοῦν ὅτι ὑπῆρξαν ὁ μοναδικὸς ἄμβων ποὺ ἔθεσεν ὡς στόχον του τὸν ἐξευτελισμὸν τῆς τυραννικῆς κυβερνήσεως κατὰ τὸ 1973. Εἶχον ἤδη δημιουργηθῆ εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν αἱ προϋποθέσεις τῆς φθορᾶς τοῦ καθεστῶτος ποὺ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἔτυχε τῆς ἀνοχῆς τῶν πολλῶν τοὺς ὁποίους κατώρθωσε μὲ τὴν φαύλην δημαγωγίαν του νὰ πείσῃ ὅτι ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν κομμουνισμὸν καὶ τὴν ἀναρχίαν καὶ κατωχύρωσε τὴν ἐπικράτησιν «τοῦ νόμου καὶ τῆς τάξεως». Ὁ λαὸς ὅμως —ὄχι ὁ πολὺς λαὸς ποὺ οὐδέποτε ἐχώνευψε τὴν δικτατορίαν— μὰ οἱ συντηρητικοὶ ἄνθρωποι —καὶ εἶναι ἡ σιωπηλὴ πλειοψηφία— ποὺ τὴν εἶδαν μὲ ἀνοχὴ εἰς τὴν ἀρχὴ εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἀνανήψῃ. Ἂς μὴ λησμονοῦμεν ὅτι ἄνθρωποι κατέχοντες καὶ τώρα ὑπευθύνους θέσεις ἐπαινοῦσαν δημοσίᾳ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τὴν δικτατορίαν καὶ τὰ δῆθεν ἐπιτεύγματά της ἢ ἔγραφαν ἄρθρα ὑπὲρ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1968, εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ὁποίου ἔστεργαν νὰ συντελέσουν ἄνθρωποι διακεκριμένοι, ποὺ κανεὶς δὲν θὰ ἐπερίμενε ὅτι θὰ δεχθοῦν νὰ γίνουν ἔμμεσοι θεράποντες τοῦ παρανοϊκοῦ τυράννου. Ἀλλοίμονον, ὅμως, ἂν τὰ ἐσκαλίζαμεν ὅλα αὐτά. Τὰ ἀναφέρομεν μόνον διὰ νὰ θέσωμεν τὰ θεμέλια τῆς ὀρθῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ἔργου ἐκείνων ποὺ περίμεναν «ἄκαμπτοι εἰς τὸ χρέος, ἀπὸ τὰς Θερμοπύλας μὴ κινοῦντες» ὄχι μόνον μέχρι τέλους, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀρχήν!

Ἀνάγκη αὐτοκριτικῆς

Ἀπὸ τὴν ἀρχήν! Αὐτὸ εἶναι τὸ οὐσιῶδες. Ὄχι διότι οἱ ἀνανήψαντες εἶναι ὀλιγώτερον ἄξιοι τιμῆς. Ἔχουν ὅμως τὸ μειονέκτημα ὅτι τὸ πολιτικόν τους αἰσθητήριον ἢ ὁ ἐγγενὴς συντηρητισμός τους τοὺς ἔκανε ἐλαστικούς, δέβαια, σ' αὐτὸ συντελοῦσε καὶ ἡ ἀντιπάθεια πρὸς τὴν πρὶν ἀπὸ τὸ πραξικόπημα κατάστασι, ποὺ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε πὼς δὲν ἦταν καλή. Αὐτό, ὅμως, δὲν δικαιολογοῦσε τὴν ἀνακούφιση πολλῶν γιατὶ ἦρθε ὁ Παπαδόπουλος καὶ μᾶς ἔσωσε!

Πρὶν ἀπὸ ὅλα —καὶ τὸ λένε αὐτὸ τὰ «Πολιτικὰ Θέματα» ποὺ ὅσοι συνεργάσθηκαν μαζί τους ἦταν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ἐχθροὶ τῆς δικτατορίας —πρέπει νὰ κάνουν ὅλοι οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες τὴν αὐτοκριτική τους. Γιατὶ ἐλύγισαν. Κανεὶς δὲν γυρεύει ἀπὸ κανένα νὰ γίνῃ ἥρωας. Τοῦ γυρεύει ἁπλῶς νὰ μὴ παριστάνῃ τὸν ἥρωα χωρὶς νὰ εἶναι! Πολὺ λίγοι εἶναι ὅσοι δικαιοῦνται νὰ μὴν κάνουν αὐτοκριτική!

Τὰ πνευματικὰ ἱδρύματα

Τὰ πνευματικά μας ἱδρύματα εἶναι τὰ πρῶτα ποὺ πρέπει νὰ κάνουν αὐτὴν τὴν αὐτοκριτική. Οἱ ἐκκαθαρίσεις δὲν ὠφελοῦν σὲ τίποτα ἂν δὲν γίνῃ ὁ ἔλεγχος ἀπὸ μέσα τους. Ὄχι γιὰ νὰ ζητηθοῦν εὐθύνες ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ μίλαγαν γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Κυβέρνηση ποὺ μᾶς ἔσωσε — γιατὶ δὲν τὸ πίστευαν καὶ ἂς μὴ θέλουμε νὰ θεωροῦμε ὅτι τὸ πίστευαν. Καὶ αὐτὸ εἶναι δυστυχῶς τὸ χειρότερο. Μπορεῖ ἕνας πνευματικὸς ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ ὅ,τι δοξασίες θέλει. Νὰ εἶναι καὶ ὀπαδὸς τῆς συγκεντρωτικῆς κυβερνήσεως. Αὐτὸ θὰ πῇ δημοκρατία. Καὶ πρέπει νὰ τὸ καταλάβουμε. Μὲ μιὰ προϋπόθεση: νὰ εἶναι εἰλικρινής. Καὶ τὸ κακὸ εἶναι πὼς κανένας ἀπὸ ὅσους ἔγλυψαν τὴν δικτατορία δὲν ἦταν εἰλικρινής.

Γιατὶ δὲν εἶπαν ποτὲ ὄχι. Ἀκόμα καὶ ὅταν ὁ δικτάτορ τοὺς ἔβρισε εἰς δημοσίαν συγκέντρωσιν.

Ἐξαίρεσιν ἀπετέλεσεν, καὶ ἂς μὴ φανῇ παράξενο ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Ἦταν τὸ μόνο ἵδρυμα ποὺ δὲν εἶχε οὔτε φωτογραφία τοῦ Παπαδόπουλου, οὔτε «πουλί», κι' ἂς ἔστειλε ἡ «ὑπηρεσία» τῶν λακέδων γιὰ νὰ τὸ κρεμάσῃ. Ποὺ δὲν τόλμησε ἡ δικτατορία νὰ τῆς βάλῃ κυβερνητικὸ Ἐπίτροπο, γιατὶ ἤξερε τὶ ἀπάντησι θὰ λάβῃ. Ποὺ ὅταν ἐτόλμησε νὰ κάνῃ ἐλιγμὸ γιὰ νὰ βάλῃ δικούς της ἀνθρώπους, ζητώντας ἐπίσημα τὴν ἵδρυση ἕδρας ἐμπορικῆς ναυτιλίας, προφανῶς γιὰ γνωστὸ ἐφοπλιστὴ ποὺ πάντοτε τοῦ ἀρνήθηκε τὴν εἴσοδο ἡ Ἀκαδημία, ἐπῆρε ἕνα ἠχηρότατο ὄχι.

Ἡ προσπάθεια τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἀκαδημίας ἔγινε τὸ 1972. Πρόεδρος τοῦ Ἱδρύματος ἦταν τὸ χρόνο ἐκεῖνο ὁ πρώην Ὑπουργὸς καὶ βουλευτὴς Γρῃγ. Κασιμάτης. Στὸ λόγο του τῆς 25ης Μαρτίου ὁ κ. Κασιμάτης ἐτόνισε παρουσία τῶν Ὑπουργῶν τῆς Χούντας, ποὺ πολλοὶ ὅπως ὁ Παλαμᾶς κρυφογέλαγαν ὅταν ἄκουγαν τὸ κατηγορητήριό του — γιατὶ κι' αὐτοὶ ἐκορόϊδευαν τὸν Παπαδόπουλο καὶ τὸν Παττακό — νὰ γιατὶ χρειάζεται ἡ αὐτοκριτικὴ — ἐτόνισε λοιπὸν ὁ κ. Κασιμάτης πὼς οἱ DE FACTO κυβερνήσεις — καὶ ὅλοι κατάλαβαν περὶ τίνος πρόκειται — δημιουργοῦν δίκαιο γιατὶ ἔχουν τὴ δύναμη, μὰ δὲν δημιουργοῦν νομιμότητα. Τὸ κτύπημα ποὺ δημοσιεύθηκε καὶ στὶς ἐφημερίδες προεκάλεσε κατάπληξι στὸ ἀκροατήριο καὶ πανικὸ στοὺς δειλούς. Καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ μερικοὶ κατέχοντες σήμερα σπουδαῖες θέσεις. Καὶ ὁ μὲν Παττακὸς δὲν ἐκατάλαβε ἀμέσως πολλὰ πράγματα. Μὰ ὁ Ἀγαθαγγέλου εἶδε τὸν κίνδυνο καὶ ἐγύρευε εὐκαιρία νὰ κτυπήσῃ. Ἀλλ' ἡ μῆνις τοῦ Δικτάτορος καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ του ἔκορυφώθη ὅταν εἰς τὸν «ἑορτασμὸν» τῆς 21ης Ἀπριλίου, ποὺ ἔγινε μὲ ὁμιλίαν περὶ λαϊκῆς μουσικῆς, ὁ κ. Κασιμάτης δὲν προήδρευσε, οὔτε παρέστη. Δὲν εἶχε γίνει ὡς τότε κάτι τέτοιο. Οἱ προηγούμενοι πρόεδροι ἔλεγαν ἁπλῶς ὅτι ὁ νόμος διατάσσει τὸν ἑορτασμόν, ἀλλὰ — τί νὰ κάμουν; — προήδρευαν. Ἡ θύελλα ἐξέσπασεν σὲ λίγες μέρες. Ἔτσι στὶς 12 Μαΐου ἔστειλε κατ' ἐντολὴν τοῦ Παπαδοπούλου ταχυδρομικῶς, γιὰ νὰ δείξῃ τὴν περιφρόνησίν του, τὸ ἔγγραφο ποὺ ἐδημοσίευσε τότε ὁ διατασσόμενος τύπος μὲ τὴν κραυγὴ νὰ καταργηθῇ ἡ Ἀκαδημία. Ἡ ἀπάντησι τῆς Ἀκαδημίας κρατήθηκε μυυστική. Ἦταν ἕνα ΟΧΙ ὑψηλοῦ τόνου. Μὰ ἡ Ἀκαδημία δὲν εἶχε διάθεση δημαγωγίας. Ἔβαλε στὴ θέση του τὸ δικτάτορα. Οὔτε ἐξοχώτατε οὔτε τίποτα. Καὶ μόλις προχθὲς ἡ Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας ἀπεφάσισε «γιὰ τὴν ἱστορία» νὰ δημοσιεύσῃ τὰ κείμενα. Βρήκαμε ἕνα ἀνατίγραφο καὶ δημοσιεύουμε μερικὲς περικοπές. Τὸ ἔγγραφο διατυπώθηκε ἀπὸ τοὺς κ.κ. Κασιμάτη, Τσάτσο καὶ Θεοδωρακόπουλο καὶ ὑπογράφηκε ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀκαδημαϊκούς.

Ἡ ἀπάντηση, μολονότι μυστική, ἐγνώσθη πὼς ἦταν κατηγορηματικὰ ἀρνητική.

Ἡ Κυβέρνηση ἐσιώπησε. Δὲν ἐτόλμησε νὰ προχωρήσῃ, παρὰ τὶς κραυγὲς τῶν κυβερνητικῶν ἐφημερίδων. Καὶ ἦταν πολλές. Ἀλλ' ὁ κ. Κασιμάτης, ὅμως, ἐπανῆλθε δριμύτερος. Στὸ λόγο του γιὰ τὴν 28η Ὀκτωβρίου ἐτόνισε πὼς ὁ ἀγὼν κατὰ τῶν Ἰταλῶν ἦταν ἐπιθετικός. Ὁ λαὸς ἐπετίθετο κατὰ τοῦ Φασισμοῦ. Καὶ ὁ Μεταξᾶς ἠκολούθει, ἁπλῶς. Καὶ κατέληξε μὲ τὴν διαπίστωση:

«Ἀκριβῶς ὅμως δι' αὐτὸ ἡ Ἑλλάς, στηριζομένη καὶ ἄλλοτε καὶ σήμερον καὶ πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν τῆς πατρίδος πρέπει ἕνα πρὸ παντὸς ἄλλου —πρὸ παντὸς οἱουδήποτε ἄλλου— νὰ ἔχῃ στόχον καὶ σκοπὸν ἱερόν. Νὰ μὴ τραυματίζῃ τὴν ψυχὴν αὐτήν, ἀρνουμένη εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ

ΤΟ ΟΧΙ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Στὶς 3 Ἰουνίου 1972 (πρόεδρος Ἀκαδημίας ὁ κ. Γρ. Κασιμάτης), ἐστάλη πρὸς τὸν «ὑπουργὸν Βοηθὸν πρωθυπουργοῦ» μακρὸ ἀπαντητικὸ ὑπόμνημα, στὸ ὁποῖο μὲ σαφήνεια καθορίζεται τί εἶναι καὶ ποιὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καὶ ἡ ἀποστολή της.

Σημειοῦμεν μερικὰ ἀποσπάσματα τοῦ σημαντικοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου, δηλωτικὰ τοῦ ὕφους καὶ τῆς ὑπερηφανείας τῆς Ἀκαδημίας (τὸ ἔγγραφο ἐνεκρίθη παμψηφεὶ) ἔναντι τῶν δυναστῶν τοῦ λαοῦ:

«...Ἀπευθυνόμενος, ὅμως, πρὸς τὴν Πολιτείαν, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην εὐθαρσῶς νὰ δηλώσῃ ὅτι τὸ μέχρι τοῦδε ἔργον αὐτῆς ὀφείλεται ἐκτὸς τοῦ κατ' ἰδίαν μόχθου τῶν μελῶν αὐτῆς, εἰς τὴν αὐτοτέλειαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ὁ ἱδρυτὴς νομοθέτης, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὡς πρὸς αὐτὸ σοφός, διότι ἠκολούθησε τὸ πρότυπον τῶν Δυτικῶν Ἀκαδημιῶν. Ἡ αὐτοτέλεια καὶ ἀνεξαρτησία ἐγγυῶνται τὴν κατ' ἐπιστήμην καὶ κατ' ἐλευθερίαν γνώμης συνεχῆ ἐκλογὴν νέων αὐτῆς μελῶν, διὰ τῶν ὁποίων κυριώτατα ἀνανεώνεται καὶ «ἐκσυγχρονίζεται» ὁ Οἶκος αὐτὸς τοῦ Πνεύματος. Εἶχε δὲ τόσην συναίσθησιν τῆς αὐτοτελείας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀκαδημίας ὁ ἱδρυτὴς νομοθέτης, ὥστε εἰς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἱδρυτικοῦ αὐτῆς νόμου διαλαμβάνει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ ἀνεξέλεγκτος ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς καὶ ἐπικοινωνεῖ μὲ τὴν Πολιτείαν διὰ τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων». Τέλος, ὁ νομοθέτης εἰς τὸ ἄρθρον 44 τοῦ ἱδρυτικοῦ νόμου ὁρίζει ὅτι «κατὰ τὴν τάξιν ἡ Ἀκαδημία προηγεῖται τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ πάσης ἄλλης ὁμοιοβάθμου ἀρχῆς».

Ἀπὸ τὰ ὑψιστα αὐτὰ καὶ βαρύτατα προνόμια τὰ ὁποῖα ὁ νομοθέτης ἔδωκε εἰς τὸν θεσμὸν τῆς Ἀκαδημίας πηγάζει καὶ βαθυτάτη συνείδησις τοῦ χρέους ἑκάστου τῶν μελῶν αὐτῆς, ὅπως διαφυλάξῃ μὲ θρησκευτικὴν εὐλάβειαν τὰ προνόμια ταῦτα, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν νοεῖται ἡ ζωὴ τοῦ πνεύματος καὶ μάλιστα τοῦ ἑλληνικοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ ἀνέδειξε εἰς τὴν ὑψίστην ἐν τῷ κόσμῳ περιωπήν...»

Παρακαλοῦμε ζητῆστε τὴν συνέχεια στὴν σελίδα 49

Η ΧΟΥΝΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Νάρκες στὸν Πατριαρχικὸ Θρόνο

Η Χούντα τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 δὲν διέλυσε μόνο τὸ Κράτος. Διέλυσε καὶ τὴν Ἐκκλησία. Ὁ Γ. Παπαδόπουλος, τοποθετώντας στὸν Θρόνο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος τὸν ἀρχιμανδρίτη Ἱερώνυμο Κοτσώνη, κατώρθωσε, μὲ τὸν ἔμπιστο ἄνθρωπό του καὶ τὸν ὑπάκουο ἐκτελεστὴ τῶν σχεδίων του, νὰ ἐλέγχη ἀπόλυτα καὶ τὸν εὐαίσθητο ἐκκλησιαστικὸ χῶρο. Ὁ Ἱερώνυμος, ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς ἀναρριχήσεώς του στὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ Θρόνο, ἔθεσε σὲ ἐφαρμογὴ τὸ σχέδιό του, μὲ σκοπὸ νὰ καθυποτάξη τὴν Ἱεραρχία καὶ νὰ καταλύση τὸ δημοκρατικὸ σύστημα διοικήσεως τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἱερώνυμος, γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ του, δὲν δίστασε:

- ΝΑ ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες.
- ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΑΤΗΓΗΣΗ τὶς Συνταγματικὲς Διατάξεις.
- ΝΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ἔκτακτα Ἱεροδικεῖα, γιὰ νὰ ἐξοντώση τοὺς κληρικοὺς ποὺ δὲν ἤθελαν νὰ τὸν προσκυνοῦν.
- ΝΑ ΠΟΛΕΜΗΣΗ ὕπουλα τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, προκαλώντας ἐπικίνδυνο ρῆγμα στὶς σχέσεις μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἶναι εὐτύχημα γιὰ τὶς δύο Ἐκκλησίες, Μητέρα καὶ Θυγατέρα, ὅτι οἱ σχέσεις τους ἀναθερμάνθηκαν μὲ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεὶμ στὸ Φανάρι, τὸν περασμένο Μάρτιο.

Ὁ Ἱερώνυμος, σὲ ὅλες αὐτὲς τὶς πράξεις του, εἶχε τὴν ἄμεση συμπαράσταση τοῦ Γ. Παπαδόπουλου καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καθεστῶτος. Ὁ Ἱερώνυμος ἔκανε τὶς προτάσεις καὶ ὁ Παπαδόπουλος τοὺς σχετικοὺς Νόμους.

Σὲ ἐξαιρετικὰ κρίσιμες περιστάσεις, σὲ περιόδους ποὺ τὸ Κράτος καὶ ἡ Ἐκλησία τῆς Ἑλλάδος ὤφειλαν νὰ συμπαραστέκωνται στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ὑπῆρχαν ἄνθρωποι στὴν Ἑλλάδα ποὺ τοποθετοῦσαν νάρκες στὸ Φανάρι, κάτω ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Θρόνο.

Κι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ὁ Ἱερώνυμος, ὁ Παπαδόπουλος καὶ οἱ σύντροφοί τους.

Αὐτὰ διαπιστώνονται ἀπὸ ἐπίσημα καὶ ἄλλα ἀναμφισβήτητα στοιχεῖα, ποὺ φέρνουν σήμερα τὰ «Πολιτικὰ Θέματα», γιὰ πρώτη φορὰ στὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

Ἡ δημοσίευση ἀποτελεῖ προσφορὰ στὸν τόπο. Δὲν πρόκειται νὰ σκανδαλίση τὶς συνειδήσεις τῶν πιστῶν, γιατὶ ἕνας Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Ἱερώνυμος, τόλμησε νὰ παρανομήση, τόλμησε νὰ προκαλέση καὶ σχίσμα στὴν Ἐκκλησία.

Ἀντίθετα, ἡ δημοσίευση ὅλων αὐτῶν τῶν στοιχείων ἀποβλέπει στὸ νὰ γίνη ριζικὴ κάθαρση καὶ στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε, ὅπως δὲν πρέπει νὰ ξαναθρεθοῦν κι ἄλλοι Παπαδόπουλοι γιὰ νὰ κάνουν ἄλλη δικτατορία, δὲν πρέπει νὰ ξαναθρεθοῦν κι ἄλλοι Ἱερώνυμοι γιὰ νὰ κάνουν ἄλλη δικτατορία στὴν Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία.

Ἡ ἀποδυνάμωση τοῦ Πατριαρχείου

Τὸ σχέδιο τοῦ Ἱερώνυμου γιὰ νὰ ἀποδυναμώση τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἐκδηλώθηκε μὲ τὴν σύνταξη καὶ δημοσίευση τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 126)1969 «περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Συγκεκριμένα, ὁ Ἱερώνυμος, θέλοντας νὰ διοικῆ δικτατορικὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κατάργησε τὸν δημοκρατικὸ τρόπο συγκροτήσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως —ἀκριβῶς— τὸν καθώριζαν σχετικὲς διατάξεις σὲ ὅλους τοὺς Καταστατικοὺς Χάρτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία ἔγινε ἀνεξάρτητη, μέχρι τὴν ἡμέρα ποὺ ὑποδουλώθηκε στὸν Ἱερώνυμο καὶ τὴν Χούντα.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα μὲ ὅλους τοὺς Καταστατικοὺς Χάρτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος αὐτῆς συγκροτεῖται «ἐξ ἱεραρχῶν, καλουμένων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Χειροτονίας καὶ κατ' ἴσον ἀριθμὸν ἐκ μητροπόλεων τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Παλαιᾶς Ἑλλάδος) καὶ μητροπόλεων ἀνηκουσῶν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον (Νέων Χωρῶν)».

Τὸν δημοκρατικὸν αὐτὸν τρόπον συγκροτήσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καθορίζουν καὶ σχετικὲς διατάξεις τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, ἡ ὁποία «ἀνέθεσεν ἐπιτροπικῶς τῇ Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώραις Μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Ὡστόσο, ὁ Ἱερώνυμος, καταπατώντας τοὺς ὅρους τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Πρᾶξις τοῦ 1928 ἀποτελεῖ συμφωνίαν τριῶν παραγόντων — τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος — ξεχνώντας ὅ,τι σὰν καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δίδασκε, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, μὲ τὴν στενὴ συνεργασία καὶ ἔνθερμη ὑποστήριξη τοῦ Γ. Παπαδόπουλου, κατώρθωσε:

● ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ αὐθαίρετα τὴν σύμβαση τῶν τριῶν παραγόντων τοῦ ἔτους 1928, δηλαδὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

● ΝΑ ΚΑΘΟΡΙΣΗ δικό του τρόπο συγκροτήσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀκριβῶς κομμένο καὶ ραμμένο στὰ μέτρα του, ὥστε, ἐντελῶς αὐθαίρετα καὶ ἀνεξέλεγκτα, νὰ διοικῆ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Ἔτσι, ὁ Ἱερώνυμος στὸν νεότευκτο Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας — στὸ Ν.Δ. 126)1969 — καθώρισε ὅτι ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συγκροτεῖται ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ὡς Προέδρου καὶ τῶν 10 ἀρχιερέων - Προέδρων τῶν Μονίμων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν (ἄρθρον 10 Ν.Δ. 126)1969).

Ἐξ ἄλλου, ὁ κ. Ἱερώνυμος, θέλοντας νὰ ἐξασφαλίση τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχο καὶ στὰ πρόσωπα ποὺ θὰ συγκροτοῦν τὴν Διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο, μὲ τὸ ἄρθρο 6 τοῦ ἰδίου Νομοθετικοῦ Διατάγματος καθώρισε ὅτι οἱ Πρόεδροι τῶν Μονίμων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν — δηλαδὴ τὰ μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου — διορίζονται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας κατόπιν προτάσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Μὲ αὐτὴ τὴν διάταξη ὁ Ἱερώνυμος ἐπεδίωξε νὰ συγκροτῆ ὅπως αὐτὸς ἤθελε τὴν Διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο, ἀφοῦ ὁ ἴδιος θὰ εἶχε καὶ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχο μέσα στὴν Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας. Καὶ γι' αὐτὸν —ἀκριβῶς— τὸν σκοπὸ φρόντιζε, ὥστε νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ κάθε μητροπολίτη ποὺ δὲν εἶναι διατεθειμένος νὰ ὑποκύψη στὶς προσταγές του, καὶ στὴ θέση του νὰ τοποθετεῖ δικό του φίλο.

Ἡ ἀποκάλυψις τῶν πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν ἐξαγριώνει τὸν Ἱερώνυμο ποὺ ἐπιμένει νὰ τὶς διαψεύδει

Τὸ Γράμμα τοῦ Ἀθηναγόρα

Ὅταν ὁ ἀείμνηστος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος ἀσχολεῖται μὲ τὴν σύνταξη τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ ταυτόχρονα σκοπεύει νὰ ἐντάξη στὸν νέο Χάρτη καὶ διατάξεις ποὺ ἔρχονται σὲ ἔντονη ἀντίθεση μὲ τοὺς ὅρους τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1928, ἀπέστειλε στὸν Ἱερώνυμο πολυσέλιδο Γράμμα.

Σ' αὐτό, τὸ ὑπ' ἀριθ. 492 τῆς 11ης Μαΐου 1968, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἀφοῦ ἐκθέτει τὰ ἀπαράγραπτα δικαιώματα τοῦ Πατριαρχείου, ὑπογραμμίζει τὰ ἑξῆς:

«Πεποίθαμεν, ὅτι ἡ Ὑμετέρα σεβασμία Μακαριότης μετὰ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν ἐκτιμήσει βαθείᾳ τῶν ὡς ἄνω ἀναλυθέντων σοβαρωτάτων γενικωτέρας σημασίας λόγων, μέλλει οὐ μόνον ἵνα ἀποδεχθῇ, ἀλλὰ καὶ πρωτοστατήσῃ εἰς τὴν ὁριστικὴν κατοχύρωσιν ἔν τε τῷ Καταστατικῷ Χάρτῃ τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν τῷ ὑπὸ μελέτην νέῳ Συντάγματι τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας τῶν διατάξεων τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928 καὶ τῶν ἄλλων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀκολούθως συμφωνηθέντων, βεβαίᾳ οὖσα, ὅτι οὕτω μέλλει ἵνα προσφέρῃ ἱστορικῆς σημασίας ὑπηρεσίαν τῇ τε αὐτόθι Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἰδίᾳ τῇ πολλαχῶς χειμαζομένῃ Μητρὶ Ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ».

Δὲν καταδέχτηκε νὰ ἀπαντήση

Στὸν ἀείμνηστο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα δὲν καταδέχτηκε νὰ ἀπαντήση ὁ Ἱερώνυμος. Αὐτὸς καὶ ὁ Παπαδόπουλος — ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ στρατιωτικὴ Χούντα — συνέχιζαν τὸ ἔργο τους, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν καὶ τὶς προσωπικές τους ὑποθέσεις.

Ἄλλωστε, προσωπικὴ ὑπόθεση τοῦ Ἱερώνυμου ἀποτελοῦσε καὶ ἡ σύνταξη τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ αὐτὸς ἤθελε νὰ καθιερώση τέτοιες διατάξεις, ποὺ νὰ τὸν καταστήσουν πραγματικὸ δικτάτορα ὄχι μόνο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ —ὅπως θὰ δοῦμε— καὶ τῆς Ἡμιαυτόνομης Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης. Στόχος τῆς Χούντας ὑπῆρξε καὶ τὸ Ἅγιο Ὄρος.

Στὶς 28 Νοεμβρίου 1968 ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ἀπέστειλε καὶ ἄλλο Γράμμα στὸν Ἱερώνυμο, τὸ ὑπ' ἀριθ. 1201.

Σ' αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀφοῦ γράφει ὅτι εἶχε πεποίθησιν πὼς τὰ ἀπαράγραπτα ἱστορικὰ δικαιώματα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας θὰ διετηροῦντο καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος «κατὰ τοὺς πολυκυμάντους μάλιστα τούτους καιρούς, καθ' οὓς πολλαχῶς χειμάζεται ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία», τονίζει καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Ἀτυχῶς ὅμως διαπιστοῦμεν, ὡς μὴ ὤφελεν, οὐ μόνον ἔλλειψιν τῶν ὡς ἄνω, ἀλλ' ὡς μαρτυρεῖ καὶ τὸ ἀποσταλὲν ἡμῖν Προσχέδιον τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ καὶ ἐθεωρήσαμεν ἐπιβεβλημένον ὅπως φέρωμεν ἐνώπιον τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἀντιθέτως καὶ ἐνεργείας ἀποτελούσας κατάφορον καταπάτησιν τῶν Διατάξεων τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928 καὶ δὴ καὶ ἐκδηλώσεις δυναμένας, ἵνα ἀποτελέσωσιν ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ἀπὸ μέρους τῶν γνωστῶν τάσεων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἄλλων κύκλων, ἃς θεωροῦμεν ἄσκοπον καὶ ἀσύμφορον, ὅπως ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα.

Μὴ ἀποκρύπτοντες τὴν ἐντεῦθεν βαθυτάτην λύπην ἡμῶν τε καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκφράζομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἐν τῇ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν εὐλαβεῖ διαθέσει Αὐτῆς, θὰ θελήσῃ νῦν, ἵνα ἐνεργήσῃ τὸ προσῆκον, πρὸς ἐκπλήρωσιν καὶ συνταγματικὴν κατοχύρωσιν τῶν Διατάξεων τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, ὡς αὗται ἀνελύθησαν ἐν τοῖς ὡς ἄνω, ἀπὸ ια' Μαΐου ἐ.ἔ., ἀριθμ. 492, Γράμμασιν ἡμῶν, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν οὕτω τῶν ἄλλων δυναμένων, ἵνα προκύψωσιν, οὐχὶ εὐχαρίστων ἐπιπτώσεων ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, περιπτυσσόμενοι καὶ αὖθις Αὐτὴν ἐν φιλήματι Ἁγίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξιδιασμένης τιμῆς,

Νοεμβρίου κη',

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας

Ἡ προστασία τῆς λογοκρισίας

Χάρη στὴν λογοκρισία καὶ τὰ ἄλλα ἀστυνομικὰ μέτρα, ποὺ «προστατεύουν» τὸν Ἑλληνικὸ Λαὸ ἀπὸ κάθε πληροφορία μὲ «ἀντεθνικὸ» περιεχόμενο, ἀπὸ κάθε δημοσίευμα, ποὺ εἶχε σχέση μὲ τὸ «φαῦλο παρελθόν», ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀγνοοῦσε, φυσικά, τὴν ἀποστολὴ τῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων στὸν κ. Ἱερώνυμο.

Ξαφνικά, στὶς 16 Φεβρουαρίου 1969, δημοσιεύτηκε σὲ πρωινὴ ἐφημερίδα, στὴν Ἀθήνα, ὑπὸ τὸν τίτλο «Παραινέσεις τοῦ Πατριάρχου διὰ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην» ἡ ἀκόλουθη εἴδηση:

«Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας Α' ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν διατυπώνει τὰς ἀπόψεις του ἐπὶ τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σχέδιον τὸ ὁποῖον ἐστάλη ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐτέθη ὑπ' ὄψιν του.

Εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολὴν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνιστᾶ πατρικῶς, ὅπως ὁ μέλλων νὰ ἰσχύση εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος Καταστατικὸς Χάρτης ἀποτελέση τὸ προϊὸν τῆς πνευματικῆς ἐργασίας τῶν πεπειραμένων ἀδελφῶν τῆς θυγατρὸς Ἐκκλησίας, οἵτινες, ἐν πνεύματι ἀδελφοσύνης καὶ ἐν Χριστῷ Ἀγάπης, θὰ θέσουν τὰ θεμέλια τοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, διαφυλάσσοντες ἅμα καὶ τὰ ἀπαράγραπτα καὶ ἀναφαίρετα δικαιώματα τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς διετηρήθησαν ταῦτα διὰ Συνοδικῶν τόμων ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον...».

Ἐξαγριώθηκε ὁ Ἱερώνυμος

Ἡ εἴδηση αὐτὴ προκάλεσε ἀναστάτωση στὸν Ἱερώνυμο καὶ τοὺς φίλους του. Ὅλοι τους ἐξαγριώθηκαν μὲ τὸ θέμα τῆς εἰδήσεως «περὶ παραινέσεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου», ἀσχολήθηκαν καὶ ὁ Ἱερώνυμος καὶ τὰ μέλη τῆς ἀριστίνδην Συνόδου τὴν ἐπέμενη ἡμέρα, τὴν Δευτέρα 17 Φεβρουαρίου 1969 καί, μετὰ πολύωρη συνεδρίαση, ἐξέδωσαν τὸ ἀκόλουθο ἀνακοινωθέν:

«Ὑπὸ ἡμερησίας ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν μετεδόθη εἴδησις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης φέρεται ὡς ἀπευθύνας εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν «παραινέσεις» σχετιζομένας πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν τοῦ δημοσιεύματος, ἀνακοινοῖ, ὅτι τοιαῦται «παραινέσεις» δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπευθυνθοῦν οὔτε ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, οὔτε ἐκ μέρους οἱασδήποτε ἄλλης ὁμοδόξου Ἐκκλησίας, διότι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν Πατριαρχικὸν Συνοδικὸν Τόμον καὶ κατὰ τὰ ἀνέκαθεν ἰσχύσαντα Ἑλληνικὰ Συντάγματα, οὖσα αὐτοκέφαλος καὶ ἐνεργοῦσα τὰ καθ' ἑαυτήν «ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας» θὰ ἐθεώρει τοῦτο ὡς ἀπαράδεκτον παρέμβασιν εἰς τὰ ἐσωτερικά της».

Ἡ διάψευση τῆς Ἱ. Συνόδου διαψεύδει τὸν Ἱερώνυμο

Τὸ ἀνακοινωθὲν αὐτὸ τῆς «ἀριστίνδην Ἱερᾶς Συνόδου», ποὺ διαψεύδει τὴν εἴδηση γιὰ τὶς «παραινέσεις» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔρχεται σὲ κραυγαλέα ἀντίθεση μὲ τὸ ἀναμφισβήτητο γεγονὸς τῆς ἀποστολῆς τῶν ὑπ' ἀριθμ. 492)11 Μαΐου 1968 καὶ 1201)28 Νοεμβρίου 1968 Πατριαρχικῶν Γραμμάτων, τὰ ὁποῖα παρεδόθησαν στὸν ἴδιο τὸν κ. Ἱερώνυμο καὶ ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ κ. Ἱερώνυμος τὰ χαρακτήρισε «ἐμπιστευτικὰ» καὶ τὰ μονόγραψε, τὰ παρέδωσε στὸ ἐμπιστευτικὸ πρωτόκολλο.

Ἔτσι, ἡ διάψευση τῆς ἀριστίνδην Ἱερᾶς Συνόδου διαψεύδει αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν κ. Ἱερώνυμο.

Ψεύδεται καὶ ἡ «ἀριστίνδην»

Ἀλλὰ καὶ ἡ «ἀριστίνδην» Ἱερὰ Σύνοδος φωρᾶται νὰ ψεύδεται. Γιατί, ἐνῶ στὶς 17 Φεβρουαρίου 1969 ἐξέδωσε τὸ ἀνακοινωθὲν καὶ διέψευσε κατηγορηματικὰ τὴν πληροφορία ὅτι ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Γράμματα μὲ «παραινέσεις» πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο, ἡ ἴδια Ἱερὰ Σύνοδος, τρεῖς μέρες πρίν, στὶς 14 Φεβρουαρίου 1969, ἀπέστειλε στὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη ἔγγραφο καὶ ἀπαντοῦσε στά... ἀνύπαρκτα —κατὰ τὴν διάψευση τῆς «ἀριστίνδην» Συνόδου— Γράμματα τοῦ Πατριαρχείου.

Τὸ ἀπαντητικὸ ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην εἶναι τὸ ὑπ' ἀριθ. 894)415 τῆς 14ης Φεβρουαρίου 1969 καὶ τὸ ὑπογράφουν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος καὶ τὰ μέλη τῆς «ἀριστίνδην», ποὺ ἐσπευσαν νὰ διαψεύσουν τὴν πληροφορία ὅτι ὑπάρχουν Πατριαρχικὰ Γράμματα μὲ «παραινέσεις» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος!

Τὸ ἔγγραφο τῆς «ἀριστίνδην»

Τὸ κείμενο τοῦ ἀπαντητικοῦ ἐγγράφου τῆς «ἀριστίνδ.» Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸ ἀκόλουθο :

«Παναγιώτατε καὶ θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ ἡμῶν καὶ συλλειτουργὲ Κύριε Ἀθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τῇ ἐπιούσῃ μόλις τῆς τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου τοῦ Μεγάλου μνήμης, λαβόντες τὰ ἀπὸ μηνῶν ἀναμενόμενα καὶ ἤδη ἀπὸ τῆς κη' τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου τοῦ ἀπιόντος ἔτους χρονολογούμενα Γράμματα τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, οὐ δυνάμεθα συγκαλύψαι, ὅτι μεγάλως ἐξεπλάγημεν καὶ βαθυτάτης ὀδύνης ἐπλήσθημεν, μὴ ἀνευρόντες ἐν Αὐτοῖς οὐδέ κατὰ τὸ παράπαν τὴν ἣν ἀσμένως ἀπεξεδεχόμεθα σύμπραξιν εἰς τὴν ἐπωφελεστέραν καὶ πρεπωδεστέραν ἀμφοτέραις ταῖς Ἐκκλησίαις διατύπωσιν τῶν ὧν εἴχομεν ἀχρεωστήτως μὲν ἀδελφικῶς ὅλως δὲ ἀποστείλει τῇ Ὑμετέρᾳ Θεοφρουρήτῳ Παναγιότητι Προσχεδίων περὶ τῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀφορώντων νομοθετημάτων. Μᾶλλον δ' εἰπεῖν δεῖ, ὅτι ταῦτα παραγνωρίζοντα τέλεον τὰς τε ἀγαθὰς τῆς περὶ τῆς ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡμῶν προσωπικῶς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν προθέσεις, καὶ τὰς καταβληθείσας καὶ καταβαλλομένας ὑπὲρ Αὐτῆς ὑπό τε τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας προσπαθείας, πρὸς περιφρούρησιν τῶν πνευματικῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐν τῇ καθόλου Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ, ἔρχονται ἐμπλουτίσαι μὲν τὴν φαρέτραν τῶν ἐπιβουλευομένων αὐτά, ἀφαρπάσαι δὲ τούς εὐαρίθμους ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων ὑπὲρ Αὐτοῦ ἀγωνιζομένους καὶ μετατάξαι αὐτοὺς εἰς τὴν παράταξιν τῶν ποικιλωνύμων Αὐτοῦ ἀντιπάλων, δυνάμενα νὰ ἀποδῶσιν δντως πρόξενοι «οὐχὶ εὐχαρίστων ἐπιπτώσεων ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν».

Διότι τίς ποτε τῶν Καταστατικῶν Νόμων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ ἄλλης τινὸς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀδελφικῶς ἔοτω ὑπεβλήθη ἐν Προσχεδίῳ τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ; Εἰς τίνα δὲ τῶν ἐκδοθέντων ποτὲ Καταστατικῶν Νόμων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ ἔοτω τῶν Προσχεδίων αὐτῶν (ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῆς τούτων τύποις ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα) ἐγένετο καὶ νῦξίς τις μόνον περὶ τῶν ἐν τοῖς Συνοδικοῖς Πατριαρχικοῖς Τόμοις διαλαμβανομένων περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τεθέντων ὅρων καὶ ἐν τοῖς ἀποσταλεῖσιν Ὑμῖν ἡμετέροις Προσχεδίοις περιλαμβανομένων;

Ποῦ ποτε ἀνεγράφη τὸ ἐν σελ. 33 καὶ 35 τῆς παρ. 5 τοῦ ἄρθρου 17 καὶ ὑπὸ στοιχεῖον η) τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ ἡμετέρου καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ἀποσταλέντος Προσχεδίου Βασιλικοῦ Διατάγματος ἀναγραφόμενον;

Ποῦ ποτε ἀνεγράφη τὸ ἐν σελ. 25 καὶ ὑπὸ στοιχεῖον ια) τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ αὐτοῦ Προσχεδίου ἀναγραφόμενον;

Ποῦ ποτε ἀνεγράφη τὸ ἐν σελ. 43 ἐν παρ. 1 καὶ 2 τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ αὐτοῦ Προσχεδίου ἀναγραφόμενον;

Ποῦ ποτε ἀνεγράφη τὸ ἐν σελ. 44 παρ. 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου καὶ Προσχεδίου ἀναγραφόμενον;

Καὶ τοι δὲ ἤδη ἀπὸ ὅλης τετταρακονταετίας προβλεπόμενον ὑπὸ τοῦ Συνοδικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1928, εἶχε ποτέ θεσπισθῆ ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν «ἀναγγέλλει τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν χειροτονίαν, πληρουμένων τυχὸν ἀρχιερατικῶν ἑδρῶν, ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διακαιοδοσίαν Αὐτοῦ»;

Καὶ τοι ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Τόμου προβλεπόμενον ἐθεσμοθετήθη ποτέ, ὅτι «ἐὰν ἡ ἕδρα ἀνήκῃ εἰς τὰς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διατελούσας, ἐν τῷ Ὑπομνήματι τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ Ἀρχιερατικῇ Ὁμολογίᾳ γίνεται μνεία οὐ μόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὁ δὲ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γνωρίζει τοῦτο τῷ Παναγιωτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ»;

Καὶ τοι ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Τόμου προβλεπόμενον, ἰσχυσέ ποτε, ὡς Νόμος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὑποβάλλει προτάσεις διὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον πρὸς ἐγγραφὴν εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων ἢ ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν γνωστοποιεῖ τὸν καταρτιζόμενον Πίνακα εἰς αὐτό; Ἢ πότε ἰσχυσε νομικῶς ἐν Ἑλλάδι τὸ ἐν τῷ ἡμετέρῳ καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Θεοτιμήτῳ Παναγιότητι ἀποσταλέντι Προσχεδίῳ ἀναγραφόμενον ὅτι ὁ τελικῶς καταρτισθεὶς Κατάλογος ἐκλογίμων γνωστοποιεῖται τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ:

Τὸ περὶ κανονικοῦ μνημοσύνου τοῦ ὀνόματος τοῦ Σεπτοῦ προσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου δὲν ἔμενεν ἀπαραμείωτον; Ὡσαύτως, τὰ περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Μύρου ἐθίγησαν τὸ παράπαν; Μᾶλλον δ' ἡμεῖς καὶ πέρα τῶν ἀκαμμάτων τῇ ἀφειδείᾳ τῶν παροχῶν ἐκτινασσόμενοι ὡς συνθρόνους τοὺς ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν ποιμαντορίαν ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς ἡμῶν ἐκαλοῦμεν ἵνα ἀπαραμειώτων τῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου δικαιωμάτων παραμενόντων πολλὴν ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης τὴν ἀγάπην αὐτοῖς ἐν ταῖς ἡμετέραις Ἱεραρχικαῖς συνάξεσιν ἐπιδεικνύναι σπουδάσωμεν.

Τὰ μόνα μὴ θεσμοθετηθέντα ἐν ταῖς ἀποσταλεῖσιν Ὑμῖν Προχεδίοις παρέμειναν τὰ τῆς τοῦ περικλύτου ἐκκλήτου ἐφαρμογῆς, περὶ οὗ ὅμως ἤδη ἀπὸ τῆς αὐτόθι ἐπισκέψεως τῆς ταπεινότητος ἡμῶν ἐπαρχῶς ἐγνώριζεν ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης καὶ περὶ ὧν οὐδὲ λέξιν ἐν τῇ περιλήψει τῶν σελίδων 4 καὶ 5 τῶν Τιμίων Αὐτῆς καὶ ἀπὸ ια' Μαΐου τοῦ ἀπιόντος ἔτους Γραμμάτων ἀνεφέρετο.

Ἀλλὰ μὴ διὰ τοῦ Προσχεδίου τοῦ τε Καταστατικοῦ Χάρτου καὶ τοῦ συμπληροῦντος αὐτόν Βασιλικοῦ Διατάγματος οὐκ ἐπληροῦτο ἔτι καὶ ὁ πρώτιστος καὶ θεμελιωδέστατος ὅρος, ὑφ' ὃν ἡ «Μήτηρ Ἐκκλησία», ἥτις «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, ἀλλ' ἀδελφικὸν ἐνδιαφέρον καὶ προσοχήν τινα πρὸς διαφύλαξιν καὶ προάσπισιν τοῦ κοινοῦ θησαυροῦ» δείκνυσι, ἐν ἔτει χιλιοστῷ καὶ ὀκτακοσιοστῷ καὶ πεντηκοστῷ τὸ Αὐτοκέφαλον τῇ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίᾳ ἐπεβράβευσε, τὸ καὶ μέγιστον ἐπιπόθημα ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν, ἤγουν ἢ ἀπὸ ἐξουσίας ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἀνεξαρτησίᾳ καὶ ἀποδέσμευσις; Οὐκ «εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι» ἐπὶ τούτῳ τὴν Μητέρα ἔδει ὅτι ἡ θυγάτηρ Αὐτῆς ἑτοίμως εἶχεν ἀποτινάξασθαι τοὺς δεσμοὺς καὶ ἐλευθέρως ἐν ἐλευθέρῳ καὶ Θεοφρουρήτῳ Κράτει πολιτεύεσθαι δύνασθαι; Ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀφ' Ὑμῶν «συμφωνίας καὶ χορῶν», σκωμμάτων καὶ βαθυτάτης λύπης ἐκφράσεων τὰ ὦτα ἡμῶν ἐνεπίμπλαντο θλίψεως δὲ βαρυτάτης ἡ καρδία ἡμῶν ἐπληροῦτο. Ταῦτα δέ, ἐνῷ ἀνεμένομεν τὰ ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος Γράμματα, τὰ ὅσα ἡμεῖς πρῶτοι ἡμεῖς ἠτησάμεθα συμπληρωτέα τυχὸν τῶν ὡς ἄνω διασφαλιζομένων ὑποδεικνύοντα.

Παρὰ ταῦτα, μεγαθυμοῦντες ἐν τῇ τῆς ὀδύνης ἡμῶν πλησμονῇ καὶ τὰ ὕδατα τῆς ἐπιστολμαὶς Ὑμῶν Μερρᾶς εἰς τὴν γλυκύτητα καὶ αὖθις τοῦ γάλακτος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας μετατραπέντα ἰδεῖν ἐπιποθοῦντες, ταῦτα ἀδελφικῶς τε καὶ υἱικῶς τῇ Ὑμετέρᾳ πολιᾷ καὶ πολυσεβάστῳ Ἀκροτάτῃ Κορυφῇ ἐπεστειλάμεθα, ἐξαιτούμενοι τὰς τῆς Ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Θεοπειθεῖς ἐντεύξεις, ἵνα ὁ μὲν τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν Ἐκκλησίας Δομήτωρ ἐπιδαψιλεύῃ τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ πλουσίαν τὴν Χάριν Αὐτοῦ, ἡμεῖς δὲ «τῇ ἐλευθερίᾳ ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» καλῶς χρώμενοι, ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Ἱστορικῇ περιόδῳ, «εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας» καταντήσωμεν καὶ οὐ τῆς «παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας» δντως ἀναδειχθῶμεν.

Ἐπὶ τούτοις καὶ αὖθις κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα φιλήματι ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Σωτῆρι καὶ Θεῷ ἡμῶν διατελοῦμεν».

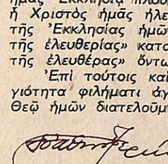

Καὶ ἄλλη αὐτοδιάψευση τοῦ κ. Ἱερωνύμου

Ἀλλὰ οἱ περιπέτειες τοῦ κ. Ἱερώνυμου, μὲ τὶς αὐτοδιαψεύσεις, συνεχίζονται.

Πράγματι, τὴν ἑπομένη ἀπὸ τὴν «διάψευση» τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ παραινέσεων τοῦ Πατριαρχείου, ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ἔστειλε καὶ ἄλλο ἔγγραφο στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι τὸ ὑπ' ἀριθ. 55 τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1969, ποὺ χαρακτηρίζει ἀνοίκειον, πρωτοφανῆ καὶ ἀπαράδεκτον τὴν ἀνάμιξη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὰ θέματα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ συγκεκριμένα στὴν ἀπόφαση τῆς «ἀριστίνδην» Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ συστάσεως «Γραφείου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ» στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, στὸ Πατριαρχικὸ Γράμμα πρὸς Ἱερώνυμον ὑπογραμμίζει καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἡ σύστασις τοῦ περὶ οὗ πρόκειται Γραφείου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ πρὸς ἀντιμετώπισιν καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἐκκλησιαστικῆς τῶν προβλημάτων τῶν ἀποδήμων καὶ μεταναστῶν, πιστῶν δηλονοῦν διὰ τῶν κατὰ τόπους Ἱερωτάτων Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τελούντων ὑπὸ τὴν ἄμεσον τούτου πνευματικὴν ἐπιστασίαν, ἐξένισεν ἡμᾶς ὅλως ἰδιαιτέρως.

Οὐδείς, βεβαίως, ἀρνεῖται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει συμπαρίστασθαι τοῖς ἀποδήμοις καὶ χειραγωγεῖν τούτους ἐν τῇ θρησκευτικῇ καὶ ἠθικῇ αὐτῶν ζωῇ, ἐνδιαφερομένης ζωηρῶς περὶ τῶν ἑκάστοτε ἀπασχολούντων τούτους συναφῶν προβλημάτων. Τὸ καθῆκον ὅμως τοῦτο ἐκπληροῦσιν ὡς ἄριστα, οἱ ἑκασταχοῦ Ἱεράρχαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μεριμνῶντες περὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτῶν περιοχῇ πιστῶν κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἰδίας αὐτῶν ποιμαντορικῆς συνέσεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ καθῆκον καὶ τὰς λαμβανομένας ἀπὸ μέρους τῆς εἰς ἣν ὑπάγονται καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς σχετικὰς ὁδηγίας.

Διὰ τοῦτο θεωροῦντες ὡς ἀνοίκειον καὶ πρωτοφανῆ τὴν διὰ τοῦ ἄρτι συσταθέντος «Γραφείου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ» ἐπέκτασιν τῆς δραστηριότητος τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πέραν τῶν κυριαρχικῶν αὐτῆς ὁρίων καὶ ὡς ἀπαράδεκτον ἀνάμιξιν τοῦτ' αὐτὸ εἰς τὰ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ταύτην ὑπολαμβάνοντες, παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος, ἐξ ἀποφάσεως Συνοδικῆς, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα, ὅπως θελήσῃ ὑποδεῖξαι τῷ εἰρημένῳ Γραφείῳ, ἵνα περιορίσῃ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς αὐτόθι Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας, μεριμνῶν περὶ τῆς καταλλήλου φερ' εἰπεῖν προπαρασκευῆς καὶ προετοιμασίας τῶν μελλόντων ἀποδημῆσαι ἐξ Ἑλλάδος πρὸς ἀντιμετώπισιν ὑπὸ τούτων τῶν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν ἀναμενόντων αὐτοὺς ποικίλων θρησκευτικῶν προβλημάτων καὶ ἄλλων ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν κινδύνων, καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν εἰς τὴν γενέτειραν περὶ τῆς ἐπανατοποθετήσεως αὐτῶν εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι πραγματικότητας καὶ τὰ ἐπιχώρια ἤθη καὶ ἔθιμα, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀξιοποίησιν παντὸς ἐποικοδομητικοῦ στοιχείου, ὅπερ οὖτοι ἐκτήσαντο κατὰ τὴν ἐν τῇ ξένῃ διαμονήν αὐτῶν, εἰ δήθελε παραστῇ ἀνάγκη σχετικῆς ἐπικοινωνίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ἱερωτάτους Ἀρχιεπισκόπους καὶ Μητροπολίτας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ποιῆσαι τὴν ἐπικοινωνίαν ταύτην, κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἀπαίτησιν, ἀνυπερθέτως διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Στὶς 28 Φεβρουαρίου 1969, ὁ κ. Ἱερώνυμος προέβη σὲ ἀνακοινώσεις γιὰ τὸν νέο Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀναφέρθηκε, ἰδιαίτερα, στὴν τελετὴ τῆς παραδόσεως τοῦ κειμένου τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη ἀπὸ τὴν «Α.Ε. τὸν Πρωθυπουργὸν κ. Γ. Παπαδόπουλον».

Ἐξ ἄλλου, ὁ κ. Ἱερώνυμος ἀπαντώντας σὲ ἐρώτηση δημοσιογράφου, σχετικὰ μὲ τὴν ἀποστολὴ ἐγγράφων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴν Ἱερὰ Σύνοδο, ὅπου ἐκδηλοῦται ἡ ἔντονη δυσφορία τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως γιὰ τὴν παράβαση τῶν ὅρων τῆς Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928 καὶ ἄλλων δικαιωμάτων αὐτοῦ, ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς:

"Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος οὖσα Αὐτοκέφαλος, οὐδόλως ὑποχρεοῦται νὰ ζητῇ ἔγκρισιν οἱουδήποτε Κανονισμοῦ ἢ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ σχετικὴ ἀλληλογραφία ἀποτελεῖ θέμα φιλικῆς διαθέσεως καὶ δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν δημοσιότητα».

Τὰ φιλιὰ τοῦ Ἱερώνυμου στὸν Γ. Παπαδόπουλο

Τὴν 1η Μαρτίου 1969 ὁ δικτάτορας Γ. Παπαδόπουλος παρέδωσε τὸ κείμενο τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν συνεργάτη του Ἱερώνυμο. Ἡ παράδοση ἔγινε μέσα στὸν Μητροπολιτικὸ Ναό, κατὰ τὴν διάρκεια «πανηγυρικῆς» συνάξεως τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας.

Μόλις ὁ Παπαδόπουλος ἔδωσε στὰ χέρια τοῦ Ἱερώνυμου τὸ κείμενο τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου, αὐτὸς ἀγκάλιασε καὶ φίλησε τὸν Παπαδόπουλο καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια —τὸ συνήθιζε αὐτὸ— τοῦ προσέφερε, σὰν δῶρο, παλαιὰ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἡ δημοσίευση τοῦ Ν.Δ. 126)1969 «περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» διεύρυνε τὸ χάσμα ποὺ ὑπῆρχε στὶς σχέσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Ἱερωνύμου, γιατὶ εἶχαν ἐπισημοποιηθῆ ἢ —καλύτερα— εἶχαν «νομιμοποιηθῆ» οἱ προθέσεις τοῦ Ἱερωνύμου, νὰ μὴ ἰσχύουν στὴν Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία οἱ διατάξεις τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928.

Οἱ ἀντιφάσεις τοῦ Ἱερώνυμου

Τὸν Μάρτιο τοῦ 1970 —ἕνα χρόνο μετὰ τὴν δημοσίευση τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου— ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος ὑποστηρίζει ὅτι ὄχι μόνο ὁ Πατριαρχικὸς Τόμος τοῦ 1928 ἰσχύει, ἀλλὰ ἡ παράβαση ἤοτω καὶ ἑνὸς ὅρου ἀποτελεῖ βαρὺ πειθαρχικὸ παράπτωμα γιὰ τὸν παραβάτη.

Κι αὐτή, ἡ πολλοστή, κραυγαλέα ἀντίφαση τοῦ κ. Ἱερωνύμου, ποὺ ἀποτελεῖ ἕνα ἀκόμη κρίκο στὴν πελώρια ἁλυσίδα τῶν αὐτοδιαψεύσεων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος, ἀποδεικνύεται μὲ ἔγγραφο τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ποὺ τὸ ὑπογράφει ὁ κ. Ἱερώνυμος.

Συγκεκριμένα, εἶναι τὸ ὑπ' ἀριθ. 1720)959 τῆς 27ης Μαρτίου 1970 ἐμπιστευτικὸ ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ποὺ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιο καὶ ὑπογραμμίζεται σὲ αὐτὸ ὅτι ἰσχύουν ἀπολύτως ὅλοι οἱ ὅροι, οἱ ὁποῖοι διαλαμβάνονται εἰς τὸν Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον τοῦ 1928, οἱ δὲ μητροπολῖται τῶν μητροπολεων τῶν Νέων Χωρῶν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ τηροῦν καὶ ἐφαρμόζουν ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὅρους, διότι ἡ ἐφαρμογὴ των συνιστᾶ πλέον θέμα σχέσεων οὐχὶ τῶν ἐπὶ μέρους ἱεραρχῶν τῶν μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ θέμα σχέσεων τῶν διὰ τοῦ Τόμου αὐτοῦ συμβαλλομένων Ἐκκλησιῶν. Ἐξ ἄλλου, καταλήγει τὸ ἐμπιστευτικὸν ἔγγραφον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἡ παράβασις ὅρου τινός, συνιστᾶ βαρὺ πειθαρχικὸν παράπτωμα διὰ τὸν παραβαίνοντα.

Ὡστόσο, ὁ κ. Ἱερώνυμος, ἂν καὶ γράφει καὶ ὑπογράφει ὁ ἴδιος τὸ ἀνωτέρω ἐμπιστευτικὸ ἔγγραφο, ἂν καὶ ὁλόκληρη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐγκρίνει τὸ περιεχόμενό του —γιατὶ ὁ κ. Ἱερώνυμος «συνοδικῇ ἐξουσιοδοτήσει» φέρεται νὰ τὸ ἔχῃ ὑπογράψει— ἂν καὶ ὁ ἴδιος ἐπισημαίνει στὸν μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως ὅτι ὄχι μόνον ὁ Πατριαρχικὸς Τόμος τοῦ 1928 ἰσχύει, ἀλλὰ ἡ παράβαση ἔστω καὶ ἑνὸς ἀπὸ τοὺς ὅρους τοῦ Τόμου συνιστᾶ βαρὺ πειθαρχικὸ παράπτωμα γιὰ τὸν παραβάτη, ὁ ἴδιος ὁ κ. Ἱερώνυμος —ἄλλη αὐτοδιάψευση αὐτή— δίνει πρῶτος τὸ παράδειγμα τοῦ παραβάτη!

Γιατὶ ὁ κ. Ἱερώνυμος ἐξακολουθεῖ νὰ παραβιάζῃ ὄχι ἕνα ἀπὸ τοὺς ὅρους, ἀλλὰ ὅλους τοὺς ὅρους τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου, ἀφοῦ ὁ ἴδιος τοὺς ἔχει καταργήσει, μὲ τὴν καθιέρωση ἀντιθέτων διατάξεων στὸν Νέο Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Νὰ τεθῇ τέρμα στὴ σύγχυση

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο δὲν ἀνέχεται οὔτε τὸν Ἱερώνυμο οὔτε τὰ «τετελεσμένα γεγονότα» —τὸν Νόμο 126)69— ποὺ ἀπεστέρησαν τὰ δικαιώματά του.

Ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Ἀθηναγόρας μὲ νέο Γράμμα στὸν κ. Ἱερώνυμο, τὸ ὑπ' ἀριθ. 101 τῆς 10ης Φεβρουαρίου 1970, ἐπανέρχεται καὶ ὑπογραμμίζει καὶ πάλι τὴν ἀνάγκη τῆς κατοχυρώσεως τῶν εἰδικῶν προνομίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μὲ τὴν ἀναγραφὴ εἰδικῶν διατάξεων μέσα στὸ σῶμα τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὥστε, ὅπως τονίζει ὁ Πατριάρχης, «νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὴν ὑφισταμένην ἀνεπιθύμητον καὶ ὅλως ἀσύμφορον σύγχυσιν ἐν ταῖς σχέσεσι τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ αὐτῆς καὶ ἅμα ἀρθῇ ἀπὸ τῶν ἐπιβουλευομένων τὴν οἰκουμενικότητα τοῦ Θρόνου ἡ εὐκαιρία εἰς ἀμφισβήτησιν τῶν ἐκ ταύτης ἀπορρεουσῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ προνομιῶν».

Τὸ κείμενο τοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος εἶναι τὸ ἀκόλουθο:

Ἀριθ. Πρωτ. 101.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Ἱερώνυμε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἡ ἔναγχος εἰς τὸ Ἱερὸν Κέντρον ἐπίσκεψις τοῦ Ἱερωτάτου καὶ ἀγαπητοῦ ἡμῖν Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου, ὡς ἀπεσταλμένου τῆς Ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς καὶ περιποθάστου ἡμῖν Μακαριότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἱερᾶς Διοικούσης Συνόδου, κομίσαντος τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ στοργῆς τῆς προσφιλοῦς ἡμῖν Ἁγιωτάτης αὐτόθι Ἐκκλησίας, ἔδωκεν εὐκαιρίαν εἰς λίαν ἐποικοδομητικὰς καὶ λυσιτελεῖς μετ' αὐτοῦ συνομιλίας ἡμῶν τε καὶ τῶν οἰκείων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων τὰς δύο Ἐκκλησίας οὐσιωδῶν ζητημάτων, ἑκατέρωθεν ἐκφρασθείσης τῆς ἱερᾶς ἐπιθυμίας, ἵνα, αἰρομένων τῶν κατὰ καιροὺς ὅπως ποτὲ ἐμφιλοχωρησασῶν παρεννοήσεων καὶ διαφορῶν, προθύμως ἑκατέρα πράξῃ τὸ ἐφ' ἑαυτῇ πρὸς τὴν περαιτέρω σύσφιγξιν τῶν μεταξὺ τούτων ὑφισταμένων φυσικῶν καὶ ἀρρήκτων δεσμῶν, ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῶν τε καὶ τοῦ συνόλου τῆς Ὀρθοδοξίας.

*Διὰ τοῦτο εὐχαριστοῦμεν καὶ αὖθις τῇ Ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ Μακαριότητι ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ πρὸς ἡμᾶς τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, λόγῳ καὶ τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ ὡς Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ζητημάτων Ἐπιτροπῆς γινώσκοντος καλῶς τά τε καθ' ἡμᾶς ἰδιαίτερα καὶ τὰ γενικώτερα διορθοδόξου καὶ διαχριστιανικοῦ χαρακτῆρος ζητήματα, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Ἱεροῦ διακατεχομένου ζήλου ὑπὲρ πλήρους, ὡς θὰ ἔδει, μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησ

νομιῶν. Καὶ προσήχθη μὲν ἄλλοτε ὡς δικαιολογία τῆς παραλείψεως νόμῳ κατοχυρώσεως τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928 ἡ ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μὴ γενομένη ἄχρι τοῦδε σχετικὴ προσπάθεια. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ὅμως τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῆς Πράξεως ταύτης πέραν οἱουδήτινος εἰδικοῦ νόμου ἐνεπιστεύθη πρωτίστως εἰς τὴν φιλοστοργίαν τῆς θυγατρὸς 'Αγιωτάτης 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος καὶ τὴν εὐσέβειαν τῆς 'Ελληνικῆς Πολιτείας. Καὶ ὁ σεβασμὸς οὗτος ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἐν τῇ συνειδήσει ἀμφοτέρων, ἐκφρασθεὶς καὶ ἐμπράκτως ἐν τῷ 'Αναγκαστικῷ Νόμῳ ὑπ' ἀριθμὸν 2170)1940 «Περὶ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος» καὶ ἐν τοῖς Σχεδίοις Καταστατικοῦ Χάρτου αὐτῆς ὑπ' αὐτῆς τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος καταρτισθεῖσιν ἐν ἔτεσιν 1959ῳ καὶ 1964ῳ, ἐν οἷς πᾶσι γίνεται ρητὴ νέα τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ταύτης Πράξεως.

'Εφ' ὅσον κρίνεται ὡς παγκοίνως συμφέρουσα ἡ τοῦ πράγματος θεραπεία, φρονοῦμεν, ὅτι ἐκεῖνο ὅπερ ἔδει, ἵνα γένηται εἰς τὸ παρελθὸν πρὸς πληροστέραν νομικὴν κατοχύρωσιν τῆς περὶ ἧς πρόκειται Πράξεως καὶ παρελείφθη εἴτε ἐξ ἄλλης παρ' ἡμῖν ἀντιλήψεως τοῦ πράγματος, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, εἴτε ἐξ ἀδυναμίας τῶν διαδικαστικῶν μεθόδων, τοῦτό ἐστι δυνατόν, ἵνα γένηται ἐν πρώτῃ παρουσιασθησομένῃ εὐκαιρίᾳ ἀναθεωρήσεως, γενικῆς ἢ μερικῆς, τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου διὰ τῆς ἐντάξεως ἐν αὐτῷ ἄρθρου, διαλαμβάνοντος, ὅτι «αἱ μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σχέσεις τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος διέπονται ὑπὸ γενικῶν κανόνων τῆς 'Εκκλησίας, εἰδικώτερον δὲ ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 'Ιδρυτικοῦ τῆς Αὐτοκεφάλου 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος καὶ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928».

Πεποιθότες, ὅτι ἡ 'Υμετέρα περιπόθητος Μακαριότης, ἐν ἐκτιμήσει τῶν σοβαρῶν γενικῶν λόγων, τῶν ὑπαγορευόντων τὴν παντοιότροπον στήριξιν τοῦ Κύρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, οὐ λείψει, ἵνα πράξῃ τὸ δυνατὸν Αὐτῇ, πρὸς ὁριστικὴν τοῦ θέματος διευθέτησιν, προσφέρουσα ὑψίστης σημασίας ὑπηρεσίαν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει, καὶ συνδέουσα τὸ ὄνομα Αὐτῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς νέας εὐλογημένης περιόδου ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο 'Εκκλησιῶν, ἀπὸ τοῦδε εὐχαριστοῦμεν Αὐτῇ θερμῶς, καὶ περιπτυσσόμενοι Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξαιρετοῦ τιμῆς

Φεβρουαρίου ι'.

Τῆς 'Υμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

«Πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν τῶν δεόντων»

Μόλις ἔφτασε τὸ Πατριαρχικὸ Γράμμα στὰ γραφεῖα τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου, παραδόθηκε ἀμέσως στὰ χέρια τοῦ κ. 'Ιερωνύμου. Αὐτὸς ἔσπευσε νὰ τὸ «χαρακτηρίση» καὶ τὸ παρέπεμψε «πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν τῶν δεόντων» στὴν Μόνιμο Συνοδικὴ 'Επιτροπὴ ἐπὶ τῶν Δογματικῶν, Κανονικῶν καὶ 'Ηθικῆς φύσεως Ζητημάτων.

Ἔτσι, ὁ πρόεδρος τῆς ἀνωτέρω Συνοδικῆς 'Επιτροπῆς, ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Συνέσιος, ἀνέλαβε νὰ μελετήση καὶ νὰ εἰσηγηθῆ στὴν 'Ιερὰ Σύνοδο τὸ θέμα τῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου στὴν 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος.

Τὸ Πατριαρχικὸ Γράμμα τῆς 10ης Φεβρουαρίου 1970 ἀπετέλεσε ἀντικείμενο συζητήσεων στὴν 'Ιερὰ Σύνοδο τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, ἀφοῦ πέρασαν ὀκτὼ ὁλόκληροι μῆνες.

'Η σχετικὴ συζήτηση ἔγινε στὶς 17 Σεπτεμβρίου 1970.

Εἰσηγητὴς ἦταν ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Συνέσιος, ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀφωσιωμένους φίλους τοῦ κ. 'Ιερώνυμου. 'Ο κ. Συνέσιος ἦταν καὶ μέλος τῆς «ἀριστίνδην» 'Ιερᾶς Συνόδου, ποὺ «ἐξέλεξε», τὸν Μάιο τοῦ 1967, τὸν κ. 'Ιερώνυμο 'Αρχιεπίσκοπο 'Αθηνῶν καὶ Πάσης 'Ελλάδος.

'Ο εἰσηγητὴς - μητροπολίτης ὑπῆρξε ἀπορριπτικὸς στὴν εἰσήγησή του γιὰ τὴν τήρηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ τὴν 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος.

«Ἐξ ὅσων διὰ μακρῶν ἐξεθέσαμεν, —καταλήγει στὴν εἰσήγησή του ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας—, συνάγεται ὅτι παρὰ πᾶσαν περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἐπιθυμίαν, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσηγηθῶμεν ἀποδοχὴν τριῶν σημείων ἐκ τῶν διεκδικουμένων προνομίων, ἤτοι: 1) τῆς ὑποβολῆς τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλογίμων πρὸς ἔγκρισιν. 2) Τοῦ δικαιώματος ὑποδεικνύειν ὑποψηφίους, καὶ 3) Τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκκλήτου ἐνώπιον Αὐτοῦ τῶν καταδικαζομένων ἐπισκόπων».

Εἰδικώτερα, ὁ κ. Συνέσιος, ἀναφερόμενος στὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου, ὑπεστήριξε:

Λόγοι ὑψίστης σκοπιμότητος ἐπιβάλλουν νὰ μὴ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

'Αλλὰ ἡ ἄποψη αὐτὴ τοῦ Μητροπολίτη Κασσανδρείας κ. Συνεσίου ἔρχεται σὲ τελεία ἀντίθεση μὲ τὴν ἐπίσημη θέση καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη καὶ τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ποὺ «ἐμμένουν ἀκλινῶς» — ὅπως τονίζουν σὲ ἐπίσημες ἀνακοινώσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου — στὴν ἀπόφασή τους νὰ τηρηθοῦν ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἰδιαίτερα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου.

Τί εἶναι τὸ ἔκκλητον

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐπέμενε καὶ ἐξακολουθεῖ ἀπαρέγκλιτα νὰ ἐπιμένη, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου ὄχι μόνον πρέπει νὰ τὸ ἀναγνωρίση τὸ νέο καθεστὼς τῆς 'Ελλαδικῆς 'Εκκλησίας, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ἐφαρμόζη.

Τὸ ἔκκλητον εἶναι προνόμιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ συνίσταται εἰς τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχουν οἱ καταδικαζόμενοι ἀπὸ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια ἀρχιερεῖς, ποὺ ἀνήκουν σὲ μητροπόλεις ὑπαγόμενες στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, νὰ προσφεύγουν σὲ αὐτὸ καὶ νὰ ζητοῦν νέα συζήτηση τῆς ὑποθέσεώς τους.

Τὸ πόσο ἀμετακίνητο ἦταν τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν ἀπόφασή του ὅτι ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος πρέπει νὰ τηρῆ τοὺς ὅρους τοῦ Παριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1928 καὶ ἰδιαίτερα τὸν ὅρο γιὰ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου, ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, τῆς 17ης Σεπτεμβρίου 1970.

Συγκεκριμένα, ὁ μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. 'Ιάκωβος, ἀναφερόμενος στὴν εἰσήγηση τοῦ μητροπολίτη Κασσανδρείας γιὰ τὰ προνόμια τοῦ Πατριαρχείου, εἶπε ὅτι κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸ Φανάρι —τὸν 'Ιανουάριο 1970— ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης 'Αθηναγόρας ἐξεδήλωσε σ' αὐτὸν τὴν πικρία του, γιατὶ ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος δὲν τηρεῖ τὰ προνόμια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ποὺ περιλαμβάνονται στὸν Πατριαρχικὸ καὶ Συνοδικὸ Τόμο τοῦ 1928 καὶ μεταξὺ αὐτῶν —ὑπεγράμμισε ὁ Πατριάρχης— εἶναι καὶ τὸ ἔκκλητον.

'Ο μητροπολίτης Μυτιλήνης στὴν συνέχεια τῆς ὁμιλίας του στὴν 'Ιερὰ Σύνοδο ἐτόνισε ὅτι τόσο ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὅσο καὶ τὰ μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Κανονικῆς 'Επιτροπῆς, ἐξεδήλωσαν σὲ αὐτὸν τὸν διακαῆ πόθο γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκκλήτου ἀπὸ τὴν 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος.

Στὴ συζήτηση γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ποὺ ἔγινε κατὰ τὴν συνεδρίαση τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου στὶς 17 Σεπτεμβρίου 1970, καταβλήθηκαν προσπάθειες τόσο ἀπὸ τὸν 'Ιερώνυμο, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Κασσανδρείας —τὸν εἰσηγητὴ τοῦ θέματος— νὰ θεωρηθοῦν σὰν ἐντελῶς ἀστήρικτα καὶ ἀνεδαφικὰ τὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἰδιαίτερα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου.

Γι' αὐτὸ καὶ ἡ σχετικὴ συζήτηση παρουσιάζει ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον.

Ἄπλετο φῶς σὲ σκοτεινὴ ὑπόθεση

Τὰ «Πολιτικὰ Θέματα», φέρνοντας σήμερα γιὰ πρώτη φορὰ στὴ δημοσιότητα τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 17ης Σεπτεμβρίου 1970, ρίχνουν ἄπλετο φῶς σὲ μιὰ πολὺ σκοτεινὴ ὑπόθεση, ὅπως αὐτὴ ποὺ ἀναφέρεται στὴν προσπάθεια τοῦ 'Ιερώνυμου νὰ ἀποδυναμώση τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Τὰ ἐπίσημα πρακτικά

«...'Ακολούθως ἀνεγνώσθη ἡ εἰσήγησις τοῦ Σεβ. Κασσανδρείας, Προέδρου τῆς Μονίμου Συνοδικῆς 'Επιτροπῆς, Δογματικῶν, Κανονικῶν καὶ 'Ηθικῆς φύσεως Ζητημάτων, ἡ ἀφορῶσα εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐν 'Ελλάδι, ἔχουσα οὕτω...

Περατωθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῆς εἰσηγήσεως τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος, ὁστις ἀπηύθυνε τῷ Σεβ. Κασσανδρείας τὰς εὐχαριστίας καὶ τὰ συγχαρητήρια αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐνδελεχεῖ ἀναπτύξει τοῦ ὅλου θέματος, ὅπερ εἶναι ἐκ τῶν πλέον σοβαρῶν.

'Ομιλῶν κατ' 'Ιανουάριον 1970 ὁ Σεβ. Μυτιλήνης εἶπε τὰ ἑξῆς:

"Οτε κατ' 'Ιανουάριον 1970 μετέθην εἰς Φανάριον, ἐντολῇ Σας, ἡ ΑΘΠ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξεδήλωσε τὴν πικρίαν αὐτοῦ διὰ τὴν μὴ τήρησιν ὑπὸ τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος τῶν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ καὶ Συνοδικῷ τόμῳ τοῦ 1928 διαλαμβανομένων προνομίων τοῦ Θρόνου. Μὲ παρεκάλεσε δὲ ὅπως μεταφέρω πρὸς τὴν Ι.Σ. τὴν θερμὴν αὐτοῦ παράκλησιν ὅπως τὰ ἐν λόγῳ προνόμια, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ ἐκκλήτου, τηρηθῶσιν ἐφεξῆς, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ταῦτα ὑφίστανται θεῖῳ δικαίῳ περιλαμβανόμενα καὶ προβλεπόμενα ἐν τοῖς 'Ιεροῖς Κανόσι (ΚΗ' τῆς Δ' Οἰκουμ.). Κατὰ δὲ τὴν συνεδρίαν τῆς Πατριαρχικῆς Κανονικῆς 'Επιτροπῆς, εἰς ἣν κληθεὶς παρέστην, ἐξεδηλώθη ἐκ μέρους πάντων ὁ διακαὴς πόθος ἐφαρμογῆς τοῦ ἐκκλήτου. Προετάθη δὲ τότε, εἰς ἀπάντησιν ἐνστάσεώς μου, ὅπως ἐν προσεχεῖ τινι τροποποιήσει τοῦ Κ.Χ. κυρωθῇ διὰ διατάξεως τινος νόμου ὁ Πατριαρχικὸς Τόμος. Τὰς ἀπόψεις μάλιστα ταύτας μετέφερον τότε ἐνώπιον ὑμῶν, ἐστάλη δὲ καὶ σχετικὸν Πατριαρχικὸν ἔγγραφον.

Μακαριώτατος: Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀνετέθη ἡ μελέτη τοῦ θέματος εἰς τὴν Μ.Σ.Ε.)ΔΚΗ Ζητημάτων.

Σεβ. Κασσανδρείας: Οὐ μόνον ἡ 'Ιεραρχία ἀλλὰ καὶ ἡ Πολιτεία ἀντιτίθεται σφοδρῶς εἰς τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἐκκλήτου.

Μακαριώτατος: Τὸ θέμα τοῦ ἐκκλήτου εἶναι γενικώτερον καὶ χρήζει ἐξετάσεως ἀπό τε κανονικῆς σκοπιᾶς καὶ ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ συμφέροντος τῆς 'Εκκλησίας. Προσωπικῶς ἐγὼ εἶχον περιλάβῃ ἐν τῷ Σχεδίῳ Κ.Χ. διάταξιν περὶ ἐκκλήτου ἐνώπιον τῆς ΙΣΙ, ἤτις τελικῶς δὲν ἐγένετο δεκτή.

Σεβ. Μυιτλήνης: Ἐν τῷ Πατριαρχείῳ τὸ θέμα τοῦ ἐκκλήτου δὲν ἀντιμετωπίζεται ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ὡς γενικώτερον δικαίωμα τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου ὅπως ἐπεμβαίνῃ ἑκάστοτε παρὰ ταῖς ἐπὶ μέρους 'Ορθοδόξοις 'Εκκλησίαις καὶ εἰς περιπτώσεις κρίσεων ἐν αὐταῖς, ἐφ' ὅσον κληθῇ ὑπ' αὐτῶν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς κανονικῆς τάξεως. 'Υπάρχουσι δὲ ἐκ τῆς ἱστορίας παραδείγματα τοιούτων ἐπεμβάσεων ἅτινα ἀναφέρονται ἐν εἰδικῇ μελέτῃ τοῦ καθηγητοῦ Καρτασώφ.

Μακαριώτατος: 'Ομολογῶ ὅτι διὰ πρώτην φορὰν τίθεται οὕτω πως τὸ θέμα τοῦτο ἐπὶ ὅλως νέας βάσεως ἑκτὸς κειμένης τοῦ Συνοδικοῦ τόμου. Ἄχρι τοῦδε τὸ ἔκκλητον ἀφεώρα εἰς δικαστικὰς ὑποθέσεις Νῦν δ' ἐπεκτείνεται ὡς ἀνάμειξις εἰς ἐσωτερικὰ θέματα ξένης 'Εκκλησίας. Φρονῶ δὲ ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ ἐπέμβασις αὕτη θὰ ἐξαρτᾶται ἑκάστοτε ἐκ τῆς σχετικῆς προσκλήσεως τῆς ὑφισταμένης τὴν κρίσιν 'Εκκλησίας, οὐσιαστικῶς οὐδεμία ὑπάρχει ἀνάγκη καὶ νὰ καταγραφῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτου ἡ ἀξίωσις αὕτη τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου εἶναι ὅλως ἀπαράδεκτος. Ἀλλὰ καὶ ἡ καθιέρωσις τοῦ ἐκκλήτου ὑπὸ τὴν συνήθη αὐτοῦ μορφὴν δὲν εὐοδοῦται συνταγματικῶς παρ' ἡμῖν διότι εἰσάγει ἀνεπίτρεπτον διάκρισιν ἐν τῷ σώματι τῶν 'Ιεραρχῶν τῆς 'Εκκλησίας ἡμῶν, διαχωρίζουσαν τούτους εἰς προνομιούχους καὶ μή.

Σεβ. Κίτρους: Πρὶν ἢ ἐκθέσω τὰς ἀπόψεις μου ἐπὶ τῆς ὡραίας ὄντως εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Κασσανδρείας, ἐπιθυμῶ ὅπως ὑπογραμμίσω δύο σημεῖα: α) Λόγῳ τῆς λεπτῆς φύσεως τοῦ συζητουμένου θέματος ἀνάγκη πᾶσα ὅπως μὴ ἐξέλθωσι τῆς αἰθούσης ταύτης εἰδήσεις περὶ αὐτοῦ καὶ κυκλοφορήσωσι εὐρέως, διότι πιστεύω ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ βλάψωσι τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον. β) Παρακαλῶ ὅπως μὴ συσχετισθῇ τὸ παρὸν θέμα πρὸς οἱανδήποτε συγκεκριμένην περίπτωσιν, ἵνα μὴ συναχθῶσιν ἐσφαλμένα συμπεράσματα ἐκ τῶν ἀπόψεων αἵτινες θὰ ἀκουσθῶσι.

Μετὰ τὰς δύο ταύτας παρατηρήσεις, ἐπιθυμῶ ὅπως ἀναφέρω ὑμῖν ὅτι δὲν εἶμαι ἐπαρκῶς παρασκευασμένος διὰ τὴν μελέτην τοῦ σοβαροῦ τούτου θέματος καὶ τὴν ἀξιολόγησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Σεβ. εἰσηγητοῦ συναχθέντων συμπερασμάτων. Ἴσως θὰ ἔδει νὰ προηγηθῇ πάσης συζητήσεως πλήρης κατατοπισμὸς ἡμῶν καὶ ἐνημέρωσις.

Μακαριώτατος: Δὲν ἔχω ἀντίρρησιν νὰ ἀναβάλωμεν τὴν συζήτησιν, προκειμένου ἵνα παρασχεθῇ ὁ χρόνος πρὸς παρασκευήν, διανεμηθῇ δ' ἐν ἀντιγράφοις ἡ εἰσήγησις τοῦ Σεβ. Κασσανδρείας πρὸς μελέτην.

'Η Ι.Σ. ἀποδεχθεῖσα τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Μακαριωτάτου ἀνέβαλε διὰ τὴν προσεχῆ σειρὰν τῶν συνεδριῶν Αὐτῆς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος...

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρία.

Συμπερασματικαὶ κρίσεις

'Εξ ἄλλου, ὁ εἰσηγητὴς μητροπολίτης Κασσανδρείας στὸ τελευταῖο μέρος τῆς εἰσηγήσεώς του γιὰ τὰ προνόμια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ μὲ τὸν ὑπότιτλο «συμπερασματικαὶ κρίσεις», γράφει τὰ ἑξῆς, ποὺ ἐπιβάλλεται νὰ τὰ γνωρίζῃ ἡ κοινὴ γνώμη:

«'Απὸ τοῦ ἔτους 1928 ἔχει διαρρεύσει ἤμισυς σχεδὸν αἰών. "Εχουσιν ἤδη δημιουργηθῇ νέαι συνθῆκαι ὑπάρξεως διὰ τὴν 'Εκκλησίαν τῆς 'Ελλάδος ἐν τῷ συνόλῳ της καὶ διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Διὰ τῶν ἐν Παγκοσμίῳ κλίμακι ἱδρυθεισῶν νέων Μητροπόλεών του στηρίζεται καὶ προβάλλεται ἐν ὅλῃ του τῇ αἴγλῃ καὶ εἰς ὅλον του τὸ γόητρον ὡς Οἰκουμενικὸν Κέντρον. Εἰς τὴν 'Εκκλησίαν τῆς 'Ελλάδος λόγῳ τῆς στενῆς συνεργασίας τῆς 'Εκκλησίας καὶ Πολιτείας δὲν ἰσχύει ἀμιγὲς τὸ δίκαιον τῶν ἱερῶν Κανόνων, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν 'Εκκλησιαστικῆς νομοθεσίαν, τῆς Πολιτείας. Συμφώνως δὲ τῷ Συντάγματι οἱ ἱεροὶ Κανόνες, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἔχουσιν ἀπολέσει τὴν ηὐξημένην τυπικὴν αὐτῶν ἰσχύν. 'Εὰν καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχῃ νόμος ἄλλως ὁρίζων, τότε ἰσχύουσι οἱ ἱεροὶ Κανόνες οἱ μὴ ἀναφερόμενοι εἰς τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν. 'Εὰν ὅμως ἄλλως ὑπὸ Νόμου ὁρίζεται τι καὶ ἐν προκειμένῳ μάλιστα ἐφ' ὅσον ὁ θεμελιώδης Νόμος τῆς Πολιτείας, τὸ Σύνταγμα, δὲν παρέχει ἐπηυξημένην τυπικὴν ἰσχὺν εἰς ὅλους τοὺς κανόνας, ἡ ἔκδοσις ἔστω καὶ ἁπλοῦ Νόμου παρέχοντος νομικὴν ἰσχὺν εἰς τοὺς περὶ ἐκκλήτου Κανόνας ἢ ἐπιτρέποντος εἰς ἀλλότριον 'Εκκλησιαστικὸν παράγοντα νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς 'Εκκλησίας (ἡ ἔγκρισις τοῦ καταλόγου 'Εκλογίμων, ἡ ὑπόδειξις ὑποψηφίων) προσβάλλεται εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καὶ ἀχρηστεύεται ὡς ἀντικειμένου τῷ Συντάγματι.

Πρέπει νὰ εἰσηγηθῶμεν τὴν τροποποίησιν τοῦ Συντάγματος ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως οἱ εἰς ἀχρησίαν πρὸ πολλοῦ περιελθόντες κανόνες ἐπανακτήσωσιν ἰσχὺν ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅπως παρέχηται δικαίωμα εἰς πέραν τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους κειμένην 'Εκκλησίαν, ἔστω καὶ ἂν εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα διοικητικῆς παρεμβάσεως;

Φρονοῦμεν, ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι τεράστιον καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἁρμοδιότητα τῆς 'Ιεραρχίας (Ν.Δ. 126)69 ἄρθρ. παρ. Γ' καὶ Θ').

Τὸ προνόμιον τοῦ ἐκκλήτου ἄλλως τε φρονοῦμεν ὅτι εἶναι περιττόν. Καὶ τοῦτο διότι ἡ θέσπισις τοῦ ἐκκλήτου δὲν ἐγένετο διὰ τὴν μεγάλυνσιν 'Εκείνου ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἐκκαλεῖται ἡ ὑπόθεσίς τις ἀλλὰ διὰ πὴν προστασίαν τοῦ κληρικοῦ καὶ ὧδε τοῦ ἐπισκόπου ἀπὸ τυχὸν κακοδικίας. Αὐτὸ τουλάχιστον συνάγομεν ἡμεῖς ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν 'Ιερῶν Κανόνων Θ' καὶ ΙΖ' Χαλκηδόνος καὶ ἐκ τῆς παραγράφου τῆς περιεχομένης ἐν σελίδι 830 τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου τῆς 'Εκκλησίας Παν Παναγιωτάκου: «'Ο κανονικὸς νομοθέτης, ἀπὸ τῶν πρώτων ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ αἰώνων, ἐγκολπωθεὶς τὸ θεμελιῶδες ἀξίωμα «τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν τοῦ δικάσαντος ἐπανορθοῦται ἡ ἔκκλητος» χορηγεῖ παντὶ ὑπὸ 'Εκκλησ. Δικαστηρίου Α' Βαθμοῦ Ποινικῆς δικαιοδοσίας καὶ ἀδικεῖσθαι οἱαμένῳ δικαίωμα προσφυγῆς δι' ἐκκλήτου ἐνώπιον 'Εκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου Β' Βαθμοῦ Ποινικῆς δικαιοδοσίας, πρὸς κανονικὴν καὶ δικαίαν κρίσιν τοῦ παραπόνου αὐτοῦ, οὐ μόνον ἀπαξ ἀλλὰ καὶ δίς». Διὰ τοῦ ἐν ἰσχύϊ Καταστατικοῦ Χάρτου (Ν.Δ. 126)69, ἄρθρ. 6, παρ. Θ') ἔχει θεσπισθῆ τὸ ἐκκαλεῖν «δίς». Ἐκτὸς τῶν δικαστηρίων Α' καὶ Β' βαθμοῦ καὶ ἡ 'Ιερὰ Σύνοδος τῆς 'Ιεραρχίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος... ἐκδικάζει ἐν τελευταίῳ βαθμῷ καὶ ἀμετακλήτως τὰς ἐφέσεις 'Αρχιερέων κατὰ τῶν ὁποίων ἐπιβάλλεται ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ὑπὸ τοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου ἡ ποινὴ τῆς καθαιρέσεως ἢ τῆς ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐκπτώσεως». Καὶ ἡ Σύνοδος αὕτη εἶναι τελεία διότι συμμετέχει ἅπαν τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων.

Εἶναι συνεπῶς ἐπαρκῶς ἠγγυημένη ἡ ἀπροσωπόληπτος ἀπόδοσις δικαιοσύνης, διότι τὸ σύνολον τῆς 'Ιεραρχίας, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἱεροὶ κανόνες ἀπαιτοῦσι, καθίσταται δικαστὴς (Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος Ε' Κανὼν — Δ' Οἰκουμ. Συνόδου ΙΘ' Κανὼν — 'Αντιοχ. ΣΤ' Κανὼν καὶ Κ'). Φρονοῦμεν, ὅτι πᾶς ἐκ καλοπιστίας ὁρμώμενος θὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἄποψιν περὶ τοῦ περιττοῦ τοῦ τρίτου ἐκκλήτου, ὡς εἶναι τὸ τοιοῦτον ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου.

Εἰς τὸ παρελθὸν ἦτο εὐχερὴς ἡ ἄσκησις τοῦ ἐκκλήτου ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, διότι αἱ αὐτοκέφαλοι 'Εκκλησίαι περιεκλείοντο ἐντὸς τῶν ὁρίων ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Κράτους ὡς ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία. Οἱ θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἀδικημένους κατέφευγον εἰς τὸν Αὐτοκράτορα πρὸς προστασίαν. Οὗτος δὲ παρέπεμπε τὸ ζήτημα πρὸς τὸν Πατριάρχην ὡς εἰς 'Εκκλησιαστικὸν του Σύμβουλον. Καὶ ἵνα μὴ θεωρηθῶμεν ὅτι ἀνευθύνως διατυποῦμεν γνώμην, παραπέμπομεν εἰς τὴν μελέτην τοῦ Πολωνοῦ Καθηγητοῦ Καρτασόφ (φωτότυπον ἐκ τῆς 'Ορθοδοξίας σελ. 281). «Πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἐκ πάντων τῶν περάτων τῆς 'Ανατολῆς προσήρχοντο κληρικοὶ μετὰ καταγγελιῶν καὶ παρακλήσεων. Οἱ δὲ Αὐτοκράτορες παρέπεμπον τὰς ὑποθέσεις ταύτας εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐπισκόπων τῆς Πρωτευούσης, περὶ τοὺς ὁποίους προέκυψαν ἐπισκοπικὰ συμβούλια ὑπὸ μορφὴν ἐνδημουσῶν Συνόδων. Οὗτοι προέκυψε πρὸ παντὸς ἡ δικαστικὴ καὶ ἐκκλητικὴ ἐξουσία καὶ πρᾶξις τοῦ 'Επισκόπου Κων)πόλεως, μετ' αὐτὴν δὲ καὶ ἡ διοικητικὴ ἐξουσία εὐρύτερον τῶν στενῶν ὁρίων τῆς Κων)πόλεως, ἐπεκταθεῖσα καὶ ἐπὶ τῶν περιοχῶν τῶν ἄλλων 'Επαρχιῶν, 'Εξουσία «παγκρατικῆς οἰκουμενικῆς ἰδιότητος». Φαίνεται ὅτι λίαν ἐνωρὶς εἶχε γίνει κατάχρησις τῶν προσφυγῶν τούτων καὶ εἶχεν ἐπιδράσει καταλυτικῶς εἰς θάρος τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἑνότητος τῶν αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν, δι' ὁ καὶ ἡ ἐν 'Αντιοχείᾳ Σύνοδος διὰ τοῦ ΙΒ' Κανόνος ἐπέτασσεν: «Εἰ τις ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου καθαιρεθεὶς πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἢ καὶ ἐπίσκοπος ὑπὸ συνόδου, ἐνοχλήσαι τολμήσει τὰς Βασιλέως ἀκοάς, δέον ἐπὶ μείζονα σύνοδον τρέπεσθαι καὶ ἃ νομίζει δίκαια ἔχειν, προσαναφέρειν πλείοσιν ἐπισκόποις καὶ τὴν παρ' αὐτῶν ἐξέτασίν τε καὶ ἐπίκρισιν ἐκδέχεσθαι. Οἱ δὲ τούτων ὀλιγωρήσας ἐνοχλήσει τῷ

χεῖον τοῦ Πεκίου (1766), τὸ αὐτοκέφαλον τῶν Ἀχριδῶν (1768) καὶ ἐξέλεξε καὶ κατέστησε μόνους Πατριάρχας διὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Ἀλεξάνδρειαν ἐν ἔτει 1766» (Καρτατσὸφ «τὸ τῆς ἐκκλήτου δικαίωμα τῶν οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν ἐν τῇ Πράξει» σελ. 292 — 3 καὶ ἑφεξῆς).

Σήμερον ὅμως ὁπότε τὰ ὅρια τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν συμπίπτουν μὲ τὰ ὅρια πολιτικῶς αὐτοτελῶν πολιτειῶν, ἢ εἶναι αἱ Ἐκκλησίαι ὠργανωμέναι, οὐδόλως εὐδοῦται ἡ θεωρία περὶ τοῦ Ἐκκλήτου. Δὲν φρονοῦμεν, ὅτι συμφέρει καὶ τὴν Πολιτείαν αὐτὴν νὰ μὴ καθίστανται ἐπιχωρίως τελεσίδικοι αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐπὶ ἐπισκόπων, τῶν ἀνωτέρων τούτων δηλαδὴ λειτουργῶν τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐξαρτᾷ αὕτη τὸ κῦρος της ἐκ κέντρου πέραν τῶν ὁρίων τοῦ κειμένου καὶ δὴ ὑπὸ Πολιτείαν ὑπόπτου φιλικότητος

Ἀλλὰ μήπως αὐτὸ τοῦτο συμφέρει τὸ Πατριαρχεῖον; Οὐδενὸς πρέπει νὰ διαφεύγῃ τῆς προσοχῆς τὸ γεγονὸς τῶν Βανδαλισμῶν ἐν Κων)πόλει ἐν ἔτει 1956 συνεπείᾳ τοῦ Κυπριακοῦ. Ἐπίστευον οἱ Τοῦρκοι ὅτι λόγῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ καὶ Πρωτοκαθέδρου χαρακτῆρος της ἡ Ἐκκλησία τῆς Κων)πόλεως καὶ ὁ Πατριάρχης της εἶχον καὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ παραπέμψουν εἰς δίκην τὸν εἰς ἀλλότρια ζητήματα ἀναμιγνυόμενον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Μακάριον. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐγένετο πιστευτὸς εἰς τὰς διαβεβαιώσεις του ὁ Πατριάρχης ὅτι οὐδεμίαν παρομοίαν ἐξουσίαν ἐκέκτητο. Ἐὰν τώρα περιβληθῇ μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ Ἐκκλήτου, δὲν θὰ ἐκληφθῇ ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐν τῷ ἐδάφει τῆς ὁποίας ἐδρεύει ὡς ὑπέρτατος Δικαστὴς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας; Καὶ τότε ποῖαι αἱ συνέπειαι εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν τοῦ ἀξιώσουν νὰ δικάσῃ καὶ καθαιρέσῃ ἐθνοπρεπῶς δρῶντα ἐπίσκοπον τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ μὴ ἀρεστοῦ τῇ Πολιτείᾳ ἐκείνῃ;

Ἐξ ὅσων διὰ μακρῶν ἐξεθέσαμεν συνάγεται ὅτι παρὰ πᾶσαν περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἐπιθυμίαν, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσηγηθῶμεν ἀποδοχὴν τριῶν σημείων ἐκ τῶν διεκδικουμένων προνομίων ἤτοι 1) τῆς ὑποβολῆς τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλογίμων πρὸς ἔγκρισιν 2) τοῦ δικαιώματος ὑποδεικνύειν ὑποψηφίους καὶ 3) τοῦ δικαιώματος τοῦ Ἐκκλήτου ἐνώπιον Αὐτοῦ τῶν καταδικαζομένων Ἐπισκόπων».

+ Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Γιατὶ ἔτρεμε ὁ Ἱερώνυμος

Ὁ Ἱερώνυμος καὶ ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας εἶχαν πολὺ καλὰ προετοιμάσει τὸ τί θὰ ποῦν καὶ τί θὰ γράψουν γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τὸ πιὸ εὐαίσθητο, γι' αὐτούς, πρόβλημα, ἀποτελοῦσε τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου.

Ἔτρεμε ὁ Ἱερώνυμος καὶ μὲ τὴ σκέψη ἀκόμη ὅτι ὑπάρχει πιθανότητα νὰ ἐφαρμοσθῇ στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τὸ ἔκκλητον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Καὶ τοῦτο γιατὶ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκκλήτου σημαίνει:

- ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ τοῦ Ἱερώνυμου.
- ΚΑΤΑΛΥΣΗ τῆς Χούντας στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.
- ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ τῶν ἱερωνυμικῶν ἱεροδικείων.

Μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκκλήτου χάνει ὁ Ἱερώνυμος τὸ φοβερό του ὅπλο: Νὰ ἐξοντώνη τὸν κληρικό, ποὺ δὲν τὸν ἔχει προσκυνήσει.

Καὶ κάτι ἄλλο, πιὸ σημαντικό:

Ὅταν ἐφαρμοσθῇ τὸ ἔκκλητο, οἱ καταδικασθέντες ἀπὸ τὰ ἱερωνυμικὰ δικαστήρια ἀρχιερεῖς —τὰ ἱεροδικεῖα τοῦ Α.Ν. 214)1967— θὰ καταφύγουν στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο κι ἐκεῖ, κατὰ τὴν συζήτηση τῆς ὑποθέσεως:

- Θὰ ἀποκαλυφθοῦν οἱ δολιότητες τοῦ Ἱερώνυμου.
- Θὰ διαπιστωθῇ πῶς δικάζουν τὰ ἱεροδικεῖα.
- Θὰ πληροφορηθῇ ὁ κάθε χριστιανὸς γιατὶ δικάστηκαν καὶ καταδικάστηκαν ἀπὸ τὸν Ἱερώνυμο καὶ τοὺς φίλους του διάφοροι κληρικοί.

Γι' αὐτὸ ὁ Ἱερώνυμος καὶ οἱ φίλοι του προτιμοῦν:

- Νὰ ἀποδυναμωθῇ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ τὰ δικαιώματά του, παρά, μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκκλήτου, νὰ χάση ὁ ἴδιος τὸν θρόνο του καὶ οἱ φίλοι του τὶς ἕδρες τους.

Ὅλα ἐξηγοῦνται

Ἔτσι, ὅλα ὅσα συζητήθηκαν στὴν συνεδρίαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου —τῆς 17ης Σεπτεμβρίου 1970— ἐξηγοῦνται.

Καί, μεταξὺ ἄλλων, τὸ γιατὶ ὁ εἰσηγητὴς μητροπολίτης Κασσανδρείας, ἀναφερόμενος στὸ θέμα τοῦ ἐκκλήτου εἶπε:

«Οὐ μόνον ἡ Ἱεραρχία, ἀλλὰ καὶ ἡ Πολιτεία ἀντιτίθενται σφοδρῶς εἰς τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἐκκλήτου».

Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης —ὁ εἰσηγητὴς— ἤξερε πολὺ καλὰ τί ἔλεγε καὶ γιατὶ τὰ ἔλεγε αὐτά.

Γιατὶ γνώριζε, πὼς ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἱερώνυμο ποὺ ἐπεδίωκε συστηματικὰ τὴν ἀποδυνάμωση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, στὸν ἴδιο σκοπὸ ἀπέβλεπε καὶ ὁ δικτάτορας Παπαδόπουλος. Ἄλλωστε, ἂν εἶχε χαράξει ἄλλη τακτικὴ ὁ Παπαδόπουλος, εἶχε τὴν δύναμη νὰ κάνη τὸν Ἱερώνυμο νὰ μεταβάλη κι αὐτὸς τακτική. Ἀρκοῦσε γι' αὐτό, ἕνα τηλεφώνημα. Ἕνα μικρὸ ἄρθρο στὸ κείμενο τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

Τέλος, ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας ἔκανε, σκόπιμα, κι ἕνα λάθος. Εἶπε, στὴν συνεδρίαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅτι καὶ ἡ Ἱεραρχία ἀντιτίθεται σφοδρῶς στὴν καθιέρωση τοῦ ἐκκλήτου.

Ὁ εἰσηγητὴς - μητροπολίτης εἶχε ξεχάσει ὅτι Ἱεραρχία στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ὑπῆρχε. Ἦταν νεκρή. Τὴν εἶχαν θανατώσει ἀπὸ τὸν Μάιο τοῦ 1967, ὁ Γ. Παπαδόπουλος, ὁ Ἱερώνυμος Κοτσώνης καὶ μερικοὶ φίλοι του ἀρχιερεῖς. Καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καὶ ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Συνέσιος. Ποὺ σὰν μέλη τῆς «ἀριστίνδην» Ἱερᾶς Συνόδου «ἐξέλεξαν» τὸν ἀρχιμανδρίτη Ἱερώνυμο Κοτσώνη —μὲ τὶς τραγικὲς γιὰ τὸ γόητρο τῆς Ἐκκλησίας μας συνθῆκες— Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος.

Συνεχίζεται ἡ ἐχθρότητα

Ἡ ἐχθρικὴ στάση τῆς Χούντας —Παπαδόπουλος, Ἱερώνυμος καὶ Σία— ἀπέναντι στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο συνεχίστηκε ὁλόκληρο τὸ 1971.

Καμμιὰ ἀπάντηση τῆς «ἀριστίνδην» Ἱερᾶς Συνόδου στὸ αἴτημα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου νὰ τροποποιηθῇ ὁ νεότευκτος Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ τηρηθῇ καὶ πάλιν ἡ Κανονικὴ τάξη, νὰ συγκροτῆται μὲ ἀδιάβλητο τρόπο ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, νὰ καταργηθοῦν τὰ ἱερωνυμικὰ ἱεροδικεῖα, νὰ ἀποκατασταθῇ τὸ καταρρακωμένο γόητρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης.

Ἐξ ἄλλου, τὴν ἴδια τακτικὴ τῆς σιωπῆς ἀκολουθοῦσε καὶ ἡ «Ἐθνικὴ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις». Καμμιὰ ἀπάντηση στὶς ἐκκλήσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1973 τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀπέστειλε καὶ ἄλλο Γράμμα στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἱερώνυμο.

Τὸ Γράμμα, ποὺ φέρει τὴν ὑπογραφὴ τοῦ νέου Πατριάρχη κ. Δημητρίου, ἀναφερόταν καὶ πάλι στὴν παράβαση τῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπογράμμιζε τοὺς κινδύνους, ποὺ μπορεῖ νὰ προκαλέση αὐτὴ ἡ τακτικὴ τῆς Θυγατρὸς ἔναντι τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Στὸ ἴδιο Γράμμα, ποὺ ἔχει πολὺ αὐστηρὸ περιεχόμενο, τονιζόταν τὸ ἄλγος ποὺ συνέχει τὴν Μητέρα Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀνακαλῇ κάθε ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξη καὶ νὰ διαμαρτύρεται γιὰ κάθε αὐθαιρεσία.

Τέλος, μὲ τὸ ἴδιο Γράμμα, τὸ Πατριαρχεῖο ζητοῦσε νὰ τοῦ σταλοῦν τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Νοεμβρίου 1972 καὶ ἐτόνιζε ὅτι τὸ αἴτημα τοῦτο ἐπανειλημμένα εἶχε διατυπωθῇ, ἀλλὰ ἀγνοήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

ΚΩΣΤΑΣ Β. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΤΕΥΧΟΣ, θὰ δημοσιευθοῦν: Οἱ προσπάθειες τῆς Χούντας νὰ καταργήση τὴν αὐτοτέλεια τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ νὰ ἀποδυναμώση τῆς Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἡ συγκρότηση τῶν ἐκτάκτων ἱεροδικείων ἀπὸ τὸν Ἱερώνυμο, πῶς γίνονταν οἱ καταδίκες κληρικῶν, πόση «ἐλευθερία» ἀπέκτησε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸν νέο της Καταστατικὸ Χάρτη καὶ ἄλλα, ἄγνωστα μέχρι σήμερα, περιστατικά, ἀπὸ τὸ πέρασμα τῆς ἱερωνυμικῆς λαίλαπας στὸν χῶρο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Εἰς τὸ προηγούμενο τεῦχος μας ὁ συνεργάτης μας κ. Βασ. Ραφαηλίδης ἀνεφέρθη στὸ ἱστορικὸ τῆς «ὑποθέσεως Μανδηλαρᾶ» καὶ τὶς συνθῆκες κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ὁ ἄτυχος δικηγόρος ὑπερασπιστὴς τοῦ λοχαγοῦ Ἀριστόδημου Μπουλούκου βρῆκε τὸ θάνατο. Μίτος τῆς ἔρευνας τοῦ συνεργάτου μας στάθηκε ἡ σαφεστάτη καὶ ἀπροκάλυπτη καταγγελία ποὺ ἀκούσθηκε —καὶ ἐγράφη— στὴν αἴθουσα τῆς δίκης τοῦ ΑΣΠΙΔΑ. Ἡ ζωὴ τοῦ Μανδηλαρᾶ κινδυνεύει! Ἀλλὰ ὁ ἄκαμπτος μαχητὴς συνέχισε ἀπτόητος τὸ ἔργο του: τὴν ἀποκάλυψη τοῦ κρυμμένου μηχανισμοῦ τῆς ἐξυφαινομένης συνωμοσίας. Τότε, ἐπιλέγει, ὁ συνεργάτης μας, ὑπεγράφη ἡ καταδίκη του.

Η ΤΥΧΗ ΤΟΥ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ ΕΚΡΙΘΗ ΣΤΗΝ ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΣΠΙΔΑ

Τοῦ Βασίλη Ραφαηλίδη

Ἡ πολιτικὴ δολοφονία εἶναι ἕνας φόνος ἐκ προμελέτης. Διαφέρει ἀπὸ τὴ δολοφονία τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου μόνο στὸ ὅτι ἐξυπηρετεῖ μιὰ βραχυπρόθεσμη ἢ μακροπρόθεσμη πολιτικὴ σκοπιμότητα. Καὶ στὶς δυὸ περιπτώσεις, ὁ δολοφόνος δὲν παύει νὰ εἶναι δολοφόνος. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἡ Δικαιοσύνη δὲν κάνει διάκριση ἀνάμεσα στὸν δολοφόνο τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ σ' ἐκεῖνον ποὺ σκοτώνει γιὰ πολιτικοὺς λόγους, εἴτε αὐτόβουλα εἴτε κατ' ἐντολήν.

Κατὰ κανόνα, ἡ πολιτικὴ δολοφονία ἐκτελεῖται κατ' ἐντολήν, ὁπότε ὁ ὅρος ἀποκτᾶ τὴν πλήρη του ἔννοια. Στὴν περίπτωση αὐτή, δίπλα στὸν φυσικὸ αὐτουργὸ ὑπάρχουν ἕνας ἢ περισσότεροι ἠθικοί, ποὺ εἶναι καὶ οἱ βασικοὶ ὑπαίτιοι ἐνὸς φόνου ποὺ ἐκτελεῖται δι' ἐντολοδόχου.

Ἀπ' τὴν ἔκθεση τῶν περιστατικῶν τοῦ θανάτου τοῦ Νικηφόρου Μανδηλαρᾶ, ποὺ ἐπιχειρήσαμε στὸ προηγούμενο τεῦχος, ἂν μή τι ἄλλο προκύπτει ὅτι παραμένουν μυστηριώδεις οἱ συνθῆκες τοῦ πνιγμοῦ του, γεγονὸς ποὺ ἐπιβάλλει τὴν ἐπανεξέταση τῆς ὑποθέσεως.

Ὅλα τὰ ἄλλοθι ποὺ δημιουργήθηκαν βιαστικὰ καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἀπὸ τοὺς συνηγόρους τοῦ Πόταγα, μποροῦν νὰ καταρριφθοῦν εὔκολα καὶ ἀπὸ ἕναν μὴ νομικό. Ἡ Δικαιοσύνη ὀφείλει νὰ ἐπανεξετάσει τάχιστα αὐτὴ τὴν «ἄτεχνη» καὶ βεβιασμένη πολιτικὴ δολοφονία, γιὰ νὰ ρίξη πλῆρες φῶς στὴν σκοτεινὴ αὐτὴ ὑπόθεση.

Σὲ περίπτωση μιᾶς ἀναθεωρήσεως τῆς δίκης, θὰ πρέπει ἡ ἔρευνα νὰ στραφῇ καὶ πρὸς τοὺς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς ποὺ ὅπλισαν καὶ καθοδήγησαν τοὺς φυσικοὺς αὐτουργοὺς τῆς δολοφονίας τοῦ Μανδηλαρᾶ. Κι αὐτοὺς πρέπει νὰ τοὺς ἀναζητήσει μεταξὺ τῶν μαρτύρων κατηγορίας τῆς δίκης τοῦ ΑΣΠΙΔΑ, μὲ τὴν τόσο λαμπρὴ ἐξέλιξη στὸ διάστημα τῆς ἀπριλιανῆς περιόδου. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς μάρτυρες ποὺ ἐμφανίστηκαν στὴν παραπάνω δίκη, ἰδιαίτερα ὀξεῖς, ἐπιθετικοὶ καὶ ἀπειλητικοί, ἰδιαίτερα κατὰ τοῦ Νικηφόρου Μανδηλαρᾶ, θ' ἀνακαλύψουμε πιθανώτατα τὸν μίτο ποὺ θὰ μᾶς ὁδηγήση στοὺς ἐνόχους, ἂν μάλιστα θυμηθοῦμε ὅτι ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα εἶχε ἐπισημάνει τὸν κίνδυνο μὲ τὸν τίτλο της «Ἀπειλεῖται ἡ ζωὴ τοῦ Μανδηλαρᾶ».

Γιατὶ ἀπειλεῖτο ἡ ζωὴ τοῦ Μανδηλαρᾶ, καὶ γιατὶ αὐτὴ ἡ ἀπειλὴ πραγματοποιήθηκε; Διότι ὁ Νικηφόρος Μανδηλαρᾶς, συνήγορος τοῦ βασικοῦ κατηγορουμένου στὴ δίκη τοῦ ΑΣΠΙΔΑ Ἀριστόδημου Μπουλούκου, εἶχε τὸ θάρρος νὰ μὴν περιορισθῇ στὰ καθαρὰ ἐπαγγελματικὰ νομικὰ πλαίσια, καὶ νὰ ἀποδείξη ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ δίκη πολιτικῆς σκοπιμότητος. Λιγώτερο ἀπὸ ἕνα μῆνα μετὰ τὸ πέρας τῆς δίκης, οἱ ἀπριλιανοὶ συνωμότες, ποὺ μέχρι τότε ἐμφανίζονταν σὰν κατήγοροι ἄλλων «συνωμοτῶν», ρίχνουν τὸ προσωπεῖο τους: Κραυγάζοντας γιὰ μιὰ «συνωμοσία», ἑτοίμαζαν μ' ὅλη τους τὴν ἄνεση τὴ δική τους. Καὶ βέβαια ἐνοχλήθηκαν σφόδρα ἀπ' τὸ γεγονὸς πὼς κάποιος δικηγόρος προσπαθοῦσε ἀπεγνωσμένα νὰ πείση τὸ ἀκροατήριο ἀλλὰ καὶ γενικώτερα τὴν κοινὴ γνώμη πὼς ἡ δίκη τοῦ ΑΣΠΙΔΑ δὲν ἦταν παρὰ ἕνα εἶδος γενικῆς δοκιμῆς γιὰ τὸ ἑτοιμαζόμενο πραξικόπημα, καὶ μιὰ ἔντεχνη προσπάθεια παραπλανήσεως τῆς κοινῆς γνώμης.

Ἡ ὑπεράσπιση τοῦ λοχαγοῦ Ἀριστόδημου Μπουλούκου, ἄκρως δυσχερὴς ἕνεκα τῆς ἐνυπαρχούσης πολιτικῆς σκοπιμότητος, ὀργανώθηκε καὶ μεθοδεύτηκε κατὰ τρόπο ἀριστοτεχνικὸ ἀπὸ τρεῖς δικηγόρους: τὸν Νικηφόρο Μανδηλαρᾶ, τὸν Διονύσιο Μπουλοῦκο, ἀδελφὸ τοῦ κατηγορουμένου, καὶ τὸν Τάλμποτ Κεφαλληνό.

Ὁ Μανδηλαρᾶς ἀνέλαβε τὸ δικανικὸ μέρος τῆς ὑπερασπίσεως: Ἡ πνευματική του εὐστροφία καὶ ἡ ρητορική του δεινότητα ἦταν αὐτὸ ἀκριβῶς ποὺ χρειαζόταν γιὰ μιὰ κατὰ μέτωπο ἀντεπίθεση στὶς ὕβρεις καὶ τὶς σκευωρίες τῶν μαρτύρων κατηγορίας. Ὁ Διον. Μπουλοῦκος, πιὸ συγκρατημένος καὶ πιὸ ψυχρός, παρακολουθοῦσε, μεθόδευε καὶ συντόνιζε τὴν κοινὴ τακτικὴ τῶν συνηγόρων. Ὁ Τάλμποτ Κεφαλληνὸς κάλυπτε τοὺς ἄλλους δύο καὶ

Οἱ τρεῖς συνήγοροι τοῦ λοχαγοῦ Ἀρ. Μπουλούκου στὴν δίκη τοῦ ΑΣΠΙΔΑ. Διονύσιος Μπουλοῦκος - Τάλμποτ Κεφαλληνὸς καὶ Νικηφόρος Μανδηλαρᾶς. Δεξιά: Συνομιλία ὑπερασπιστοῦ - κατηγορουμένου στὴ διάρκεια τῆς περιβόητης δίκης. Τότε ὁ Μανδηλαρᾶς Μετεβλήθη ἀπὸ ὑπερασπιστὴς σὲ κατήγορο τῶν κατηγόρων του, ἀποκαλύπτοντας μὲ μαχητικότητα καὶ μὲ ὀξύνοια τὰ πολιτικὰ κίνητρα τῆς δίκης.

ΟΠΩΣ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΑΠΟ ΕΙΔΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

μὲ τὸ κῦρος τῆς βουλευτικῆς του ἰδιότητος.

Ἐμπροσθοφυλακή

Οἱ τρεῖς συνήγοροι τοῦ Ἀρ. Μπουλούκου ἐμφάνισαν ἕνα ἀρραγὲς καὶ τέλεια συντονισμένο «μέτωπο», στὸ ὁποῖο ὁ Μανδηλαρᾶς παίζει ρόλο "ἐμπροσθοφυλακῆς": Ἐκτοξεύει τὶς ἐρωτήσεις καταιγιστικὰ καὶ μὲ μιὰ θαυμαστὴ εὐστροφία ξετινάζει κυριολεκτικὰ τοὺς μάρτυρες κατηγορίας. Σύντομα γίνεται ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστὰς τῆς δίκης. Καθίσταται φανερὸ γιὰ τοὺς πάντες πὼς δὲν εἶναι ἁπλῶς ἕνας συνήγορος ποὺ διεκπεραιώνει εὐσυνείδητα τὴν δουλειά του. Ἀπὸ ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἀρ. Μπουλούκου μεταβάλλεται σὲ κατήγορο τῶν κατηγόρων του, ἀποκαλύπτοντας μὲ ὀξύνοια τὰ πολιτικὰ κίνητρα τῆς δίκης. Ὁ Μανδηλαρᾶς ἀρχίζει νὰ γίνεται ἄκρως «ἐνοχλητικὸς» γι' αὐτοὺς ποὺ νόμιζαν πὼς θὰ καλύψουν μιὰ δλοφάνερα πολιτικὴ δίκη κάτω ἀπ' τὸν διάτρητο μανδύα τοῦ «κομμουνιστικοῦ κινδύνου».

Ἀπὸ τὸ στρατοδικεῖο παρελαύνουν περισσότεροι ἀπὸ διακόσιοι μάρτυρες κατηγορίας. Ὁ Μανδηλαρᾶς τοὺς ἀντιμετωπίζει ἕναν - ἕναν μὲ μιὰ ἀξιοθαύμαστη ἑτοιμότητα. Καὶ τὸ σπουδαιότερο, συσχετίζει συνειρμικὰ τὸν ποταμὸ τῶν καταθέσεων, τὶς συγκρίνει καὶ ἀγάζει τὰ συμπεράσματά του μὲ μιὰ ἀδρίτητη λογική. Οἱ μάρτυρες κατηγορίας ἀρχίζουν νὰ τὸν φοβοῦνται καὶ τὸν ἀντιμετωπίζουν μὲ δέος ἢ μὲ θράσος.

"Ἐχει γίνει ἕνας ἀφόρητος ἐφιάλτης γι' αὐτούς.

Ἕνα μυαλὸ ποὺ ἔκοβε περισσότερο ἀπὸ τὰ ἀστραφτερά σπαθιὰ τῶν μαρτύρων

Παραθέτουμε ἐνδεικτικὰ μερικὰ ὀνόματα μαρτύρων κατηγορίας, ποὺ στοὺς 4 μῆνες ποὺ κράτησε αὐτὸς ὁ πρωτοφανὴς γιὰ τὰ δικαστικὰ χρονικὰ μαραθώνιος ἤρθαν ἀντιμέτωποι μὲ ἕνα μυαλὸ ποὺ ἔκοβε περισσότερο ἀπὸ τ' ἀστραφτερὰ σπαθιά τους :

► Θ. ΘΕΟΦΙΛΟΓΙΑΝΝΑΚΟΣ, λοχαγός. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου προάγεται σὲ ταγματάρχη καὶ ἀμέσως μετὰ σὲ ἀντισυνταγματάρχη. Τοποθετεῖται ὑποδιοικητὴς καὶ στὴ συνέχεια διοικητὴς τοῦ ΕΑΤ/ΕΣΑ, ὅπου μένει μέχρι τὸ 1972, ὁπότε τὸν διαδέχτηκε ὁ Χατζηζήσης, προκάτοχος τοῦ Σπανοῦ. Διετέλεσε Διοικητὴς τοῦ Λόχου Στρατηγείου τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς τῆς Κύπρου ἀπὸ ὅπου ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα τὸ 1966. Στὴ δίκη «ἀπεκάλυψε» ὅτι ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου ἔχει «φάκελλο» καὶ ἐρωτηθεὶς «πῶς τὸ ξέρει» ἀπήντησε ὅτι τοῦ εἶπε κάποιος Διοικητὴς κάποιου Παραρτήματος Ἀσφαλείας. Γιὰ τοὺς συνηγόρους αὐτὸ σήμαινε πὼς ὁ Θ. Θεοφιλογιαννάκος ἦδη βρισκόταν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὶς ὑπηρεσίες Ἀσφαλείας καὶ ὅτι ἡ δίκη εἶχε πολλὰ καὶ «ἄκρως ἀπόρρητα» παρασκήνια. Πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ὁ Θ. Θεοφιλογιαννάκος εἶναι κουμπάρος τοῦ Ἰ. Λαδᾶ καὶ ἀκόμη ὅτι ὁ τελευταῖος δὲν ἔχασε οὔτε μιὰ συνεδρίαση τοῦ στρατοδικείου, διότι εἶχε ἐπιφορτισθῆ μὲ τὸ ἔργο τῆς ἀστυνομεύσεως τῆς δίκης ὑπὸ τῆς ΕΣΑ. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου, ὁ γαμπρὸς τοῦ Θ. Θεοφιλογιαννάκου, Λιναρδάκης, διορίζεται δήμαρχος Σπάρτης, ἐνῶ ἕνας δεύτερος γαμπρός του, ὀνόματι Παναγιωτουνάκος, φτάνει μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς στὸ βαθμὸ τοῦ ταξιάρχου. Ἡ σύζυγος τοῦ Θ. Θεοφιλογιαννάκου Σοφία, διορίζεται βοηθὸς καθηγητοῦ στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὅπου ἀκολουθεῖ τὸν σύζυγό της τὸ 1972.

Τὰ ὀνόματα τῶν Θ. Θεοφιλογιαννάκου καὶ Ἰ. Λαδᾶ ἦταν πάντα συνδεδεμένα, ὄχι μόνο ἕνεκα τῆς κουμπαριᾶς, ἐνῶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰ. Λαδᾶ εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ θείου του Ἰ. Καραχάλιου, πρώην Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ, ποὺ μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου διορίσθηκε Ἀρχηγὸς τοῦ Πυροσβεστικοῦ Σώματος, ἐνῶ παράλληλα συνόδευε καὶ συμβούλευε τὸν ἀνηψιό του κατὰ τὴν θητεία του ὡς Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ ὑπουργείου Δημοσίας Τάξεως. Σήμερα ὁ Ἰ. Καραχάλιος εἶναι Διευθυντὴς Ἀσφαλείας τῶν Ναυπηγείων Νιάρχου, ὅπου Διευθυντὴς Ἐπιχειρήσεων εἶναι ὁ Ν. Ταβουλάρης, Λοχαγός, ποὺ ἐξῆλθε ἐθελουσίως τοῦ στρατεύματος, γιὸς τοῦ Ἀντιστρατήγου Στ. Ταβουλάρη, ἑνὸς ἀπὸ τοὺς ἡγέτας τοῦ πραξικοπήματος τοῦ 1951. Ὁ Θεοφιλογιαννάκος κατηγορήθηκε κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ Ἐένων ραδιοσταθμῶν σὰν ἀρχιβασανιστὴς τῆς ΕΣΑ.

► ΠΕΤΡΟΣ ΚΕΦΑΛΑΣ, συνταγματάρχης Πεζικοῦ. Ἐπιτελάρχης τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς Κύπρου μέχρι τὸ 1966. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου προάγεται σὲ Ἀντιστράτηγο καὶ τοποθετεῖται Διοικητὴς τῆς ΑΣΔΕΝ, ὅπου παραμένει μέχρι τὸ 1971. Εἶναι Ἐάδερφος τοῦ Ἰ. Λαδᾶ. Σημειωτέον πὼς ὁ ἀδελφός του τοποθετεῖται ἀπὸ τὸν Λαδᾶ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν.

► ΚΩΝ. ΚΑΡΥΔΑΣ, ἀντισυνταγματάρχης. Στὴν Κύπρο διετέλεσε βοηθὸς Ἐπιτελάρχου καὶ Διευθυντὴς τῶν Τεθωρακισμένων. Λίγο μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου ἀποστρατεύθηκε καὶ ὑπουργοποιήθηκε κατ' ἐπανάληψη. Κατὰ τὴν δίκη κατηγορήθηκε ὑπὸ τοῦ Ἀρ. Μπουλούκου ὡς συνένοχος στὴ δολοφονία τοῦ Λαμπράκη, ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς Διευθυντοῦ τῆς ΚΥΠ Θεσσαλονίκης. Ὁ ἀδελφός του ἀπὸ στιλβωτὴς ἔγινε ἀπότομα ἐφοπλιστής, ἀλλὰ σήμερα βρίσκεται στὶς φυλακὲς Κορυδαλλοῦ, γιὰ ἔκδοση ἐπιταγῶν ἄνευ ἀντικρύσματος.

► ΛΑΜΠΡΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, ἀντισυνταγματάρχης. Στὴν Κύπρο διετέλεσε Διευθυντὴς τοῦ Β' Γραφείου τοῦ Γρίβα. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου διορίσθηκε στρατιωτικὸς ἀκόλουθος στὴν Ἄγκυρα. Προαγόμενος κατ' ἐκλογήν, πηδᾶει τοὺς βαθμοὺς καὶ φθάνει σ' αὐτὸν τοῦ Ἀντιστρατήγου. Τοποθετεῖται ἀρχηγὸς τῆς ΚΥΠ.

► ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, λοχαγός. Ὑπηρέτησε σὰν βοηθὸς στὸ Β' Γραφεῖο τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς τῆς Κύπρου. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου προήχθη σὲ Ἀντισυνταγματάρχη, καὶ μὲ τὸν βαθμὸ αὐτὸ ὑπηρέτησε σὲ βασικὲς στρατιωτικὲς μονάδες τῆς Ἀττικῆς.

► ΑΡΙΣΤ. ΠΑΛΑΪΝΗΣ, λοχαγός, ὑπασπιστὴς τοῦ Γρίβα. Νῦν ταγματάρχης, καὶ μέχρι πρόσφατα ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ δεξιὰ χέρια τοῦ Δ. Ἰωαννίδη στὴν ΕΣΑ.

► ΠΕΤΡΟΣ ΚΩΤΣΕΛΗΣ, ἀντισυνταγματάρχης. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου διορίσθηκε Γεν. Γραμματεὺς τῶν ὑπουργείων Ἐσωτερικῶν καὶ Δημοσίας Τάξεως. Πολὺ γνωστὸς ἀπὸ τὶς αἰφνιδιαστικὲς καὶ προκλητικὲς «ἐπιθεωρήσεις» στὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως (Γυάρος κλπ.).

► ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΑΜΨΩΝ, ἐκδότης ἐφημερίδος στὴν Κύπρο. Πρόκειται γιὰ τὸν καταγέλαστο «πρόεδρο τῶν ὀκτὼ ἡμερῶν». Ἦρθε ἀπὸ τὴν Κύπρο γιὰ νὰ καταθέσῃ ὅτι ὁ Ἀρ. Μπουλοῦκος τοῦ εἶπε πὼς «ἡ Ἑλλάδα πρέπει νὰ γίνῃ κράτος γιουγκοσλαβικοῦ τύπου» καὶ ἄλλα φαιδρὰ παρόμοια. Ὁ Μανδηλαρᾶς καὶ οἱ ἄλλοι συνήγοροι τὸν «περιποιήθηκαν» ὅλως ἰδιαιτέρως, καὶ ἀπέδειξαν πὼς ἦταν ὄχι μόνο ψευδομάρτυρας ἀλλὰ καὶ πλαστογράφος. Ὁ Σαμψών, τὸ «παλληκάρι», ἔβαλε τὰ κλάματα ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου. Ἦταν ἡ πρώτη του δημόσια ταπείνωση. Ὁ Σαμψὼν εἶχε ἀπειλήσει τότε τὸν Διονύσιο Μπουλοῦκο. Ἀξίζει νὰ σημειωθῆ ὅτι ἕνας ἄλλος μάρτυρας, ὁ Λοχαγὸς Ρόκης, παρεδέχθη ὅτι «ἐρχόταν στὸ στρατοδικεῖο ἀπὸ τὸ γραφεῖο τοῦ Σάββα Κωνσταντόπουλου».

► ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΑΡΜΑΚΗΣ, τ. βουλευτής. Ὁ Ἀριστόδημος Μπουλοῦκος, παρισταμένου τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου καὶ ἄλλων βουλευτῶν, κατήγγειλε ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου ὅτι ὁ ἐν λόγῳ γνωστότατος κύριος τοῦ ἐπρότεινε τὸ ἀστρονομικὸ ποσὸν τῶν 20.000 λιρῶν Ἀγγλίας, γιὰ νὰ πῇ ὅτι «ἀρχηγὸς τοῦ ΑΣΠΙΔΑ ἦταν ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου». Ἐγινε πάταγος, καὶ ὁ κ. Φαρμάκης μεταβλήθηκε ἀπὸ μάρτυρας κατηγορίας σὲ κατηγορούμενο. Ὁ Ν. Φαρμάκης δὲν παρίστατο ὅταν ἔγινε ἡ καταγγελία, ἀλλὰ οὐδέποτε τὴν διέψευσε.

► ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, λοχαγός. Τὸ ὄνομά του ἐκφωνήθηκε στὸν κατάλογο τῶν κατηγορουμένων. Παραδόξως, ὅμως, ἐμφανίσθηκε σὰν μάρτυρας κατηγορίας! Τὸν «μεταμελημένο» συνόδευε στὸ Στρατοδικεῖο δικηγὸς αἰχμαλώτου ὁ Λοχαγὸς Μιχ. Κουρκουλάκος, κατηγορηθεὶς κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ ἑξέλλων ραδιοσταθμῶν σὰν ἀρχιβασανιστὴς τῆς ΚΥΠ Θεσσαλονίκης. Ἐπίσης, ἀπὸ τοὺς ἰδίους ραδιοσταθμοὺς κατηγορήθηκε γιὰ τὴν σύλληψη ὁμάδος «παρανόμων», μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Τσαρουχᾶς, ποὺ πέθανε ἀπὸ τὰ βασανιστήρια κατὰ τὴ σύλληψή του. Ὁ Μιχ. Κουρκουλάκος εἶναι ἀνηψιὸς τοῦ γνωστοῦ στρατηγοῦ Νικολάου Κουρκουλάκου, ὁ ὁποῖος κατά τὴν κατοχὴ διετέλεσε Διοικητὴς τῶν Ταγμάτων Ἀσφαλείας Πατρῶν. Ὑπασπιστής του κατὰ τὴν Κατοχὴ ἦταν ὁ ἀδελφός τοῦ Δικτάτορα, Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος. Ὁ Νικ. Κουρκουλάκος μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου τοποθετήθηκε Διοικητὴς τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης. Ὁ Ἐάδελφος τοῦ Μιχ. Κουρκουλάκου διετέλεσε ὑπεύθυνος ἐπὶ τῶν ἐκτοπίσεων στὴ Γενικὴ Διεύθυνση Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δίκης προεκλήθη ἐπεισόδιο μεταξὺ Διονυσίου Μπουλούκου καὶ Μιχ. Κουρκουλάκου καὶ λίγο ἔλειψε νὰ καταλήξῃ σὲ χειροδικία. Δεύτερο ἐπεισόδιο μεταξὺ τοῦ «αἰχμαλώτου» Ἀντωνοπούλου καὶ τοῦ Μανδηλαρᾶ, ὁδήγησε τὸν πρῶτο σὲ μιὰ ὑστερική κρίση. Ἐν ἐξάλλῳ καταστάσει, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Μανδηλαρᾶ, οὔρλιασε: «Θὰ σὲ σκοτώσω». Οἱ συνήγοροι καὶ εἰδικώτερα ὁ Μανδηλαρᾶς, δέχθηκαν πολλὲς κεκαλυμμένες ἀπειλὲς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δίκης, ἀλλὰ πρώτη φορὰ ἠχοῦσε στὴν αἴθουσα τοῦ Στρατοδικείου μιὰ ἀπροκάλυπτη ἀπειλὴ κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Μανδηλαρᾶ, ποὺ ἔμελλε νὰ ἀποδειχθῇ προφητική. Ἐνδιαφέρουσα παρατήρηση: Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου, ὁ Ἀντωνόπουλος προήχθη σὲ ταγματάρχη, ἐνῶ ὁ Μανδηλαρᾶς ὑποβιβάσθηκε στὸ ἐπίπεδο τῆς ἀνοργάνου ὕλης ποὺ ὡς γνωστὸν εἶναι ἐντελῶς ἀκίνδυνη.

Κλείνουμε ἐδῶ τὴ δειγματοληψία τῶν μαρτύρων κατηγορίας ποὺ παρήλασαν στὴ δίκη τοῦ ΑΣΠΙΔΑ καὶ ποὺ θέβαια δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ ξεχάσουν ποτὲ τὴν ἀδιαλλαξία καὶ τὴν ἐντιμότητα ἑνὸς ἀνθρώπου ποὺ δὲν εἶχε τίποτα τὸ κοινὸ μαζί τους τόσο σὰν ψυχολογία ὅσο καὶ σὰν προβληματισμό. Νομίζουμε πὼς τὰ δείγματα ἦταν καὶ ἀρκετὰ καὶ ἀρκούντως σαφῆ, ὅσον ἀφορᾶ τὸν δημόσιο βίο καὶ τὴν παραδημόσια πολιτεία ἀνθρώπων ποὺ ἀντιμετώπισε ὁ Νικηφόρος Μανδηλαρᾶς μὲ μιὰ τόλμη ποὺ θὰ μείνῃ παροιμιώδης στὰ χρονικὰ τῆς ἑλληνικῆς δικαιοσύνης.

Ἀπομένει νὰ ρίξουμε μιὰ ματιὰ καὶ στὴ λίστα τῶν στρατοδικῶν ποὺ ὁ Μανδηλαρᾶς τοὺς εἶχε μονίμως ἀπέναντί του:

► Πρόεδρος ὁ Θ. ΚΑΜΠΕΡΗΣ, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ὅταν πῆρε τὴν σύνταξή του διορίσθηκε στὸ Δ.Σ. μεγάλου τραπεζικοῦ Ἱδρύματος.

► Βασιλικὸς Ἐπίτροπος ὁ ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΠΟΥΛΟΣ, συνταγματάρχης τῆς Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου διορίσθηκε ἀρχιλογοκριτής. Τὸ 1970 ἔγινε Πρόεδρος τοῦ Ἀναθεωρητικοῦ Δικαστηρίου (Ἀρχηγὸς τῆς Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης). Πρωταγωνίστησε σὲ πάμπολλες πολιτικὲς δίκες κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἑπταετίας.

► Μέλη: ΕΜΜ. ΚΕΧΑΓΙΑΣ, ὑποστράτηγος. Κατὰ τὸ βασιλικὸ ἀντιπραξικόπημα διοικοῦσε τὴν 11η Μεραρχία (Καβάλα). Ἔπαιξε βασικὸ ρόλο. Συνελήφθη ἀπὸ τὸ ΕΑΤ/ΕΣΑ καὶ κακοποιήθηκε ἀγρίως. ΧΑΤΖΗΣ, ὑποστράτηγος. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου τοποθετήθηκε Στρατιωτικὸς Διοικητὴς Ἀθηνῶν. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος ποὺ ὑπέγραφε τὰ ἐντάλματα συλλήψεως — ἂν καὶ ὅταν ὑπογράφονταν, πράγμα σπανιώτατο, φυσικά. ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ, ταξίαρχος. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου τοποθετήθηκε Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος σὲ ἀνωτάτη Σχολή. ΜΠΙΡΜΠΙΛΗΣ, ἀντισυνταγματάρχης Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου προήχθη σὲ ταξίαρχο καὶ ἔλαμψε μὲ τὸ «ἀδέκαστο» δικαστικό του φρόνημα σὲ πολλὲς πολιτικὲς δίκες.

"Οπως εἴδαμε, ὅλοι οἱ παράγοντες τῆς δίκης τοῦ ΑΣΠΙΔΑ, πλὴν τοῦ Κεχαγιᾶ, μετὰ τὸ ἀντιπραξικόπημα, καὶ φυσικὰ πλὴν τῶν κατηγορουμένων ἀξιωματικῶν, ἀμείφθηκαν δεόντως ἀπὸ τὸν μεγάλο ἀρχηγὸ Γεώργιο Παπαδόπουλο, ὁ ὁποῖος φάνηκε ἰδιαίτερα γενναιόδωρος στὰ παλαιά, φανερὰ καὶ ἀφανῆ, πρωτοπαλλήκαρά του.

Ἀξίζει νὰ σημειωθῆ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ αὐτόκλητου Σωτῆρα μας ἀκούσθηκε δημοσίως γιὰ πρώτη φορὰ στὴν παραπάνω δίκη, ὅταν ὁ Ἀρ. Μπουλοῦκος τὸν ἀπεκάλεσε "Ἑλληνα Νάσερ. Μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα ἦταν τότε γνωστὸς στὸ Σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐπρόκειτο νὰ παγιδεύσῃ τὸν στρατὸ καὶ νὰ ἀλυσοδέσῃ τὸν λαό. Ἀπὸ τότε ἦταν γνωστὸ ὅτι ὁ Γ. Παπαδόπουλος ἡγεῖτο μιᾶς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως, ἡ ὁποία τὴν 21η Ἀπριλίου ἐνεκαινίασε τὸ θεάρεστο (διάβαζε CIAρεστο) ἔργο τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Φοίνικα ἀπ' τὶς στάχτες του. Μόνο ποὺ οἱ στάχτες ἦταν τοῦ Μανδηλαρᾶ καὶ ὄλων τῶν ἄλλων ποὺ εἶχαν τὴν τραγική του μοῖρα.

Ὁ Νικηφόρος Μανδηλαρᾶς, ἕνας δικηγόρος γεννημένος μαχητής, ταπείνωσε καὶ ζωντανὸς καὶ πεθαμένος τοὺς διῶκτες του, διῶκτες τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ μας.

Ὁ Δικτάτορας, στὴ μέθη τῆς παντοδυναμίας του πίστευε πὼς ὅλα τοῦ ἀνήκαν. Ἀκόμα καὶ οἱ ζωές μας. Καί, θέβαια, καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Νικηφόρου Μανδηλαρᾶ.

Σήμερα αὐτὴ ἡ μορφή, πάναγνη ἀνήκει στὴν ἱστορία αὐτοῦ τοῦ τόπου ποὺ τὸν ἀγάπησε μὲ πάθος. Ἀνήκει στὸν ἑλληνικὸ λαό, ἀπ' ὅπου προέρχεται: Ὁ πατέρας του ἦταν γεωργοποιμένας, στὴ Νάξο. Ὁ Μανδηλαρᾶς ἤξερε πολὺ καλὰ τί σημαίνει μιζέρια. Κατόρθωσε ὡς ἕνα βαθμὸ νὰ τὴν ξεπεράσῃ γιὰ λογαριασμό του. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν τοῦφθανε. "Ηθελε νὰ βγάλῃ ἀπ' τὴ φρίκη τῆς ταπείνωσης καὶ τῆς ἔνδειας καὶ τοὺς ἄλλους. Στὴν ὑπέροχη αὐτὴ προσπάθειά του ἔπεσε ἡρωικὰ μαχόμενος. Σ' ἕνα πεδίο ἐντελῶς ἄγνωστο στοὺς κοπήλους. Οἱ Μανδηλαράδες, καὶ πεθαμένοι, θὰ εἶναι πάντα ὁ μόνιμος ἐφιάλτης τους.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΑΦΑΗΛΙΔΗΣ

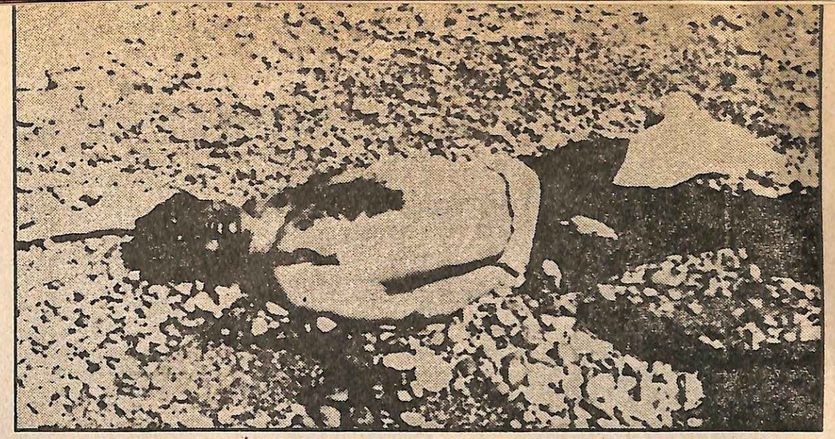

Τὸ πτῶμα τοῦ Νικηφόρου Μανδηλαρᾶ στὴν ἀκτή. Ἡ κατάσταση στὴν ὁποία βρέθηκε, ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ διαπυπωθοῦν ποικίλες ἐκδοχές γιὰ τὸν θάνατό του

39η διεθνης εκθεσις θεσσαλονικης
1—22 σεπτεμβριου 1974

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΑΤΕ ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΤΕ

ΘΕΣΑΤΕ ΝΕΑΣ ΒΑΣΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ
ΕΡΕΥΝΗΣΑΤΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑΝ ΤΗΣ ΑΥΡΙΟΝ

δῆτε — πληροφορηθῆτε
— διαπραγματευθῆτε
πωλήσατε — ἀγοράσατε

Πληροφορίαι: τηλ. 222-377 Θεσσαλονίκη
3230-959 Ἀθῆναι

Λίγο φῶς ΣΤΗΝ ΑΓΝΩΣΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

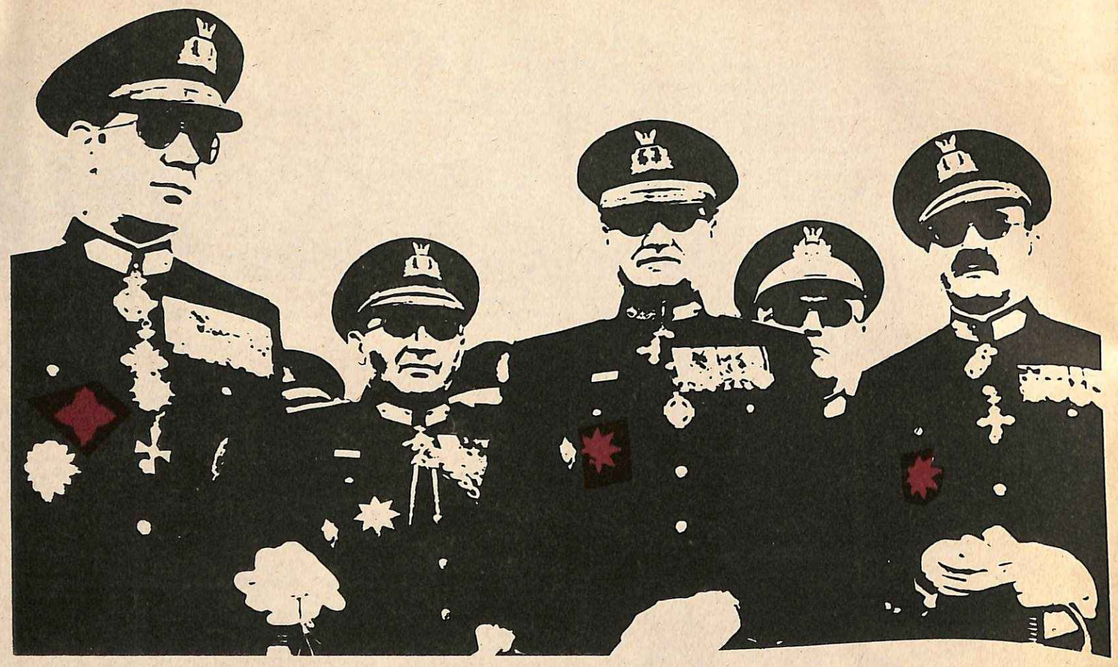

Η ΧΟΥΝΤΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΙΝ...

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΟ ρεπορτάζ δὲν εἶναι τοῦ εἴδους τῆς «ἀποκαλυπτικῆς δημοσιογραφίας», μὲ προορισμὸ νὰ κεντρίση καὶ νὰ ἐξάψη τὸν ἀναγνώστη του. Δὲν θὰ μιλήση γιὰ σκάνδαλα, βασανιστήρια, ὑπερβάσεις κάθε εἴδους, καταχρήσεις καὶ μυστικὲς ὑπηρεσίες. Δὲν θὰ ἀναφερθῆ στὸν «δάκτυλο» ποὺ πίσω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κινεῖ, χωρὶς κάποιες φορὲς καὶ οἱ ἴδιοι νὰ τὸ ὑποπτεύωνται, ρυθμίζοντας ἀποφασιστικὰ τὶς τύχες ἑνὸς — κατὰ κανόνα μικροῦ τόπου.

ΙΣΩΣ καὶ δὲν θὰ εἶναι συμπαθὲς γιατὶ αὐτὴ τὴν ὥρα τοῦ ἐντυπωσιασμοῦ καὶ τῆς ἐξάψεως — δικαιολογημένης ὡσαύτως ἀπὸ ὅσα πέρασε ὁ τόπος καὶ ὁ λαὸς δὲν εἶναι ἐμπορεύσιμο εἶδος ἡ νηφάλια καταγραφὴ τῶν πραγμάτων. (Καὶ ἂς μὴ μᾶς διαφεύγει: ὁ τύπος πρὶν ἀπ' ὅλα εἶναι καὶ αὐτὸς ἐμπόριο. Εἶναι τελικῶς μιὰ τσέπη ἑνὸς ἀνθρώπου ποὺ σταθμίζει τὰ πράγματα μέσα ἀπὸ τὸν καθημερινό του δείκτη πωλήσεων. Καὶ βέβαια δὲν ὑπάρχουν πολλοὶ παράφρονες νὰ πηγαίνουν σὲ βάρος τῶν συμφερόντων τους).

ΤΑ «Π.Θ.» δὲν ἀσκοῦν αὐτὸ τὸ ἐμπόριο. Καὶ δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ θὰ βρεθοῦν ἀντιμέτωπα μὲ τὸ κοινὸ ρεῦμα καθώς δὲν δέχονται καὶ δὲν θὰ ὑπηρετήσουν ποτὲ τὴν ἄνετη κραυγὴ καὶ τοὺς ἀνεύθυνους δημοσκόπους ποὺ ἐπίτηδες θολώνουν τὰ πράγματα γιὰ νὰ ψαρεύουν στὰ θολὰ νερά.

Μ' ΑΥΤΟ τὸν κίνδυνο, νὰ βρεθοῦν ἔξω ἀπὸ τὸ γενικὸ κλῖμα καὶ ἴσως ἴσως καὶ νὰ παρεξηγηθοῦν προβαίνουν στὴ δημοσίευσι αὐτοῦ τοῦ ρεπορτάζ μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι πάντως ρίχνουν λίγο φῶς στὴν ἄγνωστη ἱστορία καὶ ὑπηρετοῦν τὴν ἀλήθεια καὶ ἡ ἀλήθεια ὄχι λίγες φορὲς εἶναι ἀσύμφορη καὶ κάποτε κάποτε καὶ ἐπικίνδυνη. Ἀλλὰ δὲν παύει νὰ εἶναι ἱερή...

Ὁ «γκρίζος ἄνθρωπος»

Οἱ πληροφορίες ποὺ δημοσιεύονται εἶναι ἀπὸ πρῶτο χέρι. Ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες ποὺ στάθηκε πολὺ κοντὰ στοὺς «12» κάτι σὰν ἡ ψυχή τους, ὅταν ἔεκινοῦσαν. ἀντιμετώπισε ἀπὸ καίρια θέσι τὴν «ὥρα μηδέν» καθὼς μέσα στὴ νύχτα κινοῦσαν τὰ τάνκς γιὰ νὰ καταλάβουν τὰ πόστα καὶ οἱ ἄλλες ὁμάδες ἀκινητοποιοῦσαν τὸν μηχανισμό. Καὶ ἡ ΕΣΑ προέβαινε στὶς πρῶτες συλλήψεις.

Λίγο ἀργότερα, ὅταν ὑπῆρξαν οἱ πρῶτες ἐνδείξεις ἐκτροπῆς τῆς ἐκτροπῆς καὶ ἡ «πρωτοβουλία» μεταβαλλόταν σὲ καθεστώς τότε ἄσκησε τὴν πιὸ οὐσιαστικὴ ἀντίσταση. «Ὅταν ἀκόμη μερικοὶ ἀντιστασιακοὶ διαπραγματεύονταν τὶς θέσεις τους, πρὶν ἀφυπνισθῆ ἡ δημοκρατική τους συνείδησι» θὰ πῆ σὲ κάποια στιγμή).

Γιὰ νὰ ἰδῆ ὄχι λίγες φορές, μὲ τρόμο, πὼς δὲν ἦταν χωρὶς κίνδυνο ἡ ἀντίθεσί του. Γιὰ ν' ἀντιμετωπίση τὴν ἀπειλὴ καὶ τὴν ἀπόπειρα ἐναντίον του («τρεῖς φορὲς προσπάθησαν νὰ μὲ σκοτώσουν») καὶ νὰ ζήση στὸ περιθώριο.

Θὰ μποροῦσε βέβαια ἐπώνυμα νὰ ἐεκαθαρίση τὴν θέσι του. Ἀλλ' αὐτὴ τὴν ὥρα τοῦ ἀναθέματος πιθανὸν νὰ θεωρηθῆ σὰν λιποψυχία, εἶπε. Σὰν ἀπόπειρα ἐξαγνισμοῦ. Ὅταν μάλιστα ἐκεῖνοι (μὲ τὸ ἐκεῖνοι ἐννοεῖ τοὺς Ἀπριλιανούς) δὲν μιλοῦν. Ἔχει κάτι ποὺ δὲν τοῦ πάει.

Κάτι σὰν ἀπολογία. Καὶ σὰν ἐξιλέωσι.

Συνομιλήσαμε μὲ τὸ γκρίζο πρόσωπο τῆς 21 Ἀπριλίου ἀρκετά. Γιὰ τὸ ἐεκίνημα, κυρίως, αὐτὸ ἐνδιέφερε τὴν συζήτησι.

Τὰ καινούργια στοιχεῖα ποὺ ἀντλήσαμε εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

Τὸν καιρὸ τῆς παντοδυναμίας τους. Κάτω ἀπὸ τὰ χαμόγελα ἀδίστακτος ἀγὼν γιὰ προσωπικὴ ἐπικράτησι...

Εἴκοσι χρόνια πρίν...

Η 21 Ἀπριλίου ἐεκίνησε ὀργανωτικὰ τὸ 1947 μέσα στὶς φλόγες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἀπὸ τὶς γραμμὲς τοῦ ΙΔΕΑ. Τότε μιὰ ὁμάδα νεαρῶν ἀξιωματικῶν ποὺ κατὰ καιροὺς ἀνανεωνόταν, ἀπεφάσιζε νὰ συντονίση τὴν δράσι της καὶ νὰ προετοιμασθῆ γιὰ «νὰ σώση τὸν τόπο» κάθε φορὰ ποὺ θὰ νόμιζε πὼς «ἡ πατρὶς κινδυνεύει».

Αὐτὴ ἡ ἀνησυχία ποὺ ἔβγαινε μέσα καὶ ἀπὸ λάθη τακτικῆς, ἀταλμία καὶ ἀνικανότητα ἡγητόρων τοῦ στρατεύματος ποὺ δοκιμάζονταν στὶς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις κατὰ τοῦ ἀποκληθέντος Β' ἀντάρτικου, συνέδεσε τὴν ὁμάδα, ποὺ δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ ἔχη συνωμοτικὸ χαρακτῆρα.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ πὼς τρεῖς φορὲς ἀπὸ τότε ἑτοιμάστηκαν τὰ σχέδια γιὰ ἄμεση δράση. Ἡ μιὰ ἦταν τὸ 1958 ὅταν οἱ «πληροφορίες» τοῦ κύκλου αὐτοῦ τῶν ἀξιωματικῶν ἔφερναν τὴν ΕΔΑ μὲ μεγάλη ἐκλογικὴ δύναμη (τότε ποὺ ἦρθε δεύτερο κόμμα καὶ ἔγινε ἀξιωματικὴ ἀντιπολίτευσι). Ἡ ὁμάδα κινδύνευσε νὰ ἀποστρατευθῆ. Ὁ (τότε) λοχαγὸς Σεΐδας ἀποκάλυψε τὶς κινήσεις της καὶ μόνο χάρι στὴν ἐπέμβασι τοῦ Κων. Μανιαδάκη ἀποσοβήθηκε ἡ ἀποστρατεία. Αὐτὸς ἦταν καὶ ὁ λόγος ποὺ συνέδεσε τὸν Μανιαδάκη μὲ μέλη τῆς ὁμάδος καὶ ὄχι ἡ ροπὴ του πρὸς δυναμικὲς λύσεις σὰν παληὸς ὑπηρέτης τῆς δικτατορίας Μεταξᾶ.

Ὁ «Προμηθεὺς Ι καὶ ΙΙ»

Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὸ 1967. Δυὸ φορὲς ἐεκίνησε ὁ μηχανισμὸς τῆς «σωτηρίας» τοῦ τόπου σὲ δυὸ περιπτώσεις ἤδη πρὶν ἀπὸ τὴν 21 Ἀπριλίου.

● Τὴν μιὰ ἀπὸ ἀφορμὴ μιὰ ἔντασι στὶς ἑλληνοτουρκικὲς σχέσεις γύρω ἀπὸ τὶς 8 - 9 Μαρτίου 1967 ποὺ θὰ ἐκμεταλλευόταν τὴν ἐπιφυλακὴ τοῦ Στρατοῦ.

● Τὴν δεύτερη στὶς 24 - 25 Μαρτίου 1967 μὲ εὐκαιρία τὴν μετακίνησι κάποιων μηχανοκινήτων ποὺ κατέθηκαν στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὴν ἐθνικὴ παρέλασι.

Προσπάθειες ποὺ τελικὰ δὲν ἔφταναν στὴν ἐκδήλωσή τους παρὰ τὴν ὡρίμανσι τῶν γενικῶν συνθηκῶν, τὴν ἔντεχνη καλλιέργεια τοῦ ἀπαραιτήτου κλίματος ἀβεβαιότητος καὶ φοβίας, τὶς ἀθεβαιότητος καὶ φοβίας, τὶς δειλὲς φωνὲς γιὰ τὴν ὥρα κάποιου συνταγματάρχη ἢ κάποιου λοχαγοῦ... τὴν παραλυσία τῆς κρατικῆς μηχανῆς, τὴν ἀναρχία.

Εἶναι βέβαιο πὼς καὶ ἄλλες δυνάμεις ἐκινοῦντο στὸ παρασκήνιο μὲ ἴδιους στόχους καὶ μὲ διαφορετικὴ καθοδήγησι. («Γράφηκαν καὶ εἰπώθηκαν πολλὰ γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ἀλλὰ δὲν εἰπώθηκε ὅλη ἡ ἀλήθεια»).

Τὸ βέβαιο εἶναι πὼς δὲν θὰ φθάναμε στὴν μετεκλογικὴ Κυβέρνησι. Ἀπὸ ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, μὲ αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον, μὲ τὸν Βασιλέα ἐπικεφαλῆς ἢ κάποιο λοχαγό, θὰ ἐκινοῦντο, ἐὰν τίποτα μέχρι τότε δὲν μεσολαβοῦσε, οἱ «κατασταλτικὲς» κατεστημένες δυνάμεις.

«(Σᾶς ρωτῶ: Εἶναι δυνατὸν γιὰ ὁποιοδήποτε ἄνθρωπο νὰ δεχθῆ ὅτι ὁ Βασιλεὺς ποὺ βρισκόταν ἀκόμα κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία ἑνὸς ἀσβεστου προσωπικοῦ μίσους ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τοῦ ἀντέστη μὲ τόση ἀποφασιστικότητα, θὰ παρέδιδε τὴν ἐξουσία (καὶ τὴν τύχη του) στὰ χέρια τοῦ προσωπικοῦ του ἐχθροῦ;... Μᾶς ἔδειξε ποτὲ ὁ Κωνσταντῖνος πὼς ἦταν ὁ προασπιστὴς τῆς συνταγματικῆς νομιμότητος, ὑποταγμένος στὴν λαϊκὴ θέλησι καὶ τὴν συνταγματικὴ τάξη; Καὶ ἂν δὲν ἦταν ὡς τότε, θὰ γινόταν στὶς ἐκλογές;»).

Ἐὰν δὲν ἐκινοῦντο τὰ τάνκς τὸ βράδυ τῆς 20 Ἀπριλίου, ἀπὸ τοὺς συνταγματάρχες εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ κατέβαιναν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς. Καὶ ἂν δὲν ἀνεστέλλετο τὸ Σύνταγμα τὸ πρωῒ τῆς 21 Ἀπριλίου θὰ κατηρεῖτο τὴν νύκτα τῶν ἐκλογῶν τοῦ Μαΐου. Αὐτὸ εἶναι ἀναντίρρητο.

Καὶ λίγος Νίξον

Ἄς θυμηθοῦμε τὴν δήλωσι τοῦ Νίξον ὅταν στὶς 21.6.67 δύο ἀκριβῶς μῆνες μετὰ τὴν δικτατορία, βρέθηκε στὴν Ἀθήνα:

«Βασιζόμενος εἰς τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔλαβα θέλω νὰ εἰπῶ πὼς ὑπῆρχον ἰσχυροὶ λόγοι διὰ τὴν ἀνάληψιν κάποιας δράσεως».

Βῆμα 22.6.67

Αὐτοὶ οἱ «ἰσχυροὶ λόγοι» τοῦ Νίξον καὶ τῶν ἀμερικανικῶν ὑπηρεσιῶν στὴν Ἑλλάδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης στέκονταν φυσικὰ πάνω ἀπὸ ὁποιαδήποτε δημοκρατικὴ διαδικασία.

Ἀλλὰ καὶ δὲν εἶναι πάντα ἀναγκαῖο νὰ ἀνακαλύπτη κανεὶς πειθήνια ὄργανα καὶ πράκτορες καὶ κατασκόπους μυστικῶν ὑπηρεσιῶν γιὰ νὰ ἑρμηνεύη διαφορετικὲς πρωτοβουλίες ὅταν μάλιστα ἔχει νὰ κάνη μὲ ἕνα ἀνθρώπινο ὑλικὸ διαπαιδαγωγημένο, σκληραγωγημένο καὶ πειθαρχημένο, διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ὅπου ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος καὶ τοῦ καθήκοντος, ἔχουν μιὰ ἄλλη διάστασι ὅπου ἡ ἐθνικὴ εὐθύνη παίρνει μιὰ διαφορετικὴ ὄψι.

Οἱ Χιῶτες ἔχουν μιὰ πάνοοφη παροιμία: «Ἐκεῖνες οἱ βροχὲς ἔφεραν τοῦτες τὶς λάσπες».

Πρέπει γιὰ λίγο νὰ σταθοῦμε στὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Νὰ ἀναπολήσουμε τὸ κλῖμα τῆς. Νὰ θυμηθοῦμε πὼς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησι Γ. Παπανδρέου, περάσαμε στὰ διάφορα καὶ τόσο διαστικὰ καὶ ἀτεχνα Κυβερνητικὰ πειράματα τοῦ Γ. Νόβα, τοῦ Ἠλ. Τσιριμώκου μέχρι τὴν πιὸ σταθερὴ Κυβέρνησι Στ. Στεφανόπουλου, τὴν ἐφκνικὴ ὑπηρεσιακὴ τοῦ Παρασκευόπουλου, τὴν δυναμικὴ Κυβέρνησι Παναγ. Κανελλόπουλου.

Νὰ θυμηθοῦμε πὼς στὸ μεταξὺ δυὸ δίκες: τοῦ ἀποκληθέντος ΑΣΠΙΔΑ καὶ τοῦ Μνημονίου ἀνέβαζαν στὸ προσκήνιο ἐντριγκες, συνωμοσίες, μυστικὰ ἔγγραφα καὶ μνημόνια καὶ ἀκόμα ὅτι ὁ Τύπος μὲ τεράστιους τίτλους ἔδινε «λεπτομέρειες» ὅλο καὶ πιὸ ἐμπιστευτικὲς ἐνῶ οἱ προσκλογικοὶ ἐξωστες καλοῦσαν τὸν κόσμο στὶς πλατεῖες καὶ ὁ κομματικὸς ἀγώνας, μὲ ὅλες τὶς γνώριμες ὑπερβολὲς του, ἔπαιρνε διαστάσεις.

«Ἂν ὁ Γ. Παπανδρέου δὲν εἶχε ἀποφασίσει τὴν πορεία στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τὴ Λάρισα μὲ τὰ 199 καφὲ καὶ ἕνα λευκὸ ἄλογο, ἴσως δὲν θὰ γινόταν ποτὲ ἡ 21 Ἀπριλίου...» (Ἐδῶ ὁ συνομιλητής μας στὸν ὁποῖο πρόθυμα ἄλλοῦ ἀναγνωρίζουμε τὴν καλή του πίστι πέφτει θῦμα τῆς τεχνητῆς ἐξάψεως ποὺ ὁ μηχανισμὸς τῆς ἐκτροπῆς ὑπέβαλλε). Καὶ εἶναι ἀνάγκη παρεμβολῆς:

Δὲν ὑπῆρχε κανένας, ἀπολύτως κανένας φόβος ἀναταραχῆς ἀπὸ τὴν πορεία τῆς Θεσσαλονίκης, ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς διαδηλώσεως τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀνθρώπων ποὺ θὰ ὑπεδέχοντο τὸν Γ. Παπανδρέου. Ἀλλοίμονο ἄν, μὲ τὴν ὑπόνοια τῆς διασαλεύσεως τῆς τάξεως κινοῦνται κάθε φορὰ δυνάμεις ἔνοπλες γιὰ νὰ καταλύσουν τὶς συνταγματικὲς ἐλευθερίες. Αὐτὲς εἶναι ἱερὲς κατακτήσεις ποὺ κερδήθηκαν μὲ ποταμοὺς αἱμάτων καὶ ἀνήκουν στὸ λαό.

Οἱ "12"

Στὴν διαδρομὴ τῆς «μακρᾶς πορείας» τῆς ὁμάδος ποὺ ξεκίνησε ἀπὸ τὸν ΙΔΕΑ γιὰ νὰ «σώση» τὸν τόπο κάθε φορὰ ποὺ νόμιζε πὼς κινδυνεύει, βρέθηκαν κατὰ καιροὺς διάφοροι ἀξιωματικοὶ (Μπάλας Γεώργ., Πατίλης Δημ., Καραγιάννης Γ., κ.ἄ.). Τὶς παραμονὲς τῆς 21ης Ἀπριλίου ἡ Χούντα ἦταν 12, οἱ:

ΑΣΛΑΝΙΔΗΣ Κ., ἀντ)ρχης (Σύνταγμα Καταδρομῶν)

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ Δ., προσωπάρχης Σχολῆς Εὐελπίδων.

ΚΑΡΑΜΠΕΡΗΣ, ἀντ)ρχης (2ο Γραφεῖο Γ' Σ.Σ.)

ΛΑΔΑΣ Ι. (Διοικητὴς τῆς ΕΣΑ)

ΛΕΚΚΑΣ, ἀντ)ρχης (4ο Γραφεῖο Ἐπιτελείου Α/Σ).

ΜΑΚΑΡΕΖΟΣ Ν., συν)ρχης (ΚΤΠ).

ΜΠΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Μ., ἀντ)ρχης (Ἀρχηγεῖο Στρατοῦ)

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Γ., συν)ρχης (7ο Γραφ. Ψυχολογικοῦ Πολέμου)

ΠΑΤΤΑΚΟΣ ΣΤ, ταξίαρχος (Γουδί - ΚΕΤ).

ΡΟΥΦΟΓΑΛΗΣ Μ., ἀντ)ρχης (ΚΤΠ)

ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Δ., ἀντ)ρχης.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ, συν)ρχης (Β' βοηθὸς Ἐπιτ. Γ' Σ.Σ.)

Ἀπὸ τοὺς 12 μόνε 4 (Ἰωαννίδης, Καραμπέρης, Ρουφογάλης, Φραγκίσκος) παρέμειναν στὸ στρατὸ μέχρι τέλους. Οἱ 8 «πολιτικοποιήθηκαν».

Ἀναισχυντία κολάκων

Ἀπὸ τὸ "περιοδικὸ" 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ(!) ἀναδημοσιεύουμε τὶς δύο αὐτὲς φωτογραφίες μὲ τίς... καλλιτεχνικές τους λεζάντες, χαρακτηριστικὸ παράδειγμα δουλικῆς —καὶ ἐμετικῆς— κολακείας στὸν πρύτανι τῆς ἀσυναρτησίας. «Ἀνάψατε τὸν φάρον τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ φωτίζεται τὸ ἔδαφος τοῦ φυσικοῦ χώρου...»

Ἀπὸ τὸν Χρυσοῦν Αἰῶνα τῶν Ἀθηνῶν Ὁ Περιηγὴς ἀγορεύων.

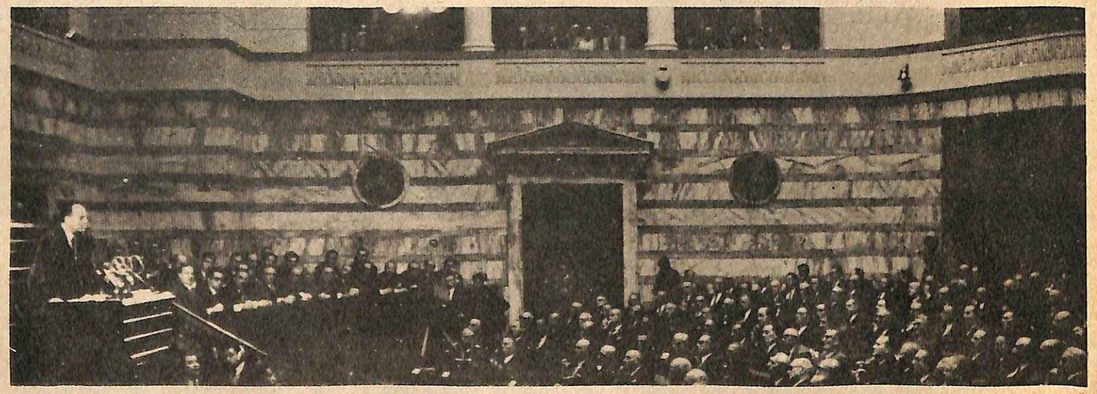

Ὁ Ἀναμορφωτὴς τῆς Νέας Ἑλλάδος Γεώργιος Παπαδόπουλος ἀγορεύων.

Αὐτὸ ποὺ προέχει καὶ σήμερα στὸν τόπο μας — αὐτονόητο σὲ ἄλλες χῶρες — εἶναι: Κανεὶς δὲν ἐπιτρέπεται, ὁποιαδήποτε λαϊκὴ ἢ ἔνοπλη δύναμη κι' ἂν διαθέτη, νὰ θεωρῆ τὸν ἑαυτό του Σωτῆρα ἂν δὲν ἀναβαπτίζεται κάθε τόσο στὴ λαϊκὴ ἐντολὴ καὶ ἂν δὲν ἀντλεῖ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν δύναμί του. Αὐτὸς ὁ δρόμος πρέπει ὁριστικὰ καὶ ἀμετάκλητα νὰ φραχθῆ. Αὐτὴ ἡ ψυχολογία πρέπει τελεσίδικα νὰ καταδικασθῆ. Γιὰ νὰ μὴ ὑπάρξη ποτὲ ὑποτροπή!

Αὐτὸ ἦταν τὸ πλαίσιο, ἡ ἀτμόσφαιρα μέσα στὴν ὁποία κινήθηκαν ὅσοι τὸ βράδυ ἐκεῖνο «ἔπαιζαν τὰ κεφάλια τους». Ὑποστηρίζουν ὅτι δυὸ φορὲς ὁ Ν. Γκαντώνας ζήτησε νὰ συναντήση τὸν πρόεδρο Κανελλόπουλο καὶ δὲν τὸ ἐπέτυχε. (Καὶ πῶς στὸ κάτω κάτω ἕνας συνταγματάρχης μποροῦσε νὰ ζητήση συνάντησι μὲ τὸν πρωθυπουργό;).

Ἄλλες βασικὲς ἀπόψεις του εἶναι:

— Δὲν ὑπῆρχε πρόθεσι μονιμοποιήσεως τῆς ἐπεμβάσεως. Εἶχε αὐστηρὰ προληπτικὸ χαρακτῆρα ἀλλ' ἐξετράπη ὅταν ἐπεκράτησαν οἱ ἐξτρεμιστικὲς ἀπόψεις.

— Ὁ Γ. Παπαδόπουλος δὲν ἦταν ὁ «ἀρχηγὸς τῆς Χούντας». Κατὰ καιροὺς διασποῦσε τὴν ὁμάδα καὶ κατάφερνε νὰ κερδίζη προσκαίρως τὶς ἐσωτερικὲς μάχες του. Τὸν εὐνόησε τὸ Βασιλικὸ κίνημα τῆς 13 Δεκεμβρίου.

— Οἱ συνεστιάσεις τῆς Χούντας τῶν 12 (πολὺ συχνὰ ταραχώδεις στὶς ὁποῖες συχνὰ ὁ Παπαδόπουλος ἔθετε τὴν παραίτησί του, μάλιστα κάποια ἀπ' αὐτὲς κράτησε 48 ὧρες!) κράτησαν μέχρι τὸν Αὔγουστο τοῦ '70. Ὕστερα ὁ Παπαδόπουλος ἔμεινε ἀνώτατος ἄρχων χωρὶς λογοδοσία καὶ ἔλεγχο.

◆

Αὐτὴ ἦταν ἡ συζήτησί μας. Θὰ μποροῦσε νὰ ἔχη τὸν ἐντυπωσιακὸ τίτλο: «Ἕνας τῆς Χούντας ἐξομολογεῖται» ἂν τὸ περιοδικὸ κυνηγοῦσε τὴν ἐντύπωσι. Δημοσιεύοντας τὴν συζήτησι ρίχνουμε λίγο φῶς σὲ μιὰ σκοτεινὴ περίοδο. Καὶ ταυτόχρονα, χωρὶς νὰ διαγράψουμε κανενὸς τὴν εὐθύνη γιὰ ὅσα ἐγκλήματα κατὰ τοῦ τόπου ἔγιναν, μὲ τραγικὸ καὶ κορυφαῖο ἐπακόλουθο τὴν ἐθνικὴ προδοσία τοῦ Κυπριακοῦ, θὰ δεχθοῦμε πὼς κάποιοι ἀπὸ ὅσους κινήθηκαν τὸ βράδυ ἐκεῖνο εἶχαν ἄλλες προθέσεις. Ἂν βρέθηκαν, καὶ σὲ ὅποιο βαθμὸ βρέθηκαν ἀνακατωμένοι — στὴν ἀρχὴ — ἦταν σύμπτωμα μιᾶς ἀπειρίας, ἑνὸς αἰσθήματος παρεξηγημένης εὐθύνης, ἑνὸς ἰδιότυπου πατριωτισμοῦ ποὺ τὰ ἐξεμεταλλεύθη πότε συρόμενος καὶ πότε διασύρων, πότε παρακλητικὰ καὶ πότε ἐκβιαστικά, πότε ἀπειλητικὰ καὶ πότε παραπλανητικὰ ὁ ὑποπιθέμενος Ἀρχηγὸς ποὺ δὲν ἐξελέγη ποτέ, ποὺ δὲν ὑπεδείχθη οὐδέποτε, ποὺ δὲν ἀνεγνωρίσθη οὔτε ἀπὸ τοὺς πιὸ στενοὺς συνεργάτες του καὶ ἰδιοποιήθη καὶ προσωποποίησε καὶ διέστρεψε καὶ κατέστρεψε τὶς προθέσεις τῶν συναγωνιστῶν του. Γιὰ νὰ παρασύρη καὶ ὅσους ἀπὸ ἰδιοτέλεια, συμφέρον, ἀδυναμία ἢ φόβο βρέθηκαν καὶ ἔμειναν συνεργάτες του. Τώρα ἀντιμέτωποι τῆς λαϊκῆς ὀργῆς. Αὔριο ἀντιμέτωποι τῆς Ἑλληνικῆς Τακτικῆς Δικαιοσύνης. Καὶ τῆς Ἱστορίας.

Athens News

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ: ΕΝΑ ΑΚΟΜΗ ΒΗΜΑ ΕΜΠΡΟΣ

Ὁ στρατηγὸς Ἀντόνιο Ντὲ Σπίνολα κι' ὁ πρωθυπουργὸς συνταγματάρχης Βάσκο Ντός Σάντος Γκονσαλβές.

Καθὼς τὸ πρόβλεπαν οἱ ἡγέτες τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων καὶ τὸ ἔλπιζε ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς νεαρῶν Πορτογάλων στρατιωτικῶν, ἡ ἄνοδος στὴν ἐξουσία τοῦ συνταγματάρχη Γκονσάλβες καὶ ἡ ἐμφάνιση τοῦ Κινήματος τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων (Κ.Ε.Δ.) στὸ πολιτικὸ προσκήνιο προκάλεσαν μιὰ ραγδαία ἐπιτάχυνση τῆς διαδικασίας τῆς ἀποαποικιοποιήσεως καὶ μιὰ ἐαφνικὴ υἱοθέτηση ἐκ μέρους τοῦ στρατηγοῦ Σπίνολα θέσεων, ποὺ τὶς πολεμοῦσε πρὶν ἀκόμη ἕνα μῆνα.

Πραγματικά, στὶς ἀρχὲς Ἰουλίου, ἡ παραίτηση τοῦ πρωθυπουργοῦ Ἀντελίνο Πάλμα Κάρλος, ἀποτελοῦσε τὴν ἀπαρχὴ τῆς πρώτης κυβερνητικῆς κρίσεως τοῦ νέου πορτογαλικοῦ καθεστῶτος κι ἀποκάλυψε τὶς διαφωνίες, ποὺ εἶχαν ἐμφανισθεῖ στοὺς κόλπους τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως γύρω ἀπὸ πολλὰ σοβαρὰ θέματα, ἰδιαίτερα γύρω ἀπὸ τὸ θέμα τῆς ἀποθέματα, ἀποικιοποιήσεως. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κράτους, καθὼς καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς δεξιοὺς ὑπουργοὺς τῆς κυβερνήσεώς του θεωροῦσαν «πολὺ τολμηρὴ» καὶ, κυρίως, πολὺ ἐσπευσμένη τὴν διαδικασία τῆς ἀποαποικιοποιήσεως, ποὺ πρότειναν οἱ Μάριο Σοάρες, Ἀντόνιο Ντὲ Ἀλμέιντα Σάντος, κι Ἀλβάρο Κούνιαλ.

Φυσικά, ὁ στρατηγὸς Σπίνολα ἔπαιρνε τότε ὑπόψη του τὶς προειδοποιήσεις, ποὺ προέρχονταν ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο τμῆμα τῆς πορτογαλικῆς ἀστικῆς τάξεως κι ἀπὸ τοὺς ἐπικεφαλῆς τῶν πέντε - ἕξη ἑταιριῶν ποὺ ἐλέγχουν τὴν οἰκονομία τῆς χώρας καὶ ποὺ ἔχουν μεγάλα συμφέροντα στὴν Ἀγκόλα καὶ στὴ Μοζαμβίκη.

Ο «ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ» ΤΟΥ ΣΠΙΝΟΛΑ

Ὡστόσο, μιὰ ἑβδομάδα ἀπ' τὴν στιγμὴ ποὺ ἀνέλαβε ὁ νέος πρωθυπουργὸς ἡ Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως δημοσίευε ἐρμηνευτικὸ τῆς συντακτικῆς πράξεως, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο «ἡ Πορτογαλία ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῆς αὐοδιαθέσεως τῶν λαῶν μὲ ὅλες τὶς συνέπειές του».

Τί συνέβη, ὥστε ὁ στρατηγὸς νὰ κάνει μιὰ τέτοια στροφὴ μέσα σ' ἕνα μῆνα; Ὁ στρατηγὸς Σπίνολα ἀπέδειξε ὅτι εἶναι «ρεαλιστής». Στὸ παρελθὸν μετεῖχε σὰν παρατηρητὴς στὴ μάχη τοῦ Στάλινγκραντ, στὸ πλευρὸ τῶν Ναζί. Σήμερα εἶναι ὁ ἡγέτης μιᾶς ἀπὸ τὶς σπάνιες χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ποὺ περιλαμβάνουν κομμουνιστὲς στὴν κυβέρνησή τους. Εἶναι ἐπίσης καὶ ἔξυπνος. Πείστηκε, ἄραγε, εἰλικρινὰ ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν νέων ἀξιωματικῶν τοῦ ΚΕΔ; "Ἡ μήπως ἁπλῶς ὑποχώρησε στὶς πιέσεις τους, γνωρίζοντας καλὰ ὅτι σήμερα στὴν Πορτογαλία δὲν μπορεῖ νὰ γίνη τίποτα, χωρὶς (καὶ πολὺ περισσότερο ἐναντίον) αὐτὸ τὸ κίνημα.

Χωρὶς ν' ἀμφισβητῆ κανεὶς τὴν τιμιότητα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους, δέν συζητεῖται ὅτι πρέπει νὰ στραφοῦμε πρὸς τὴν δεύτερη ὑπόθεση. Καὶ οἱ ἴδιοι, ἄλλωστε οἱ στρατιωτικοὶ πρὸς αὐτὴν στρέφονται.

Αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται κι ἀπὸ τὸ ὅτι τὸ πολιτικὸ βάρος τοῦ κινήματος τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων, ποὺ δέν εἶναι οὔτε κόμμα, οὔτε συνδικάτο, οὔτε λέσχη, ἀλλὰ λίγο ἀπ' ὅλα αὐτά, συνεχῶς αὐξάνει. Στοὺς ἀξιωματικοὺς ποὺ ἀποτελοῦν τὸ ΚΕΔ δὲν πολυαρέσει νὰ γίνεται λόγος γιαυτούς, ἀπεχθάνονται νὰ γράφεται τὸ ὄνομά τους, δίνουν ραντεβοὺ σὲ μυστικὰ μέρη. Στρατιῶτες, χριστιανοὶ καὶ σοσιαλιστές, ἀνακατεύουν στὴν κουβέντα τους τοὺς Βραζιλιάνους ἀντιφασίστες παπάδες, τὸν «Τσέ», τὸν κουβανέζικο σοσιαλισμό, τὴν γιουγκοσλαβικὴ αὐτοδιαχείριση, τὴν ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση στὴν Ἀλγερία. Μιλᾶνε ἀκόμα γιὰ τὸν Μιττεράν, τὸν Κάστρο, τοὺς ἡγέτες τῆς δικῆς τους ἀριστερᾶς, τὸν Σοάρες καὶ τὸν Κούνιαλ. Καὶ βέβαια, γιὰ τὸν Σαλβατὸρ Ἀλλιέντε.

Γιὰ τὸ παράδειγμα τῆς Χιλῆς κάποιος ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τοῦ ΚΕΔ εἶπε:

«Στὴ Χιλὴ ἕνα σοσιαλιστικὸ πείραμα ἐν ἐξελίξει διακόπηκε βίαια ἀπὸ ἕνα στρατό, ποὺ ἐπέβαλε ἕνα φασιστικὸ καθεστώς. Ἐδῶ, ὁ φασισμὸς σαρώθηκε, εἶναι στὴν ἐξουσία δημοκρατικὴ κυβέρνηση κι ὁ στρατὸς εἴμαστε ἐμεῖς. Ἔχουμε τὴ δύναμη, καὶ δὲν εἶναι εὔκολο νὰ μᾶς "ξηλώσουν". Ὑπάρχουν, βέβαια, ἀκόμη στοιχεῖα τῆς ἄκρας δεξιᾶς μέσα στὸν στρατό. Τὸ κίνημά μας, ὅμως, ἀναπτύσσεται σταθερά. Γνωρίζω μονάδες, ὅπου ὁ ἐπικεφαλῆς τους ζήτησε ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς του νὰ δόσουν στοὺς στρατιῶτες μαθήματα πολιτικῆς ἐπιμορφώσεως».

Γιὰ τὸν σοσιαλισμὸ εἶπε:

«Τὰ μέλη τοῦ ΚΕΔ διάκειντα εὐμενῶς ἀπέναντι στὸν σοσιαλισμό. Δὲν λέω ὅτι ὅλος ὁ κόσμος συμφωνεῖ πάνω σ' ἕνα τύπο ἑνὸς ἰδιαίτερου καθεστῶτος. Μέσα στὸ στρατό, ὅπως καὶ μέσα στὴ χώρα, ἄλλοι εἶναι μᾶλλον 'κομμουνιστὲς' κι ἄλλοι μᾶλλον 'σοσιαλιστές'. Ἐξ ἄλλου, τὰ κόμματα σήμερα στρατολογοῦν μέλη τους μέσα ἀπ' τὸν στρατό. Πηγαίνετε στὶς πολιτικὲς συνεδριάσεις καὶ θὰ δῆτε στρατιῶτες κι ἀξιωματικούς. Ἂν πάρουμε ὑπόψη μας τὸ τί εἶναι ἡ χώρα μας, τὴ δυστυχία, τὴν ὑπανάπτυξη, τὸ βάρος τῶν μεγάλων μονοπωλίων, ὁ σοσιαλισμὸς εἶναι ἡ μόνη μας ἐλπίδα».

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ

Πέρασε καιρὸς ἀπὸ τὴν πρώτη παράνομη σύσκεψη τοῦ ΚΕΔ, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὶς 9 Σεπτεμβρίου '73 καὶ ποὺ παρευρέθησαν ἑκατὸν τριάντα ἕξη ἀξιωματικοί, — ἀνάμεσά τους κι ὁ σημερινὸς πρωθυπουργός. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἔγινε συζήτηση γιὰ τὰ προβλήματα τοῦ πολέμου στὴν Ἀφρική, τὶς ἀδικίες στὴ χώρα, τὴ διαφθορά. Στὸ τέλος Νοεμβρίου, μιὰ δεύτερη, πιὸ σημαντική, σύσκεψη πραγματοποιεῖται. Σ' αὐτήν, τὸ κίνημα πῆρε μιὰ σχεδὸν ὁριστικὴ δομὴ καὶ ἀντιμετώπισε τὴν ἀνατροπὴ τοῦ καθεστῶτος.

Ἀπὸ τότε, ἐγκατεστημένοι σὲ ἁπλὰ γραφεῖα τοῦ ἀνακτόρου Σάο Μπέντο, ἕδρα τῆς Κυβερνήσεως, οἱ σαράντα περίπου ἀξιωματικοὶ ποὺ ἀποτελοῦν τὴν «συντονιστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ προγράμματος» παρακολουθοῦσαν ἀπὸ κοντὰ τὶς ἐνέργειες τοῦ στρατηγοῦ Σπίνολα.

Ἀπὸ τὸν Ἰούνιο, ἦταν σύμφωνοι νὰ τὸν κατηγορήσουν: 1) γιὰ τὴν πολὺ ἀργὴ καὶ πολὺ ἀτολμη ἀποαποικιοποίηση, 2) γιὰ τὴν ἀνεπαρκῆ ἐκκαθάριση τῆς διοικήσεως, 3) γιὰ τὸ οἰκονομικὸ χάος. Στὶς ἀρχὲς Ἰουλίου, στὴ διάρκεια μιᾶς μυστικῆς συσκέψεως, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴ Λισσαβώνα, τὸ ΚΕΔ ἀποφάσισε νὰ προχωρήση ἕνα βῆμα καὶ νὰ βγάλη στὴν ἐπιφάνεια μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἡγέτες του. Ἔτσι, τέσσερις ἀπ' αὐτοὺς βρίσκονται σήμερα στὴν Κυβέρνηση κι ὁ πρῶτος ἐκλεγμένος στρατηγὸς τῆς Πορτογαλίας (ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα ὅλοι θὰ ἐκλέγονται), ὁ Ὀθέλλο ντὲ Καρβάλο, ἔγινε ταυτόχρονα στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς Λισσαβώνας κι ἀρχηγὸς τῆς COPCON — καινούργιου στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ, προορισμένου νὰ ἐμποδίση ἕνα ἀντιπραξικόπημα.

Ὅλα αὐτὰ δὲν ἐμποδίζουν ὥστε τὸ ΚΕΔ νὰ παραμένει, κατὰ ἕνα μεγάλο μέρος, στὴ σκιά, παρόλο ποὺ, ἀναμφισβήτητα εἶναι ὁ πραγματικὸς νικητὴς τοῦ πραξικοπήματος.

ΕΝΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΕΝΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ἕνας νηφάλιος νικητής, ποὺ ὅμως ἀπειλεῖται, κι αὐτὸ γιατὶ παρὰ τὴν αἰσιοδοξία τοῦ Κοὺρτ Βαλντχάιμ, ἡ ἀποαποικιοποίηση τῆς Ἀγκόλας καὶ τῆς Μοζαμβίκης θὰ πραγματοποιηθεῖ πολὺ πιὸ δύσκολα ἀπὸ ἐκείνη τῆς Γουινέας Μπισσάου. Ἂν προσθέσουμε σ' αὐτὸ τὴ βαρύτητα τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων ποὺ τίθενται στὴν Πορτογαλία, μπορεῖ κανεὶς νὰ μετρήση καλύτερα τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου ποὺ ἀνέλαβαν οἱ στρατιωτικοί, μπαίνοντας στὴν κυβέρνηση. Ἀλλὰ ἐξηγοῦν οἱ ἴδιοι:

«Εἶναι ἕνας κίνδυνος, ποὺ τὸν ἔχουμε ὑπολογίσει. Καὶ βρισκόμαστε στὴν πλεονεκτικὴ θέση νὰ διαθέτουμε τὴν ὑποστήριξη τῶν δημοκρατικῶν ὀργανώσεων, πρᾶγμα καθόλου εὐκαταφρόνητο...»

Χωρὶς ἀμφιβολία. Καὶ στὴν Πορτογαλία ὁ καθένας ἐλπίζει ὅτι ἡ κυβέρνηση θὰ κρατήσει μέχρι τὶς ἐκλογὲς τοῦ ἑπόμενου χρόνου. Ἀλλοιῶς...

σ.λ.

CIA ΚΑΙ NSA ΟΙ ΠΑΝΤΟΔΥΝΑΜΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΩΝ ΗΠΑ

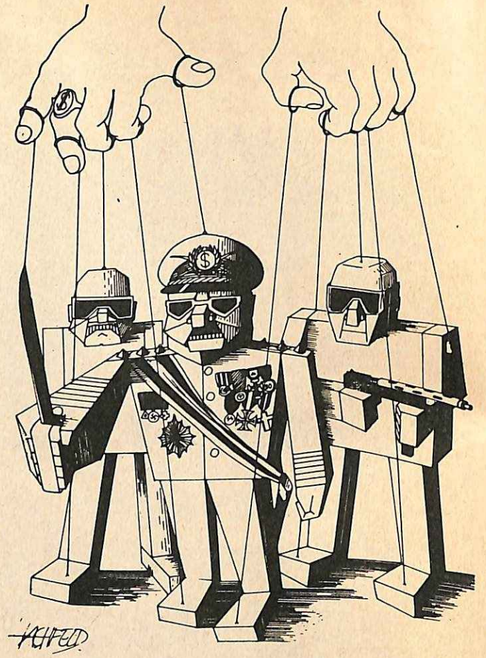

«Ἡ CIA δὲν θὰ πρέπει νὰ ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὴν πολιτική. Θὰ πρέπει μόνον νὰ συλλέγει ἀντικειμενικὲς πληροφορίες βάσει τῶν ὁποίων ἄλλοι θὰ καθορίζουν τὴν πολιτική μας».

Ἐκδήλωσις ἀφέλειας ἢ δόλου; ὅπως καὶ νἄχει τὸ πράγμα παρόλες αὐτὲς τὶς δηλώσεις του τὸ 1947, ὁ Ἄλλεν Ντάλλες κατάφερε νὰ καταστήσει τὴν CIA τὸν πιὸ ἰσχυρὸ ὀργανισμό. Οἱ πληροφορίες εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν χάραξη τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Κι' ὁ ἀμερικανὸς Πρόεδρος πρέπει νὰ γνωρίζει, μ' ἕνα μεγάλο βαθμὸ ἀκριβείας, τὶ ἀκριβῶς συμβαίνει σὲ μιὰ χώρα, ποιὰ εἶναι ἡ ψυχολογία τῶν ἡγετῶν της, πῶς θ' ἀντιδράσουν σὲ μιὰ δεδομένη περίσταση, ποιὲς εἶναι οἱ στρατιωτικὲς της δυνατότητες κ.τ.λ. Θεωρητικά, ὁ Πρόεδρος καὶ τὸ Σταὶντ Ντηπάρτμεντ χρησιμοποιοῦν μόνον αὐτοὶ τὶς πληροφορίες καὶ παραγγέλλουν τὶς σχετικὲς ἐκθέσεις ἀπ' τὴν CIA. Γίνεται ὅμως ὅλο καὶ περισσότερο σαφές, ὅτι ὁ Μηχανισμὸς Πληροφοριῶν τῶν ΗΠΑ δὲν κάνει μόνον προτάσεις, ἀλλὰ κι' ἐπηρεάζει ἄμεσα τὴν πολιτική, καθὼς ἐπίσης δημιουργεῖ καταστάσεις ποὺ ἐπιδροῦν σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

Ὁ μηχανισμὸς πληροφοριῶν τῶν ΗΠΑ γεννήθηκε σὰν ἀποτέλεσμα τοῦ ψυχροῦ πολέμου καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἔχει σὰν ἰδεαλογία του τὸν ἀντικομμουνισμὸ καὶ σὰν ἀποστολή του τὴν ἀνακάλυψη τοῦ κάθε τί, ποὺ σχετίζεται μὲ τὶς κομμουνιστικὲς χῶρες ἢ τοὺς ἐν δυνάμει στόχους τους. Οἱ σύμμαχοι ὅμως κατασκοπεύονται ἐπίσης. Αὐτὸ ὅμως, ποὺ ἔδωσε τὴν εὐκαιρία στὸν μηχανισμὸ πληροφοριῶν ν' ἀποκτήσει τὴν δύναμι ποὺ διαθέτει ἦταν ἡ «ἀπειλή» τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ πιὸ πρόσφατα ἡ «ἀπειλή» ἀπ' τ' ἀνεξάρτητα ἐθνικὰ κινήματα ἀπελευθερώσεως.

Ὁ μηχανισμὸς πληροφοριῶν ἀσχολεῖται μὲ ἕναν μεγάλο ἀριθμὸ δραστηριοτήτων ὅπως π.χ. τὴν συνεχῆ παρακολούθησι ὅλων τῶν ξένων ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν, τὴν ἀποκρυπτογράφησι ὅλων τῶν ξένων κωδίκων, τὴν ἐκτίμησι τοῦ ἐπιπέδου τῆς ξένης τεχνολογίας, τὴν δημιουργία πραξικοπημάτων. Πολλὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς δραστηριότητες θαδίζουν χέρι μὲ χέρι μὲ ἀνοιχτὲς στρατιωτικὲς ἐπιχειρήσεις, κι' ἄλλες μὲ λιγώτερο ὁρατὲς ποὺ πραγματοποιοῦνται σὲ περιοχὲς ὅπου δὲν εἶναι εὔκολο στὶς ΗΠΑ νὰ ἐμφανίζονται ὅτι ἐπεμβαίνουν ἀνοιχτά.

Ἡ CIA δὲν εἶναι ἡ μοναδικὴ ὑπηρεσία πληροφοριῶν. Ἡ Ἐθνικὴ Ὑπηρεσία Ἀσφαλείας (NSA), ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἠλεκτρονικὴ κατασκοπεία, εἶναι ἡ ὑπεύθυνη γιὰ τὸ ἐπεισόδιο τοῦ πλοίου «Πουέμπλο» στὰ Βορειοκορεατικὰ χωρικὰ ὕδατα καὶ γιὰ τὸ κατασκοπευτικὸ πλοῖο «Λίμπερτυ», ποὺ τὸ χτύπησαν οἱ Ἰσραηλινοὶ τὸ 1967, καθὼς ἐπίσης γιὰ τὶς πτήσεις τῶν U-2 καὶ τὴν ὑπόθεση τοῦ U-2 τὸν Μάϊο τοῦ 1960. Τὰ πλοῖα «Πουέμπλο» καὶ «Λίμπερτυ» ἦταν ἐπιφορτισμένα νὰ παρακολουθοῦν τὶς διάφορες ἐκπομπὲς γιὰ λογαριασμὸ τῆς NSA, ἐπειδὴ ὅμως δὲν μποροῦσαν νὰ πιάσουν μερικὰ ἀδύνατα σήματα πλησίασαν περισσότερο, παραβιάζοντας τὰ χωρικὰ ὕδατα, προκαλώντας ἔτσι δύο πολὺ σοβαρὰ διεθνῆ ἐπεισόδια. Ἀρκετὲς φορὲς ἡ NSA ἐθελημένα προκαλεῖ τέτοια ἐπεισόδια διὰ νὰ διερευνήσει τὶς ἀντιδράσεις ἄλλων κρατῶν.

Πλέον εἶναι σαφὲς ὅτι τὸ ἐπεισόδιο τοῦ κόλπου τοῦ Τονκίνου, ποὺ χρησιμοποιήθηκε σὰν ἀφορμὴ ἀπ' τὸν Τζόνσον νὰ κλιμακώσει τὸν πόλεμο στὸ Βιετνάμ, εἶχε «κατασκευαστεῖ» ἀπ' τὶς ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες πληροφοριῶν. Παρόλο ποὺ ὁ ρόλος τῆς CIA εἶναι τόσο γνωστός, ὁ ρόλος τῆς NSA εἶναι πολὺ λιγώτερο γνωστὸς ἀπ' τὸν κόσμο. Σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενα τοῦ Γερουσιαστὴ Γιάνγκ, «ἡ NSA καὶ τὸ δίκτυο πληροφοριῶν της ἔχουν πολὺ μεγαλύτερη ἐπιρροὴ στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἀπ' ὅτι ἡ CIA».

Οἱ πληροφορίες συνήθως συλλέγονται ἀνεξάρτητα ἀπ' τὶς διάφορες ὑπηρεσίες, ἡ χρησιμοποίησή τους ὅμως ἐξαρτᾶται ἄμεσα ἀπ' τὸ πολιτικὸ κλίμα τὴν δεδομένη στιγμή. Ἀπ' τὰ περίφημα ἔγγραφα τοῦ Πενταγώνου γίνεται σαφές, ὅτι ὁ πρόεδρος ἀκούει τὶς διάφορες ὑπηρεσίες πληροφοριῶν ὅταν τοῦ λένε ὅ,τι θέλει ν' ἀκούσει, ἢ ὅ,τι ἔρχεται σὲ συμφωνία μὲ τὶς ἀπόψεις του.

Ὅσο καιρὸ στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῶν ΗΠΑ θὰ δεσπόζει μιὰ ἐπιθετικὴ ἐπεμβατικὴ ἰδεολογία, ποὺ ἀρνιέται στὰ ἔθνη τὸ δικαίωμα νὰ χειρίζονται τὶς τύχες τους, ὁ μηχανισμὸς πληροφοριῶν τῶν ΗΠΑ θὰ συνεχίζει τὴν ἐπέμβασή του σὰν ὑποθέσεις τῶν ἄλλων χωρῶν, θὰ ἐπιχειρεῖ τὴν ἀνατροπὴ προοδευτικῶν κυβερνήσεων ἢ τὴν κατάνυξη ἐθνικῶν κινημάτων ἀπελευθερώσεως.

Ἡ Ὀργάνωσις τοῦ μηχανισμοῦ πληροφοριῶν

Ὁ μηχανισμὸς πληροφοριῶν τῶν ΗΠΑ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑννέα διαφορετικὲς ὑπηρεσίες:

α. Κεντρικὴ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν (C. I.A.). Συλλέγει καὶ προβαίνει στὴν ἐκτίμηση τῶν πληροφοριῶν, ποὺ προέρχονται ἀπὸ ἄλλες ὑπηρεσίες, καθὼς καὶ τῶν πληροφοριῶν ποὺ προέρχονται ἀπ' τὶς δικές της παράνομες ἀποστολὲς σὲ ἄλλες χῶρες. Κάνει ἐπίσης κατασκοπεία καὶ ἀντικατασκοπεία.

β. Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν Ἀμύνης (DIA) Προβαίνει στὴν ἐκτίμηση τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος τῶν φίλων κι' ἐχθρικῶν χωρῶν καὶ συντονίζει τὶς προσπάθειες τῶν ὑπηρεσιῶν πληροφοριῶν τοῦ Στρατοῦ, Ναυτικοῦ καὶ Ἀεροπορίας.

γ. Ὑπηρεσία Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας (NSA). Κρυπτογραφεῖ κι' ἀποκρυπτογραφεῖ τὰ σήματα τῶν ΗΠΑ, σπάει τοὺς ξένους κώδικες, παρακολουθεῖ τὶς τηλεπικοινωνίες τῶν ἄλλων χωρῶν, προβαίνει σὲ ἠλεκτρονικὴ παρακολούθηση.

δ. Γραφεῖο Πληροφοριῶν κι' Ἐρευνῶν τοῦ Σταὶντ Ντηπάρτμεντ (INR). Συλλέγει πληροφορίες γιὰ τὴν πολιτικὴ κατάσταση καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῶν χωρῶν.

ε. Ἐπιτροπὴ Ἀτομικῆς Ἐνεργείας (AEC). Προβαίνει στὴν ἐκτίμηση πληροφοριῶν πυρηνικοῦ περιεχομένου, παρακολουθεῖ τὰ πυρηνικὰ πειράματα τῶν ἄλλων χωρῶν.

στ. Ὁμοσπονδιακὸ Γραφεῖο Ἐρευνῶν (F. B.I.). Εἶναι ἐπιφορτισμένο γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ ἀσφάλεια τῶν ΗΠΑ, ἔχει ἀναλάβει τὴν ἀντικατασκοπεία. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἔχουν σημειωθεῖ πάρα πολλὲς δραστηριότητες πρακτόρων τοῦ FBI στὴν Νότιο Ἀμερικὴ καὶ τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν Εὐρώπη.

ζ. Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν Ἀεροπορίας.

η. Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν Στρατοῦ.

θ. Γραφεῖο Πληροφοριῶν Ναυτικοῦ.

Τὸ ἀνώτατο ὄργανο πληροφοριῶν εἶναι τὸ Συμβούλιο Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας στὸ ὁποῖο προεδρεύει ὁ Πρόεδρος.

Ἡ Κεντρικὴ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν (CIA)

Βέβαια μιὰ περιγραφὴ τοῦ μηχανισμοῦ πληροφοριῶν τῶν ΗΠΑ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι πλήρης ἂν δὲν δοθεῖ μιὰ σαφέστερη εἰκόνα γιὰ τὴν CIA. Πάρα πολλὰ εἶναι γνωστὰ γιὰ τὴν συμμετοχὴ τῆς CIA σὲ ἐνέργειες ὅπως τὸ πραξικόπημα στὴ Γουατεμάλα τὸ 1954, τὴν ἀποτυχημένη εἰσβολὴ στὴν Κούβα τὸ 1961, τὸν πόλεμο στὸ Λάος, τὴν πρόκληση τοῦ πολέμου ἀνάμεσα στὴν Ἰνδία καὶ τὸ Πακιστάν, τὴν ὑποστήριξη τοῦ κινήματος τῶν δεξιῶν στρατηγῶν στὴν Ἀλγερία ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως τῆς Γαλλίας, τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Νκρούμαχ στὴν Γκάνα, τὴν ἐμπλοκὴ της στὸ ἀπριλιανὸ πραξικόπημα στὴν Ἑλλάδα. Καθὼς καὶ γιὰ ἐνέργειές της στὸ ἐσωτερικὸ τῶν ΗΠΑ ὅπως π.χ. τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυση φοιτητικῶν ὀργανώσεων, Ἱδρυμάτων, κι' ὁμάδων ἐξορίστων. Αὐτὲς οἱ πολλαπλὲς παράνομες δραστηριότητες ὁδήγησαν τὶς Νιοῦ Γιόρκ Τάϊμς τὸ 1966 στὸ συμπέρασμα ὅτι, «μὲ παγιδεύσεις τηλεφώνων γιὰ τὸν ἐπηρεασμὸ τοῦ ἐκλογικοῦ ἀποτελέσματος, μὲ ἀνατινάξεις γεφυρῶν κι' ἔνοπλες ἐπεμβάσεις, κρυφὰ ἢ φανερά, ἡ CIA ἔχει γίνει ἕνα ζωτικὸ ὄργανο τῆς Ἀμερικανικῆς πολιτικῆς κι' ἕνα κύριο συστατικὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως». Πλέον εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ CIA ἔχει ἀνατρέψει ξένες κυβερνήσεις καὶ τὶς ἔχει ἀντικαταστήσει μὲ ἄλλες· ὅτι ἔχει ὀργανώσει, ἐκπαιδεύσει κι' ἐνισχύσει οἰκονομικά, μικροὺς ξένους στρατούς, παραστρατιωτικὲς ὀργανώσεις, κι' ἀστυνομίες· ὅτι σχεδίασε, ἐξόπλισε, ἐκπαίδευσε κι' ἡγήθηκε τῆς ὁμάδας τῶν ἐξορίστων στὴν εἰσβολὴ τῆς Κούβας· δημιούργησε «προσωρινὲς ἀεροπορικὲς δυνάμεις» κι' ἀεροπορικὲς ἑταιρίες· κατασκεύασε ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς ('Ελεύθερη Εὐρώπη — Ράδιο Λίμπερτυ), βοήθησε πανεπιστημιακὲς ἔρευνες, ἔκανε ἐκδόσεις βιβλίων· κι' ἵδρυσε ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις σὰν «κάλυμμα» γιὰ μυστικὴ πολιτικὴ δράσι.

Ἐπικεφαλῆς τῆς CIA βρίσκεται ὁ Διευθυντὴς κι' ἕνας ὑποδιευθυντής, ποὺ διορίζονται ἀπ' τὸν Πρόεδρο μὲ τὴν συγκατάθεσι ὅμως τοῦ Κογκρέσσου. Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ CIA διαθέτει 15.000 ὑπαλλήλους στὶς Η. Π.Α. κι' ἀρκετὲς χιλιάδες σὲ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου. Ὁ προϋπολογισμὸς της ὑπολογίζεται ἀνάμεσα στὰ 500 καὶ 750 ἑκατομμύρια δολλάρια τὸν χρόνο. Τὸ στρατηγεῖο τῆς CIA βρίσκεται στὸ Λάνγκλεϊ περίπου ἑννέα μίλλια ἀπ' τὴν Οὐάσιγκτων. Ὁ δρόμος, ποὺ ὁδηγεῖ ἐκεῖ ἔχει μόνο μιὰ ἐνδεικτικὴ πινακίδα: «Γραφεῖον Δημοσίων Ὁδῶν».

Ἡ CIA ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσερα τμήματα: Ἐφοδιασμοῦ, Ἐρευνῶν, Πληροφοριῶν καὶ Σχεδιασμοῦ.

Τὸ τμῆμα Ἐφοδιασμοῦ ἐκτελεῖ διοικητικὰ καθήκοντα, κι' ἐφοδιάζει τὴν Ὑπηρεσία μὲ ὑλικὰ καὶ ὄργανα. (Τηλεπικοινωνιακὸ ὑλικό, ὅπλα κ.λ.π.).

Τὸ τμῆμα Ἐρευνῶν συλλέγει στοιχεῖα καὶ μελετᾶει τὶς παγκόσμιες ἐξελίξεις στὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τεχνολογία, εἰδικότερα στὸν τομέα τῶν πυρηνικῶν ὅπλων. Ἐπίσης ἀναλύει τὸ φωτογραφικὸ ὑλικό, ποὺ παρέχεται ἀπὸ ἀναγνωριστικὰ ἀεροπλάνα καὶ κατασκοπευτικοὺς δορυφόρους.

Τὸ τμῆμα Πληροφοριῶν παρακολουθεῖ ὅλες τὶς ἐπίσημες πηγὲς πληροφοριῶν (Ἐένες ἐφημερίδες, περιοδικά, τεχνικὲς ἐκδόσεις, ραδιοφωνικὲς ἐκπομπὲς κ.τ.λ.) κι' ἑτοιμάζει καθημερινῶς ἐκθέσεις γιὰ χῶρες κλειδιά, πρόσωπα ἢ καταστάσεις γιὰ λογαριασμὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας. Εἰδικοὶ κάθε ἐπαγγέλματος κι' ἐπιστήμης χρησιμοποιοῦνται γιὰ νὰ ἑτοιμάζουν σ' αὐτὸ τὸ τμῆμα ἐκτιμήσεις ἢ προβλέψεις τοῦ τί εἶναι δυνατὸν νὰ συμβῆ σὲ κάθε χώρα κάτω ἀπὸ ὁρισμένες περιστάσεις.

Τὸ τμῆμα Σχεδιασμοῦ εἶναι ὑπεύθυνο γιὰ τὶς μυστικὲς ἐπιχειρήσεις τῆς CIA. Συλλέγει πληροφορίες ἀπὸ κατασκόπους καὶ πληροφοριοδιότες σὲ ὁλόκληρον τὸν κόσμο, ποὺ συχνὰ ἐμφανίζονται σὰν ἐπιχειρηματίες, τουρίστες, φοιτητὲς κ.τ.λ. Ἄλλοι πάλι δροῦν μέσω τῆς Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας ἢ μέσω ἄλλων Κυβερνητικῶν Ὀργανισμῶν, ὅπως τῆς Ὑπηρεσίας γιὰ τὴν Διεθνῆ Ἀνάπτυξη (AID) ἢ τῆς Ἀμερικανικῆς Ὑπηρεσίας Πληροφοριῶν (USIS). Σὲ πάρα πολλὲς πρεσβεῖες οἱ πράκτορες τῆς CIA εἶναι περισσότεροι ἀπ' ὅλο τὸ ἄλλο προσωπικὸ μαζί.

Τὰ μέλη τοῦ τμήματος αὐτοῦ θεωροῦνται πολιτικὰ σὰν τὰ πιὸ συντηρητικὰ ἀπ' ὅτι τὰ μέλη τῶν ἄλλων τμημάτων. Τὸ τμῆμα αὐτὸ εἶναι, ποὺ ἀνέτρεψε προοδευτικὲς κυβερνήσεις, ἔχει πολεμήσει ἐναντίον ἀνταρτικῶν ὀργανώσεων, ἔχει ἐκπαιδεύσει ὁμάδες στὸ ἀντιαντάρτικο κ.τ.λ.

Τέλος τὸ γραφεῖο τῆς CIA, σὲ κάθε συμμαχικὴ μὲ τὶς ΗΠΑ χώρα, συνεργάζεται μὲ τὶς τοπικὲς ὑπηρεσίες πληροφοριῶν.

Μὲ εἰδικὲς διμερεῖς συμφωνίες, ποὺ ἰσχύουν καὶ γιὰ χῶρες μὲ τὴν δύναμη τῆς Βρεταννίας, οἱ Ὑπηρεσίες Πληροφοριῶν τῶν συμμάχων χωρῶν εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ παρέχουν τὸ σύνολον τῶν πληροφοριῶν ποὺ διαθέτουν στὴν CIA. Ἐνῶ ἡ CIA δὲν εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ κάνει τὸ ἴδιο. Ὑπάρχουν καὶ περιπτώσεις, ποὺ Ὑπηρεσίες Πληροφοριῶν κάποιας συμμαχικῆς χώρας μὲ τὴν ΗΠΑ, ν' ἀγοράζει πληροφορίες ποὺ τὴν ἀφοροῦν ἀπ' τὴν CIA!

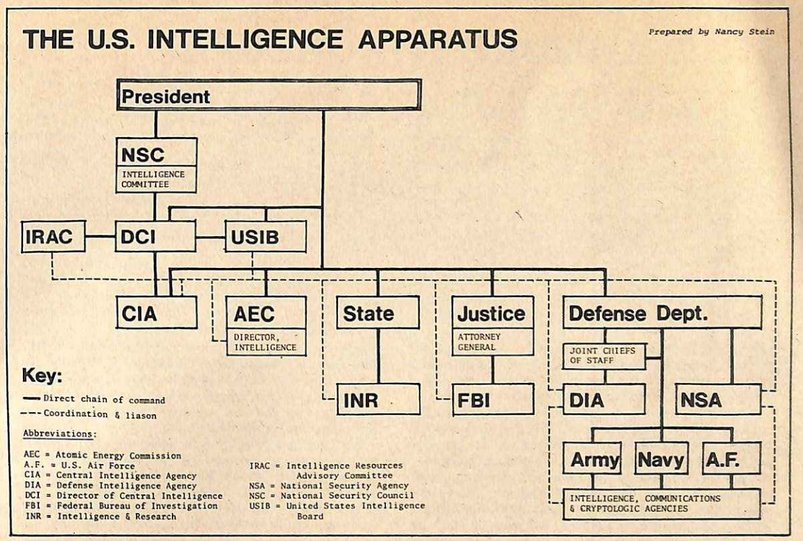

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ.

Ἡ Ὑπηρεσία Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας (NSA)

Ἀπ' ὅλες τὶς μυστικὲς ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες ἡ NSA ἀσφαλῶς εἶναι ἡ «πιὸ μυστικὴ» ἢ μεγαλύτερη κι' ἡ πιὸ πολυέξοδη. Χρησιμοποιεῖ περισσότερους ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστές, ἠλεκτρονικὸ ὑλικὸ ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες ὑπηρεσίες κι' εἶναι τὸ διευθυντικὸ κέντρο συλλογῆς τοῦ μεγαλύτερου πασοῦ πληροφοριῶν στὴν ἱστορία.

Ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τῆς NSA ξεπέρασε τὸ 1 δισεκατ. δολλάρια. Χρησιμοποιεῖ 15.000 ὑπαλλήλους, ποὺ στεγάζονται σ' ἕνα κτίριο στὸ Φόρτ Μηγιτ τοῦ Μαρύλαντ τὸ ὁποῖο στοίχισε 40 ἑκατομμύρια δολλάρια καὶ τὸ ὁποῖο φυλάγεται ἀπὸ πεζοναύτες καὶ τρεῖς σειρὲς ἠλεκτροφόρα συρματοπλέγματα. Ἕνας ἀπ' τοὺς ὑπολογιστές, ποὺ διαθέτει, τὸ IBM 7090, κοστίζει πάνω ἀπὸ 3 ἑκατ. δολλάρια. Μὲ ὅλο αὐτὸν τὸν ἐξοπλισμὸ ἡ NSA παρακολουθεῖ, καταγράφει κι' ἀποκρυπτογραφεῖ τὰ κωδικοποιημένα σήματα ὅλων τῶν ἄλλων κυβερνήσεων.

Εἶναι κυριολεκτικὰ ἀδύνατον γιὰ κάποια συμμαχικὴ χώρα νὰ διατηρήσει ἕναν βαθμὸ ἀσφαλείας, ἀφοῦ ἐργάζεται μὲ ἐξοπλισμὸ ποὺ παρέχεται ἀπ' τὶς ΗΠΑ. Τεχνολογικῶς ἐξαρτᾶται ἀπ' τὴν ἀνάπτυξη τῆς NSA.

Πολὺ λίγα πράγματα εἶναι γνωστὰ γιὰ τὴν διάρθρωση τῆς NSA, μᾶλλον ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσερα τμήματα:

Τὸ Γραφεῖον Ἀσφαλείας Ἐπικοινωνιῶν, ποὺ φτιάχνει τοὺς κώδικες κι' εἶναι ἐπιφορτισμένο νὰ τοὺς διασφαλίζει ὥστε νὰ μὴν σπᾶνε.

Τὸ Γραφεῖον Ἐρευνῶν κι' Ἀναπτύξεως, ποὺ ἀναπτύσσει νέον τηλεπικοινωνιακὸ ἐξοπλισμό, νέες τεχνικὲς κρυπταναλύσεως κι' ἠλεκτρονικῆς κατασκοπείας.

Τὸ Γραφεῖον Ἀσφαλείας, τὸ ὁποῖο ἐρευνᾶ γιὰ τὸ ποιόν τῶν ὑπαλλήλων τῆς NSA καὶ τὸ Γραφεῖον Παραγωγῆς, ποὺ εἶναι καὶ τὸ μεγαλύτερο τμῆμα, ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀποκρυπτογράφηση τῶν σημάτων καὶ τὴν συλλογὴ ὅλων τῶν ἐκπομπῶν στὸν κόσμο.

Ἡ NSA διαθέτει δύο μεγάλα τμήματα, ἕνα στὴν Ἰαπωνία καὶ τὸ ἄλλο στὴν Γερμανία. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ ἔχει ἐγκαταστήσει 2000 βάσεις μὲ ἠλεκτρονικὸ ὑλικὸ σὲ ὅλον τὸν κόσμο γιὰ συλλογὴ πληροφοριῶν. Σύμφωνα μὲ μιὰ ἀποκαλυπτικὴ συνέντευξη, ποὺ ἔδωσε στὸ ἀμερικανικὸ περιοδικὸ «Ράμπαρτς» τὸν Αὔγουστο τοῦ 1972, ἕνας πρώην πράκτορας τῆς NSA, οἱ βάσεις στὴν Ἑλλάδα τῆς Νέας Μάκρης καὶ τῶν Γουρνῶν στὴν Κρήτη στεγάζουν καὶ τὶς ὑπηρεσίες τῆς NSA. Στὸν ἀραβο-ἰσραηλινὸ πόλεμο τοῦ 1967 τὸ μεγαλύτερο ποσὸν πληροφοριῶν τόσο πρὶν τὴν ἐπίθεση ὅσο καὶ στὴ διάρκεια τοῦ πολέμου εἶχε συλλεγεῖ ἀπ' τὴν Βάση τῶν Γουρνῶν.

Αὐτὴ εἶναι μιὰ μικρὴ περιγραφὴ τοῦ τεράστιου μηχανισμοῦ πληροφοριῶν τῶν ΗΠΑ. Ἕνας μηχανισμὸς - γίγας ποὺ δὲν εἶναι μόνον ἀπειλὴ καὶ κίνδυνος γιὰ κάθε κράτος, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ἴδιο τὸ Ἔθνος, ποὺ τὸν ἐκτρέφει. Ἕνας μηχανισμός, ποὺ δὲν ἐλέγχεται οὔτε ἀπ' τὸ ἀμερικανικὸ κογκρέσσο οὔτε ἀπ' τὸν ἀμερικανικὸ Λαό, καὶ ποὺ περισσότερο δὲν μπορεῖ νὰ ἐλεγχθεῖ ἀπ' τὶς κυβερνήσεις τῶν ἄλλων χωρῶν, εἰδικότερα τῶν μικρῶν καὶ τῶν συμμαχικῶν, ἀφοῦ μὲ τὶς τελευταῖες ἔχουν ὑπογραφεῖ συμφωνίες θεσμοποιήσεως τοῦ μὴ ἐλέγχου.

Λ.

Συστήστε στοὺς φίλους σας τὰ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ

τοῦ κ. Τ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

Ἐρευνητοῦ τῆς Πολιτικῆς Ἐπιστήμης στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ MANCHESTER

Πρὶν ἑκατὸ ἀκριβῶς χρόνια, συγκεκριμένα στὶς 29 Ἰουλίου 1874, ἕνα ἄρθρο ἐμφανίσθηκε σὲ μιὰ ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν ποὺ ἀπετέλεσε τὸν καταλύτη γιὰ τὰ πολιτικὰ πράγματα τῆς ἐποχῆς. Τὸ ἄρθρο ἦταν τὸ «Τίς Πταίει» καὶ συγγραφέας του ὁ Χαρίλαος Τρικούπης. Ὁ μεγάλος πολιτικὸς ἀφοῦ ἀνέλυσε μὲ σαφήνεια τὴν πολιτικὴ κατάσταση καὶ ἐπεσήμανε τὴν βαρειὰ ἀσθένεια, εἰσηγήθη ὅτι «ἵνα ἐπέλθῃ θεραπεία πρέπει νὰ γίνῃ εἰλικρινῶς ἀποδεκτὴ ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς κοινοβουλευτικῆς κυβερνήσεως ὅτι ὅλα τὰ ὑπουργεῖα λαμβάνονται ἐκ τῆς πλειονοψηφίας τῆς Βουλῆς». «Μὲ τὸ σύστημα αὐτό», ἔγραφε, «ταχέως θὰ ἴδωμεν τὴν Βουλὴν συντασσομένην εἰς δύο κόμματα». Ἔτσι ἔβλεπε τὴν ἀντιμετώπισι τοῦ πολιτικοῦ προβλήματος πρὶν ἑκατὸ χρόνια ὁ Χ. Τρικούπης: Εἰσαγωγὴ τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ ποὺ θὰ ὁδηγοῦσε στὸν δικομματισμὸ καί, κατὰ συνέπειαν, στὴ δημοκρατικὴ πολιτικὴ σταθερότητα.

Τὸν ἑπόμενο χρόνο, τὸ 1875, ὁ κοινοβουλευτισμὸς καθιερώθηκε (ἐθνικά). Ἡ λύσι ποὺ ἐπεχείρησε ὁ Χ. Τρικούπης, μαρτυρεῖ τὴν ἀπὸ μέρους του ἀποδοχὴ τοῦ βρεττανικοῦ πολιτικοῦ «μοντέλου», ἀφοῦ καὶ ὁ ἴδιος ἔζησε στὴν Βρεττανία καὶ ἦλθε στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ οἰκοδομήσῃ ἕνα ἀποτελεσματικὸ δημοκρατικὸ σύστημα. Καὶ στὰ 25 ἑπόμενα χρόνια ἡ Ἑλλάδα ἐπέτυχε πολιτικὴ σταθερότητα καὶ «ἕνα δικομματικὸ σύστημα ποὺ ἔμοιαζε μ' αὐτὸ τῆς Βρεττανίας», ὅπως γράφουν οἱ CAMPBELL καὶ SHERRARD στὸ βιβλίο τους «MODERN GREECE».

Ἀλλὰ ἡ προσπάθεια τοῦ Χ. Τρικούπη ἀπέτυχε τελικά. Καὶ σήμερα, ἑκατὸ ἀκριβῶς χρόνια ἀπὸ τότε, τὸ ἑλληνικὸ πρόβλημα παραμένει σχεδὸν τὸ ἴδιο: Πῶς θὰ οἰκοδομήσουμε ἕνα σταθερὸ καὶ ἀνεπτυγμένο πολιτικὸ σύστημα. Καὶ ἀκριβῶς ὅπως τότε ἕνας Ἕλληνας πολιτικὸς ἡγέτης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Εὐρώπη μὲ σκοπὸ νὰ θεμελιώσῃ «μιὰ προοδευτικὴ δημοκρατία γιὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνες».

Οἱ ἀναλογίες βέβαια μεταξὺ Τρικούπη καὶ Καραμανλῆ εἶναι παλὺ βαθύτερες, ἀλλὰ σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἀναλύσουμε μερικὰ προβλήματα ποὺ παρουσιάζονται στὴ διαδικασία «πολιτικοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ» τῆς Ἑλλάδος. Σ' αὐτὰ τὰ ἑκατὸ χρόνια βέβαια κι ἄλλοι ἡγέτες, ὅπως οἱ Ἐλ. Βενιζέλος, Παπαναστασίου, Παπανδρέου, ἐπεχείρησαν νὰ «δημοκρατικοποιήσουν τὸ ἑλληνικὸ πολιτικὸ σύστημα», ἀλλὰ ἀπέτυχαν. Τώρα, μία νέα ἀρχὴ ἔγινε μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν κ. Κ. Καραμανλῆ. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ παροῦσα προσπάθεια εἶναι φοβερὰ δύσκολη, ἡ διαδικασία ποὺ θὰ ὁδηγήσῃ στὸ πλουραλιστικὸ δημοκρατικὸ σύστημα θὰ πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικὰ προγραμματισμένη. Τὸ πρῶτο γεγονὸς ποὺ πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν εἶναι ὅτι ἡ διαδικασία «δημοκρατικοποιήσεως» ἀρχίζει μετὰ τὴν πτῶσι ἑνὸς «στρατιωτικοῦ καθεστῶτος» καὶ—θὰ πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ—ὅσι μέχρι σήμερα κανένα στρατιωτικὸ καθεστὼς δὲν ἀντικατεστάθη ἀποτελεσματικὰ ἀπὸ ἕνα «πλουραλιστικὸ δημοκρατικὸ σύστημα». Ἡ μόνη ἐξαίρεσις εἶναι ἴσως αὐτὴ τοῦ Ντὲ Γκώλ, ὅπου ὁ στρατηγὸς ἀνῆλθε στὴν ἐξουσία μὲ τὴν ἐπέμβασι τοῦ στρατοῦ καὶ ἐπέτυχε νὰ ἐγκαταστήσῃ στὴ χώρα του ἕνα «ἡμι - κοινοβουλευτικό», ἀλλὰ ὄχι βέβαια πλουραλιστικὸ σύστημα. Ἡ Γαλλία παρὰ τὴν ἀντίθετη τρέχουσα ἀντίληψη, εἶναι ἡ λιγώτερο δημοκρατικὴ χώρα ἀπὸ τὶς δημοκρατίες τῆς Δύσεως καὶ συγκαταλέγεται μᾶλλον στὶς πολιτικὰ ὑπανάπτυκτες.

Γιὰ νὰ προχωρήσῃ ἡ διαδικασία «δημοκρατικοποιήσεως», πρέπει νὰ ἐκπληρωθῆ ἐπίσης καὶ μία προϋπόθεσι: Τὸ πρόβλημα ἐθνικῆς ὁλοκληρώσεως ποὺ ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ χώρα, πρέπει νὰ λυθῆ ἐπιτυχῶς. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἔχει δείξει ὅτι οἱ ὁλοι διαδικασίες —τῆς ἐθνικῆς ὁλοκληρώσεως καὶ τῆς δημοκρατικοποιήσεως— δὲν μποροῦ νὰ συμβαδίζουν γιὰ πολὺ χρόνο. Μία ἐκ τῶν δύο μοιραία θὰ παραμερισθῆ καὶ μαζὶ τὸ ἀντίστοιχο πολιτικὸ σχῆμα. Φαίνεται ὅτι ἐὰν ἡ Ἑλλάδα δὲν κατάφερε στὰ 150 χρόνια τῆς ὑπάρξεώς της νὰ «ἀποδεχθῆ» ἕνα σταθερὸ δημοκρατικὸ σύστημα —ἐνῶ ἄλλες χῶρες τῆς αὐτῆς ἡλικίας ἢ νεώτερες, ὅπως τὸ Βέλγιο, τὸ ἐπέτυχαν— ὀφείλεται στὸ ὅτι ἡ χώρα μας δὲν εὐτύχησε στὴν ὁριστικὴ ἐπίλυσι τοῦ προβλήματος ἐθνικῆς ὁλοκληρώσεως. Ἡ ἀντίφασις μεταξὺ τῶν δύο διαδικασιῶν —ὁλοκληρώσεως καὶ δημοκρατικοποιήσεως —εἶχε γίνει κατανοητὴ καὶ ἀπὸ τὸν Χ. Τρικούπη καὶ τὸν Ἐ. Βενιζέλο, μετὰ τὸ 1924.

Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσι αὐτῆς τῆς «συνθήκης», τὸ πρόβλημα περιστρέφεται στὴν θέσι τοῦ στρατοῦ ἔναντι τῆς πορείας πρὸς τὴ δημοκρατία. Στὸ σημεῖο αὐτό, μερικὲς ἐπιστημονικὲς «ὑποθέσεις»- καὶ ἡ μελέτη τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς ζωῆς στὰ τελευταῖα 25 χρόνια, βοηθοῦν στὴν ὑπερπήδησι ὡρισμένων δυσχερειῶν. Τρεῖς ἀπὸ ὅσο γνωρίζουμε, βασικὲς «θέσεις» ἔχουν διατυπωθῆ γιὰ τὴν ἐπέμβασι τοῦ στρατοῦ στὸν πολιτικὸ χῶρο καὶ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ πολιτικοῦ (CIVILIAN) καθεστῶτος.

α.' Ἡ πρώτη τοποθετεῖ τὶς αἰτίες στὴν στρατιωτικὴ ὀργάνωσι καὶ στὸ σύστημα ἀξιῶν ποὺ ἀποδέχονται οἱ στρατιωτικοὶ (M. JANOWITS, I. HOROWITZ κ.ἄ.).

β. Ἡ δεύτερη τονίζει ὅτι ἡ γενικώτερη πολιτικὴ κατάστασι μιᾶς κοινωνίας εἶναι αὐτὴ ποὺ ὁδηγεῖ τὸ στρατὸ στὴν πολιτική. Ἡ ἄποψι αὐτὴ ἀνήκει στὸν καθηγητὴ τοῦ HARVARD, S. HUNTINGTON, ὁ ὁποῖος τονίζει ὅτι «οἱ περισσότερο σημαντικὲς αἰτίες τῶν στρατιωτικῶν ἐπεμβάσεων εὑρίσκονται ὄχι στὸ στρατό, ἀλλὰ στὴν πολιτικὴ δομὴ τῆς κοινωνίας».

γ. Ἡ τρίτη καὶ περισσότερο σημαντικὴ θεωρία ποὺ διατυπώθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ S.E. FINER, ἀναφέρει ὅτι ἡ ἀνατροπὴ τοῦ δημοκρατικοῦ συστήματος ἀπὸ τὸ στρατὸ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα δύο παραγόντων: 1) Τῶν πολιτικῶν συνθηκῶν ποὺ ἐπιτρέπουν τὴν ἐπέμβασι καὶ 2) Τῆς δυνατότητος καὶ ἐπιθυμίας τοῦ στρατοῦ νὰ ἐπέμβῃ στὴν πολιτική. Σύμφωνα μὲ τὴν «θέσι» αὐτὴ ἡ οὐσιαστικὴ «ἀπολιτικοποίησι» τοῦ στρατοῦ ἔχει δύο ὄψεις: Μία καθαρὰ «πολιτικὴ» καὶ μία «στρατιωτική».

Ἡ ἑλληνικὴ ἐμπειρία τῶν τελευταίων 25 ἐτῶν (ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει νὰ πᾶμε μακρύτερα) μαρτυρεῖ ὅτι ἡ κυβερνῶσα πολιτικὴ ὁμάδα δὲν ἀποδεχόταν τὴν καθολικὴ ἀπολιτικοποίησι τοῦ στρατοῦ, ἔναντι ὅλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα ἔναντι τῆς Ἀριστερᾶς. Στὴ χώρα μας τὸ θέμα τῆς Ἀριστερᾶς μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπισθῆ μὲ τοὺς «κανόνες τοῦ δημοκρατικοῦ παιγνιδιοῦ». Ἐν τούτοις κατὰ τὶς δεκαετίες τοῦ 1950 καὶ 1960 ἐκαλεῖτο ὁ στρατὸς νὰ «ἀντιμετωπίσῃ» τὴν Ἀριστερὰ καὶ τὸ 1962 ὁ ἀποχωρῶν ἀρχηγὸς ΓΕΣ ἐδήλωνε πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς ὅτι «ὁ στρατὸς θεωρεῖ ὅτι μοναδικὸς ἐχθρός του εἶναι ὁ κομμουνισμός. Οἱοσδήποτε ὅθεν συμβιβασμὸς μὲ οἱονδήποτε συνοδοιπόρον ἀποτελεῖ τακτικὴν ἐπικίνδυνον τὴν ὁποίαν ὀρθῶς μετὰ ὀδελυγμίας ἀπορρίπτομεν». Μὲ τὴν ὑποθέτησι αὐτοῦ τοῦ ἀξιώματος ἡ ἄνοδος ἑνὸς δευτέρου κόμματος —τῆς Ε.Κ.,— εἰς τὴν ἐξουσίαν τὸ 1963 προεκάλεσε μία αὐτόματο κρίσι στὶς σχέσεις πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ στρατοῦ. Λίγες ἡμέρες μετὰ τὸν σχηματισμὸ τῆς πρώτης κυβερνήσεως τῆς Ε.Κ., μία βραδυνὴ ἐφημερίδα ἔγραφε: «Εἶναι γνωστὸ τὸ μῖσος ποὺ τρέφει ἡ Ἕνωσις Κέντρου κατὰ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων». Λογικὴ συνέπεια αὐτῆς τῆς φράσεως εἶναι βέβαια ἡ ἐπέμβασις τοῦ Στρατοῦ στὴν πολιτικὴ γιὰ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ἐφαρμογὴ ἑνὸς προγράμματος ἐχθρικοῦ πρὸς τὶς Ἔνοπλες Δυνάμεις, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ στρατὸς δὲν διαθέτει τὰ νόμιμα περιωρισμένα μέσα ἐπιροῆς τῶν πολιτικῶν ἀποφάσεων ποὺ διαθέτουν ἄλλες κοινωνικὲς ὁμάδες (ἀπεργία κλπ.). Ὅθεν ἡ «21η Ἀπριλίου». Ἄρα ἡ «21η» ὑπῆρξε ἡ λογικὴ προέκτασι τοῦ πολιτικοῦ συστήματος τῆς «20ῆς Ἀπριλίου», ποὺ πρέπει τώρα νὰ ξεπερασθῆ. Ἡ ἀνάλυσις συνεπῶς μᾶς ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ «ἀπολιτικοποίησις» τοῦ στρατοῦ καὶ ἡ ἐγκατάστασις σταθεροῦ δημοκρατικοῦ συστήματος, δὲν εἶναι θέμα δύο ἢ τριῶν μεταβολῶν στὴν στρατιωτικὴ ἱεραρχία —σημαντικῶν βέβαια γιὰ μιὰ βραχυχρόνια προοπτική— ἀλλὰ οὐσιαστικοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ πολιτικοῦ (καὶ στρατιωτικοῦ) συστήματος, ποὺ γιὰ τὴ χώρα μας σημαίνει τὴν εἰσαγωγὴ ἑνὸς «πλήρους πλουραλιστικοῦ δημοκρατικοῦ συστήματος». Ἡ «περισσότερη δημοκρατία»— ἡ ἀσφαλὴς ἐγγύησι γιὰ τὴ δημοκρατικὴ σταθερότητα. Ἡ «περισσότερη δημοκρατία» ἀναλύεται γιὰ τὴ χώρα μας στὸ σημερινὸ στάδιο ἀναπτύξεώς της, σὲ τρεῖς ἐπιθυμητοὺς στόχους: α) Πολιτικὴ Συμμετοχή, β) Ἀποκέντρωσις καὶ γ) Οἰκοδόμησις Πολιτικῶν Θεσμῶν.

α. Πολιτικὴ Συμμετοχή: Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὅλες οἱ κοινωνικὲς ὁμάδες θὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα συμμετοχῆς (καὶ ἐκπροσωπήσεως) στὶς πολιτικὲς διαδικασίες. Αὐτὸ συνεπάγεται τὴν οὐσιαστικὴ νομιμοποίησι (LEGITIMACT) καὶ ὄχι τὴν ἁπλὴ νομιμότητα (LEGALITT) τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς, ἀφοῦ βέβαια ἡ τελευταία ἀποδεχθῆ τοὺς κανόνες τοῦ συνταγματικοῦ παιγνιδιοῦ. Ταυτόχρονα σημαίνει ἐνθάρρυνσι τῆς συμμετοχῆς τῶν πολιτῶν σὲ πολιτικὰ κόμματα καὶ ὁμάδες πιέσεως καὶ συμφερόντων. Εἶναι γνωστὸ ὅτι οἱ Ἕλληνες «πολιτικολογοῦν» ἔντονα, ἀλλὰ ἀποφεύγουν νὰ ἀναλαμβάνουν τὶς εὐθῦνες τῆς οὐσιαστικῆς πολιτικῆς συμμετοχῆς. Ἡ ἁπλὴ πρᾶξι τῆς ψηφοφορίας στὶς ἐκλογὲς δὲν εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ στηρίξῃ ἕνα δημοκρατικὸ σύστημα. Χρειάζεται κάτι περισσότερο: Συμμετοχὴ σ' ὅλες τὶς βαθμίδες καὶ ἐκφάνσεις τοῦ κοινωνικοῦ, οἰκονομικοῦ καὶ πνευματικοῦ βίου ἀπὸ τοὺς ἐνδιαφερομένους. Συμμετοχὴ τῶν φοιτητῶν στὶς ἐκπαιδευτικὲς διαδικασίες καὶ τῶν ἐργατῶν στὶς οἰκονομικές. Αὐτὴ ἡ «θεσμικὴ συμμετοχὴ» θὰ ὁδηγήσῃ στὴ δημοκρατικοποίησι ὅλων τῶν κοινωνικῶν δομῶν καὶ θὰ δώσῃ τὴν δυνατότητα στοὺς φοιτητὲς λ.χ., νὰ γίνεται ἡ φωνή τους ὑπεύθυνα ἀκουστὴ καὶ νὰ καταστήσῃ περιττὴ τὴν «ἄνομη πολιτικοποίησί» τους, γιατί, ὅπως λέγει ὁ καθηγητὴς HUNTINGTON πῶς εἶναι δυνατὸν ἕνα σύστημα ποὺ ἔχει ἔντονα πολιτικοποιημένους φοιτητὲς νὰ μὴ ἔχῃ καὶ πολιτικοποιημένο στρατό; Μακροχρόνια ἀπαιτεῖται καὶ ἡ δημιουργία τῆς «συμμετοχιακῆς πολιτικῆς παιδείας». Τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα μὲ τὴν ριζικὴ ἀναδιοργάνωσι πρέπει ἀπὸ τὶς πρῶτες βαθμίδες νὰ καλλιεργῆ τὴν πολιτικὴ συνείδησι. Ἡ ἔννοια τῆς «ἀπολιτικοποιημένης» παιδείας καταδικάζεται ἀπ' ὅλους τοὺς κοινωνικοὺς ἐπιστήμονες μὲ πρῶτον τὸν Ἀριστοτέλη. Ὅπως δὲ γράφει ὁ B. CRICK στὸ θαυμάσιο βιβλίο του «Σὲ ὑπεράσπισι τῆς πολιτικῆς», τὸ σχολεῖο πρέπει νὰ ἀποκαθιστᾶ τὴν ἐμπιστοσύνη στὶς ἀρετὲς τῆς πολιτικῆς σὰν τὴν ὑψηλότερη καὶ πιὸ πολιτισμένη ἀνθρώπινη δραστηριότητα. Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ βέβαια ὅτι μὲ τὴν ἔννοια πολιτικὴ παιδεία δὲν νοεῖται «κομματική». (Ἀσφαλῶς ὁ κ. Καραμανλῆς, ποὺ ἐπιτόσα σημεῖα θυμίζει τὸν Γάλλο πρόεδρο, γνωρίζει ὅτι ὁ Ντὲ Γκὼλ εἶναι ἐκεῖνος ποὺ εἰσήγαγε στὸ καθημερινὸ πολιτικὸ λεξιλόγιο τὸν ὅρο «PARTICIPATION» — Συμμετοχή).

β. **Ἀποκέντρωσις**: Στὴ χώρα μας, ἀπὸ τὴν ἀνεξαρτησία της, ἡ πολιτικὴ δραστηριότητα περιωρίσθηκε σ' ἕνα στενὸ κύκλο στὴν Ἀθήνα καὶ σὲ δύο ἢ τρία ἀκόμη ἀστικὰ κέντρα. Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς —πλὴν τῆς δεκαετίας τοῦ 1940 - 50—οὐδέποτε ἔλαβε μέρος ἐνεργὸ στὶς πολιτικὲς διαδικασίες, μὲ ἀποτέλεσμα, ἡ πολιτικὴ δύναμι νὰ συγκεντρωθῆ ἐπικίνδυνα στὴν Ἀθήνα. Στὴ χώρα μας ἡ πολιτικὴ ἦταν ἀληθινὰ «πολιτικὴ τῶν πόλεων», ἢ μᾶλλον «τῆς Ἀθήνας». Τὸ φαινόμενο τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν πολιτικὴ ἀστάθεια καὶ τὴν ἄνεσι μὲ τὴν ὁποία γίνονται τὰ πραξικοπήματα (ὅλα τὰ ἐπιτυχόντα πραξικοπήματα ἔγιναν στὴν Ἀθήνα). Ἕνα πραγματικὰ ἀποκεντρωτικὸ σύστημα μπορεῖ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴ διχοτόμο Κέντρο - Περιφέρεια. Εἶναι ἐφικτὸ ἡ Ἑλλάδα νὰ χωρισθῆ σὲ 8 - 10 περιφέρειες ὅπου ὅλες οἱ ἀποφάσεις περιφερειακοῦ χαρακτῆρος θὰ λαμβάνονται ἐκεῖ ἀπὸ ἐκλεγμένο συλλογικὸ σῶμα. Εἶναι πράγματι ἀπαράδεκτο ὅτι ἡ ἐκπαιδευτικὴ λ.χ. πολιτικὴ τῆς Πελοποννήσου, Κρήτης καὶ Ἠπείρου χαράσσεται ὁμοιόμορφα ἀπὸ τὴν γραφειοκρατία τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως! Ὅλα τὰ πολιτειακὰ ὄργανα ἐπίσης —ἐκτὸς τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ἴσως— θὰ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὸν οὐσιαστικὸ ἔλεγχο τοῦ περιφερειακοῦ συλλογικοῦ σώματος. Τοῦτο τὸ ἡμιομοσπονδιακὸ σύστημα (φοβᾶμαι ὅτι στὴν Ἑλλάδα ἡ ὁμοσπονδία ἔχει παρεξηγηθῆ καὶ ἔχει ἐπικίνδυνα συσχετισθῆ μὲ τὸ θέμα τῆς Κύπρου) θὰ συμβάλῃ στὴν οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ στὶς διαδικασίες λήψεως ἀποφάσεων, στὴν ἰσομερῆ κατανομὴ τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δυνάμεως σ' ὅλη τὴ χώρα καὶ στὴ γεφύρωσι τοῦ χάσματος πόλεως - περιφερείας. Ἕνα ἀποκεντρωμένο σύστημα παρέχει τὴν ἀσφαλέστερη ἐγγύησι ἐναντίον κάθε μορφῆς πραξικοπήματος κάθε χρώματος, ὅπως δείχνει ἡ ἐμπειρία τῶν ὁμοσπονδιακῶν ἀποκεντρωμένων χωρῶν, ὅπου μόνο μία (ἡ Νιγηρία) ἔπεσε θῦμα πραξικοπήματος.

γ. **Οἰκοδόμησις Πολιτικῶν Θεσμῶν**: Ὁ τρίτος ἐπιθυμητὸς στόχος εἶναι καὶ ὁ περισσότερο λεπτός. Στὴν κατηγορία τῶν πολιτικῶν θεσμῶν περιλαμβάνονται τὸ κοινοβούλιο, ἡ Δημοσία Διοίκησις, τὰ μαζικὰ μέσα ἐπικοινωνίας, ἀλλὰ ἐδῶ ἀναφερόμαστε ἰδιαίτερα σὲ δύο θεσμούς: Πολιτικὰ κόμματα καὶ ὁμάδες πιέσεως. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ὑπ' ἀριθμὸν ἕνα θεσμός τῆς ἀνεπτυγμένης βιομηχανικῆς κοινωνίας εἶναι τὸ πολιτικὸ κόμμα, αὐτὸς ὁ τεράστιος καὶ θαυμάσιος ὀργανισμὸς ποὺ ἐπηρεάζει ἀποφασιστικὰ ὅλο τὸ φάσμα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἀπὸ τὸ οἰκονομικὸ μέχρι τὸ πολιτικό. Στὴ χώρα μας ὁ ρόλος καὶ οἱ «λειτουργίες» τοῦ πολιτικοῦ κόμματος δὲν κατανοήθηκαν σωστά. Εἶναι καιρὸς τὰ ἑλληνικὰ κόμματα νὰ καταστοῦν κόμματα τοῦ '74, στηριγμένα στὶς δημοκρατικὲς ὀργανωτικὲς ἀρχὲς τῆς ζωῆς μας. Ὁ προσωπικὸς χαρακτήρας —ποὺ ἀπηχεῖ τὸν ἀτομικισμὸ τοῦ 19ου αἰώνα— πρέπει νὰ παραχωρήσῃ τὴ θέσι στὸ «μαζικό, πραγματιστικὸ κόμμα», τὰ μέλη καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀποδέχονται ἕνα συγκεκριμένο πρόγραμμα «ἐφικτῶν ἐναλλακτικῶν λύσεων» γιὰ τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία. Σήμερα, τὸ ἑλληνικὸ πολιτικὸ φάσμα δείχνει ὅτι ὑπάρχει χῶρος γιὰ μόνο ἕνα νέο πολιτικὸ κόμμα —σοσιαλιστικῶν ἀρχῶν— καὶ τὸ ριζικὸ ἐκσυγχρονισμὸ καὶ ἀνανέωσι τῶν ἤδη ὑφισταμένων. Ἡ συνέχισι τῆς λειτουργίας τῶν δύο κομμάτων —Ε.Κ., Ε.Ρ.Ε.— θὰ δείξῃ ὅτι οἱ ἑλληνικοὶ κομματικοὶ ὀργανισμοὶ ἔχουν εὐελιξία «προσαρμογῆς» ὄχι λιγώτερη τῆς Τουρκίας, ὅπου ὁ Ἐτζεβὶτ ἡγεῖται κόμματος ποὺ ἰδρύθηκε τὸ 1923. Τὰ κόμματα βέβαια, πρέπει νὰ εἶναι πέρα γιὰ πέρα ἀνεξάρτητα καὶ ἐθνικά, ἀπηλλαγμένα ἀπὸ κάθε ἐξάρτησι ἀπὸ Ἀνατολὴ ἢ Δύσι. Τοῦτο διευκολύνεται μὲ τὴν εἰσαγωγὴ τῆς κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως τῶν κομμάτων καὶ τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ αὐστηροῦ βρεττανικοῦ συστήματος προβολῆς των ἀπὸ τὰ μέσα ἐνημερώσεως. Ἡ ἀνάγκη ὅπως τὰ κόμματα παραμείνουν ἀνεξάρτητα εἰδικὰ ἀπὸ τὸν Τύπο, εἶναι ἰδιαίτερα ἔντονη στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ δημιουργία ἀνεξαρτήτων ὁμάδων πιέσεως (συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις κλπ.), εἶναι ὁ δεύτερος θεσμὸς μετὰ τὰ κόμματα ποὺ βοηθεῖ στὴν ἐπίτευξι σταθερῆς πλουραλιστικῆς κοινωνίας.

Μὲ ὅλα αὐτά, ἡ Ἑλλὰς θὰ ὁδηγηθῆ βαθμιαῖα σ' ἕνα δικομματικὸ σύστημα· ἄλλωστε αὐτὴ ἡ τάσις ὑπάρχει, ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἑνῶ στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1950 ἀρχίσαμε μὲ 46(!) κόμματα, τὸ 1967 φθάσαμε νὰ ἔχουμε δύο μεγάλα κόμματα (Ε.Κ., Ε.Ρ.Ε.) καὶ ἕνα μικρότερο (Ε.Δ.Α.), καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ ἐκλογικὸ σύστημα ἀναλογικῆς (πλὴν τοῦ 1952).

Ἡ Συμμετοχή, ἡ Ἀποκέντρωσις καὶ οἱ Θεσμοὶ θὰ ὁδηγήσουν αὐτόματα στὴν οὐσιαστικὴ νομιμοποίησι τοῦ πολιτικοῦ συστήματος καὶ κατὰ συνέπεια στὴν σταθερότητα, πρᾶγμα ποὺ θὰ ἐξαφανίσῃ σημαντικὰ τοὺς λόγους τῶν στρατιωτικῶν ἐπεμβάσεων. Ἀλλὰ μέτρα πρέπει νὰ ληφθοῦν καὶ πρὸς τὴν πλευρὰ τοῦ στρατιωτικοῦ συστήματος μὲ βάσι τὴν ἐμπειρία τοῦ προσφάτου καὶ ἀπώτερου παρελθόντος. Γι' αὐτὰ ὅμως, ἴσως μιλήσουμε σ' ἕνα προσεχὲς σημείωμα.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν «ἐπιθυμητοὺς στόχους» ποὺ ἐξειδικεύονται σὲ ἕνα συνταγματικὸ καὶ θεσμικὸ πλαίσιο. Ἤδη, ἡ πρώτη συνταγματικὴ πρᾶξι —τὸ Συνταγματικὸ Θέσπισμα ὅπως τὸ ἀπεκάλεσε ὁ καθηγητὴς Γ. Δασκαλάκης— ἔθεσε σωστὰ τὸν «θεμέλιο λίθο». Περιμένουμε τὴ συνέχεια...

ΤΑΚΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΕΝΟΣ ΘΕΡΜΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ

Ὁ βουλευτὴς κ. Μπένζαμιν Ρόζενθαλ ἔρχεται στὴν Ἑλλάδα.

Μεθαύριο, 9 Σεπτεμβρίου, φθάνει στὴν Ἀθήνα ἕνας «καλὸς ἀμερικανός», ὁ βουλευτὴς κ. Μπένζαμιν Ρόζενθαλ, πρόεδρος τῆς Ὑποεπιτροπῆς Εὐρώπης τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Βουλῆς. Ἡ ὑπὸ τὸν κ. Ρόζενθαλ ἐπιτροπὴ δὲν ἔπαυσε νὰ ἐνεργῆ ἀκροάσεις καὶ νὰ καταγγέλλῃ τὸν ρόλο τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς στὴν Ἑλλάδα καὶ εἰδικώτερα τὴν ὑποστήριξη ποὺ παρεῖχαν οἱ ΗΠΑ στὸ στρατιωτικὸ καθεστώς, ὁλόκληρη τὴν διάρκεια τῆς δικτατορίας.

Ἡ ἄφιξη στὴν Ἑλλάδα τοῦ κ. Ρόζενθαλ εἶναι μιὰ ἀκόμη εὐκαιρία νὰ δείξῃ ὁ λαὸς τὴν ἀγάπη καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη ποὺ τρέφει σὲ ὅσους τοῦ συμπαραστάθηκαν στὶς μαῦρες του ἡμέρες. Ἀλλὰ καὶ νὰ διαστείλῃ τὴ θέσι του ἀπὸ τὴν «ἐπίσημη» ἀμερικάνικη πολιτικὴ τοῦ Πενταγώνου καὶ τῶν Κίσσιγκερς - Κίλερς.

«Ὁ ἀμερικανικὸς λαός —εἶπε (καὶ εἶναι ἀλήθεια) ὁ πρωθυπουργὸς κ. Κ. Καραμανλῆς— ἔχει διαχωρίσει μὲ τὴ στάσι του σαφῶς τὴν θέσι του ἀπὸ τὴν πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεώς του».

Ἕνας γνήσιος ἐκπρόσωπος αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ὁ κ. Μπένζαμιν Ρόζενθαλ, θὰ ἔχῃ τὴν εὐκαιρία νὰ μεταφέρῃ στὴν κυβέρνησί του τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ μας, ποὺ τὰ προσέβαλαν οἱ διορισμένοι στὴν ἐξουσία ἡγέτες του, χάριν σκοπιμοτήτων καὶ ὠμῶν ἐπιχειρηματικῶν συμφερόντων. Ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ ἀποδείξῃ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά, πὼς γνωρίζει νὰ τιμᾶ τοὺς ἀληθινοὺς φίλους της. Καὶ δὲν ξεχνᾶ τὴν προσφορά τους.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τώρα κάθε 15νθήμερο
Σάββατο παρὰ Σάββατο

ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ «ΧΡΕΟΥΣ»

ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΕΘΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΔΟΞΑΣ

Απάντησι στὰ κείμενα τοῦ Μίκη Θεοδωράκη

Τώρα ποὺ κερδίσαμε κουτσὰ - στραβὰ τὴν ἐλευθεροτυπία, σήμανε ἡ ὥρα νὰ... ὑβρίσωμεν ἀλλήλους. Ἀπὸ δῶ οἱ ἀγωνιστὲς κι' ἀπὸ κεῖ οἱ δοσίλογοι, οἱ γενναῖοι ἐμεῖς κι' οἱ δειλοὶ ἐκεῖνοι, αὐτοὶ ποὺ ἄντεξαν κι' οἱ ἄλλοι ποὺ πρόδωσαν, οἱ πιστοί, οἱ ἄπιστοι, οἱ ὀλιγόπιστοι καὶ... πάει λέοντας. Παλιά μας τέχνη, Ἕλληνες!

Νά, τώρα, κι' ὁ Μίκης Θεοδωράκης. Ὁ Μίκης, βέβαια, δὲν περίμενε τὴν «ἐλευθεροτυπία» γιὰ νὰ μᾶς τὰ ψάλῃ. Τοῦ 'τυχε ἕνας ἄγγελος (μὲ γαλατικὰ φτερά!), τὸν πῆρε ἀπὸ Παρίσι, κι' ἐκεῖ (ἢ κάπου ἐκεῖ) τύπωσε τὸ ἡμερολόγιό του μὲ τὸν σολωμικὸ τίτλο: «Τὸ Χρέος». Κι' αὐτὸ τὸ «Χρέος» — σωστὸς ἐξάψαλμος ποὺ παίρνει σβάρνα κόσμο καὶ κοσμάκη — κυκλοφορεῖ τώρα σὲ φυλλάδια καὶ στὰ δικά μας περίπτερα. Ἀφοῦ γνώρισε μιὰ παγκόσμια δόξα — ὅπως λὲν οἱ διαφημιστές του — καιρὸς ἦταν ν' ἀποσπάσῃ καὶ μερικὰ ἑλληνικὰ δαφνόφυλλα (χώρια τὰ ψιλά!).

Ἂν ἔλεγε κανεὶς πὼς ὁ Μίκης δὲν προσέφερε πολλὰ στὴν Ἀντίστασι, θὰ 'τανε μωρὸς καὶ γελοῖος. Καὶ μόνο τὰ τραγούδια του, στὶς ἄπειρες ὅσες μεταδόσεις τους, ἀπὸ τόσους ξένους ραδιοσταθμοὺς θὰ ἔφταναν γιὰ νὰ τοῦ ἐξασφαλίσουν τὴν αἴγλη ἑνὸς «συμβόλου». Ἀλλὰ καὶ πέρα ἀπὸ τὰ τραγούδια καὶ τὸ ρωμαλέο καλλιτεχνικό του τάλαντο, ὁ Μίκης εἶχε ἕνα μυαλὸ γόνιμο καὶ μιὰ φαντασία εὑρηματικὴ στὴν «παράνομη δουλειά». Ὅσοι τὸν γνώριζαν καλύτερα καὶ περισσότερο ἀπὸ ἐμᾶς, συμφωνοῦν ὅλοι πὼς ὁ Μίκης Θεοδωράκης «γεννοῦσε ἰδέες». Δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ καυχηθῇ γι' αὐτό; Ἀναφαίρετο δικαίωμα! Μήπως δὲν θὰ 'πρεπε νὰ προβάλῃ τὸ ἔργο του στὸ ἡμερολόγιό του; Κι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ κριθῇ. Ἂν κάποιος πιστεύῃ ὅτι ἡ προβολὴ τοῦ ἔργου του ἐνισχύει τὴν ὑπόθεσι ποὺ ὑπηρετεῖ, δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀσφαλῶς καμμιὰ ψευτομετριοφροσύνη. Ὁ Μίκης, ὅμως, δὲν περιορίζεται σ' αὐτά. Διευκδικεῖ καὶ τίτλους γενναιότητας! Καὶ γιὰ νὰ τοὺς κερδίσῃ βιάζεται νὰ παρουσιάσῃ, πανικόβλητους καὶ δειλοὺς ἀνθρώπους ποὺ τὸν φιλοξένησαν. Σὲ μιὰ σύγκρισι, φυσικά, ξεχωρίζει καθαρώτερα ἡ λεβεντιά!...

Στὴν Φιλοθέη

Ἂς πάρουμε ἕνα δεῖγμα γραφῆς... Εἶναι Ἰούλιος τοῦ 1967. Ὁ Μίκης βρίσκεται στὴν Φιλοθέη, σὲ μιὰ βίλλα. Ἡ βίλλα ἔχει «ἐντοπισθῆ» ἀπὸ τὴν ἀσφάλεια καὶ εἶναι μπλοκαρισμένη. Ἀπὸ μέσα ὁ Μίκης διατηρεῖ τὴν... ἡρεμία του. Καὶ γράφει στὸ «Χρέος» του:

«Ἡ ἡρεμία μου ἐρεθίζει τοὺς οἰκοδεσπότες. Μὲ κοιτάζουν σὰν νὰ λένε: «Τί ἀνάγκη ἔχεις ἐσύ; Τό 'χεις πάρει ἀπόφασι. Ὅμως ἐμεῖς; Τὶ θὰ γίνῃ τὸ μωρό μας ὅταν μᾶς πιάσουν;»». Τοὺς παρακολουθῶ μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ μου καὶ σκέφτομαι ὅτι πρέπει νὰ φύγω ἀμέσως. Ἡ Σ. εἰδοποιεῖ ὅτι καὶ τὸ δικό της σπίτι εἶναι ὑπὸ παρακολούθησιν»

Ἂς ἀφήσουμε, ὅμως, τὸ... ἀποφασισμένο ὕψος τοῦ Μίκη, γιὰ νὰ σταθοῦμε λίγο στὸν «κώδικά» του. Ὁ Μίκης, λοιπόν, δὲν ἀναφέρει τὴν Φιλοθέη. Γράφει, ἁπλῶς, ὅτι ἡ βίλλα ἦταν δίπλα στὸ σπίτι τοῦ Γιουγκοσλαύου στρατιωτικοῦ ἀκολούθου. Καὶ δὲν κατονομάζει τοὺς «οἰκοδεσπότες». Μιλάει μόνο γιὰ τὸν Χ., τὸν Τάκη, τὴν Ε., τὴν Σ., τὸν Ἀνδρέα, τὸν Ρ. καὶ τὸν Ν. Γιατί, ὅμως, τόσος... συνωμοτισμός;

Μήπως γιὰ νὰ... μπερδέψῃ τὴν Ἀσφάλεια; Ἀλλὰ ὅλοι ἐέρουν ὅτι... δὲν μετακινήθηκε τὸ σπίτι τοῦ Γιουγκοσλαύου διπλωμάτη. Ἄλλωστε, ἡ Σ., ἡ Ε., ὁ Χ. κι' ἄλλοι τριάντα (ποὺ εἶχαν κάποια σχέσι μὲ τὸν Μίκη) βρέθηκαν στὸ Στρατοδικεῖο. Κι' ὅταν ἔγραφε τὸ «Χρέος» ὁ Μίκης, ἤξερε ἡ Ἀσφάλεια (καὶ τὸ Πανελλήνιο) ποιοι ἦταν ὅλοι αὐτοὶ καὶ τὶ κάνανε.

Μήπως γιὰ νὰ δώσῃ τὸν χαρακτήρα τῆς μυθιστορηματικῆς αὐτοβιογραφίας στὶς σελίδες του; Ἀλλὰ κι' αὐτὸ ἀποκλείεται, ἀφοῦ εἶναι φανερὴ ἡ πρόθεσί του νὰ μιλήσῃ «ἔξω ἀπὸ τὰ δόντια», στὴν αὐθεντικὴ μορφὴ ἑνὸς «ἡμερολογίου», καὶ νὰ... ἀποδώσῃ δικαιοσύνην.

Τὰ πρόσωπα

Ὁπωσδήποτε, ἂς βγάλουμε τὶς... μάσκες (τὶς ἀνύπαρκτες!) γιὰ νὰ γνωρίσουμε μερικὰ ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ «δράματος» (καὶ τοῦ «Χρέους») ποὺ πέρασαν ἀπὸ τὴν μοιραία βίλλα τῆς Φιλοθέης:

● Σ. Εἶναι ἡ Σύλβα Ἀκρίτα. Εἰσηγήθηκε τὴν φιλοξενία τοῦ Μίκη στὴν βίλλα τοῦ ἀδελφοῦ της (Γ. Γιαβάσογλου).

● Χ. Εἶναι ὁ Κώστας Φιλίνης, στέλεχος τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ τοῦ Πατριωτικοῦ Μετώπου.

● Τάκης καὶ Ε. Εἶναι ὁ Νίκος καὶ ἡ Εὴν Μακρίδου, ποὺ δέχθηκαν νὰ ἐγκατασταθοῦν στὴν βίλλα, μὲ τὸν γιό τους (14 μηνῶν), γιὰ νὰ «καλύψουν» τὴν παραμονὴ τοῦ Μίκη.

● Ρ. καὶ Ν. Ὁ Μπάμπης Δρακόπουλος καὶ ὁ Ἀντώνης Μπριλλάκης (οἱ γνωστοὶ ἡγέτες τῆς Ἀριστερᾶς).

● Ι. Ὁ Ἰάσων Παπαηλιόπουλος, ποὺ μετέφερε συχνὰ τὸν Μίκη, μ' ἕνα ἰδιόκτητο «Ἔμ-Τζί», στὶς μετακινήσεις του.

Κι' ἐδῶ ξεπηδᾶ φυσιολογικὰ μιὰ ἀπορία: Δεκάδες ἢ ἑκατοντάδες «ἀντιστασιακοί», ἡγέτες καὶ μέλη ἀπλᾶ, ἔζησαν ἐφτὰ χρόνια κρυμμένοι σ' ἕνα σπίτι χωρὶς νὰ συλληφθοῦν. Πῶς τὰ «κατάφερε» ὁ Μίκης ν' ἀλλάξῃ ἕξῃ φορὲς σπίτι, στοὺς τέσσερες μόνο μῆνες τῆς παρανομίας του; Καὶ πῶς ἐπέτυχε ἡ Ἀσφάλεια νὰ συλλάβῃ «ἐν μιᾷ νυκτί» ὅλους ὅσους τὸν φιλοξένησαν;

Ὁ «Τάκης»

Ἂς ἐαναγυρίσουμε στὴν βίλλα τῆς Φιλοθέης. Ἡ βίλλα εἶναι μπλοκαρισμένη ἀπὸ τὴν Ἀσφάλεια, ποὺ διστάζει ὡστόσο νὰ ἐπιχειρήσῃ ἔφοδο, γιατὶ — συμπτωματικὰ — στὸ διπλανὸ σπίτι ὀργανώνει δεξίωσι ὁ Γιουγκοσλάβος διπλωμάτης κι' ὅλα εἶναι φωταγωγημένα... Στὸ δρόμο, ἔξω, πέφτει γλυκὸ τὸ σούρουπο τοῦ Ἰουλίου. Μέσα ὀτὸ σπίτι ὅλοι εἶναι ἀνάστατοι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν μικρὸ Ἀνδρέα ποὺ κοιμᾶται ἥσυχα... Νά, ὅμως, πὼς περιγράφει ὁ Μίκης στὸ «Χρέος» του ἐκεῖνες τὶς στιγμές:

«— Εἶσαι τρελλὸς! φωνάζει ἔξαλλος ὁ Τάκης. Ἐσύ, μὲ τὶς ἐπιπολαιότητές σου, ἔφερες τὴν Ἀσφάλεια. Καὶ τώρα τὶ θὰ γίνῃ ὁ Ἀντρέας; Θ' ἀνοίξω τὸ παράθυρο καὶ θὰ φωνάξω «ἐδῶ εἶναι» γιὰ νὰ τελειώνουμε μ' αὐτὴ τὴν ἀγωνία!

Στὸ χέρι του κρατάει ἕνα μπουκάλι κρασί. Κάθε τόσο πίνει. Ἔχει χάσει τὴν ψυχραιμία του. Ἡ Ε. μοῦ ρίχνει ἄγριες ματιές. Προσπαθῶ νὰ συγκρατήσω τὰ νεῦρα μου. Μιλῶ ἤρεμα, γλυκά, γιατὶ φοβᾶμαι τὴν μεγάλη ἀνεπανόρθωτη ἔκρηξη!

— Θὰ πῶ ὅτι σᾶς γέλασα, ὅτι σᾶς ἐξεβίασα...

— Σᾶς ἐέρουμε, σᾶς ἐέρουμε! φωνάζει ὁ Τάκης. Εἶναι τυχαῖο τάχα ὅτι ἤρθαν μόλις ἔφυγαν οἱ ἄλλοι;

— Ποιοὶ ἄλλοι;

— Οἱ σύντροφοι! Οἱ ἡγέτες!»

Ὁ Τάκης, λοιπόν, ποὺ δέχτηκε νὰ καλύψῃ μὲ μιὰ «συγκατοίκησι» τὸν Μίκη, ἐκθέτοντας στὸν κίνδυνο τὴν γυναίκα του καὶ τὸν γιό του, παρουσιάζεται στὸ «Χρέος» σὰν μισότρελλος, ἕτοιμος νὰ προδώσῃ (τὸν... προδομένο!), καὶ μιλάει γιὰ τοὺς «σύντροφους» (δηλ. τὸν Δρακόπουλο καὶ τὸν Μπριλλάκη) σὰν ...ταγματασφαλίτης. Γιατί, ὅμως, τόσο πάθος ἐναντίον τοῦ... Τάκη; Σὲ τελευταία ἀνάλυση, ὁ Μίκης σώθηκε ἐκεῖνο τὸ βράδυ, πρόλαβε καὶ τὸν πῆρε ὁ Ι., μαζὶ σπίτι. Ἐνῶ ὁ Τάκης, ἡ Ε. κι' ὁ γιός τους ἔμειναν ὅμηροι οὐλειας. Γιατί, λοιπόν, τὸ... πάθος;

Πρὶν δώσουμε μιὰ ἐξήγησι, ἂς διαβάσουμε μερικὲς γραμμὲς ἀπὸ τὴν συνέχεια τοῦ «ἡμερολογίου» τοῦ Μίκη:

«Τὰ ματία μου ἀστράφτουν. Εὐτυχῶς ὅμως εἶναι σκοτάδι καὶ δὲν μὲ βλέπουν. Πρέπει νὰ τοὺς ἠρεμήσω. Μὲ κάθε θυσία. Τότε φάνηκε μιὰ σκιὰ νὰ βγαίνῃ καὶ μου. Ἔρχεται πρὸς τὸ σπίτι.

— Ἔρχονται...

— Μὰ εἶναι ἕνας... Καὶ εἶναι ὁ Χ. Ἡ ἡγεσία ἔρχεται νὰ συλληφτῆ μαζί μου.

Μπαίνει ὁ Χ. καὶ γουρλώνει τὰ ματία. Ἡ ἀσπράδα μου ἦταν ἐκτυφλωτική!

— Τὶ συμβαίνει;

Τοῦ ἐξηγῶ».

Φυσικά, ὁ Χ. δὲν ἐρχότανε νὰ «συλληφτεῖ» μὲ τὸν Μίκη. Ἠρποψιάζεται τὸ μπλόκο τῆς Ἀσφάλειας. Κι' ἐδῶ ἀξίζει ν' ἀναφερθῆ μιὰ λεπτομέρεια, ποὺ χει τὸ ἐνδιαφέρον της. Ἂς ὑποθέσουμε ὅτι τὴν διαβάζουμε στὸ ἡμερολόγιο τοῦ Τάκη:

«Κάποια στιγμὴ πλησιάζω τὸ παράθυρο. Πίσω ἀπὸ τὶς γρίλιες, στὸ βάθος τοῦ δρόμου, διακρίνω τὸν Χ. ποὺ πλησιάζει.

— Ἔρχεται ὁ Χ.! φωνάζω. Θὰ βγῶ ἀπὸ τὸν κῆπο καὶ θὰ τοῦ ψιθυρίσω νὰ συνεχίσῃ τὸν δρόμο του!

Ὁ Μίκης μοῦ κλείνει τὸ πέρασμα:

— Ἄσ' τον νὰ μπῆ!

— Εἶσαι τρελλὸς! τοῦ λέω. Πρέπει νὰ τοῦ ποῦμε ὅτι εἰμαστε μπλοκαρισμένοι! Θὰ πιαστῆ στὴν φάκα!

— Δική μου εἶναι ἡ εὐθύνη!

Τὸν κοιτάζω στὸ πρόσωπο. Ἔχει καταρρεύσει. Μαντεύω πὼς βλέπει στὸν Χ. ἕνα στήριγμα...».

Αὐτὴ εἶναι, λοιπόν, ἡ ἀλήθεια. Ὁ Μίκης θέλησε νὰ συλληφθῆ ὁ Χ. (Φιλίνης) γιὰ νὰ τὸν ἔχῃ δίπλα του. Ἔνιωθε τὸν πανικό (τὴν «ἐκτυφλωτικὴ ἀσπράδα») μέσα του κι' ἔψαχνε κάπου ν' ἀκουμπήσῃ. Φυσικά, δὲν μποροῦσε νὰ τὸν κρατήσῃ ὁ Τάκης (ἀπὸ τὸ ἴδιο μπουκάλι πίνανε κονιάκ!). Ἀλλὰ ὁ Χ. ἦταν ὁ παληὸς κι' ἔμπειρος ἀγωνιστὴς μὲ τὰ χαλύβδινα νεῦρα, ποὺ πολλὲς φορὲς ἀνταμώθηκε μὲ τὸν θάνατο. Κι' ὁ Μίκης, ὅσο κι' ἂν τὸν παρουσιάζει στὸ βιβλίο του σὰν... μαθητούδι, ποὺ ἀκούει προσεκτικὰ τὶς... κατηχήσεις του (τάχα πὼς ὁ Μίκης μιλοῦσε σὰν ἱεράρχης γιὰ τὴ δημοκρατία κι' ὁ Χ. ἄκουγε μὲ μάτια κι' αὐτιὰ ὀρθάνοιχτα!) ἤξερε πὼς ὁ Χ. ἦταν ἕνα «στήριγμα» γιὰ τὴν παραπαίουσα ψυχή του... Πῶς, λοιπόν, θὰ χαρακτηρίσουμε τὴν στάσι αὐτὴ τοῦ Μίκη; Νὰ τὴν ποῦμε

"Ἂς ποῦν τὴν λέξι ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν τὴν δύναμι νὰ πεθαίνουν τραγουδώντας!...

Οἱ «σύντροφοι»

Ὁ Μίκης λοιπόν, μπορεῖ νὰ ἔχει (καὶ ἔχει) ταλέντο, φαντασία, ἐξυπνάδα καὶ ἕνα πνεῦμα πρόθυμο γιὰ θυσίες. Ἀλλὰ ἔχει καὶ... σάρκα ἀσθενῆ, ὅπως οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι τοῦ πλανήτη μας. Θὰ ἤθελε, ἀσφαλῶς, νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ «τὸ πῆρε ἀπόφασι». Ἀλλὰ δὲν εἶναι. Κι' αὐτὸ φάνηκε πολλὲς φορές, πρὶν καὶ μετὰ τὴν σύλληψί του.

Ποιὸς θὰ τὸν κατηγορήσῃ, ὅμως, γι' αὐτό; Κανείς! Ἡ παλληκαριὰ δὲν εἶναι ἀρετὴ ποὺ ἐλέγχεται ἀπὸ τὴν βούλησί μας. Ὅταν, μάλιστα, ἀντιμετωπίζεις ὅοπλος καὶ γυμνὸς ἕναν πάνοπλο ἐχθρό, τὰ πράγματα εἶναι πιὸ δύσκολα... Κανείς, λοιπόν, δὲν κατηγορεῖ τὸν Μίκη, τὸν φύσει εὐαίσθητο καλλιτέχνη, γιὰ τὴν γενναιότητα ποὺ δὲν εἶχε. Ἀλλὰ ὑπάρχουν τριάντα ἄνθρωποι, ποὺ τὸν ἐέρουν, ποὺ θρέθηκαν στὸ στρατοδικεῖο ἐπειδὴ τὸν γνώρισαν, καὶ ποὺ συμφωνοῦν — ὅλοι — ὅτι ὁ Μίκης προδόθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, ἐπειδὴ ἦταν ἀνίκανος νὰ προσαρμοσθῆ στὴ ζωὴ τοῦ «συνωμότη». Καὶ γι' αὐτὸ τερμάτισε σὲ τέσσερες μῆνες τὴν «παράνομη» δραστηριότητά του (21 Ἀπριλίου — 21 Αὐγούστου).

Μερικὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα, ἀπὸ τὶς 25 μέρες (25 Ἰουνίου — 20 Ἰουλίου) ποὺ πέρασε ὁ Μίκης στὴν βίλλα τῆς Φιλοθέης:

● Ὁ Μίκης ἔπρεπε — ὑποτίθεται — νὰ κρύβεται. Ἀλλὰ ἔκανε νυκτερινοὺς περιπάτους στὸν κῆπο τῆς βίλλας καὶ θαύμαζε τὸ... σεληνόφως.

● Ἡ βίλλα ἔπρεπε νὰ φαίνεται ἀκατοίκητη, ὅταν ἀπουσίαζαν οἱ «οἰκοδεσπότες», — ὁ Τάκης καὶ ἡ Ε. Ἀλλὰ ὁ Μίκης τὴν προτιμοῦσε φωταγωγημένη!

● Ὁ Μίκης δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ πλησιάζῃ τὸ τηλέφωνο. Ἀλλὰ τὸ τηλέφωνο ἦταν ἡ ἀδυναμία του.

● Ὁ Μίκης ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀθέατος. Ἀλλὰ κρατοῦσε πόρτες καὶ παράθυρα ἀνοιχτά, καὶ τὸν ἔθλεπαν κηπουροὶ καὶ μπαλκάληδες!

● Ὁ Μίκης ἔπρεπε νὰ εἶναι ἕτοιμος νὰ φύγῃ «ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν», χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἴχνη. Ἀλλὰ ὅταν ἔφυγε, ἄφησε πίσω του ἕναν ὄγκο ἀπὸ χαρτιὰ καὶ μαγνητοταινίες.

Ἀλλά, τὸ σημαντικώτερο: Πῶς δέχθηκε ὁ Μίκης νὰ ἐγκατασταθῆ στὴν βίλλα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Σ.; Ἡ Σ. ἦταν «πολιτικὸ» πρόσωπο. Ἦταν χήρα ὑπουργοῦ, εἶχε δεσμοὺς μὲ τὸ Καστρὶ καὶ δεχότανε στὸ σπίτι της τὴν Μαργαρίτα Παπανδρέου. Κι' αὐτὸ τὸ σπίτι τῆς Σ. βρίσκεται σὲ ἀπόστασι 500 μέτρων ἀπὸ τὴν βίλλα ποὺ ἐστέγαζε τὸν Μίκη. Ἀκόμα, ἀπέναντι ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς Σ. κατοικοῦσε, καλῶς φρουρούμενος, ὁ «ὑπουργός» Θ. Παπακωνσταντίνου. Κι' αὐτὸ ἐσήμαινε πὼς στὸν χῶρο ἐκεῖνο μηρμύγκιαζαν οἱ χαφιέδες... Πῶς, λοιπόν, δέχτηκε νὰ φιλοξενηθῆ ὁ Μίκης δίπλα σὲ μιὰ σφηκοφωλιά; Καὶ πῶς δεχότανε, μέρα παρὰ μέρα, τὴν ἐπίσκεψι τῆς Σ., ποὺ ἦταν ἀναμφισβήτητο ὅτι τὴν παρακολουθοῦσε ἡ Ἀσφάλεια;

Αὐτὲς ἦταν οἱ «ἀπορίες» ποὺ ἔκαναν «ἔξαλλο» τὸν Τάκη. Κι' ὅταν ἤρθαν στὴν βίλλα ὁ Χ., ὁ Μπριλλάκης κι' ὁ Δρακόπουλος (ὁ Τάκης γνώριζε τὸν Μπριλλάκη, ἀλλὰ δὲν γνώριζε τὸν Δρακόπουλο, καὶ τὸν Φιλίνη), τὰ εἰκόπουλο, καὶ τὸν Φιλίνη), τὰ εἰπε ὅλα, ἀπλᾶ καὶ καθαρά. Καὶ πράσθεσε:

— Αὐτὸ τὸ σπίτι, κύριοι, τὸ φυλάει μόνο ὁ Θεός! Γιατὶ ὁ Μίκης κάνει τὰ πάντα, γιὰ νὰ προδοθοῦμε!

Ὁ Μίκης ἔβαλε τὶς φωνές:

— Πρασπαθεῖς νὰ μὲ ἐκθέσῃς στοὺς συντρόφους μου! Ἐγὼ εἶμαι ὑπεύθυνος σ' αὐτὸ τὸ σπίτι!

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΗ Η Υ.ΕΝ.Ε.Δ.;

ΓΙΑΤΙ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ ΥΕΝΕΔ, ὡς ραδιοφωνικὸς καὶ τηλεοπτικὸς σταθμὸς Ἐνόπλων Δυνάμεων;

ΥΠΑΡΧΕΙ προηγούμενο Στρατοῦ, ποὺ ἔχει τὸν δικό του ραδιοσταθμὸ καὶ τὶς δικές του «ὑπηρεσίες ἐνημερώσεως τοῦ κοινοῦ»;

ΚΑΙ ΠΟΙΑ εἶναι ἡ διαφορὰ ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ ἀναπλάσεως καὶ ἐνημερώσεως, στὴν ὁποία προβαίνει ἁπλῶς συναγωνιζόμενος μὲ τὴν ἴδια καὶ αὐτὸς —ἂν ὄχι χειρότερη— μετριότητα τὸ Ε.Ι.Ρ.Τ.;

ΠΟΙΑ σκοπιμότητα ἐπιβάλλει τὸν ἔλεγχο τοῦ δευτέρου πομποῦ τοῦ ἐθνικοῦ δικτύου ἀπὸ τὴν ΥΕΝΕΔ, ἐνῶ θὰ ἠμποροῦσε νὰ γίνῃ, ὑπαγόμενος στὸ ΕΙΡΤ, ἕνας σταθμὸς ποιότητος;

Ὁ Τάκης ἀποκρίθηκε:

— Ἐσὺ εἶσαι ὁ ἀνεύθυνος σ' αὐτὸ τὸ σπίτι! Σὲ καλύπτει μὲ τὰ στήθη του ἕνα μωρὸ δεκατεσσάρων μηνῶν, κι' ἐσὺ ρίχνεις πάνω του τὰ πολυβόλα!...

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Γιατί, ὅμως, τὴν διαστρεβλώνει ὁ Μίκης; Ἴσως, γιατὶ πιστεύει πὼς πράγματι τὸν «ἐξέθεσε» ὁ Τάκης. Γιατὶ — ὅπως ἀναφέρεται στὸ «Χρέος» — ἐκείνη τὴν νύχτα, στὴν σύσκεψι μὲ τὸν Μπριλλάκη, τὸν Δρακόπουλο καὶ τὸν Φιλίνη, ὁ Μίκης ζήτησε τὴν ἀρχηγία τῆς Ἀριστερᾶς. Ἀλλὰ πῆρε τὴν ἀπάντησι (ὅπως γράφει):

— Δὲν μᾶς ἔπεισες ἀκόμη πὼς εἶσαι ἡγέτης!...

Ἐπιμύθιον

Θὰ ρωτοῦσε, τώρα, κανεὶς: Γιατὶ γράφονται ὅλα αὐτά; Ἀλλά, θὰ ἔπρεπε, ἀσφαλῶς, νὰ προηγηθῆ ἡ ἐρώτησι: Γιατὶ ἔγραψε τὸ «Χρέος» ὁ Μίκης; Ὁπωσδήποτε, ἂς ποῦμε ὅτι αὐτὸ τὸ κάτι ἢ τὸ τίποτα ποὺ λέγεται «ἀντίστασι» δὲν ἔγινε ἀπὸ.. ὑπερανθρώπους. Ἔγινε ἀπὸ ἀνθρώπους κοινοὺς κι' ἀπλούς, λιγώτερο ἢ περισσότερο γενναίους, ἀλλὰ κι' ἀπὸ ἀνθρώπους ἀδύνατους, ποὺ δὲν γνώρισαν τὸν κίνδυνο καὶ δὲν ἤθελαν τὴν θυσία, κι' ὡστόσο ἐνιωθαν τὴν ἀνάγκη, τὸ «Χρέος», νὰ ποῦν κάτι καὶ κάτι νὰ κάνουν, γιὰ νὰ δεῖξουν πὼς δὲν συμφωνοῦν μὲ τὴν δικτατορία... Ὁ Μίκης, ἀσφαλῶς, προσέφερε περισσότερα, ἀπ' τοὺς περισσότερους. Ἀλλὰ κακῶς παρουσιάζει σὰν «ὑπεράνθρωπο» τὸν ἑαυτό του. Καὶ — κυρίως — δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μειώνει καὶ νὰ ὑβρίζῃ τοὺς ἄλλους, ποὺ ὅσο κι' ἂν ἦταν ἀσήμαντοι καὶ δειλοί, εἶπαν ψιθυριστά, διατακτικὰ ἔστω, ἕνα «παρών», γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦν ἀπόντες σὲ κρίσιμη γιὰ τὴν πατρίδα τους ὥρα...

ΝΙΚΟΣ ΜΑΚΡΙΔΗΣ

Συστήστε στοὺς φίλους σας τὰ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΪΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ,

ΦΙΛΙΠΠΟΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ

Ἱδρύεται ἀπό τὸ Ι.ΕΝ.Α.Ε.

Εἶναι τώρα καὶ 1½ χρόνος ποὺ συνεστήθη στὴν Ἑλλάδα τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἐναλίων Ἀρχαιολογικῶν Ἐρευνῶν ἀπὸ μιὰ ὁμάδα ἐπιστημόνων μὲ σκοπὸ τὴν ὀργάνωσι καὶ ἀνάπτυξι τῆς ἐναλίου ἀρχαιολογικῆς ἐρεύνης μὲ τὴν ἄδεια καὶ τὴν ἐποπτεία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

Ἡ ἐνάλιος ἔρευνα, ἕνας νέος καὶ ἐξειδικευμένος κλάδος τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης καὶ τεχνολογίας, μπορεῖ νὰ περιλάβῃ στὰ πλαίσιά της τὴν ἐπισήμανσι καὶ διάσωσι τῶν πάσης φύσεως θησαυρῶν τῆς ἀρχαιότητος ἀπὸ τῆς περιόδου τῆς προϊστορίας μέχρι καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τὴν ἔρευνα καὶ μελέτη τῶν οἰκισμῶν, κτισμάτων, λιμενικῶν ἐγκαταστάσεων, νεωρίων καὶ ναυαγίων, τὴν μελέτη θεμάτων ἀρχαίας ναυτικῆς τέχνης, καὶ τὴν ἔρευνα εἰς διαφόρους τομεῖς φυσικῶν ἐπιστημῶν (θαλάσσια ζωολογία, φυτολογία, ὑποβρύχια γεωλογία κ. λ.π.).

Ἕνα κατάλληλο ἐπιστημονικὸ καὶ τεχνικὸ προσωπικὸ μὲ τὴν συνεργασία εἰδικῶν ἐπιστημόνων, τεχνικῶν, δυτῶν κ.λ.π. πλαισιώνουν τὶς ἐπιστημονικὲς ἔρευνες ποὺ πολὺ συχνὰ τείνουν στὸν ἐντοπισμὸ τῶν πεδίων ἀρχαιολογικῆς ἐρεύνης καὶ προστασίας των μέχρις ὅτου ἀναληφθῆ εἰδικωτέρα προσπάθεια ἀνελκύσεώς των.

Ὁ πιὸ βασικὸς σκοπὸς — πέρα ἀπὸ τὴν ἔρευνα τῶν βυθῶν τοῦ Ι.ΕΝ.Α.Ε — στὸν ὁποῖο συγκεκριμενοποιεῖ τὶς ἄμεσες ἐπιδιώξεις του φαίνεται νὰ εἶναι ἡ ἔρευνα καὶ μελέτη τοῦ ξύλινου πλοίου ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα καὶ ἡ ἵδρυσι στὴν Ἑλλάδα εἰδικοῦ Μουσείου Ἱστορίας τοῦ πλοίου ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι σήμερα. Ἤδη μιὰ ἐπιτροπὴ τοῦ Δ.Σ. ἐπεξεργάζεται θέματα σχετικὰ μὲ τὴν νομικὴ ὑπόστασι καὶ προσδιορισμὸ τοῦ περιεχομένου τοῦ Μουσείου ὥστε τοῦτο νὰ γίνῃ τὸ μοναδικὸ στὸν κόσμο καὶ γιὰ τὸ εἶδος καὶ γιὰ τὸν πλοῦτο τοῦ περιεχομένου του. Σχετικὴ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ ἦταν καὶ πρόσφατη ἐνημέρωσι ἐκπροσώπων τοῦ Τύπου ἀπὸ τὸν πρόεδρο τοῦ Ι.ΕΝ.Α.Ε. κ. Γεώργιο Παπαθανασόπουλο Ἀρχαιολόγο, καὶ τὸν Γενικὸ του Γραμματέα κ. Νικ. Τσοῦχλο, ναυτικὸ πράκτορα.

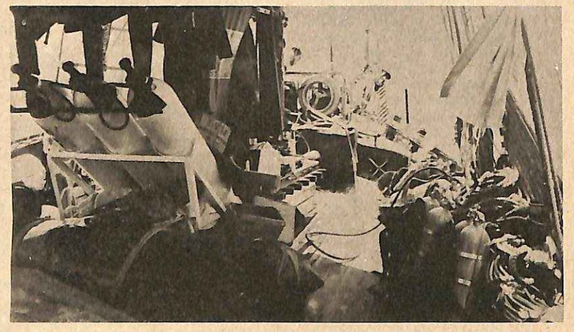

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΚΕΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Τοῦ ΠΑΡΙ ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Προλογίζει ὁ Παναγιώτης Κανελλόπουλος

Ὁ γνωστὸς ἀπὸ τὴν πνευματικήν ἐργασία (Συλλογή ποιημάτων 1950, Πολυτέκνου θεᾶς 1952, Φοῖβος Σάφης 1953, Φιλολογικὰ Μνημόσυνα 1956, Κλειὼν Ἄστυ, μυθιστόρημα 1957, Ἐπιφανόμενα, ποιήματα 1959, Ἀποστάται, μυθιστόρημα 1960, Τίς ὁ λαλῶν, διηγήματα 1962, Βίοι ἀκατάλληλοι 1966) συγγραφεὺς κ. Πάρις Τακόπουλος, ἐξέδωσε ἕνα νέο του βιβλίο τὴν «ΚΕΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ». Τὸ βιβλίο προλογίζει ὁ κ. Παναγιώτης Κανελλόπουλος. Ἀπὸ τὸν πρόλογο αὐτὸ — ποὺ ἀτυχῶς ἐλλείψει χώρου δὲν μπορεῖ νὰ δημοσιευθῆ ὁλόκληρος — ἀποσποῦμε τὶς ἀκόλουθες περικοπές:

Πολλοὶ θὰ ἐκπλαγοῦν γιὰ τὴν ἀπόφασῃ, ποὺ πῆρα, νὰ προλογίσω τὸ βιβλίο τοῦτο. Ἀλλὰ τὴν πῆρα, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἐπιθυμοῦσα νὰ προκαλέσω ἔκπληξη. Καὶ νὰ τὴν μετατρέψω σὲ κατανόησῃ. Θὰ κατανοήσει καὶ τὸ ἴδιο τὸ βιβλίο ὁποιος κατανοήσει τὴν ἀπόφασή μου νὰ τὸ προλογίσω. Τὸ βιβλίο τοῦτο εἶναι «κάτι ἄλλο». Κάτι ἄλλο σὲ σχέσῃ μὲ τί; Σὲ σχέσῃ μὲ ὅλα τὰ βιβλία, ποὺ εἶναι γραμμένα ἑλληνικά. Ἀλλὰ ἡ «κλεὶς» γιὰ τὴν ἀποκρυπτογράφῃσῃ τῆς γλώσσας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι γνησιώτατα ἑλληνική.

Ἂς ἔρθουμε, ὅμως, στὸ βιβλίο τοῦτο, στὴν «Κενὴ Διαθήκη». Μήπως ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου εἶναι βέβηλος; Τίποτε δὲν εἶναι βέβηλο, ἂν δὲν εἶναι ἡ σκέψῃ — ἡ πρόθεσῃ — βέβηλη. Καὶ ἡ σκέψῃ τοῦ Τακόπουλου δὲν εἶναι διόλου βέβηλη.

"Ἡ «Κενὴ Διαθήκη» εἶναι ἐπίπονη ἐργασία πολλῶν ἐτῶν. Ὁπόταν ὁ Τακόπουλος, ἐδῶ καὶ πέντε περίπου χρόνια, μοῦ ἔδειξε τὸ πρῶτο κεφάλαιο, τοῦ εἶπα, ὅτι εἶναι «κάτι ἄλλο». Ἐχρησιμοποίησα, τότε, τὶς δύο αὐτὲς λέξεις μὲ κάποια ἐπιφυλακτικότητα. Τώρα, ποὺ ἔχω μπροστά μου ὁλόκληρο τὸν πρῶτο τόμο, οἱ ἐπιφυλάξεις μου ἐξαφανίσθηκαν. Τώρα ξέρω, ὅτι τὸ «κάτι ἄλλο», ποὺ ἐπεχείρησε ὁ Τακόπουλος, ἄξιζε νὰ ἐπιχειρηθεῖ. Καὶ εἶναι ἡ πιὸ πρωτότυπη δουλειά, ποὺ ἔχει γίνει ὡς τώρα στὸν ἑλληνικὸ πεζὸ λόγο, ἢ μᾶλλον στὴν ἑλληνικὴ γλώσσα γενικά.

Εἶπα παραπάνω, ὅτι τὸ «κάτι ἄλλο» στὸ ὕφος καὶ στὴ γλώσσα τοῦ Τακόπουλου εἶναι καὶ ἡ οὐσία τοῦ βιβλίου του. Θὰ τροποποιήσω τώρα τὴν παρατήρησῃ αὐτή. Τὸ «κάτι ἄλλο» τοῦ ὕφους του καὶ τῆς γλώσσας του τὸ ἐπέτρεψε — ἢ καὶ τὸ ἐπέβαλε — ἡ οὐσία τοῦ μύθου, τὸ σατιρικὸ ἢ μᾶλλον χιουμοριστικὸ περιεχόμενο τοῦ μύθου.

Τὸ βιβλίο ἀρχίζει μὲ τὸ τέλος ποὺ θεωρεῖ βέβαιο καὶ ἀναμένει ὁ νέος «σωτήρ». Ὁ ἥρωας τῆς «Κενῆς Διαθήκης» πιστεύει, ὅτι ζεῖ τὶς τελευταῖες στιγμὲς του, καὶ θυμᾶται τὴ ζωή του ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ἤχους τῶν γουργουρητῶν τῆς κοιλιᾶς του. Πρόκειται γιὰ ἕνα σύγχρονο Νεοέλληνα, γέννημα καὶ θρέμα Ρωμηό, δηλαδὴ ἕνα κράμα Εὐρωπαίου Βαλκάνιου μὲ «ἀπὸ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν» ἑλληνικὴ παράδοσῃ. Ὅλες αὐτὲς οἱ φωνὲς ἔρχονται ἀπὸ μέσα του καὶ ἀπ' ἔξω, καὶ κάποια μέρα διαμορφώνουν τὸν «ἀντὶ»-χαρακτήρα του μὲ τὴ βοήθεια προσωπικῶν ἐμπειριῶν ποὺ ὀφείλονται στὶς φιλίες του καὶ στοὺς ἐρωτές του. Γιατὶ ὅταν ἀγαποῦμε, μόνο τότε μαθαίνουμε.

Σὰν ἀντίστιξῃ στὴ ζωὴ τοῦ ἥρωα καὶ τὸν ἄναρχο λόγο του χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸν συγγραφέα κυρίως χωρία ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή, ποὺ ἀκούγονται ἀνάμεσα στοὺς ἤχους τῆς πολυφωνικῆς μουσικῆς του σὰν αὐστηρὴ βυζαντινὴ μουσική, ἢ καὶ περικαπὲς ἀπὸ προσωκρατικοὺς ἢ γενικώτερα ἀρχαίους συγγραφεῖς, γιὰ νὰ δηλωθεῖ ἡ ὑποδηλωθεῖ τὸ βασικὸ «πιστεύω» του: ὅτι οἱ ἄνθρωποι, σήμερα, δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ «σωτῆρες», οὔτε ἀπὸ τοὺς πιὸ καλοπροαίρετους. Καὶ μὲ τὰ χωρία ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφὴ καὶ ἀπὸ τὴν ἱερὴ σοφία τῶν ἀρχαίων διασταυρώνονται, σὰν σὲ μωσαϊκό, οἱ διάφορες κονσερβοποιημένες τροφές, ποὺ «μεγαλώνουν» τοὺς Νεοέλληνες, ἐδῶ καὶ ἑκατὸν πενῆντα χρόνια, μὲ τὸν πιὸ ἀνθυγιεινὸ τρόπο.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ Πάρι Τακόπουλου εἶναι ὄχι μόνο γεμάτο ζωή, ἀλλὰ καὶ γεμάτο εἰλικρίνεια, ὠμὴ εἰλικρίνεια.

Δὲν γνωρίζω, ποῦ θὰ καταλήξει ὁ Τακόπουλος στὴ συνέχεια τῆς «Κενῆς Διαθήκης» του. Στὸν πρῶτο τόμο μᾶς ἀφίνει μὲ τὸν ἥρωά του πορευόμενο πρὸς τὰ Ἔθνη. Ὁ φίλος του — ὁ «βαπτιστής» του — τὸν ὁδηγεῖ, ἄθελά του, πρὸς τὴν Εὐρώπη. Καὶ ἔχει σημασία, ὅτι διάλεξε ἕναν ξένο γιὰ νὰ τὸν προετοιμάσει καὶ νὰ τὸν ὑποδεχθεῖ. Ξέρουμε, ὅτι θὰ ἐπιστρέψει γιὰ νὰ ἐκπληρώσει τὸν προορισμό του. Ἀλλὰ ὅποιο καὶ νἆναι τὸ τέλος τοῦ μυθιστορήματος, ἡ «Κενὴ Διαθήκη» εἶναι ἕνα ἐπαναστατικὸ βιβλίο, δηλαδὴ ἕνα αἰσιόδοξο βιβλίο, ποὺ ὅλες οἱ «σταυρώσεις» του εἶναι ἄμεσα συνυφασμένες — μὲ τὸ καθαρτήριο γέλιο, ποὺ σχεδὸν κάθε του γραμμὴ προκαλεῖ — μὲ ἄλλες τόσες «ἀναστάσεις».

Παναγιώτης Κανελλόπουλος

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τώρα κάθε 15νθήμερο

Σάββατο παρὰ Σάββατο

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΘΑ ΠΡΟΧΩΡΗΣΗ ΣΕ ΒΑΘΟΣ Η ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ;

Ἡ δημοσίευσῃ τοῦ κυβερνητικοῦ νομοθετήματος γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ κύρους τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν λειτουργῶν της, ποὺ ὑπέσκαπτε ἐπὶ ἑπτὰ χρόνια ἡ δικτατορία, δὲν ἀποκλείεται νὰ προλάβῃ τὴν κυκλοφορία τοῦ τεύχους αὐτοῦ τῶν «Π. Θεμάτων». Διανύομε κιόλας τὸ πρῶτο 10ήμερο τοῦ Σεπτεμβρίου. Στὶς 15 τοῦ μηνὸς ἀρχίζει τὸ νέο δικαστικὸ ἔτος. Ἕως τότε πρέπει νὰ ἔχουν ἐξαγγελθῆ τὰ σχετικὰ κυβερνητικὰ μέτρα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔχῃ συμπληρωθῆ ἡ ἐφαρμογή τους τουλάχιστο στὸ «ἐπίπεδο κουρυφῆς» τῶν δύο δικαστικῶν σωμάτων, τῆς πολιτικῆς — ποινικῆς καὶ τῆς διοικητικῆς δικαιοσύνης.

Ὄχι μόνο γιὰ τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενο τοῦ νομοθετήματος αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε κἂν γιὰ τοὺς πιθανοὺς κυβερνητικοὺς στόχους δὲν τοὺς πιθανοῦς πληροφορίες τὴν ὥρα ποὺ ὑπάρχουν σαφεῖς πληροφορίες τὴν ὥρα ποὺ συντάσσονται αὐτὲς οἱ γραμμές. Θὰ ἐπισυντάσσονται σὰν αὐστηρὴ βυζαντινὴ μουσική, ἢ καὶ περικαπὲς ἀπὸ προσωκρατικοὺς ἢ γενικώτερα ἀρχαίους συγγραφεῖς, γιὰ νὰ δηλωθεῖ ἢ ὑποδηλωθεῖ τὸ βασικὸ «πιστεύω» του: ὅτι οἱ ἄνθρωποι, σήμερα, δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ «σωτῆρες», οὔτε ἀπὸ τοὺς πιὸ καλοπροαίρετους. Καὶ μὲ τὰ χωρία ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφὴ καὶ ἀπὸ τὴν ἱερὴ σοφία τῶν ἀρχαίων διασταυρώνονται, σὰν σὲ μωσαϊκό, οἱ διάφορες κονσερβοποιημένες τροφές, ποὺ «μεγαλώνουν» τοὺς Νεοέλληνες, ἐδῶ καὶ ἑκατὸν πενῆντα χρόνια, μὲ τὸν πιὸ ἀνθυγιεινὸ τρόπο.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ Πάρι Τακόπουλου εἶναι ὄχι μόνο γεμάτο ζωή, ἀλλὰ καὶ γεμάτο εἰλικρίνεια, ὠμὴ εἰλικρίνεια.

Δὲν γνωρίζω, ποῦ θὰ καταλήξει ὁ Τακόπουλος στὴ συνέχεια τῆς «Κενῆς Διαθήκης» του. Στὸν πρῶτο τόμο μᾶς ἀφίνει μὲ τὸν ἥρωά του πορευόμενο πρὸς τὰ Ἔθνη. Ὁ φίλος του — ὁ «βαπτιστής» του — τὸν ὁδηγεῖ, ἄθελά του, πρὸς τὴν Εὐρώπη. Καὶ ἔχει σημασία, ὅτι διάλεξε ἕναν ξένο γιὰ νὰ τὸν προετοιμάσει καὶ νὰ τὸν ὑποδεχθεῖ. Ξέρουμε, ὅτι θὰ ἐπιστρέψει γιὰ νὰ ἐκπληρώσει τὸν προορισμό του. Ἀλλὰ ὅποιο καὶ νἆναι τὸ τέλος τοῦ μυθιστορήματος, ἡ «Κενὴ Διαθήκη» εἶναι ἕνα ἐπαναστατικὸ βιβλίο, δηλαδὴ ἕνα αἰσιόδοξο βιβλίο, ποὺ ὅλες οἱ «σταυρώσεις» του εἶναι ἄμεσα συνυφασμένες — μὲ τὸ καθαρτήριο γέλιο, ποὺ σχεδὸν κάθε του γραμμὴ προκαλεῖ — μὲ ἄλλες τόσες «ἀναστάσεις».

Παναγιώτης Κανελλόπουλος

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τώρα κάθε 15νθήμερο

Σάββατο παρὰ Σάββατο

Ἡ δημοσίευσῃ τοῦ κυβερνητικοῦ νομοθετήματος γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ κύρους τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν λειτουργῶν της, ποὺ ὑπέσκαπτε ἐπὶ ἑπτὰ χρόνια ἡ δικτατορία, δὲν ἀποκλείεται νὰ προλάβῃ τὴν κυκλοφορία τοῦ τεύχους αὐτοῦ τῶν «Π. Θεμάτων». Διανύομε κιόλας τὸ πρῶτο 10ήμερο τοῦ Σεπτεμβρίου. Στὶς 15 τοῦ μηνὸς ἀρχίζει τὸ νέο δικαστικὸ ἔτος. Ἕως τότε πρέπει νὰ ἔχουν ἐξαγγελθῆ τὰ σχετικὰ κυβερνητικὰ μέτρα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔχῃ συμπληρωθῆ ἡ ἐφαρμογή τους τουλάχιστο στὸ «ἐπίπεδο κουρυφῆς» τῶν δύο δικαστικῶν σωμάτων, τῆς πολιτικῆς — ποινικῆς καὶ τῆς διοικητικῆς δικαιοσύνης.

Ὄχι μόνο γιὰ τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενο τοῦ νομοθετήματος αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε κἂν γιὰ τοὺς πιθανοὺς κυβερνητικοὺς στόχους δὲν τοὺς πιθανοὺ

Ὀργασμός

Ὀργασμὸς στὸν Τύπο. Ἡ ξαφνικὴ ἀλλαγὴ τοῦ Ἰούλη ὑποχρέωσε τὶς ἐφημερίδες σ' ἕνα συναγωνισμὸ ποὺ ἐντείνεται ὅσο προετοιμάζονται καὶ ἄλλες ἐφημερίδες νὰ κατέβουν στὸν χῶρο καὶ νὰ διεκδικήσουν μερίδες τοῦ κοινοῦ. Ἄμεση ἐμφάνιση ἡ ἐπανέκδοση τῆς Καθημερινῆς. Θ' ἀκολουθήσουν: ἡ Νέα Δημοκρατία, τὸ Ἔθνος(;), ἡ Μεσημβρινή, ἡ Ἐλευθερία(;) καὶ ἂν ὑπῆρχαν δημοσιογράφοι καὶ τεχνικὰ μέσα ποιός ξέρει πόσες ἀκόμη.

Βέβαιο εἶναι πὼς μέσα στὸν ὀξύτατο συναγωνισμὸ ποὺ θὰ ὑπάρξη θὰ ἐπιβιώσουν μόνον ἐκεῖνες ποὺ διαθέτουν: ξεκάθαρη γραμμή, ἄρτια ὀργάνωσι, πληρέστερο δίκτυο πληροφοριῶν καὶ σύγχρονα τεχνικὰ μέσα. Ἡ κρίσι τοῦ χάρτου, ἡ κρίσι τῶν διαφημίσεων, ἡ αὔξησι τιμῆς τῶν ἐφημερίδων, ἡ κρίσι τῶν μέσων παραγωγῆς, ἡ κρίσι ἱκανῶν ἐπαγγελματικῶν στελεχῶν, αὐξάνουν τοὺς συντελεστὰς δαπανῶν, ὀξύνοντας τὰ προβλήματα ποὺ ὑπῆρχαν στὸ χῶρο.

Μέσα ἀπὸ τὶς ἀνακατατάξεις αὐτὲς τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι θὰ προκύψουν πολλαπλὰ ὀφέλη καὶ γιὰ τὸν δημοσιογραφικὸ κόσμο ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ κοινό. Ποὺ ἀξιώνει τώρα μιὰ πιὸ ὑπεύθυνη καὶ οὐσιαστικὴ ἐνημέρωσι.

«Ἡ Καθημερινή»

Πυρετώδης κίνησι στὴν «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ». Ἡ ἐφημερίδα μὲ τὴν μεγαλύτερη παράδοσι σοβαρότητος καὶ ποιότητος ξαναβγαίνει γιὰ νὰ προσφέρη στὸ ἑλληνικὸ κοινό, τὸ τόσο ταλαιπωρημένο ἀπὸ τὴν ἀνευθυνότητα, ἕνα ἤρεμο τόνο, μιὰ σύμμετρη μὲ τὰ γεγονότα προβολή, μιὰ καθημερινὴ εὐρωπαϊκὴ πνοὴ μέσα στὸν κιτρινισμό, τὴν τεχνητὴ ἔξαψη, τὴν ἀναγνωσματοθηρία! Ἡ παρουσία τῆς Κας Ἑλένης Βλάχου ὡς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐφημερίδος, ἡ ἀπόλυτη, μὲ θρησκευτικὴ εὐλάβεια ἀπόλυτη, προσήλωσί της στὴν ἀντικειμενικότητα καὶ τὴν διερεύνησι τῆς ἀλήθειας, ὁ ἐθισμός της στὶς δυτικοευρωπαϊκὲς ἀντιλήψεις καὶ προσηλώσεις τῆς ἐλευθεροτυπίας κι' ἀκόμα ἡ πλειάδα τῶν ἔμπειρων συνεργατῶν της τοῦ Ἰω. Λάμψα, τοῦ Νικ. Μεταξᾶ τοῦ Δημ. Παπαναγιώτου καὶ ἄλλων δημοσιογράφων δίδουν στὴν ἔκδοσι τῆς καινούργιας «Καθημερινῆς» τὶς διαστάσεις ἑνὸς πολιτικοκοινωνικοῦ γεγονότος ποὺ ὑπερβαίνει τὰ συνήθη ἐκδοτικὰ πλαίσια. Εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ «Καθημερινή» θὰ συσπειρώση καὶ πέρα ἀπὸ τὸ σοβαρὸ κοινὸ ποὺ εἶχε πάντα καὶ ἕνα καινούργιο κοινὸ ποὺ ἀξιώνει βαθύτερη καὶ οὐσιαστικώτερη ἐνημέρωσι, μετατοπίζοντας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἕνα τμῆμα τοῦ δυσανάλογου ἀπογευματινοῦ κοινοῦ στοὺς πρωινοὺς ἀναγνῶστες.

Πρέπει νὰ ὑπενθυμίσουμε ὅτι στὸ ἐπιτελεῖο τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς ποὺ διακρίθηκε γιὰ τοὺς ἀγῶνες της ἀλλὰ καὶ τὴν φιλελεύθερη στάσι της συνεργάστηκαν οἱ δημοσιογράφοι κ.κ. Παν. Λαμπρίας, Γιάννης Κάτρης, Σπῦρος Γιαννᾶτος, Γιάννης Λάμψας, ὑπὸ τὸν ἐκδότην τῆς ἐφημερίδος κ. Γεώργιον Πλυτᾶν.

Τώρα ὁ κ. Πλυτᾶς θ' ἀπόσχη μᾶλλον τῆς ἑλληνικῆς ἐκδόσεως ἀποθέτοντας τὴν εὐθύνη της εἰς ὅμιλον δημοσιογράφων. «Μιὰ ἐφημερίδα, λέγει, δὲν μπορεῖ ν' ἀνήκει εἰς πολιτικὸ πρόσωπο. Στενεύει τὰ περιθώριά της. Καὶ ἐπὶ τέλους δὲν φταίνε σὲ τίποτα οἱ ἀναγνῶστες της γιὰ νὰ βομβαρδίζωνται μὲ τὶς κομματικὲς ἀπόψεις καὶ θέσεις τοῦ κομματάρχου — ἐκδότη».

Ἔτσι ἡ Νέα Δημοκρατία θὰ εἶναι μιὰ ἐφημερίδα — τὸ λέει πάλι ὁ κ. Πλυτᾶς — ποὺ θὰ μπορῆ νὰ κάνη ἀντιπολίτευσι ἀκόμα καὶ σ' αὐτὸν ποὺ στάθηκε ὁ ἐν Λονδίνῳ ἱδρυτὴς καὶ χορηγός της.

Ὡς χρόνος ἐκδόσεως τῆς νέας ἐφημερίδος καθορίζεται ἡ ἀρχὴ Ὀκτωβρίου.

Ἡ Νέα Δημοκρατία

Ἀθόρυβα, χωρὶς μεγαλεπήβολες ἐπιδιώξεις, καὶ φανταχτερὰ ὀνόματα προετοιμάζεται στὸ χῶρο τοῦ Τύπου μιὰ ἀκόμα καθημερινὴ ἐφημερίδα: Ἡ Νέα Δημοκρατία.

Συνέχεια τῆς λονδρέζικης ἑβδομαδιαίας ἐκδόσεως — τῆς πιὸ τακτικῆς ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τῆς δικτατορίας στὴν Ἑλλάδα — ἡ «Νέα Δημοκρατία» φιλοδοξεῖ νὰ προσφέρη οὐσιαστικὲς ὑπηρεσίες στὴν «ἀντικειμενικὴ δημοσιογραφία».

ΝΑ ΔΙΑΓΡΑΦΗ

Ὁ κ. Σπ. Γιαννᾶτος, ἐπίλεκτο μέλος τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν, διένειμε πρὸς τὰ μέλη τῆς ΕΣΗΕΑ ἐπιστολή, στὴν ὁποία τὰ ἐνημερώνει ἐπὶ «ἑνὸς πελωρίου ἠθικοῦ θέματος, ποὺ ἀναφέρεται στὶς σχέσεις τοῦ Σωματείου μὲ τὴν Διεθνῆ Ὁμοσπονδία Δημοσιογράφων».

Σημειώνει ὁ κ. Σπ. Γιαννᾶτος:

Ἡ πρώτη μεγάλη ἀπάτη (μάταια προσπάθησα νὰ εὕρω ἐπιεικέστερο χαρακτηρισμὸ) διεπράχθη εἰς βάρος τῆς Διεθνοῦς τῶν Δημοσιογράφων ἀπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ Σωματείου μας εἰς τὸ Δημοσιογραφικὸ Συνέδριο τῆς Ζυρίχης.

Μετὰ τὴν λήξη τοῦ Συνεδρίου αὐτοῦ ὁ Πρόεδρος τοῦ Σωματείου μας κ. Τρουμπούνης ἐδημοσίευσε στὸν «Ἐλεύθερο Κόσμο», σὰν ἀπόφασι τοῦ Συνεδρίου, ἕνα κείμενο ποὺ παρουσίαζε τὸν Πρόεδρο τῆς Διεθνοῦς, τὸν Μπράντλεϋ, νὰ ἐγγωμιάζη περίπου τὸ καθεστὼς Παπαδοπούλου καὶ νὰ ὑπογραμμίζη τὴν εὐτυχία ποὺ ἀπολάμβαναν οἱ δημοσιογράφοι στὴν Ἑλλάδα τῶν συνταγματαρχῶν.

Ἡ παραποίηση τοῦ κειμένου δὲν ἔγινε, φυσικά, ἀντιληπτὴ στὴν Ἀθήνα ἀφοῦ οἱ συνάδελφοί μας ἀγνοοῦσαν τὸ πραγματικὸ κείμενο τῆς ἀποφάσεως. Ἐπισημάνθηκε ὅμως ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Ἀντιδικτατορικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀγγλίας, καθηγητὴ Ι. Σπράο. Καὶ ἐν συνεχεία ὁ Μπράντλεϋ, ἔστειλε ἐπιτιμητικὸ ἔγγραφο στὸν Πρόεδρο τοῦ Σωματείου μας ὁ ὁποῖος ὄχι μόνο τὸ ἀπέκρυψε ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἑνώσεώς μας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

«Ἡ συνολικὴ εἰκόνα, τονίζει ὁ Πρόεδρος τῆς Διεθνοῦς πρὸς τὸν Πρόεδρό μας, ποὺ ἔδωσε τὸ δημοσίευμα τοῦ «Ἐλευθέρου Κόσμου», δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν θέσιν ποὺ ἔλαβε ἡ Διεθνὴς τῶν δημοσιογράφων. Εἶναι μία ἀνακριβὴς παρουσίασις τῶν συμβάντων, τῶν λεχθέντων καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἀποφάσεώς μας».

Φυσικὰ διὰ τὸν κ. Π. Τρουμπούνην ὑπάρχει σειρὰ ὅλη ἀθλιοτήτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων συντόμως θὰ κληθῆ νὰ λογοδοτήση. Ἀλλὰ ἐρωτᾶται: Τὸ Πειθαρχικὸ Συμβούλιο τῆς Ἑνώσεως, ἐνώπιον τῆς βαρυτάτης αὐτῆς καταγγελίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν δημοσιογράφος ὄχι μόνο δὲν ἐξετέλεσε σωστὰ τὸ κορυφαῖο του καθῆκον — τῆς ἐνημερώσεως — ἀλλὰ διέστρεψε καὶ παραποίησε κείμενα, ἐξαφάνισε διαμαρτυρίες τῆς Διεθνοῦς Ὁμοσπονδίας Δημοσιογράφων, δηλαδὴ ἐπρόδωσε τὴν ἀποστολήν του, δὲν νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ἐπιληφθῆ αὐτεπαγγέλτως τῆς πρωτοφανοῦς αὐτῆς ἐνεργείας, διὰ νὰ ἀποκαθάρη τὴν Ἕνωσιν ἀπὸ ἕνα μέλος ποὺ διέσυρε τοὺς Ἕλληνες ἐπαγγελματίες δημοσιογράφους;

Ὁ Βάσος Βασιλείου

Ἕνας ἀκόμη δημοσιογράφος στὴν Κυβέρνησι. Ὁ Βάσος Βασιλείου. Πολιτικὸς συντάκτης καὶ ἀρθρογράφος τῆς «Βραδυνῆς» καὶ διευθυντὴς τῆς «Ἡμέρας» βρέθηκε στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν μαχητῶν ποὺ πολέμησαν μὲ τὴν πένα τὸ καθεστώς. Τὸ πρῶτο φύλλο τῶν «Π.Θ.» τῆς 1ης Μαρτίου 1973 σημείωνε:

«Στὴν ἱστορία τοῦ τύπου ὑπῆρξαν ἐποχὲς ὁρόσημα. Ὅπου ὁ κονδυλοφόρος ἑνὸς δημοσιογράφου ξεπερνώντας τὶς δυσκολίες ἀπὸ τὰ πράγματα ὑψωνόταν πάνω ἀπὸ αὐτὲς καὶ ἐξέφραζε τὴν ἐποχή του μὲ σειρὰ σκέψεων ποὺ βρισκόταν σὲ εὐθεῖα μὲ τὰ εὐρύτερα λαϊκὰ στρώματα. Στὰ κείμενα τοῦ δημοσιογράφου Β. Βασιλείου στὴ «Βραδυνὴ» θὰ βρῆ ὁ ἀναγνώστης τὸν ἀσίγαστο, ἀκατάπονητο, ἐρευνητὴ τῆς ἀλήθειας, ποὺ μὲ μετριοπάθεια, χωρὶς κραυγὲς ἀλλὰ καὶ μὲ διειδυτικότητα, μὲ εὐρηματικότητα καὶ θάρρος ὁ ἀνυποχώρητος στὴν ἔρευνά του καὶ στὶς πεποιθήσεις του δημοσιογράφος ἐννοεῖ νὰ καταπιάνεται μὲ καυτὰ θέματα τῆς πολιτικῆς συνήθως ἐπικαιρότητος. Καὶ δὲν εἶναι μικρὴ ἡ προσφορά του αὐτή».

Ὁ Βάσος Βασιλείου ἐγνώρισε τὸν κατατρεγμό, τὴν ἄμεση ἀπειλή, τὸν κίνδυνο. Τοῦ «συνεστήθη» κατ' ἐπανάληψιν νὰ μετριάση τὸν τόνο, νὰ κατεβάση τὴν ἔνταση τῆς φωνῆς του. Δὲν ὑπέκυψε ἀκόμη καὶ ὅταν λόχοι ἐρευνητῶν ἔψαχναν τὸ γραφεῖο καὶ τὸ σπίτι του. Καὶ ἔμεινε στὴ θέσι του ἐμψυχώνοντας κάθε μέρα τὸ πυκνὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ποὺ τὸν ἀγκάλιαζε. Στάθηκε πραγματικὰ ἕνας ἀκλόνητος μαχητής. Καὶ δίκαια ἐπιλέγεται τώρα γιὰ νὰ προσφέρη ἀπὸ μιὰ πιὸ ὑπεύθυνη σκοπιὰ τῆς μεγάλες του δυνατότητες.

ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Οἱ δημοσιογράφοι ποὺ γύρισαν ἀπὸ τὴν Δύσι, ὕστερα ἀπὸ πολυχρόνια ἀναγκαστικὴ παραμονὴ ἐκεῖ, ἔχουν τώρα ἕνα βαρὺ καθῆκον. Νὰ συμβάλουν εἰς τὴν ἀνανέωσι τοῦ Τύπου, ποὺ παραμένει —καὶ ὀργανωτικὰ καὶ ψυχολογικὰ— προσκολλημένος σὲ μεθόδους παλαιές, ξεπερασμένες, ἀσυγχρόνιστες. Οἱ καινούργιες ἐφημερίδες ποὺ θὰ βγοῦν θὰ δώσουν —πρέπει νὰ δώσουν— τὸν τόνο τῆς ἀλλαγῆς. Μιᾶς δημοσιογραφίας ποὺ δὲν θὰ κυνηγᾶ τὴν ἐντύπωσι ἀλλὰ τὸν προβληματισμὸ καὶ τὴν οὐσιαστικὴ ἐνημέρωσι. Καὶ τὸ κοινό, ποὺ πρέπει νὰ ἔχη κουρασθῆ ἀπὸ τὴν χωρὶς ἀντίκρυσμα κραυγή, ἂς προσέξη τὶς καινούριες αὐτὲς προσπάθειες, ποὺ θὰ ἔχουν τὴν ἀξία μιᾶς προσφορᾶς καὶ μιᾶς διαπαιδαγωγήσεως καὶ λιγώτερο τὴν μανία τῆς κερδοσκοπίας. Ὁ πρωθυπουργὸς τὸ εἶπε στὴ Θεσσαλονίκη: «Ἕνα μεγάλο μέρος τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν δημιουργία ἠπίου κλίματος, χωρὶς τὸ ὁποῖο εἶναι ἀδύνατο νὰ λειτουργήση μιὰ ὑγιὴς καὶ ὑπεύθυνη Δημοκρατία, ἀνήκει στὸν Τύπο». Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω!

Στὴν πρωτοπορία τῆς καινούργιας προσπάθειας γιὰ τὴν ἀνόρθωσι καὶ τὴν προκοπὴ τοῦ τόπου

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΘΑ ΠΡΟΧΩΡΗΣΗ ΣΕ ΒΑΘΟΣ Η ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ;

λομελείας καὶ οἱ ἀρεοπαγῖται ποὺ εἶχαν καταλάβει τὶς θέσεις τῶν ἀκύρως ἀπολυθέντων, χωρὶς οὔτε οἱ ἴδιοι νὰ δηλώσουν κώλυμα συμμετοχῆς τους γιὰ λόγους εὐθιξίας, οὔτε τὸ δικαστήριο νὰ τοὺς ἐπιβάλη, δεχόμενο τὶς ἐνστάσεις ἐξαιρέσεως ποὺ ὑποβλήθηκαν, νὰ ἀπόσχουν. Ἐδίκασαν, ἐνῶ στὴν οὐσία ἦταν οἱ ἴδιοι δ ι ά δ ι κ ο ι !

Ὁ κ. Πρόεδρος στὴ Μητρόπολη

Ὅσο γιὰ τὴν ἐπικύρωση τῶν δύο νόθων δημοψηφισμάτων νωπὲς εἶναι οἱ ἀναμνήσεις μας ἀπὸ τὴν πρόσφατη, τὴν περσινὴ τούλάχιστο περίπτωση. Ὁ Ἄρειος Πάγος ὄχι μόνον ἐπικύρωσε μὲ μεγάλη πλειοψηφία τὸ ἀνεκδιήγητο δημοψήφισμα τοῦ 1973, παρ' ὅλες τὶς ἐξώφθαλμες παραβάσεις ποὺ σημειώθηκαν κατὰ τὴν προπαρασκευὴ καὶ τὴ διεξαγωγή του, ἀλλὰ ἀρνήθηκε (λέγεται μὲ διαφορὰ μιᾶς ψήφου) νὰ ἐξετάση ἀκόμη καὶ τὶς ἀποδείξεις τῶν ἐκλογικῶν παραβάσεων ποὺ προτάθηκαν. Ὁ ἴδιος ὁ σημερινὸς ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ. Κ. Παπακωνσταντίνου, ὡς πληρεξούσιος δικηγόρος τῶν ἐνισταμένων κατὰ τὴν διαδικασία τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ δημοψηφίσματος, θὰ διατηρῆ, ὑποθέτομε, πικρὴ ἀκόμη τὴν ἀνάμνηση ἀπὸ τὴ σχετικὴ συζήτηση στὸ ἀνώτατο δικαστήριο.

Ἀφήνομε τὸ ἀνεπανάληπτο θέαμα ποὺ μᾶς προσέφερε ἀπὸ τὴν ὀθόνη τῆς τηλεοράσεως ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Λ. Κανελλᾶκος στὴ Μητρόπολη, πέρυσι τὸν Αὔγουστο, κατὰ τὴν «στέψη» τοῦ δικτάτορος, ὅταν δέχθηκε νὰ παραστῆ καὶ νὰ «ξαναδημοσιεύση», γιὰ τελεστουργικοὺς λόγους, «ἐπ' ἐκκλησίαις», τὴν ἀπόφαση τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ δημοψηφίσματος, ποὺ εἶχε ἤδη δημοσιεύσει στὸ ἀκροατήριο τοῦ δικαστηρίου του ... — ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε, πειθήνιος, διορίσει, κατὰ τὶς προσταγὲς τοῦ αὐθέντου, ὡς δικαστικοὺς ἀντιπροσώπους, τοὺς κυβερνητικοὺς κοντοτιέρους.

Στὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας τὰ πράγματα εἶναι κάπως ἁπλούστερα. Περιορίζονται κυρίως στὴν ἀνώμαλη διαδοχή, ὁτὸ προεδρεῖο τοῦ σώματος, τοῦ βιαίως ἀπομακρυνθέντος τὸ 1969, χωρὶς νὰ ἔχη παραιτηθῆ, προέδρου καθηγητοῦ κ. Μ. Στασινοπούλου καὶ τῶν ἐξαναγκασθέντων σὲ παραίτηση ἀρχαιοτέρων συμβούλων, ποὺ ἔχουμε ἤδη πιὸ πάνω μνημονεύσει.

Δὲν φαίνεται γενικὰ ὅτι ἡ σημερινὴ κυβέρνηση θὰ προχωρήση μὲ τὸ ἐν ὄψει νομοθετημά της σὲ βάθος πρὸς τὴν ἐκκαθάριση τοῦ παρελθόντος. Εἶναι πιθανὸτερο ὅτι θὰ περιοριστῆ στὴν ἀντικατάσταση τῶν μελῶν τῶν προεδρείων τῶν δύο ἀνωτάτων δικαστηρίων καὶ τῆς εἰσαγγελίας τοῦ Ἀρείου Πάγου, χωρὶς νὰ ἀποκλείεται ὅτι μερικὲς κτυπητὲς περιπτώσεις παραβάσεως δικαστικοῦ καθήκοντος, ποὺ σημειώθηκαν στὰ ἄλλα δικαστήρια, θὰ τὶς παραπέμψη σὲ πειθαρχικὴ συμβούλια.

Δὲν εἶναι εὔκολο βέβαια νὰ μαντέψη κανεὶς ἄν, ἐφ' ὅσον ἐπαληθεύση ἡ τελευταία αὐτὴ πρόβλεψη, θὰ παραπεμφθοῦν στὰ πειθαρχικὰ συμβούλια καὶ οἱ ἐλάχιστες εὐτυχῶς περιπτώσεις τακτικῶν δικαστῶν καὶ εἰσαγγελέων, ποὺ σὰν πρόεδροι ἢ ἐπίτροποι στρατοδικείων συμπεριφέρθηκαν σὰν κοινοὶ ἀποσπασματάρχαι. Οὔτε οἱ περιπτώσεις ἐκείνων ποὺ ἐξέδωσαν ἀποφάσεις, οἱ ὁποῖες προκάλεσαν τὸ δημόσιο αἴσθημα. (Θυμούμαστε αὐτὴ τὴ στιγμὴ καὶ ἐνδεικτικὰ μόνον ἀναφέρομε τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ τριμελὲς ἐφετεῖο Ἀθηνῶν φιλοδικτατορικῆς ἐφημερίδος, ποὺ εἶχε κατασυκοφαντήσει καὶ καθυβρίσει τὸν ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἰω. Πεταιρίας Μελέτης Ἑλληνικῶν Προβλημάτων ἀπὸ τὸ πενταμελὲς ἐφετεῖο τῆς πρωτευούσης).

Πῶς ἀλλοιῶς ὅμως — χωρὶς κυρώσεις — θὰ ἀποκατασταθῆ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ στὴν ἑλληνικὴ δικαιοσύνη; Πῶς θὰ γίνη πιστευτὸ ὅτι δὲν ἔχει «τὸ ἄλας μωρανθῆ»;

ΟΤΑΝ ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΕΤΡΕΦΕΤΟ ΜΕ ΚΟΥΤΟΧΟΡΤΟ

Ἀμπελοφιλοσοφίες

ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΔΕΡΑΙΟ ΤΩΝ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΙΚΩΝ ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΩΝ

Ὁ Κομμουνισμὸς διὰ τῆς ἀριθμητικῆς

Ὑπάρχουν δυστυχῶς ἀφελεῖς, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τὸν κομμουνισμὸν διὰ τῆς ἀριθμητικῆς ὡς ἀδύναμον νὰ δημιουργήση «ἴνδυον διὰ τοὺς λαούς.

Παρὰ τὸν σολοικισμό, τὸ νόημα εἶναι σαφές: Οἱ κομμουνισταί, ἂν καὶ ὀλιγάριθμοι εἶναι πάντα ἐπικίνδυνοι. ('Υπ' ὄψιν τοῦ Κ. Καραμανλῆ καὶ τῶν ἄλλων «ἀφελῶν»).

Περὶ ἐλευθερίας καὶ τρέλλας

Δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει κανένα κράτος τὸ ὁποῖον νὰ ἀφίνη τοὺς τρελλοὺς ἢ τοὺς παραβάτας τοῦ Νόμου νὰ κυκλοφοροῦν ἔξω ἐλεύθερα.

"Ωστε ἡ Χούντα εἶχε καὶ «οἰκονομοκοινωνικήν» φιλοσοφίαν! Κάτι εἴχαμε μυρισθῆ ἀπὸ τὰ τσίλντ τῆς 'Αργεντινῆς περὶ χουντικῆς «οἰκονομοκοινωνικῆς» φιλοσοφίας, ἀλλὰ νομίζαμε ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς δυσοσμίας τοῦ σάπιου κρέατος!

Περὶ σωτηρίας

Ἡ Ἐπανάστασις δὲν ἀπέβλεπε οὔτε ἀποβλέπει εἰς τίποτε ὄλλο παρὰ εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ Ἔθνους.

'Ορθότατα! 'Η παραπάνω ρήση μοιάζει σήμερα σὰν μιὰ πάρα πολὺ σωστὴ αὐτοκριτική. Προτείνουμε τὴν ἄμεση ἱκανοποίηση τοῦ δικαίου αἰτήματος τοῦ Παπαδόπουλου.

Ἡ φιλοσοφία τῆς Ἐπαναστάσεως

Ὡς πρὸς τὴν οἰκονομοκοινωνικὴν φιλοσοφίαν τῆς Ἐπαναστάσεως ἡ θέαις μας εἶναι, ἡ θέσις τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος τοῦ ἐλευθέρου κόσμου, τῶν ἐλευθέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης.

Γνωστότατο τροπάριο! Οὐδὲν σχόλιον, ἐκτὸς μιᾶς ἐπιδεβλημένης ἀπὸ τὰ πράγματα γραμματικῆς διορθώσεως: ὁ ἐνεστὼς «ἀποβλέπει» πρέπει νὰ διαγραφῆ.

Ἡ Ἐθνεγερσία

Ἡ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου δὲν ἦτο κίνημα προσώπων ἢ ὁμάδων ἢ κοινωνικῶν τάξεων. Ὑπῆρξεν ἐθνεγερσία.

Ἡ δημαγωγία σὲ μιὰ κορώνα ἀπροσμέτρητης ἀναισχυντίας καὶ θράσους.

Καὶ ἄλλοι ἀδελφοί!

Ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις αἰσθάνεται ἰσχυροτέρα μὲ τὴν παρουσίαν παρὰ τὸ πλευρόν της τῶν ἀδελφῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς.

"Αν ὁ Τζώρτζ Πάππας ἐνύσει τὸν Τόμ Πάππας καὶ τὸν Σπάϊρο "Αγκνιου δὲν ἔχουμε κανέναν λόγο νὰ διαφωνήσουμε γιὰ τὴν πολλαπλῆ συγγένεια.

Ὁ Κρητικὸς

Ἦλθον διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν Κρήτην. Ἔμεινα τρεῖς ἡμέρας καὶ φεύγω Κρητικός.

Τὴν παραπάνω ὕβριν τὴν θέτουμε ὑπ' ὄψιν τῶν περήφανων Κρητῶν διὰ τὰ περαιτέρω...

«ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ»

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 17)

στὰ «κοινά», μὲ τὴν εὐρύτερη ἔννοια τοῦ ὅρου, εἶναι πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ χρέος, τῆς «ἀληθινῆς» δημοκρατίας. Καὶ δημοκρατία σημαίνει σήμερα, ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παλινόρθωση τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν, καὶ κοινωνικὴ ἀναδιόρθωση· ποὺ θὰ ἐπιτρέψει στὴ γυναίκα νὰ βρεῖ μιὰ δικαιότερη ὀργάνωση τοῦ βίου της. "Ας μὴ γελιόμαστε. Ἡ γυναίκα σήμερα ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἶναι τόσο ὀργανικὰ δεμένη μὲ τὴν οἰκογένεια, τὰ παιδιά, καὶ τἄλλα συνακόλουθα τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ποὺ δὲν διαθέτει τὸν ἀπαραίτητο χρόνο καὶ τὴν ἀναγκαία ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἄνεση, γιὰ νὰ καταπιαστεῖ, ὅπως ὁ ἄντρας ὄχι μὲ τὰ κοινά, ἀλλ' ἀκόμη καὶ μὲ τὴν προώθηση τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς της σταδιοδρομίας. Ἡ γυναίκα στὴν Ἑλλάδα, ἡ ἐργαζόμενη γυναίκα σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς δημόσιας καὶ κοινωνικῆς ζωῆς δὲν διαθέτει σήμερα τὸν ἀπαιτούμενο χρόνο, γιὰ νὰ ἀφοσιωθεῖ στὰ «κοινά»: γιὰ νὰ ἐκπληρώσει δηλαδὴ τὸ δημοκρατικό της χρέος σὰν πολίτης. Ὑπάρχει λοιπὸν ἕνα γενικὰ γυναικεῖο πρόβλημα, ὅπως ὑπάρχουν καὶ πάμπολλα ἐπὶ μέρους καθαρὰ γυναικεῖα προβλήματα. Κι αὐτὰ δὲ λύονται, οὔτε κἂν προωθοῦνται μὲ τὴ συμμετοχή μιᾶς, ἢ καὶ περισσότερων γυναικῶν στὴν Κυβέρνηση, σ' ἕνα ὁποιοδήποτε «οἰκεῖο» στὴ φύση της Ὑπουργεῖο. Ἁπλῶς, οἱ ἐεχωριστὲς αὐτὲς γυναῖκες, ποὺ θὰ κρίνονταν «ἀριστες», ἂς ποῦμε, γιὰ νὰ καταλάβουν ἕνα Ὑπουργικὸ θῶκο, θὰ ἐντάσσονταν στὸ νῦν ὑπάρχον σύστημα, στὸ ἀνδρικὸ κατεστημένο.

Ἐκεῖνο ποὺ προέχει αὐτὴ τὴ στιγμὴ εἶναι νὰ τροποποιηθεῖ κάπως τὸ σύστημα. Καὶ μιὰ πρώτη ἀρχὴ θὰ ἦταν νὰ ἱδρύσει ἡ Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἑνότητας, τώρα, σ' αὐτὴ τὴν προπαρασκευαστικὴ φάση τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ, ποὺ θὰ μᾶς ὁδηγήσει ἀργὰ ἢ γρήγορα στὶς ἐκλογὲς — νὰ ἱδρύσει, κατὰ τὸ γαλλικὸ πρότυπο, ἕνα Ὑπουργεῖο, ἢ καὶ Ὑφυπουργεῖο γιὰ τὴ γυναίκα καὶ τὰ προβλήματά της. Τὸ Ὑπουργεῖο αὐτὸ θὰ εἶχε ρόλο ἐπιτελικὸ καὶ θ' ἀναλάβει νὰ ἐρευνήσει καὶ νὰ μελετήσει τὰ γυναικεῖα θέματα, νὰ συντονίσει τὴ δράση τῶν Σωματείων καὶ Συλλόγων, νὰ φροντίσει γιὰ τὸ γυναικεῖο συνδικαλισμό, νὰ προετοιμάσει τὶς προϋποθέσεις ἐκείνες, ποὺ θὰ ἐπιτρέψουν στὴ γυναίκα, νὰ συνειδητοποιήσει τὶς ἀνάγκες της, καὶ νὰ δραστηριωθεῖ γιὰ νὰ κερδίσει καλύτερους ὅρους ζωῆς.

Τὴν εἰσήγηση αὐτὴ γιὰ τὴν ἵδρυση Γυναικείου Ὑπουργείου μοῦ τὴν ἔκαμαν ἐκπρόσωποι τοῦ Συνδέσμου Ἑλληνίδων Νομικῶν. Ὁ σύνδεσμος αὐτὸς εἶναι τμῆμα τῆς Διεθνοῦς Ὁμοσπονδίας Γυναικῶν Νομικῶν, ποὺ ἔχει συμβουλευτικὴ θέση στὸν ΟΗΕ. Σημειώνω ἐν παρόδῳ ὅτι, ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι συνέβη μὲ ἄλλα γυναικεῖα σωματεῖα, ἡ λειτουργία τοῦ Συνδέσμου Ἑλληνίδων Νομικῶν εἶχε ἀνασταλεῖ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας. Καθὼς ἐπίσης, εἶχε διαλυθεῖ ἐντελῶς μιὰ ἄλλη κοινωνική γυναικεῖα ὀργάνωση, ἡ ΠΕΓ, Πανελλαδικὴ Ἕνωση Γυναικῶν, τῆς ὁποίας ὑπῆρξα ἀντιπρόεδρος. Ὁ Σύνδεσμος Ἑλληνίδων Νομικῶν εἶχε συνεργαστεῖ μὲ τὴν ΠΕΓ, γιὰ τὴν προώθηση διάφορων κοινωφελῶν Ζητημάτων, καθὼς π.χ. τὸ Συνέδριο γιὰ τὸ Παιδί, ποὺ σημείωσε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

Σὰν γυναίκα, ποὺ ἀξιώθηκα νὰ εἶμαι μέλος τῆς τελευταίας Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, ἀσπάζομαι τὴν εἰσήγηση τοῦ Συνδέσμου Ἑλληνίδων Νομικῶν. Ἀπομένει στὴν Κυβέρνηση νὰ δεῖξει στὴν πράξη, ὅτι κατανοεῖ τὸ γυναικεῖο πρόβλημα, καὶ νὰ ἱδρύσει τὸ οἰκεῖο Ὑπουργεῖο. Θὰ εἶναι μιὰ πράξη δημοκρατικὴ κατ' ἐξοχήν, καὶ θὰ βοηθήσει τὶς γυναῖκες νὰ κινητοποιήσουν τὶς δυνάμεις τους, γιὰ νὰ προβάλλουν ἐπάξια τὸ γυναικεῖο δυναμικὸ τῆς χώρας.

ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΝΕΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 19

τα, πιὸ συγκεκριμένα, καὶ ὁ ἐξ ἴσου χαμηλὸς βαθμὸς ὀργανώσεως τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων συνεπάγεται ὁλοκληρωτικὴ σχεδὸν ἐξάρτηση τῆς ἀγροτικῆς τάξεως ἀπὸ τὴν ἐκ τῶν ἄνω ἀσκουμένη οἰκονομικὴ πολιτικὴ καὶ ἀπὸ τοὺς δυναμικοὺς μηχανισμοὺς τῶν ἀνεπτυγμένων καπιταλιστικῶν τομέων τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας. Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ ἀγρότης ἐξουσιάζεται ἀπὸ τοὺς πάντες χωρὶς νὰ ἐξουσιάζει οὔτε τὸν ἑαυτό του. Αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ διάσταση τοῦ ἀγροτικοῦ μας προβλήματος.

Τὸ καθαρὰ ποσοτικὸ αὐτὸ στοιχεῖο ποὺ χαρακτηρίζει τὴν παθογένεια τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα μεταφράζεται πολὺ εὔκολα σὲ τρόπο ζωῆς. Ὁ μικροϊδιοκτήτης "Ελληνας ἀγρότης εἶναι δοῦλος τοῦ χωραφιοῦ του καὶ ἁπλὸ ἐξάρτημα τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, χωρὶς τοῦτο τουλάχιστο νὰ ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἐξαργυρώσει αὐτὴν τὴν ὑποδούλωσή του μὲ ἕνα ἀνεκτὸ ἐπίπεδο ζωῆς ὅπως ἐκεῖνο ποὺ ἔχουν ἐξασφαλίσει γενικὰ οἱ ὑπόλοιπες ἐργαζόμενες τάξεις.

Καὶ τίθεται τώρα τὸ ἐρώτημα: "Οταν διαπιστώνουμε ὅτι τὸ πάθος τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀπόσταση ποὺ τὴν χωρίζει ἀπ' τοὺς ὑπολοίπους καπιταλιστικὰ ὀργανωμένους τομεῖς τῆς οἰκονομίας, σημαίνει ἀπαραίτητα ὅτι ἡ λύση τοῦ ἀγροτικοῦ προβλήματος βρίσκεται στὴν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς πάνω σὲ καπιταλιστικὰ πρότυπα σὰν ἐκεῖνα μὲ τὰ ὁποῖα λειτουργεῖ ἡ ὑπόλοιπη οἰκονομία;

Ἡ δικτατορία, πιστὴ στὸν ἀπόλυτο ἀντιλαϊκὸ χαρακτῆρα τοῦ γενικοῦ προσανατολισμοῦ της, ἀποπειράθηκε νὰ ἀκολουθήσει σὲ κάποια κλίμακα τὴν τακτικὴ ποὺ τῆς ὑποδείκνυε τὸ ἀντιλαϊκό της αἴσθημα, καὶ οἱ εἰσηγήσεις τῶν ἐξ ἴσου ἀντιλαϊκῶν «τεχνοκρατῶν» της. Προσπάθησε, δηλαδή, νὰ ἐνισχύσει —σκανδαλωδῶς τὶς περισσότερες φορὲς— μερικὲς ἀτομικὲς πρωτοβουλίες γιὰ τὴν δημιουργία βιωσίμων μεγάλων ἐκμεταλλεύσεων. Ἡ τακτική της αὐτή, ἐν τούτοις, εἶχε κυρίως τὸ ἀντικὸ χαρακτῆρα καὶ ἀπέβλεπε στὴν ἐξυπηρέτηση συγκεκριμένων ἀτομικῶν συμφερόντων. Ἀλλὰ καὶ σὰν γενικὸ προσανατολισμὸ νὰ τὴν πάρουμε, μποροῦμε εὔκολα νὰ δοῦμε ποῦ θὰ ὁδηγοῦσε. Στὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα ὑπάρχουν ἤδη μερικὰ ἀποκρουστικὰ παραδείγματα πιέσεων ἀπὸ «Ὑπουργοὺς» τῆς δικτατορίας γιὰ σκανδαλώδη δανεισμὸ (θὰ δοθοῦν γρήγορα στὴ δημοσιότητα). Παρενθετικά, πολλὲς μονάδες ἔγιναν χωρὶς σοβαρὴ μελέτη. Καὶ ὅπου ὑπῆρχαν μελέτες ἦσαν ἀπὸ τὴ «Βιομηχανία Μελετῶν», γι' αὐτὸ εἶναι ὅλες πανομοιότυπες. Εὐνόητο τὸ πόσο διαβλητὲς εἶναι, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι ἦσαν συντάκτες, καὶ ἐλεγκτές, καὶ ἐγκρίνοντες. "Ετσι μερικὲς μονάδες ἔπεσαν ὄχι σὲ χέρια ἀγροτῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὲς φορὲς κοινῶν τυχοδιωκτῶν.

Πράγματι, ἂν ἀκολουθήσουμε στενὰ τεχνοκρατικὰ κριτήρια καὶ χαράξουμε πολιτικὴ ἐνισχύσεως τῆς τάσεως πρὸς συγκεντροποίηση στὸν ἀγροτικὸ τομέα, καὶ ἂν φυσικὰ μιὰ τέτοια προσπάθεια μπορέσει τελικὰ νὰ πετύχει ὑπερπηδώντας τὰ ψυχολογικὰ καὶ διαρθρωτικὰ ἐμπόδια ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν «νοοτροπία» τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα, θὰ διαπιστώσουμε γρήγορα ὅτι δὲν λύνεται τὸ ἀγροτικὸ πρόβλημα, ἀλλὰ ἁπλῶς μετασχηματίζεται. "Ισως στὴν πραγματικότητα καὶ νὰ ὀξύνεται.

Μιὰ πολιτικὴ συγκεντροποιήσεως στὸν ἀγροτικὸ τομέα θὰ ἔχει ὡς μοναδικὸ ἀποτέλεσμα τὴν ἀναδιοργάνωση τῆς παραγωγικῆς βάσεως μὲ παράλληλη δημιουργία μιᾶς στρατιᾶς ἀγροτοπρολετάριων, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη στὸν βιομηχανικὸ τομέα. Καὶ δὲν θὰ ἔχουμε μόνο νὰ ἀντιμετωπίσουμε τότε τὰ προβλήματα ποὺ θὰ ἀνακύψουν ἀπὸ τὴν ἀποδέσμευση χεριῶν ἀπ' τὴν ἀγροτικὴ παραγωγή, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον θὰ δεύνουμε τὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στὴν ὕπαιθρο καὶ τὴν πόλη, ἀφοῦ ἀκόμη καὶ ὁ ἀπασχολούμενος πλήρως ἀγροτοπρολετάριος, μέσα στὰ πλαίσια τοῦ συστήματός μας, δὲν θὰ μπορέσει εὔκολα νὰ ἐνταχθεῖ ὀργανικὰ στὸ πλέγμα τῶν διαδικασιῶν ποὺ συναπαρτίζουν αὐτὸ ποὺ ὀνομάζουμε σήμερα ἀστικὸ πολιτισμό.

Εἶναι σαφέστατο, ὅτι τὸ ἀγροτικό μας πρόβλημα δὲν λύνεται μὲ ἁπλὴ μεταφορὰ τῶν διαδικασιῶν συγκεντροποιήσεως ποὺ ἔπαιξαν κεντρικὸ ρόλο στὴν καπιταλιστικὴ ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν. Τὸ κοινωνικὸ κόστος μιᾶς τέτοιας μεταφορᾶς μεθόδων θὰ εἶναι τεράστιο καὶ κατὰ πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ὄφελος ποὺ θὰ προκύψει. "Αλλωστε, ὅταν μιλᾶμε γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ ἀγροτικοῦ προβλήματος δὲν θὰ πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι μιλᾶμε σὲ ἀναφορὰ πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς ἀγροτικῆς τάξεως κυρίως, καὶ δευτερεύοντως γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας στὸ σύνολό της.

Ἑπομένως, ποῦ βρίσκεται ἡ λύση;

Νομίζω ὅτι αὐτὴ τὴ στιγμή, ἡ μεγαλύτερη ὑπηρεσία ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ προσφέρει τὸ σκεπτόμενο δυναμικὸ στὴ χώρα, εἶναι νὰ στραφεῖ σὲ μιὰ ἐξονυχιστικὴ συζήτηση καὶ ἔρευνα πάνω σ' αὐτὸ τὸ καίριο γιὰ τὸ μέλλον μας θέμα. "Αν ὁ "Ελληνας εἶναι τύπος «εὐρηματικὸς» ἰδοῦ πεδίο λαμπροῦ μέλλοντος ἐδῶ τὴν εὐρηματικότητά του. Πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουμε σοβαρά, νηφάλια, ἀλλὰ μὲ φαντασία τὸ Ἀγροτικὸ Πρόβλημα. Ἀλλοιῶς ἡ ἐρήμωση — κοινωνικά, οἰκονομικά, πληθυσμιακὰ — ποὺ σήμερα εἶναι ἡ γεωργία δὲν θὰ φέρει καλὸ στὸν τόπο καὶ στὸ Ἔθνος.

Καθηγητὴς Ἀδαμάντιος Πεπελάσης

Ὁ κ. ΖΟΛΩΤΑΣ

Τὴν ὥρα ποὺ σχηματιζόταν ἡ οὐρὰ τῶν ὑπουργικῶν συνταξιούχων τῆς δικτατορίας γιὰ τὴν εἴσπραξι τῆς παχυλῆς ἀμοιβῆς των ἔναντι τῶν ὑπηρεσιῶν των(!) πρὸς τὸ "Εθνος, ἕνας ὑπουργὸς τῆς Δημοκρατίας, ὁ κ. Ξενοφῶν Ζολώτας, ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ, παρητήθη καὶ τῆς ὑπουργικῆς του ἀποζημιώσεως. Τὸ περιστατικὸ δὲν θὰ γινόταν γνωστὸ παρὰ μόνο συμπτωματικά. "Αν τὸ καταχωροῦμε —παρὰ τὴν βέβαιη ἀντίδρασι τοῦ ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ— εἶναι γιὰ νὰ δείξουμε τὰ διαφορετικὰ μέτρα, τὴν ἄλλη νοοτροπία, καὶ τὸ ὑψηλὸ παράδειγμα ποὺ προσφέρουν οἱ δημόσιοι ἄνδρες τῆς Δημοκρατίας.

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 22

δικαίωμα ποὺ κατωχύρωσε ἡ ἱστορία καὶ κατηξίωσε ἡ θυσία των. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας. Εἶναι τὸ χρέος τοῦτο ἱερὰ παρακαταθήκη ποὺ ἀφήνει εἰς ὅλους μας ἡ 28η Ὀκτωβρίου 1940.
Ζήτω ἡ Ἑλλάς!»

Ὁ σάλος ποὺ προεκλήθη ἦταν φοβερός. Ὁ Παττακὸς ἐτράπη εἰς φυγήν, χωρὶς νὰ τὸν συνοδεύση κανεὶς ἕως τὴν ἔξοδο. Ὁ μόνος ποὺ διαμαρτυρήθηκε ἦταν ὁ 'Ασλανίδης, ποὺ εἶπε ὅτι ὁ Πρόεδρος «ἀδίκησε τὸν Μεταξᾶ»...

Δὲν εἶναι μόνο τὶς δύο αὐτὲς φορὲς ποὺ ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Ἀκαδημίας ὁ Πρόεδρος τοῦ 1972 εἶπε τὴν ἀλήθεια μέσα στὰ πλαίσια τῆς σοβαρότητος τοῦ Ἱδρύματος. Καὶ στὸ μνημόσυνο τῆς Μικρασίας καὶ στὸ μνημόσυνο τοῦ 'Αθηναγόρα καὶ στὸν τελευταῖο προεδρικό του λόγο περὶ Παιδείας, ἐτόνισε ὅτι «ἡ ἀρετὴ ἠηγάζει προεχόντως ἀπὸ τὴν ἄσκησιν τοῦ βίου εἰς ἐλευθέραν κοινωνίαν. Θεμέλιον ἔχει τὴν δημοκρατίαν. Καὶ μετὰ-πην τὸ ἐλεύθερον φρόνημα».

"Εκτοτε ἡ Δικτατορία ἐκπρόσωπο δὲν παρίστατο διὰ τοῦ Παττακοῦ της εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς 'Ακαδημίας. Καὶ οἱ πολλοὶ μὲν ἐφοβήθησαν. 'Αλλὰ τὸ παράδειγμα τῶν ὀλίγων τοὺς ἐνεψύχωσε καὶ κάθε ἐπιδουλὴ ἀπεφεύχθη. Πάντως δὲν ἠκούσθη εἰς τὴν 'Ακαδημίαν ποτὲ οὔτε ἔπαινος, οὔτε κἂν ὁ ὅρος «'Εθνικὴ Κυβέρνησις».

Η ἀσφάλεια καὶ τὰ σύγχρονα κράτη...

Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 50

πουργὸς (Σ.Σ. Κάτι μοῦ θυμίζει αὐτὸ τὸ ὄνομα, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ βρῶ ἀκριβῶς τί...), Σατανάκιας, 'Αρχιστράτηγος... Σαργατάνας, ἀρχηγὸς τοῦ ἱππικοῦ (Σ.Σ. Δηλαδὴ τῶν Τεθωρακισμένων)... Πρῶτον καὶ κύριον πνεῦμα εἶναι ὁ μέγας Σκοτίας Ροφογκάλης, ὁ Πρωθυπουργὸς τῶν Ταρτάρων. Οὗτος ἔχει τὴν δύναμιν ἐπὶ παντὸς πλούτου καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν θησαυρῶν τοῦ Κόσμου... Ὁ Σαργατάνας, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ 'Ιππικοῦ, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ σᾶς μεταφέρη πανταχοῦ, νὰ ἀνοίγη ὅλες τὶς κλειδαριές, νὰ σᾶς κάνη νὰ βλέπετε ὅλα, ὅσα συμβαίνουν μέσα εἰς τὰ σπίτια σας... Ὦ Μεγάλε Σκοτία Ροφογκάλη!.. Σὲ ἱκετεύω...»

Δὲν θέλω, ἀγαπητέ μου φίλε, νὰ σᾶς κουράσω. Οὔτε ἰσχυρίζομαι ὅτι ἀνεκάλυψα κάτι τὸ καινούριο. Οὔτε νομίζω ὅτι πρωτοτυπῶ (πλὴν ἴσως εἰς τὸ θέμα τῆς 'Ανίτας, ἀλλὰ ἐκεῖ ἐπιμένω ἀπόλυτα). 'Απλῶς πιστεύω ὅτι ἡ Κυβέρνησις, τὴν ὁποίαν σεῖς ὑποστηρίζετε, καὶ ὄχι ἐγώ, δὲν ἔχει συλλάβει τὸ νόημα τοῦ συγχρόνου κράτους καὶ εἶναι καιρὸς νὰ σοβαρευθῆ. Καὶ νὰ ἔχη, ἐπὶ πλέον, ὑπ' ὄψιν της τὴν 'Αποκάλυψιν τοῦ 'Ιωάννου (Κεφ. ἕνατον, παρ. 21), ἡ ὁποία λέγει: «Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν...»

Ἐλπίζω νὰ καταλάβατε τί ἐννοοῦμεν, ὁ "Αγιος Ἰωάννης κι ἐγώ. Καὶ πιστεύω νὰ μὴν ἀμφιβάλλετε διὰ τὴν ἀγάπην μου.

Γ. Ν. ΔΡΟΣΟΣ

Ἡ ἀσφάλεια καὶ τὰ σύγχρονα κράτη...

«Εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει. Εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτείνει, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι...»
(Ἀποκάλυψις Ἰωάννου — Κεφ. 13, παρ. 10)

ΦΟΒΟΥΜΑΙ, φίλε κύριε Καραμανδρέα, ὅτι ἡ Κυβέρνησίς σας δὲν τὰ πάει καλά. Δὲν ἔχει συλλάβει, δηλαδή, καὶ δὲν ἔχει ἐφαρμόσει ὡρισμένας ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν βάσιν κάθε συγχρόνου κράτους καὶ τὴν ἐγγύησιν τῆς ποκοπῆς του. Ἐννοῶ, πρωτίστως, τὸ θέμα τῆς ἀσφαλείας. Ἕνα σύγχρονον Κράτος, ἀγαπητέ μου φίλε, πρέπει νὰ εἶναι, πρῶτα-πρῶτα, Κράτος - Ἀσφάλεια. Ὅπως ἄλλοτε ἦταν κράτος - πρόνοια ἢ κράτος - μπακάλης. Ἡ σύγχρονος πραγματικότης ἀπαιτεῖ, βασικά, Ἀσφάλειαν. Ἀσφάλειαν ἐν παντί. Ὄχι μόνον ἀσφάλειαν ζωῆς, πυρὸς ἢ θαλάσσης. Αὐτὰ εἶναι μικροπράγματα. Ἀλλὰ Ἀσφάλειαν Γενικήν, ὑπὸ τὴν γενικωτέραν της ἔννοιαν. Ἕνα εἶδος Πανασφαλείας ἢ Ἀσφαλειοκρατίας.

Ἐξηγοῦμαι: σήμερα, ἕνας κράτος ἀπειλεῖται ἀπὸ παντοειδεῖς κινδύνους. Ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀπὸ ἰδέας, ἀπὸ ξένους, ἀπὸ ἀναρχικούς, ἀπὸ συνωμοσίας, ἀπὸ γείτονας ποὺ ἐποφθαλμιοῦν τὴν εὐτυχίαν του, ἀπὸ τὰ ναρκωτικά, ἀπὸ βιβλία ἀνατρεπτικοῦ περιεχομένου, ἀπὸ τοὺς... πολιτικούς, ὅπως ὀρθῶς λέγει ὁ κ. Κωνσταντόπουλος, ἀπὸ τὸ Κ.Κ. ἐσωτερικοῦ, ἀπὸ τὸ Κ.Κ. ἐξωτερικοῦ, ἀπὸ τοὺς μαοϊκούς, τοὺς τροτσκιστάς, τὴν νέαν ἀριστερά, τοὺς φοιτητάς, τὰς φοιτητρίας, καὶ τοὺς μαθητὰς ἀκόμη. Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, φίλε μου. Ὅπου νὰ κοιτάξῃ κανεὶς ἀπειλὲς βλέπει καὶ ἐχθρούς. Φρίκη... Πῶς θ' ἀντιμετωπίσῃ, λοιπόν, ἕνα κράτος αὐτὴν τὴν κατάστασι; Ἁπλούστατα, μὲ τὸν πολλαπλασιασμὸ τῶν δυνάμεων ἀσφαλείας του. Μὲ τὸ νὰ τοποθετῇ παντοῦ ἀνθρώπους ἀσφαλεῖς, μὲ ἠσκημένα μάτια καὶ αὐτιὰ καὶ χέρια γυμνασμένα εἰς τὴν χρῆσιν ὅπλων. Πρέπει τὰ δημόσια καταστήματα, αἱ Τράπεζαι, αἱ δημόσιαι καὶ δημοτικαὶ ὑπηρεσίαι νὰ φρουροῦνται νυχθημερόν. Οἱ δρόμοι, οἱ πλατεῖες, τὰ θέατρα, οἱ κινηματογράφοι, τὰ καφενεῖα καὶ οἱ πολυκατοικίες ἀκόμη, νὰ τελοῦν ὑπὸ αὐστηρὸν ἔλεγχον. Νύχτα καὶ ἡμέρα. Καὶ ἡ ἐποπτεία αὐτὴ πρέπει συνεχῶς ν' αὐξάνῃ. Μέχρις ἑνὸς σημείου, βέβαια. Καὶ τὸ σημεῖον αὐτὸ ἔχει προσδιορισθῆ ἀπὸ τὴν σύγχρονον πολιτικὴν ἐπιστήμην: Συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐξισωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν παρακολουθούντων μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν παρακολουθουμένων. Δηλαδὴ εἰς τὸ νὰ φθάσωμεν εἰς μίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν στοὺς δύο πολίτας ὁ ἕνας θὰ εἶναι ἄνθρωπος τῆς Ἀσφαλείας.

Ἀκριβῶς, δηλαδή, ὅπως συμβαίνει στὴ γνωστὴ διαφήμισι τοῦ Ἐθνικοῦ Λαχείου: «Ὁ ἕνας στοὺς δύο κερδίζει». Εἰς τὴν περίπτωσι ὅμως αὐτή, θὰ κερδίζουν καὶ οἱ δύο: ὁ ἕνας, ὁ μαῦρος, διότι θὰ πληρώνεται ἀπὸ τὸ κράτος καὶ θὰ ἐξασφαλίζει τὰ πρὸς τὸ ζῆν παρακολουθώντας τὸν ἄλλο, καὶ ὁ ἄλλος, ὁ κόκκινος, διότι θὰ εἶναι ἀσφαλής, παρακολουθούμενος. Εἶναι, ἄλλωστε, ἡ σύνθεσις αὐτὴ συμβολική, διότι οἱ παρακολουθούμενοι εἶναι κατ' ἀρχὴν καὶ ἐξ ὁρισμοῦ ἐρυθροί. Κακὰ εἶναι τὰ ψέματα καὶ ἡ ὑποκρισία. Ὅσοι, ἀγαπητέ μου φίλε, ἀντιτίθενται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πειθαρχημένου κράτους, εἶναι, κατὰ κάποιον τρόπον καὶ κατὰ κάποιο ποσοστὸ ἐρυθροί. Ἀπὸ ἀνοικτὸ ρὸζ μέχρι βυσσινί. Προσέξατε καὶ τὶς γυναῖκες τους: ὑποσυνειδήτως φοροῦν τέτοια χρώματα. Εἴδατε ποτὲ τὴν τέως πρώτην κυρία τῆς χώρας νὰ φορᾶ τέτοια χρώματα; Ποτέ. Προτιμοῦσε σαφῶς τὰ ἄσπρα (ἀγνότης), τὰ μπλὲ (ἐθνικισμὸς) καὶ τὰ μαῦρα (ἀσφάλεια ἢ μᾶλλον ΚΥΠ). Ἀλλὰ ἂς ἀφίσουμε τὶς γενικότητες καὶ ἂς ἔλθουμε εἰς τὰ συγκεκριμένα:

Δὲν μοῦ λέτε, σᾶς παρακαλῶ, ἐὰν σὲ κάθε τραπεζικὸν κατάστημα καὶ σὲ κάθε ταμιευτήριον ὑπῆρχαν σαράντα - πενῆντα ἔνοπλοι, ἀπόφοιτοι τοῦ κολλεγίου τῆς Ε.Σ.Α. ἢ ἄλλων ἀναλόγων πνευματικῶν ἱδρυμάτων,— μὲ τὸν κατάλληλον βέβαια ὁπλισμὸν ἐλαφρῶν καὶ βαρέων ὅπλων— θὰ ἦτο ποτὲ δυνατὸν ὁ κ. Βενάρδος νὰ προβῇ εἰς τὰς γνωστὰς ἀναλήψεις χρημάτων; Βεβαίως, ὄχι. Βλέπετε, λοιπόν, ὅτι εἰς τὸ καθεστὼς αὐτὸ τῆς πανασφαλείας οἱ πολῖται θὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ὄχι μόνον πολιτικῶς, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικῶς καὶ αἱ τράπεζαι ἐπίσης.

ΕΔΩ θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ μία παρένθεσις. Τὸ παράδειγμα ποὺ ἀνέφερα τὸ ἐπῆρα ἔτσι στὴν τύχη. Δὲν ἔχω τίποτα τὸ προσωπικὸν ἐναντίον τοῦ κ. Βενάρδου. Ἀντιθέτως, τὸν θεωρῶ συμπαθῆ καὶ ἀδικημένον. Συμπαθῆ, διότι εἶναι εὐγενὴς —θυμηθῆτε τὴν ἀνθοδέσμη ποὺ προσέφερε μὲ τόση λεπτότητα στὸν ταμία τῆς Τραπέζης— καὶ διότι ἔκανε βέβαια μερικὰς ἀντικανονικὰς ἀναλήψεις χρημάτων, δὲν ἐσκότωσε ὅμως οὔτε ἐβασάνισε κανένα. Ἀδικημένον, διότι μὲ αὐτὰ τὰ προσόντα θὰ ἠμποροῦσε —θὰ ἔπρεπε, μᾶλλον— νὰ εἶχε γίνει ὑπουργὸς τῆς ἐπταετίας. Ἄλλοι ἔγιναν μὲ ὀλιγώτερα προσόντα καὶ ἔκαναν μεγαλυτέρας ἀνωμάλους ἀναλήψεις, χωρὶς μάλιστα νὰ προσφέρουν ἕνα ἀνθάκι, καὶ σήμερα ἐκεῖνοι μὲν ζοῦν σὲ ἐπαύλεις, ἐκεῖνος δὲ εὑρίσκεται εἰς τὸν Κορυδαλόν. Εἶναι δίκαιον αὐτό; Ὄχι, ἐρωτῶ, εἶναι δίκαιον;

Τέτοιες ἀδικίες ἔγιναν ἀγαπητέ μου, καὶ δι' αὐτὸ τὸ καθεστὼς ἐκεῖνο κατέρρευσε. Τὸ νέον πολίτευμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἐγκαταστήσουμε σιγὰ-σιγὰ («ὁ ἕνας στοὺς δύο εἶναι πράκτωρ») θὰ εἶναι περισσότερον προσεκτικὸν καὶ περισσότερον δίκαιον. Καὶ οὐσιαστικώτερα δημοκρατικόν. Αὐτὸ θὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω εὐθὺς ἀμέσως:

Ὅταν φθάσουμε στὸ ἰδεῶδες σημεῖον, δηλαδὴ οἱ μισοὶ Ἕλληνες νὰ εἶναι ὑπάλληλοι τῆς Ἀσφαλείας, τότε ἔχουμε, θεωρητικῶς τουλάχιστον, ἐξασφαλίσει τὸ πενῆντα τοῖς ἑκατὸν τῶν ψήφων. Δὲν θὰ ἀρκεσθοῦμε, ὅμως, σὲ αὐτό, διότι, στὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς, μπορεῖ νὰ μᾶς ξεφύγουν μερικοί. Θὰ πάρουμε μαζί μας καὶ μερικὰ πρόσωπα τραβηκτικά. Ποὺ φέρνουν, δηλαδή, κόσμο. Π.χ. τὴν Ἀνίτα! Γελᾶτε; Αὐτὸ συμβαίνει διότι δὲν τὴν ἔχετε ἰδεῖ. Ὅταν τὴν ἰδῆτε θ' ἀλλάξετε γνώμη. Καὶ θὰ παύσετε νὰ σκέπτεσθε πολλὰ ἄλλα πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Ἐγὼ τὴν ἔχω ἰδεῖ... Καὶ θὰ ἐψήφιζα ὅ,τι δήποτε μοῦ ἔλεγε... Καὶ εἰλικρινῶς πιστεύω ὅτι ἕνα δέκα τοῖς ἑκατόν, τοὐλάχιστον, τῶν Ἑλλήνων θὰ ἐψήφιζαν τοὺς συνδυασμοὺς εἰς τοὺς ὁποίους θὰ μετεῖχε καὶ ἡ Ἀνίτα. Καὶ γιατί, σᾶς παρακαλῶ, νὰ μὴ γίνῃ κάποτε ἡ Ἀνίτα πρώτη ἢ δεύτερη, ἔστω, κυρία τῆς Ἑλλάδος; Ἤσαν, μήπως, καλύτερες μερικὲς ποὺ γνωρίσαμε κατὰ τὸ παρελθόν; Οὔτε κατὰ διάνοιαν. Ἔτσι, ἄλλωστε, ταυτοχρόνως, θ' ἀπεκαθίστατο κάπως καὶ ἡ ἀδικία ποὺ ἔγινεν εἰς τὸν ἀδελφόν της. Βεβαίως δὲ δὲν θὰ ἀρκεσθοῦμε μόνον εἰς τὴν Ἀνίτα. Θὰ πάρουμε καὶ μερικὰ ἄλλα ἐλκυστικὰ πρόσωπα, π.χ. τὸν κ. Καρακώστα καὶ μερικοὺς ἀπὸ τὴν ΕΠΟΚ καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Λέσχη, ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ἔχουν τοποθετηθῆ σὲ κυβερνητικὰς θέσεις. Ἔτσι, θὰ ἔλθουμε στὴν ἐξουσία, νομίμως, κανονικώτατα καὶ θ' ἀναγνωρισθοῦμε ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο σὰν δημοκρατικὴ κυβέρνησις...

ΑΥΤΑ ὅλα, ἀγαπητέ μου φίλε, εἶναι γνωστὰ καὶ στοιχειώδη διὰ τοὺς μελετητὰς τῶν διαφόρων πολιτευμάτων. Καὶ γνωστὰ ἀπὸ παλαιοτάτης ἐποχῆς. Ἀπορῶ δὲ πῶς δὲν τὰ γνωρίζει ἡ Κυβέρνησις, τῆς ὁποίας εἶσθε φίλος. Καὶ ὅμως, ἡ κυβέρνησίς σας περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους της μορφωμένους ἀνθρώπους καὶ ἀκαδημαϊκοὺς καὶ ὑποακαδημαϊκοὺς ἀκόμη. Κανεὶς ἀπὸ αὐτούς, λοιπόν, δὲν ἔλαβε τὸν κόπον νὰ διαβάσῃ Σολομωνικήν;

Ἐμελέτησα, λοιπόν, τὸ θαυμάσιον αὐτὸ βιβλίον, χάρις εἰς ὅσα ἐδιάβασα εἰς τὴν ἠθογραφίαν τοῦ κ. Γ. Μεϊμαρίδη «Ὁ πρίγκιψ». Καὶ νά τί εὑρῆκα (σελὶς 398 — ἔκδοσις Π. Νασιώτη — Ἀθῆναι): «Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνωτάτων Δυνάμεων: Ἑωσφόρος, Αὐτοκράτωρ Βεελζεβούλ, Πρίγκιψ Ἀσταρώθ, Μέγας Δούξ. Κατόπιν ἕπονται τὰ κατωτέρω πνεύματα, τὰ ὁποῖα ὑποτάσσονται εἰς τοὺς τρεῖς ἀνωτέρω: Σκοτίας Ροφογκάλης, Πρωθυ-

Παρακαλοῦμε ζητῆστε τὴν συνέχεια στὴ σελ. 49

Ὀλυμπιακὴ φιλοξενία σὲ Εὐρωπαϊκὴ πτῆσι

Ἐλᾶτε νὰ πετάξετε μαζί μας στὴν Εὐρώπη.
Σᾶς περιμένουμε νὰ σᾶς φιλοξενήσουμε στὰ ἀεροπλάνα μας, παντοῦ ὅπου πετᾶμε. Καὶ πετᾶμε στὶς κυριώτερες πόλεις τῆς Εὐρώπης.
Θὰ δῆτε τί σημαίνει Ὀλυμπιακὴ φιλοξενία σὲ μιὰ εὐρωπαϊκὴ πτῆσι. Θὰ χαρῆτε τὴν πολιτισμένη ἐξυπηρέτησι τοῦ προσωπικοῦ μας καὶ θὰ διαπιστώσετε ὅτι σᾶς φροντίζει ἕνα ἔμπειρο καὶ εὐγενικὸ πλήρωμα.
Θὰ ἀπολαύσετε τὰ θαυμάσια γεύματά μας καὶ θὰ νοιώσετε ἄνετα, σὰν στὸ σπίτι σας.
Καὶ μὴν ξεχνᾶτε ὅτι παντοῦ ὅπου βρισκόμαστε μιλᾶμε τὴν ἴδια γλῶσσα.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

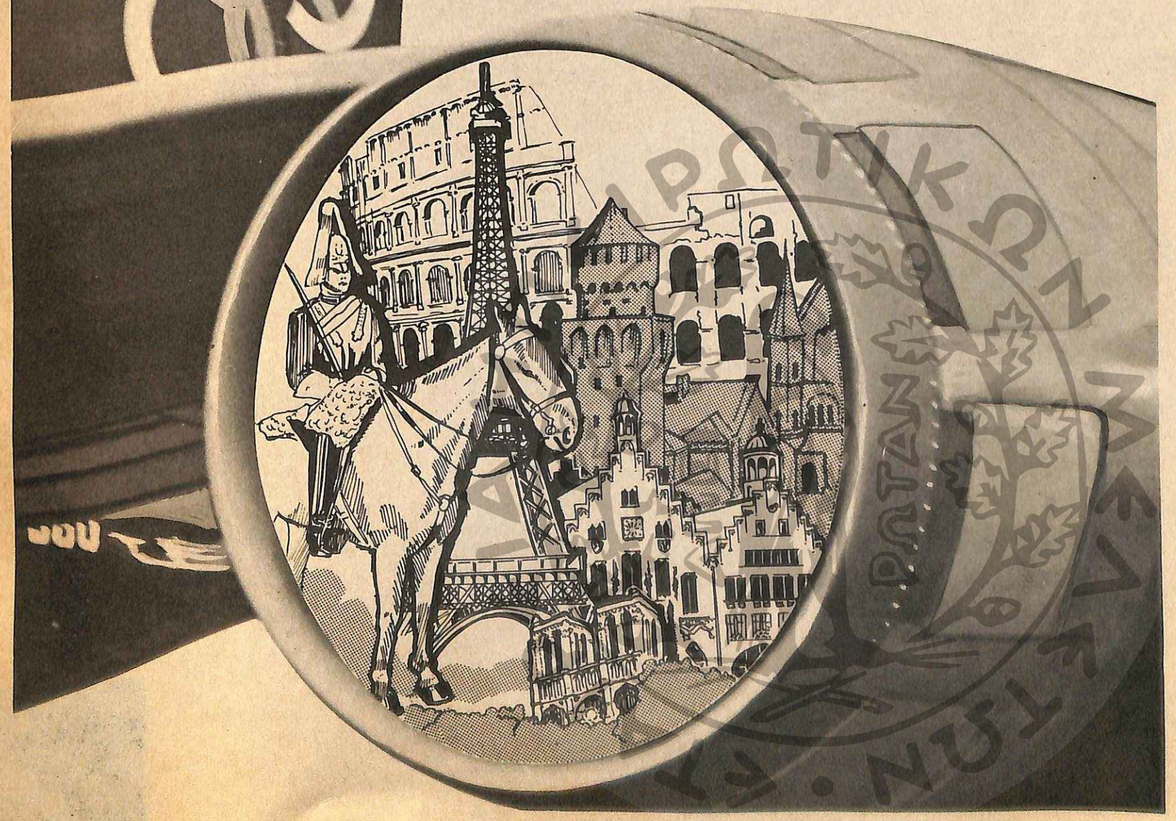

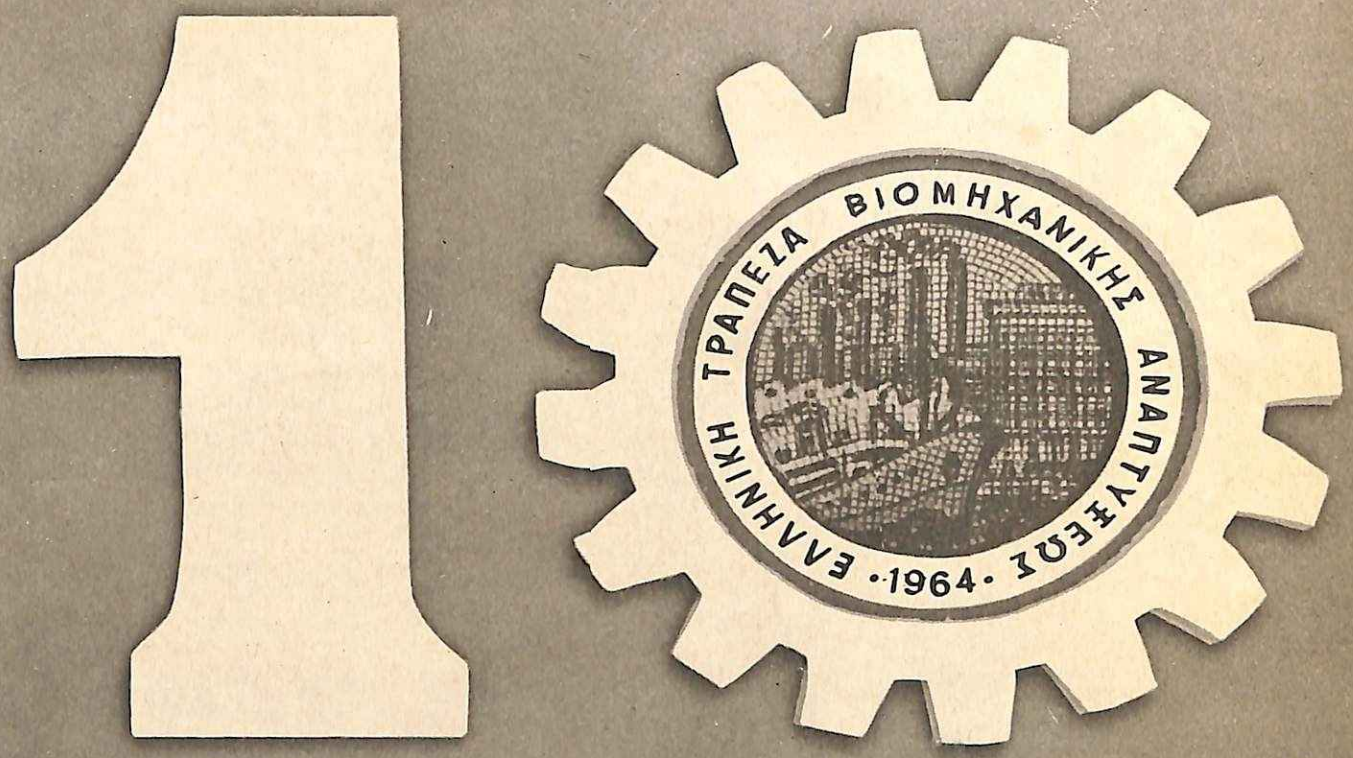

ETBA

1964 - 1974

10 ἔτη εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν
τῆς Βιομηχανίας
τῆς Ναυτιλίας
τοῦ Τουρισμοῦ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ Α.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ